

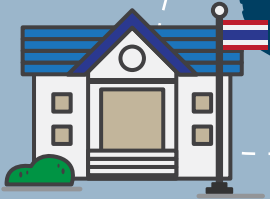

องค์ความรู้ชุด

องค์การส่งเสริมคุณธรรม :

พหุลักษณ์

คำนำ

ศูนย์คุณธรรม (องค์การมหาชน) มีบทบาทในการพัฒนาองค์ความรู้และนวัตกรรมเกี่ยวกับการปลูกฝังคุณธรรมความดีในสังคมไทย ได้ดำเนินงานจังหวัดส่งเสริมคุณธรรมในจังหวัดนาร่อง ได้แก่ จังหวัดพัทลุง จังหวัดราชบุรี จังหวัดพิจิตร จังหวัดบุรีรัมย์ และจังหวัดขยายผล ได้แก่ จังหวัดร้อยเอ็ด จังหวัดศรีสะเกษตั้งแต่ปี 2558 จนถึงปัจจุบัน การดำเนินงานอย่างต่อเนื่องส่งผลให้เกิดการขยายผลการขับเคลื่อนคุณธรรมในพื้นที่เริ่มจากกลุ่มคณะทำงานไปยัง กลุ่ม หน่วยงาน องค์กร ทุกเครือข่ายในจังหวัดทั้งสถานศึกษา ชุมชน/ท้องถิ่น องค์กรทางศาสนา องค์กรภาครัฐ องค์กรสาธารณะประโยชน์ องค์กรภาคธุรกิจ ให้เกิดการส่งเสริมคุณธรรมความดีในองค์กรตามบริบทของตนเอง

ดังนั้นเพื่อให้กลุ่มชุมชนและองค์กรได้ทบทวนตนเอง และองค์ความรู้ที่เกิดขึ้นสามารถเป็นแนวทางในการเรียนรู้ของหน่วยอื่นๆได้ ศูนย์คุณธรรม จึงร่วมกับสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดในพื้นที่ ส่งเสริมให้ชุมชนและองค์กรดังกล่าวถอดบทเรียนการดำเนินงานของตนเอง ซึ่งสอดคล้องกับแผนแม่บทส่งเสริมคุณธรรมแห่งชาติฉบับที่ 1 (พ.ศ. 2559-2564) ที่กำหนดเป้าหมายในการพัฒนาชุมชนคุณธรรม องค์กรคุณธรรม ให้มีบทบาทในการสร้างคนดีเพื่อสังคมดี ส่งเสริมให้คนมีทัศนคติ วิถีคิด และการประพฤติปฏิบัติที่สะท้อนการมีคุณธรรมจริยธรรม และค่านิยมที่ดีเหมาะสมกับสังคมไทยมากขึ้น

หนังสือองค์ความรู้ชุด องค์กรส่งเสริมคุณธรรม (จังหวัดพัทลุง/จังหวัดราชบุรี/จังหวัดพิจิตร/จังหวัดบุรีรัมย์/จังหวัดร้อยเอ็ด/จังหวัดศรีสะเกษ) จึงเป็นองค์ความรู้ที่เกิดขึ้นจากการดำเนินงานจริงของกลุ่มชุมชนและองค์กรในจังหวัดส่งเสริมคุณธรรม โดยจัดทำจําแนกรายจังหวัดเพื่อนำเสนอกระบวนการส่งเสริมคุณธรรม กำหนดกรอบประเด็นหลัก คือ หลักคิด กระบวนการ ผลที่เกิดจากการดำเนินงาน และแผนการขยายผลในอนาคต ที่นำไปสู่แนวทางในการพัฒนาคุณธรรมตามบริบทของพื้นที่อื่นๆ

ศูนย์คุณธรรม ขอขอบคุณ แกนนำของชุมชนและองค์กรในพื้นที่ที่ได้สละเวลาในการดำเนินงานทั้งการสังเคราะห์ข้อมูลอย่างปราณีต รวมถึงสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดพัทลุง ราชบุรี พิจิตร บุรีรัมย์ ร้อยเอ็ด และ ศรีสะเกษ ที่ช่วยประสานงานเชื่อมโยงอย่างมีประสิทธิภาพจนเกิดเป็นชุดองค์ความรู้ชิ้นนี้ หวังเป็นอย่างยิ่งว่าองค์ความรู้ชุดนี้ จะเป็นแนวทางการดำเนินงานส่งเสริมในพื้นที่ให้เกิดเป็นสังคมที่ดีตั้งแต่ระดับครอบครัว ชุมชน องค์กร จังหวัด ที่อยู่บนฐานของความรู้จากกระบวนการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน และเกิดขึ้นทั้งในระดับปฏิบัติการ และระดับนโยบาย รวมไปถึงเป็นฐานของการพัฒนาประเทศชาติ ต่อไป

(นายสิน สื่อสวน)

ผู้อำนวยการศูนย์คุณธรรม

สารบัญ

บ้านกล้วยเภาชุมชนคุณธรรมน้อมนำเศรษฐกิจพอเพียงด้วยจิตอาสา.....	1
วัดส่งเสริมสุขภาพต้นแบบชุมชนคุณธรรมวัดพิบูลทอง อำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง	6
ด้านชุมชนคนชะมวง จิตอาสาเพื่อพัฒนาวินัยจราจร	10
เทศบาลตำบลนาท่อมกับจังหวัดคุณธรรม เมืองลุง เมือง....บายใจ	14
ชุมชนคุณธรรมวัดปลักป้อม วิถีธรรม วิถีพุทธ ส่งเสริมเครือข่ายภาค ประชาชนด้วยวิถีวัฒนธรรม.....	21
“ชุมชนน่าอยู่ ควบคู่เศรษฐกิจพอเพียง ” บ้านป่าไผ่อก อำเภอหงษา จังหวัดพัทลุง.....	27
ชุมชนคุณธรรมวัดเขาวงกตในแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง ตามพระราชดำรัสควคู่คุณธรรม.....	34
ชุมชนคุณธรรมวัดบ้านสวน หมู่ 12 ของตำบลควนมะพร้าว อำเภอเมือง จังหวัดพัทลุง.....	39
กองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลปากพะยูน อำเภอ ปากพะยูน จังหวัดพัทลุง สร้างความยั่งยืนสวัสดิการชุมชนบนฐานคุณธรรม.....	43
“ให้อย่างมีคุณค่ารับอย่างมีศักดิ์ศรี” กองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลพญาขัน.....	52
กองสวัสดิการชุมชนตำบลโคกม่วง “กองทุนจิตอาสาเพื่อพัฒนาคุณธรรม”	57
กลุ่มสัจจะกองทุนหมู่บ้านบางชวน “ใช้หลักประกันความดีสร้าง ศักดิ์ศรีคนในชุมชน” ต.ผาละมี อ.ปากพะยูน จ.พัทลุง	61
กองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลนาท่อม อำเภอเมือง จังหวัดพัทลุง	66
สถาบันการเงินชุมชนบ้านต้นธง ตำบลชุมพล อ.ศรีนครินทร์ จ.พัทลุง	71
ธนาคารขยะชุมชนบ้านนารา คนจิตอาสา หมู่ที่ 12 ตำบลชุมพล อำเภอศรีนครินทร์ จังหวัดพัทลุง	79
“ความสุข”.....ที่ต้นทาง กับการ “จัดการขยะ”... ที่..ยั่งยืน เทศบาลตำบลโคกม่วง อำเภอเขาชัยสน จังหวัดพัทลุง	83

องค์กรคุณธรรม “องค์การบริหารส่วนตำบลชะมวง” อ.ควนขนุน จ.พัทลุง บ้านเรือน สะอาด ชะมวงน่าอยู่ ผู้คนปลอดภัย	86
บ้านคลองหรั่งต้นแบบการพัฒนาชุมชนเพื่อสังคมที่ยั่งยืน หมู่ 2 บ้านคลองหรั่ง ตำบลคลองทรายขาว อำเภอกงหรา จังหวัดพัทลุง	90
“จิตอาสา”ห้องสมุดใต้ถุนบ้านคุณธรรม ศูนย์เรียนรู้ชุมชนบ้านเกาะกัง อ.นาโหนด จ.พัทลุง	98
ต้นกล้าคุณธรรม โรงเรียนบ้านบางม่วง คนเก่ง คนดี ตามวิถีอิสลาม	103
แหล่งเรียนรู้เชิงคุณธรรม โรงเรียนวัดป่าบอนต่ำ (ระแบบ – ถวิลประชาสรรค์) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพัทลุง เขต 2	112
โรงเรียนคุณธรรม “โรงเรียนวัดไทรโกบ” อำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพัทลุง เขต 1	118
โรงเรียนทหารรังสีประสาธรรค์ ตำบลหารเทา อำเภอปากพะยูน จังหวัดพัทลุง กิจกรรมสภานักเรียนคุณธรรมจิตอาสา.....	123
โรงเรียนบ้านตลิ่งชัน อำเภอ ปาพะยอม จังหวัดพัทลุง “เลี้ยงร้อยความดีที่มีในตลิ่งชัน”	129
โรงเรียนปากพะยูนพิทยาคาร อำเภอปากพะยูน จังหวัดพัทลุง “โครงการโรงเรียนสุจริตด้วยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ แบบโครงงานทั้งระบบสู่การพัฒนาชีวิตที่ยั่งยืน”	133
โรงเรียนวัดพิบูลทอง ตามรอยพ่อ แบบพอเพียง	139
พุทธวจนสถาบันพัทลุง สภาวัฒนธรรมจังหวัดพัทลุง	148
วัฒนธรรมสร้างสันติสุข สภาวัฒนธรรมอำเภอปากพะยูน จังหวัดพัทลุง	151
โรงพยาบาลบางแก้ว ตำบลท่ามะเดื่อ อ.บางแก้ว จ.พัทลุง “คนบางแก้วสุขภาพดี ขับขี่ปลอดภัย” สร้างบางแก้วโมเดล.....	155
สำนักงานสาธารณสุขอำเภอควนขนุน แม่ข่าย รพ.สต.คุณธรรม	159
ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเทศบาลตำบลเขาชัยสน เพื่อเป็นศูนย์เรียนรู้ด้านการพัฒนา เด็กปฐมวัย เทศบาลตำบลเขาชัยสน อำเภอเขาชัยสน จังหวัดพัทลุง	166

บ้านกล้วยเขาชุมชนคุณธรรม น้อมนำเศรษฐกิจพอเพียงด้วยจิตอาสา

บ้านกล้วยเขาหมู่ที่ 5 ตั้งอยู่ที่ตำบลดอนประดู่ อำเภอปากพะยูน จังหวัดพัทลุง ตั้งอยู่ในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบล(อบต.) เนื้อที่ 3,672 ไร่ ใช้ทำการเกษตร 2,960 ไร่ มีครัวเรือน จำนวน 141 ครัวเรือน บ้านกล้วยเขาแต่เดิมเรียกว่าบ้านเกาะนางเขา มีเรื่องเล่าว่า สมัยก่อนนั้นบริเวณนี้เป็นทางผ่านของเสือไปที่บ้านเสือบูรณ์ ครั้งหนึ่งเสือได้คาบนางเขา มาจากบ้านเกาะเสือบูรณ์มากินที่นี้ชาวบ้านจึงเรียกบริเวณนี้ว่าเกาะนางเขา จึงเป็นตำนานกล้วยเขา ในปัจจุบัน มีสถานที่ที่มีตำนานเล่าขานกันมาหลายที่ด้วยกัน เช่น 1) หนองพิซุม คือหนองน้ำ ที่ในสมัยอดีตมีความลึกกลับมีป่าพรุและมีความอุดมสมบูรณ์ไปด้วยปลานานาชนิด ปัจจุบันได้ ทำฝายกั้นน้ำเพื่อใช้ประโยชน์ในการทำเกษตรกรรม 2) ลุ่มน้ำห้วยสะพาน เคยเป็นแหล่งพันธุ์ ปลาที่สมบูรณ์ปัจจุบันเป็นพื้นที่ทำนาของชาวบ้าน 3) สุสานม่วงใหญ่ เป็นที่ฝังศพผู้ที่เป็นห่า (อหิวาตกโรค) ในอดีตปัจจุบันเป็นที่ตั้งของสถานีนามัยดอนประดู่ 4) บ้านโดหอม หมายถึงชุมชนที่มีต้นประดู่ อันมากไปด้วยนกมากชนิดมาอาศัย

มีผู้ใหญ่บ้านตามลำดับตั้งแต่เป็นบ้านกล้วยเขาถึงปัจจุบัน ดังนี้ ผู้ใหญ่มา ผู้ใหญ่แก้ว คงเนียม ผู้ใหญ่แดง ไชยศิริ ผู้ใหญ่เวียง ไชยศิริ ผู้ใหญ่นาม ทองรักษ์ นายจำรูญ คงทรัพย์ และนายพนม อินทร์ศรี คนในชุมชนทุกคนนับถือศาสนาพุทธ

ลักษณะภูมิประเทศ ภูมิอากาศ เป็นพื้นที่ราบลุ่มมีคลองส่งน้ำชลประทาน/คลองธรรมชาติไหลผ่านจึงเหมาะสำหรับการเพาะปลูกและเลี้ยงสัตว์ ประกอบกับลักษณะของ ดินที่มีความอุดมสมบูรณ์ มี 2 ฤดูกาล คือ ฤดูร้อน และ ฤดูฝน ราษฎรส่วนใหญ่จึงประกอบ อาชีพทำนา แต่จะมีน้ำท่วมในฤดูฝน

ประเพณีที่สำคัญคือประเพณีชักพระ จะจัดขึ้นในช่วงเดือน 11 ประเพณีวันสารท เดือนสิบ กิจกรรมรดน้ำผู้สูงอายุ จัดเดือนเมษายน ของทุกปี

แกนนำชุมชน

- 1) นายพนม อินทร์ศรี ผู้ใหญ่บ้าน
- 2) นายจำรูญ คงทรัพย์ ประธานกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต
- 3) นายประสิทธิ์ แมวขาว ประธานกองทุนหมู่บ้าน
- 4) นางสาวสุคนธ์ อำพะสุโร เลขานุการกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต

ข้อมูลสภาพปัญหาโดยรวมของชุมชน

ขยะ/อนามยสิ่งแวดล้อม วิธีการกำจัดน้ำเสียของครัวเรือนพบว่า ครัวเรือนส่วนใหญ่ระบายน้ำเสียลงสู่พื้นที่นาหรือสวนมากที่สุดร้อยละ 45.45 รองลงมาคือ รางทิ้งบริเวณบ้านร้อยละ 31.06 และ ระบายลงคูระบายน้ำ ร้อยละ 23.48 และทุกครัวเรือนไม่มีการบำบัดน้ำเสียก่อนทิ้ง การกำจัดขยะในครัวเรือนพบว่า ครัวเรือนเกือบทั้งหมดใช้วิธีการเผามากที่สุด ร้อยละ 97.73 รองลงมา นำขยะไปทิ้งในต่างพื้นที่ ร้อยละ 1.52 และทิ้งหลุมฝังกลบ ร้อยละ 0.76 พื้นที่ที่มีความกระจุก อีกทั้งขยะส่วนหนึ่งขายได้ มีความกระทบทางกายภาพ ประชาชนรู้สึกอึดอัด ไม่สะอาด เป็นแหล่งเพาะพันธุ์เชื้อโรค

ภาวะโภชนาการเกิน ประชาชนมีภาวะอ้วน จำนวน 64 คน มีภาวะรอบเอวเกินจำนวน 112 คนโรคอ้วนเป็นสาเหตุที่ก่อให้เกิดโรคอื่นๆ เช่น เบาหวาน โรคหัวใจ ส่งผลเสียต่อการใช้ชีวิตประจำวัน

ปัญหาการเจ็บป่วยด้วยโรคเรื้อรังเพิ่มขึ้น(โรคเบาหวาน ความดันโลหิต และหลอดเลือดหัวใจ)ผู้ป่วยโรคเบาหวาน จำนวน 18 คน ผู้ป่วยความดันโลหิตสูง จำนวน 22 คน โรคหัวใจและหลอดเลือดจำนวน 1 คน

ผู้ป่วยโรคเบาหวาน จำเป็นต้องกินยาประจำทุกวัน ต้องระมัดระวังไม่เกิดบาดแผล ในส่วนต่างๆ ของร่างกายซึ่งยากในการใช้ชีวิตในการประกอบอาชีพ และยังมีภาวะแทรกซ้อนเป็นโรคไต จำนวน 2 ราย

ปัญหายาเสพติดในกลุ่มวัยรุ่น จากข้อมูลฝ่ายปกครองผู้ติดยาเสพติดที่เปิดเข้ารับบำบัด จำนวน 3 คนเป็นปัญหาที่ผิดต่อกฎหมาย และต่อสุขภาพกาย และจิต ผู้เสพถูกปฏิเสธจากชุมชน เกิดการแปลกแยก เกิดอคติ เกิดพฤติกรรมทางลบ กระทั่งต่อเศรษฐกิจชุมชน

การใช้สารเคมีในการทำการเกษตร มีเกษตรกรใช้สารเคมีในการทำการเกษตรจำนวน 148 คน คิดเป็นร้อยละ 64 จากการใช้สารเคมีกันมาก เกิดสารตกค้างในดิน ในน้ำ

ในห่วงโซ่อาหาร และตกค้างในคน จากการตรวจสอบสารเคมีในเลือด เกษตรกรจำนวน 62 คน พบผลเลือดไม่ปลอดภัย และเสี่ยง จำนวน 38 คน หรือร้อยละ 58

การดำเนินงานของหมู่บ้านกล้วยเถาขับเคลื่อนการพัฒนาหมู่บ้านโดยใช้สภาผู้นำชุมชนเน้นการดำเนินงานแบบมีส่วนร่วมร่วม ทั้งภาคส่วนของคณะกรรมการหมู่บ้านที่ได้รับการคัดเลือกจากประชาชน เพื่อเป็นตัวแทนในการตัดสินใจการจัดทำกิจกรรมต่างๆ ของชุมชน สำหรับต้นทุนทางสังคมของหมู่บ้านมีการดำเนินงานและรวมกลุ่มกันเป็นกลุ่มต่างๆ มากมาย มีแกนนำกลุ่มต่างๆ และกรรมการหมู่บ้านเป็นตัวหลักในการทำงาน ซึ่งจะมีการประชุมทุกวันทั้ง 5 ของเดือนเป็นวันประชุมหมู่บ้าน มีการทำเวทีสภากาแฟหมื่น เวียนกันไปในชุมชนเพื่อให้ข่าวสาร และช่วยกันรับรู้ปัญหาต่างๆ ที่พบในหมู่บ้านและนำเสนอในแผนพัฒนาของเทศบาลตำบลดอนประดู่ กลุ่มแม่บ้านได้ช่วยเหลือกิจกรรมต่างๆ ในหมู่บ้านไม่ว่าในวัดในโรงเรียนเช่น วันทอดกฐิน ทอดผ้าป่า วันเด็กแห่งชาติการแข่งขันกีฬาในโรงเรียน โดยทำอาหารไปให้ กลุ่ม อสม.เป็นแกนนำในหมู่บ้านและประสานงานกับกลุ่มต่างๆ โดยมีกองทุนสัจจะออมทรัพย์บ้านกล้วยเถามีสมาชิก 231 คน มีเงินหมุนเวียน 2,044,282 บาท และมีมีกองทุนหมู่บ้านมีสมาชิก 180 คน มี เงิน 900,000 บาท

โดยขั้นตอนการพัฒนาหมู่บ้านดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

- 1) ค้นหาข้อมูลเบื้องต้นของชุมชนจากแหล่งข้อมูลต่างๆ
- 2) รวบรวมข้อมูลชุมชนการระบุปัญหา
- 3) จัดลำดับความสำคัญของปัญหา
- 4) จัดทำประชาคมในชุมชน
- 5) วิเคราะห์สถานการณ์ความเป็นไปได้เพื่อทำแผนงานโครงการ

และแนวทางพัฒนาการพัฒนาเพื่อให้เกิดการต่อเนื่องและยั่งยืน ชุมชนบ้านกล้วยเถาเน้นการมีส่วนร่วมของประชาชนที่มีจิตอาสาสามารถทำงานของชุมชนร่วมกัน โดยนำหลัก 5 ร. มาใช้ในการดำเนินการ คือ 1.ร่วมรับรู้ปัญหา 2.ร่วมกันคิด 3.ร่วมกันตัดสินใจ 4.ร่วมกันทำ 5. ร่วมกันรับผลประโยชน์ ซึ่งหากประชาชนมีส่วนร่วมในการดำเนินทุกขั้นตอน ตั้งแต่ ร่วมกันคิด ศึกษา ค้นหาปัญหาและสาเหตุของปัญหา ตลอดจนค้นหาขบวนการของชุมชน มีการร่วมกันวางแผนการดำเนิน กำหนดนโยบาย แผนงาน โครงการ กิจกรรมเพื่อลดหรือแก้ปัญหาดังกล่าว ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมดำเนินการตามแผนงานโครงการจะเกิดความยั่งยืนรวมทั้งเกิดจิตอาสาขึ้นในชุมชนอีกด้วย

ปัญหาที่อยากจะแก้ ความดีที่อยากจะทำ

จากการทำเวทีประชาคมของหมู่บ้าน คนในชุมชนบ้านกล้วยเภาให้ความสำคัญในการแก้ปัญหาขยะและการจัดอนามัยสิ่งแวดล้อมในชุมชน จึงได้เลือกปัญหาการจัดการขยะในครัวเรือนและในชุมชน เป็นปัญหาสำคัญที่เป็นต้นเหตุของการนำมาซึ่งปัญหาการเจ็บป่วยด้วยโรคอุจจาระร่วงของประชาชนในชุมชน นอกจากนั้นยังส่งผลเสียต่อความสวยงามของชุมชนซึ่งจากการสำรวจปัญหาด้านขยะเบื้องต้นพบว่าชุมชนบ้านกล้วยเภา ตำบลดอนประดู่ อำเภอปากพะยูน จังหวัดพัทลุงนับเป็นอีกชุมชนหนึ่งที่ประสบปัญหาการจัดการขยะในชุมชน โดยจากผลการศึกษาชุมชนพบว่า ครัวเรือนส่วนใหญ่คัดแยกขยะไม่ถูกวิธี หากครัวเรือนมีการจัดการขยะที่ไม่ถูกวิธีแล้ว ขยะก็จะกลายเป็นแหล่งเพาะพันธุ์สัตว์และแมลงนำโรคต่าง ๆ จากผลการศึกษาชุมชนพบว่าครัวเรือนมีแหล่งเพาะพันธุ์สัตว์และแมลงนำโรคต่าง ๆ ร้อยละ 91.97 ซึ่งส่งผลกระทบต่อคนในครอบครัว เช่น โรคอุจจาระร่วงซึ่งจากการศึกษาพบว่าในชุมชนบ้านกล้วยเภา มีการแพร่ระบาดของโรคอุจจาระร่วงซึ่งโรคอุจจาระร่วงนั้นมีความรุนแรงที่อาจทำให้ถึงขั้นเสียชีวิตได้โดยเฉพาะเด็กเล็กและผู้สูงอายุอันเนื่องมาจากภาวะการขาดน้ำ จากสถิติที่เก็บย้อนหลัง 5 ปี ซึ่งการป้องกันโรคดังกล่าวสามารถกระทำได้โดยการจัดการกับขยะไม่ให้เหมาะสมกับการเป็นแหล่งเพาะพันธุ์สัตว์และแมลงนำโรคต่าง ๆ ชุมชนจึงเห็นร่วมกันว่าการจัดการขยะที่ไม่ถูกต้องส่งผลกระทบต่อหลายด้านไม่ว่าจะเป็นด้านสุขภาพ ด้านสิ่งแวดล้อมทั้งต่อตนเอง และผู้อื่นในชุมชนอีกมากมาย ดังนั้นชุมชน จึงมีแนวคิดในการจัดการขยะอย่างยั่งยืน

แนวทางในการดำเนินโครงการ หรือกลวิธีกระบวนการดำเนินงาน เพื่อแก้ไขปัญหา

- 1) กลวิธีที่เกี่ยวข้องกับคน กลุ่มคน ได้แก่ แลกเปลี่ยนเรียนรู้ ต่างพื้นที่ ฝึกอบรมตัวแทนครัวเรือนในการจัดการขยะ ให้ความรู้ กับตัวแทนครัวเรือน การทำปุ๋ยจากเศษขยะเปียก จัดตั้งกลุ่มจัดการขยะในชุมชน มีศูนย์เรียนรู้ด้านการจัดการขยะในชุมชน
- 2) กลวิธีที่เกี่ยวข้องกับการปรับสภาพแวดล้อม ได้แก่ จัดระเบียบวินัยในการทิ้งขยะปรับเปลี่ยนถังขยะหน้าบ้านเป็นถังน้ำหมัก เยี่ยมบ้าน เพื่อติดตามประเมินผล จัดประกวดบ้านสะอาด ปลูกผักสวนครัว
- 3) กลวิธีที่เกี่ยวข้องกับการสร้างและปรับปรุงกลไก ได้แก่ สร้างกฎกติการ่วมกันให้หน่วยงานของรัฐ เช่น เทศบาล, หน่วยงานสาธารณสุข ให้ข่าวสารมากขึ้น มีการเฝ้าระวังในชุมชนโดยมีแกนนำ อสม เด็กและเยาวชน เป็นหลัก มีสภาผู้นำชุมชน ผู้ใหญ่ กรรมการหมู่บ้าน มีการประชุมหารือกันทุกเดือน

จัดทำแผนปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม

ปัจจัยแห่งความสำเร็จและความภาคภูมิใจ

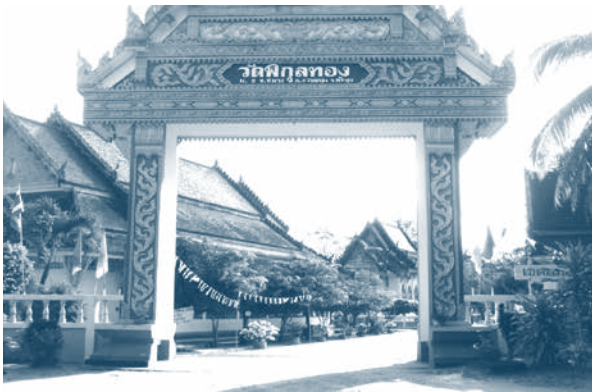
ผู้นำชุมชนและประชาชนมีส่วนร่วมในทุกๆ กิจกรรม ร่วมคิด ร่วมวางแผน ร่วมดำเนินการ ร่วมประเมินผลและร่วมกันรับผลประโยชน์ จนเกิดความเป็นเจ้าของร่วมกัน

ผู้ประสานงาน	นายพนม อินทร์ศรี ผู้ใหญ่บ้าน
ที่อยู่	หมู่ที่ 5 บ้านกล้วยเภา ตำบลดอนประดู่ จังหวัดพัทลุง
โทร	089 - 8341836

วัดส่งเสริมสุขภาพต้นแบบชุมชนคุณธรรมวัดพิกุลทอง อำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง

ความโดดเด่นของชุมชนคุณธรรมวัดพิกุลทอง

ความโดดเด่นของชุมชนคุณธรรมวัดพิกุลทองตามกิจกรรม เป็นวัดส่งเสริมสุขภาพต้นแบบ สำนักปฏิบัติ วัดอุทยานการศึกษา วัดจัดการสิ่งแวดล้อมภายในวัดดีเยี่ยม ห้องน้ำสะอาดดีเด่น หน่วยอบรมประชาชนประจำตำบล เป็นวัดพัฒนาตัวอย่าง มีโรงเรียนวัดพิกุลทอง (เรือนแก้วกาชาด) มีศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านชายคลอง มีกศน.ตำบลชะมวง ศูนย์การศึกษาออร์แกนิกและการศึกษาตามอัธยาศัย อำเภอควนขนุน มีคลินิกแพทย์แผนไทยอยู่ภายในวัดพิกุลทอง ชุมชนและหน่วยงานต่าง ๆ สามารถมาใช้บริการและทำกิจกรรมอบรมประชุมสัมมนา อบรมคุณธรรม-จริยธรรม มีสวนธรรม-ลานใจ สถานที่สะอาด ร่มรื่น สงบ ร่มเย็น มีพระสงฆ์ที่มีความรู้ความสามารถในการปฏิบัติธรรมสามารถให้ความรู้ แก่นักเรียน นักศึกษา และประชาชนทั่วไป

กว่าจะมาถึงวันนี้.....ชุมชนคุณธรรมวัดพิกุลทอง

ชุมชนวัดพิกุลทอง มีวัดพิกุลทองซึ่งเป็นวัดที่ตั้งอยู่ในชุมชน มีหมู่บ้านที่มาร่วมทำกิจกรรมอยู่จำนวน 6 หมู่บ้าน คือ หมู่ที่ 1 บ้านชะมวง หมู่ที่ 2 บ้านชายคลอง หมู่ที่ 4 บ้านหัวเปลา หมู่ที่ 6 บ้านไสเตียน หมู่ที่ 10 บ้านหัวถนน และหมู่ที่ 11 บ้านปาบ วัดพิกุลทอง ตั้งอยู่เลขที่ 27 หมู่ที่ 2 บ้านชายคลอง ตำบลชะมวง อำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง สังกัดคณะสงฆ์มหานิกาย

ปัญหาที่ยากแก่ ความดีที่ยากทำ ที่จะทำได้ คือ

เนื่องชุมชนวัดพิกุลทองประสบปัญหาเรื่องมลภาวะจากการเผาศพ จากวัดพิกุลทองทำให้บ้านและวัดร่วมกันวางแผนแก้ไขปัญหา เรื่อง ภาวะมลพิษ ซึ่งเดิมที่วัดพิกุลทองได้รับรางวัลการจัดการ สิ่งแวดล้อมภายในวัดดีเยี่ยมอยู่แล้ว แต่ยังมีภาวะมลพิษ คือ ในการเผาศพยังมีการใช้ถ่านในการเผาศพ ทำให้มีควัน ทำให้เกิดมลภาวะกับชุมชนที่อยู่ใกล้ จึงต้องการเตาเผาศพที่ไร้มลพิษ ประชาชนที่อยู่ใกล้วัดจะได้มีสุขภาพที่ดีขึ้น

ความดีที่ยากทำ ในชุมชนวัดพิกุลทองนั้น คือ ต้องการขับเคลื่อนชุมชนคุณธรรมพลัง “บวร” บ้าน วัด โรงเรียน และทุกภาคส่วนในพื้นที่ ให้มีส่วนร่วมสร้างชุมชนคุณธรรมสังคมคุณธรรม ที่มีความเอื้ออาทร และมีความสมานฉันท์ ก่อให้เกิดความยั่งยืน โดยส่งเสริมให้ประชาชนน้อมนำหลักธรรมทางศาสนา ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาประพฤติปฏิบัติในการดำเนินชีวิต พร้อมทั้งรับนโยบายการขับเคลื่อนชุมชนคุณธรรมพลัง “บวร” นำชาติ มั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน ภายใต้นโยบาย ประเทศไทย 4.0 ด้านวัฒนธรรม โดยร่วมกับภาคคณะสงฆ์ องค์การทางศาสนา เครือข่ายหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาสังคม ส่งเสริมชุมชนคุณธรรมนำทุนทาง วัฒนธรรม ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม เป็นเครื่องมือเสริมสร้างความมั่นคงทางเศรษฐกิจให้เป็นสังคมและชุมชนคุณธรรมอย่างยั่งยืน

กระบวนการสู่พลัง บวร. และชุมชนเป็น “บ้าน วัด โรงเรียน ชุมชน”

ขั้นตอนกระบวนการพัฒนาไปสู่ความสำเร็จคือการพูดคุยหารือ ร่วมกันถึงปัญหาที่จะนำมาแก้ไขเพื่อวิเคราะห์ ออกแบบการจัดทำการวางแผนโครงการและกิจกรรมนำไปสู่การพัฒนาวัด การแก้ไขปัญหาและ กำหนดปฏิทิน เวลา จัดเตรียมสถานที่ เข้าร่วมโครงการ ซึ่งขั้นตอนการทำงานหลักๆก่อนที่จะดำเนินการทุกครั้งคือ ประชุมคณะกรรมการวัดและไวยาวัจกร มอบหมายหน้าที่ตามภารกิจให้แก่แต่ละคน และจัดเตรียมสถานที่ พัฒนาวัด จากกระบวนการดังกล่าวที่ได้ดำเนินการร่วมกัน ทำให้วัดพิกุลทองได้รับการประเมินให้เป็นวัด

ส่งเสริมสุขภาพดีเด่น ในปี พ.ศ.2553 อีกด้วย จากการร่วมมือกันระหว่าง บ้านวัด โรงเรียน และชุมชน

การเปลี่ยนแปลงและความภาคภูมิใจในชุมชน

ความภาคภูมิใจ ความสำเร็จในระดับคน ครอบครัว ชุมชน สังคม การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นจากการเข้าร่วมโครงการวัดส่งเสริมสุขภาพ ทำให้เกิดการพัฒนาคาดต่อไปนี้

- 1) การพัฒนาวัด ทำให้วัดมีบรรยากาศ สะอาด ร่มรื่น สงบ ร่ม เย็น เหมาะสำหรับผู้ที่จะมาปฏิบัติธรรม เป็นแหล่งเรียนรู้ ให้แก่นักเรียน นักศึกษา และประชาชนทั่วไป ที่สนใจธรรมะ ให้บริการชุมชน และบุคคลทั่วไปอย่างเสมอภาค
- 2) การพัฒนาครอบครัว ให้สมาชิกในครอบครัว มีความรัก ความสามัคคี มีระเบียบวินัย มีคุณธรรมและจริยธรรม มีความซื่อสัตย์ สุจริต และอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข
- 3) การพัฒนาชุมชน ทำให้ชุมชนมีความเข้มแข็ง โดยยึดหลักเศรษฐกิจพอเพียงตามพระราชดำรัสของในหลวง เห็นประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าส่วนตน สร้างโอกาสให้คนรุ่นใหม่เข้ามามีส่วนร่วม สนับสนุนกิจกรรม ของวัด และชุมชน เป็นแบบอย่างของสังคมต่อไป

ความสำเร็จ ความภาคภูมิใจและความโดดเด่นของชุมชนคุณธรรม วัดพิบูลทอง

ด้วยวัดพิบูลทอง มีบทบาทสำคัญในฐานะที่วัดเป็นศูนย์รวมจิตใจของประชาชนในการปฏิบัติธรรม อบรมคุณธรรม จริยธรรม ทำให้ชุมชน เข้มแข็ง เพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน ตามพระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง พอมี พอใช้ และมีภูมิคุ้มกัน เกิดความรัก ความสามัคคี เกิดความสงบ ร่มเย็น ขึ้นในชุมชน มีชมรมผู้ปฏิบัติธรรมวัดพิบูลทอง หัวปิ่นโตไปวัดปฏิบัติธรรมทุกวันพระ พระครูสุธรรมวัฒน์ เจ้าคณะอำเภอศรีบรรพต เจ้าอาวาสวัดพิบูลทองได้รับ รางวัลพระราชทานเสาเสมาธรรมจักร จากสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี นอกจากนั้นได้รับรางวัลอุทยานการศึกษา พ.ศ. 2551 รางวัลหน่วยอบรมประจำตำบล พ.ศ.2552 วัดส่งเสริมสุขภาพดีเด่น พ.ศ.2553 รางวัลสำนักปฏิบัติธรรมดีเด่น พ.ศ.2553 หอมน้ำสาธารณะดีเด่น พ.ศ.2554 รางวัลการจัดการสิ่งแวดล้อมภายในวัดดีเด่น พ.ศ.2557 – 2558 จนกระทั่งร่วมกันคิดและกำหนดวิสัยทัศน์ วัดพิบูลทอง ซึ่งเป็นพื้นที่ศูนย์รวมจิตใจของคนในชุมชน ว่า “วัดพิบูลทอง ร่มรื่น สะอาด ปราศจากอบายมุข สงบสุข ด้วยสามัคคี มุ่งทำดี ปฏิบัติธรรม น้อมนำจิต สุขนิรันดร์”

ข้อเสนอต่อการขยายผลในอนาคต

จากการดำเนินโครงการวัดส่งเสริมสุขภาพ จากการมีส่วนร่วมของชุมชนส่งผลวัดพิบูลทองเป็นวัดส่งเสริมสุขภาพต้นแบบ ทำให้วัดและชุมชนใกล้เคียงได้มาศึกษาดูงาน และนำไปขยายผลในอนาคต ภายใต้นโยบายประชารัฐ และขับเคลื่อนประเทศไทย 4.0 ชุมชนคุณธรรมพลัง “บวร” บ้าน วัด โรงเรียน และชุมชนนำชาติ มั่นคง มั่งคั่ง และ ยั่งยืน ต่อไป

ผู้ประสานงาน	นายจรรยา ชูเรือง
ที่อยู่	เลขที่ 56 หมู่ที่ 11 ตำบลชะมวง อำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง
โทร	081 - 9699437

ด้านชุมชนคนชะมวง จิตอาสาเพื่อพัฒนาวินัยจราจร

ความโดดเด่นของบ้านหัวถนน

ด้านชุมชน คือ จุดตรวจ/จุดสกัดบนถนนในชุมชน/หมู่บ้านที่เชื่อมกับถนนสายหลัก/เคลื่อนย้ายได้ตามพื้นที่เสี่ยงต่อการเกิด อบ. โดยความร่วมมือขององค์กร กลุ่มต่างๆในชุมชนแบบสหสาขา เพื่อ สกัดกลุ่มเสี่ยง/ลดพฤติกรรมเสี่ยง/ป้องกัน/ป้องปรามกลุ่มเสี่ยงในชุมชนช่วยอำนวยความสะดวกให้กับผู้ใช้รถใช้ถนนทั้งในช่วงเวลาปกติและช่วงเทศกาล

บอกเล่า กว่าจะมาถึงวันนี้ได้อย่างไร

การจัดทำด้านชุมชนของบ้านหัวถนน ตำบลชะมวงนั้น เกิดขึ้นจากพูดคุยและหารือกันในชุมชนและจัดทำขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อเฝ้าระวังและป้องกันอาชญากรรมในหมู่บ้าน สกัดกลุ่มเสี่ยงเพื่อลดปัจจัยเสี่ยง ป้องกันการเกิดอุบัติเหตุ เช่น เมาสุราขณะขับขี่ การขับเร็ว การไม่สวมหมวกนิรภัย ไม่คาดเข็มขัดนิรภัย ฯลฯ เฝ้าระวังแจ้งเหตุและให้ความช่วยเหลือ กรณีเมื่อเกิดอุบัติเหตุ ซึ่งมีการดำเนินการอย่างต่อเนื่องกว่า 5 ปี

ด้านสำคัญที่ตั้งเป็นประจำ จำนวน 6 ด้าน ได้แก่

- 1) ด้านชุมชนสามแยกหมู่ที่ 10 ศาลาบ้านหัวถนน
- 2) ด้านชุมชนหน้าศาลาหมู่ที่ 1 บ้านควนพิหาร
- 3) ด้านชุมชนสามแยกศาลาหมู่ที่ 13 บ้านศาลาม่วง
- 4) ด้านชุมชนหน้าศาลาหมู่ที่ 6 บ้านไสเตียน
- 5) ด้านชุมชนหน้าศาลาหมู่ที่ 14 บ้านไสตอ
- 6) ด้านชุมชนสามแยกศาลาหมู่ที่ 12 บ้านสามหนอง

ปัญหาที่ยากแก่ ความดีที่ยากทำ

จากปัญหาการเกิดอุบัติเหตุบนท้องถนนและการไม่ใส่หมวกกันน็อคของคนในพื้นที่ อีกทั้งปัญหาการไม่มี พ.ร.บ.รถยนต์และรถมอเตอร์ไซด์ ทำให้เมื่อเกิดอุบัติเหตุแล้วไม่สามารถเรียกร้องค่าเสียหายใดๆได้ต้องออกค่าใช้จ่ายในการรักษาพยาบาลเอง อีกทั้งสถิติการเกิดอุบัติเหตุบนถนนสายหลักในช่วงจังหวัดพัทลุง ดังนั้นบ้านหัว ตำบลชะมวง จึงได้หารือร่วมกันระหว่างฝ่ายท้องถิ่นและฝ่ายท้องที่ ร่วมกันจัดตั้งด้านชุมชนบ้านหัวถนนขึ้น ในจุดบริเวณที่มักจะเกิดอุบัติเหตุ บริเวณที่แสงสว่างไม่เพียงพอ

บ้านหัวถนน ตำบลชะมวง จึงได้ร่วมกันตั้งด้านชุมชน ขึ้น จำนวน 6 ด้านบนถนนสายรองที่มีความเสี่ยงที่จะเกิดอุบัติเหตุเพื่อเป็นการดูแลความสงบเรียบร้อยในหมู่บ้าน ลดพฤติกรรมเสี่ยงต่อการเกิดอุบัติเหตุทางถนน เช่น การเมาสุรา การขับรถเร็ว การไม่สวมหมวกนิรภัย เรื่องนี้เกิดจาก คนในชุมชนมีจิตอาสา และมีภาคีจากหน่วยงานต่างๆได้แก่เจ้าหน้าที่องค์การบริหารส่วนตำบล กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน เจ้าหน้าที่ รพ.สต. อพปร. อสม. ชรบ. ผู้ที่ได้รับการยอมรับจากคนในชุมชน และทำมาอย่างต่อเนื่องโดยมีความเข้มข้นมากขึ้นในช่วงเทศกาลอีกด้วย

กระบวนการพัฒนา (ขั้นตอน / วิธีการ / กลไก)

จากปัญหาดังกล่าวข้างต้น จึงทำให้เกิดมีตัวแทนฝ่ายปกครอง เช่น อปท./กำนัน/ผู้ใหญ่บ้าน/ผช.ผญ. โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล (รพ.สต. อาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อปพร.) อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม. ชุติรักษาความปลอดภัยหมู่บ้าน (ชรบ.) ผู้ที่ได้รับการยอมรับนับถือในชุมชน เช่น ผู้สูงอายุ/ครู/อาจารย์ มูลนิธิและกลุ่มอาสาสมัครอื่นๆ ตัวแทนผู้มีพฤติกรรมเสี่ยง/ผู้ปกครองของผู้มีพฤติกรรมเสี่ยง ร่วมกันเตรียมความพร้อมร่วมสร้างมาตรการชุมชน เตรียมชุมชน เตรียมข้อมูล จัดทำประชาคมหมู่บ้านเตรียมประสานเจ้าหน้าที่รัฐ ประชุมทีมงาน ร่วมกันวิเคราะห์ปัจจัยเสี่ยง/จุดเสี่ยง/กลุ่มเสี่ยง

จากนั้นนัดหมายและมารวมตัวกัน ตั้งด้านชุมชน สกัดกลุ่มเสี่ยง เลี่ยงอุบัติเหตุ โดยกำหนดจุดตั้งด้าน/จุดสกัด กำหนด คน/ทีม/จำนวน จนท. 5 – 6 คน/จุด กำหนดเวลาปฏิบัติงาน จัดการสถานที่ด้านชุมชน/จุดสกัดกำหนดวิธีการปฏิบัติงาน/หน้าที่ของทีมงานที่อยู่ในจุดตรวจ ติดตามผลมุ่งสู่ความสำเร็จ สรุปจำนวนครั้งที่เกิด อุบัติเหตุจำนวนผู้บาดเจ็บ/เสียชีวิต สอบสวนหาสาเหตุการเกิดอุบัติเหตุในชุมชน/หาแนวทางแก้ไข จากนั้นร่วมกันสรุปบทเรียน ข้อเสนอแนะ/ใช้วางแผนต่อไป จัดทำรายงานผลการดำเนินงานแก่หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในระดับจังหวัดต่อไป

การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในชุมชน

หลังจากที่มีการจัดตั้งด้านชุมชนในจุดต่างๆภายในตำบลอย่างต่อเนื่องแล้ว พบว่าในชุมชนเกิดความร่วมไม้ร่วมมือกันมากขึ้น ในทุกๆด้านทุกกิจกรรม มีหน่วยงานจากภายนอกเข้ามาให้การสนับสนุน หลายหน่วยงาน อีกทั้งคณะกรรมการหมู่บ้านให้การสนับสนุนเป็นอย่างดีมากขึ้น คนทำงานมีระเบียบวินัยและความรับผิดชอบต่อการทำงานเพิ่มขึ้น พุดจาสุขภาพ ใจเย็น เกิดความสามัคคีและคนในชุมชนมีจิตอาสาเพิ่มขึ้น จำนวนคนดื่มสุราและขับ

รถลดลง และจำนวนการมั่วสุมกันในชุมชนลดลง อีกทั้งเกิดโครงการดีๆที่ทางหลายๆหน่วยงานร่วมด้วยช่วยกันนำหมวกกันน็อคมาแจกให้กับ เด็กนักเรียนศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านชายคลอง ร.ร.วัดพิบูลทอง ร.ร.วัดไทรโกบ และ บุตรจิตอาสาที่เข้าร่วมตั้งด้านชุมชนตำบลชะมวง

บทเรียนที่ได้ ฐานคุณธรรมที่ใช้

การที่คนทำงานได้มาร่วมทำกิจกรรมภายในด้านชุมชนนั้น พบว่า เมื่อได้มีการทำงานร่วมกันจากการพัฒนามาจากการมีส่วนร่วมในชุมชน มาเป็นกิจกรรมด้านชุมชน คนในชุมชนเกิดความสามัคคี มีจิตอาสาใส่ใจกิจกรรมของชุมชน ทำให้พบว่าคนในตำบลชะมวงนั้นเป็นคนที่มีความจิตอาสา มีความรับผิดชอบต่อชุมชนและจะต่อยอดคุณธรรมอื่นๆในชุมชนให้เป็นวงกว้างมากขึ้น

ข้อเสนอต่อการขยายผลในอนาคต

เมื่อต่อมีการตั้งด้านชุมชน ความจำเป็นที่หลีกเลี่ยงไม่ได้คือ อุปสรรคในการตั้งด้าน ซึ่งยังมีไม่เพียงพอแต่การกระจายตัวให้บริการด้านชุมชนในแต่ละหมู่บ้าน ซึ่งทางอบต.ชะมวง หน่วยงานที่เกี่ยวข้องหรือชาวบ้าน ในชุมชน ก็มีการร่วมกันสนับสนุน อุปสรรคต่างๆในการตั้งด้าน เช่น ป้ายไฟ กรวย ไฟกระพริบ เสื้อสะท้อนแสง เครื่องดื่ม ขนม ซึ่งมีความเพียงพอแล้ว แต่ควรมีหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมาช่วยพัฒนาศักยภาพของจิตอาสาที่เข้ามาเป็นการทำงานในด้านชุมชน ให้รู้จักการมีความรับผิดชอบต่อ ความมีระเบียบวินัย การตรงต่อเวลา และความรู้พื้นฐานในการแจ้งให้กับผู้ใช้รถใช้ถนนและคนในชุมชนให้มีความรู้ความเข้าใจ รวมทั้งให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องเข้ามาทำความเข้าใจกับคนในชุมชนเรื่องความสำคัญของการตั้งด้านชุมชนเพื่อการให้ความร่วมมือที่ดีต่อไปในอนาคต

ผู้ประสานงาน	นายสันติ รัตนพันธุ์ ผู้ใหญ่บ้าน
ที่อยู่	หมู่ที่ 10 ต.ชะมวง อ.ควนขนุน จ.พัทลุง
โทร.	081-7895659

เทศบาลตำบลนาท่อมกับจังหวัดคุณธรรม เมืองลุง เมือง...บายใจ

ความเป็นมาของบ้านนาท่อม

ตำบลนาท่อม เป็นเขตชนบทชนานเมือง อำเภอเมืองพัทลุง ประกอบด้วย 8 หมู่บ้าน พื้นที่จากสี่แยกเอเชีย ยาวไปตามถนนเพชรเกษมตอนพัทลุง-เขาพับผ้า มีพื้นที่โดยประมาณ 13 ตารางกิโลเมตร หรือประมาณ 8400 ไร่ ประชากรทั้งสิ้น 4,678 คน จำนวนครัวเรือน 1,777 ครัวเรือน มีพื้นที่ทางการเกษตรประมาณ 5,874 ไร่ ที่อยู่อาศัยประมาณ 2,526 ไร่ สภาพพื้นที่เหมาะแก่การทำการเกษตร ยางพารา ข้าว ผลไม้ พืชผัก ก่อนปี 2552 พื้นที่มีปัญหาด้านสิ่งแวดล้อมเพราะคนขาดวินัยใน ทั้ง ขยะไม่เป็นที่ ทำให้ชุมชนดูไม่น่ามอง

ปี 2557 จังหวัดพัทลุงได้ บันทึก MOU ตามโครงการพัฒนาจังหวัดต้นแบบ เมืองคุณธรรม กับศูนย์คุณธรรม(องค์การมหาชน) มีวัตถุประสงค์ เพื่อส่งเสริมสนับสนุน กระบวนการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมและสร้างองค์ความรู้ด้านคุณธรรม เพื่อพัฒนา จังหวัดพัทลุงให้เป็นจังหวัดต้นแบบเมืองคุณธรรมของประเทศและมีศักยภาพในการสร้าง และพัฒนาเครือข่ายด้านคุณธรรมและจริยธรรมได้ด้วยตนเองอย่างยั่งยืน และปราศจาก อคติ โดยอาศัยความร่วมมือทุกภาคส่วน

วิธีการดำเนินการในระยะก่อตัว 4 ประเด็นหลักทุกฝ่ายร่วมกันทำ ย้ำสิ่งดีๆ นำ ความดีที่องค์กรมีอยู่มาเผยแพร่ เชื่อมโยงความดี หาเครือข่ายสร้างพลังในการเปลี่ยนแปลง ยกความดี ให้กำลังใจคนดี และขยายสิ่งดี ส่งต่อความดีให้เยาวชนลูกหลาน สร้างเวทีสร้าง การรับรู้ สร้างความเข้าใจ แลกเปลี่ยน เชื่อมโยงขยายเครือข่าย องค์กรภาคีและแลกเปลี่ยน เรียนรู้กับจังหวัดคุณธรรมต้นแบบอื่น ๆ (ราชบุรี บุรีรัมย์ พิจิตร พัทลุง) การถอดองค์ความรู้ บทเรียน เพื่อการขยายผล และสรุปบทเรียน ติดตามผล ประเมินผลร่วมกัน ซึ่งจังหวัด พัทลุงถอดองค์ความรู้ 3 พื้นที่ คือ ตำบลนาท่อม ตำบลควนมะพร้าว ตำบลพญาขัน และ ตำบลดอนนูน อำควนขนุน

ปี 2558-2560 ได้มีการขับเคลื่อนงานสังคมคุณธรรม เมืองลุง เมืองบายใจ ให้เป็น จังหวัดต้นแบบเมืองคุณธรรมของประเทศ โดยอาศัยภาคีความร่วมมือจากทุกภาคส่วน ในจังหวัด เกิดประเด็นความร่วมมือเป็นนโยบายระดับจังหวัดด้านวินัย 3 ประเด็น คือ วินัยการจัดการสิ่งแวดล้อม วินัยจราจร และวินัยเรื่องการนิมไทย (การแต่งกาย)

นาท่อมสู่...เมืองลุง..เมืองบายใจ มีวินัยบนความพอเพียง

เทศบาลตำบลนาท่อมเข้าสู่กระบวนการส่งเสริมจังหวัดคุณธรรมเพื่อส่งเสริม สนับสนุนกระบวนการ พัฒนามาตรฐานคุณธรรม จริยธรรมและสร้างองค์ความรู้ด้าน คุณธรรมให้เกิดขึ้นในทุกพื้นที่ของจังหวัดพัทลุง ตามแนวคิด ”เมืองลุง เมืองบายใจ มีวินัยบน ความพอเพียง” อีกทั้งยังเป็นการสืบทอดวิถีไทย วิถีธรรม วิถีพอเพียงและอนุรักษ์ไว้ซึ่งแบบ อย่างคุณธรรม จริยธรรม ประเพณีอันดีงาม ทั้งส่งเสริม พื้นฟู และสืบสานศิลปวัฒนธรรม ของท้องถิ่นในจังหวัดพัทลุง และเพื่อให้เยาวชน ประชาชนมีจิตสำนึกสาธารณะ เกิดความ ตระหนักและร่วมจัดการสิ่งแวดล้อมในชุมชน

การดำเนินการจากนาท่อมสู่เมืองลุง เมืองบายใจ มีวินัยบนความพอเพียงนั้น ใน ระยะที่ 1 เกิดพื้นที่นาร่อง (สมัครใจเข้าร่วมก่อการดี) ปี 2558 พื้นที่ชุมชน ตำบลบายใจ จำนวน 5 อำเภอ 11 ตำบล 1 สถานีตำรวจภูธรนาท่อม ซึ่งตำบลนาท่อม เป็น 1 ใน 11 ตำบลต้นแบบ เน้นเรื่องการสร้างวินัยและดูแลสิ่งแวดล้อมหรือคุณธรรมเด็กเยาวชนกับ สิ่งแวดล้อม คุณธรรมเรื่องความรับผิดชอบต่อสังคมด้วยการปลูกผักปลอดสารพิษผลิตอาหาร ปลอดภัยให้คนอื่นได้รับประทาน การสนับสนุนงบประมาณกิจกรรมโครงการถนนสวย หมู่บ้านสะอาด ตลาดนัดน้ำซ้อ โครงการสืบทอดตาลองนาท่อม สายตรวจขยะ โครงการ การครัวเรือนต้นแบบการจัดการขยะอินทรีย์ โครงการครอบครัวจักรยานสายวันฝันอาทิตย์

ต่อมาระยะที่ 2 พื้นที่ขยายผลปี 2559 พื้นที่ครบทั้ง 73 ตำบล พค.2559 เทศบาล ตำบลนาท่อม โดยนายกพิรพงศ์ บาลทิพย์ ได้ร่วมบันทึกความร่วมมือ MOU การขับเคลื่อน โครงการขับเคลื่อนสังคมคุณธรรม จังหวัดพัทลุง เมืองลุง เมืองบายใจ เพื่อส่งเสริมการสร้าง วินัยของคนพัทลุง 3 ประเด็น คือ การสร้างวินัยการจัดการสิ่งแวดล้อม การสร้างวินัยการ จราจร และการสร้างวินัยเรื่องความพอเพียงในการอนุรักษ์ผ้าไทย ผ้าถิ่น ระหว่างจังหวัดกับ ศูนย์คุณธรรม(องค์การมหาชน)กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดพัทลุง เพื่อทำงานร่วม กันโดยประสานพลังทั้งสามฝ่ายให้บรรลุเป้าหมาย

หลังจากเทศบาลตำบลนาท่อม โดยนายกเทศมนตรีทำข้อตกลง MOU ได้มาตั้งงบประมาณในแผน เทศบัญญัติผ่านสภาเทศบาลตำบลนาท่อม ตำบล บายใจ เพื่อขับเคลื่อน การจัดการสิ่งแวดล้อม เน้น เรื่อง การจัดการขยะแบบมีส่วนร่วมจนมีความโดดเด่น

นาท่อมตำบล...บายใจ มีวินัยบนความพอเพียง สู้วิถีทัศน์ตำบลนาท่อม วัฒนธรรมล้ำค่า เกษตรกรรมยั่งยืน ชุมชนน่าอยู่ สู่ตำบลสุขภาวะ”

การเข้าร่วมขบวนการจังหวัดคุณธรรมนั้นมีวัตถุประสงค์คือ เพื่อสร้างและพัฒนา

กลไกขับเคลื่อน นาท่อมน่าอยู่สู่ ตำบลบายใจ รวมทั้งการจัดระบบกิจกรรมให้สอดคล้องกับการสร้างจิตสำนึกให้เกิดวินัย 3 ด้าน วินัยด้านสิ่งแวดล้อมที่เน้นขยะ วินัยด้านวัฒนธรรมแต่งกาย วินัยด้านจราจรและ การสื่อสาร ผนวกด้วยการรวมคนทำกิจกรรมเป็นหลักมุ่งสู่ตำบลคุณธรรม นาท่อมน่าอยู่ สู่ตำบลบายใจ

“วัฒนธรรมล้ำค่า เกษตรกรรมยั่งยืน ชุมชนน่าอยู่ สู่ตำบลสุขภาวะ” คือ วิสัยทัศน์เป้าหมายที่ต้องไปให้ถึงของเทศบาลตำบลนาท่อม ตลอดเส้นทางการขับเคลื่อนสู่ตำบลนาท่อมน่าอยู่สู่ตำบลบายใจ ด้วยกิจกรรมที่หลากหลาย เป็นรูปธรรมในเชิงวัฒนธรรม และการดูแลจัดการสิ่งแวดล้อมในชุมชนแบบมีส่วนร่วมอย่างต่อเนื่อง ได้แก่

- ประเพณีสงกรานต์จัดประเพณีแข่งขันเรือพายคู่ขนานให้ประชาชนที่กลับภูมิลำเนาต่างจังหวัดมีสถานที่เล่นในชุมชน มีที่เที่ยวในชุมชน ลดอุบัติเหตุในช่วงเทศกาล ดำเนินมา 9 ปี ทำให้ชุมชนเห็นคุณค่า
- การรักษาแหล่งน้ำคลองนาท่อมให้สะอาดที่สุดใช้เป็นน้ำประปาดื่มกินและแหล่งน้ำทำเกษตรด้วยกิจกรรมสะสมสร้างจิตสำนึกของประชาชน โดยประชาชน เพื่อประชาชนทั้งในและนอกตำบล
- โครงการเข้าวัดพัฒนาคุณธรรม โครงการสวดมนต์ข้ามปี ที่จัดอย่างต่อเนื่องร่วมกับทางเทศบาล สภาวัฒนธรรมของตำบลนาท่อมโดยการร่วมรณรงค์การแต่งกายนุ่งผ้าถุงที่เป็นเอกลักษณ์ของชุมชน
- โครงการสืบชะตาคลองนาท่อม บูรณาการกิจกรรม 4 เรื่อง สร้างคุณค่าแก่คลองนาท่อม จากการรวมตัวของ บ้าน วัด โรงเรียน เทศบาล ร่วมกันสร้างจิตสำนึกด้านสิ่งแวดล้อม การจัดการขยะแบบมีส่วนร่วมของประชาชน ไม่ทิ้งขยะของเสียลงแหล่งน้ำลำคลอง ในตำบล

กิจกรรมต่างๆเหล่านี้ที่มีทั้งการสนับสนุนงบประมาณและไม่มีงบประมาณ การรณรงค์ กับประชาชนแบบมีส่วนร่วมเช่น พระสงฆ์ในวัดนาท่อมให้ความรู้เรื่องอาหารเพื่อสุขภาพและการดูแลสิ่งแวดล้อมจัดการขยะร่วมสร้างเขตอภัยทานปลาในคลองนาท่อม โรงเรียนร่วมรณรงค์สร้างจิตสำนึกเก็บขยะในที่สาธารณะและตั้งธนาคารขยะในโรงเรียน และชุมชนร่วมทำกิจกรรมเก็บขยะริมถนนสาธารณะอย่างต่อเนื่องอย่างน้อยเดือนละครั้งร่วมกับผู้นำ กิจกรรมเหล่านี้สร้างกระบวนการจัดการระบบสิ่งแวดล้อมของตำบลนาท่อม รวมทั้งส่งเสริมการมีจิตสำนึกสาธารณะของคนในชุมชน ด้วย 4 กิจกรรม ได้แก่ รณรงค์เรื่องเก็บขยะ การปลูกไม้ การปล่อยขยายพันธุ์ปลา และการขยายเขตพื้นที่ทุกแหล่งน้ำสาขาในตำบล

ผลลัพธ์จากกระบวนการสร้างจิตสำนึกเป็นมาอย่างต่อเนื่อง ซึ่งกิจกรรมที่หลากหลายเหล่านี้ประกอบไปด้วยการมีส่วนร่วมของศูนย์พัฒนาครอบครัว สภาเด็กและเยาวชน อสม. โรงเรียน รพสต.นาท่อม วัดนาท่อม กลุ่มจิตอาสาพัฒนาตำบลนาท่อม กลุ่มจิตอาสาฝ่ายปกครอง และภาคประชาชน ทำกิจกรรมอย่างต่อเนื่องทุกเดือน

การเปลี่ยนแปลงเกิดขึ้น เกิดพื้นที่รูปธรรมในระดับตำบลจากสองกิจกรรม ได้แก่ 1. เขตอภัยทานคนมีวินัยรักษาสีสิ่งแวดล้อมในระดับพื้นที่ หมู่ที่ 1 คลองช่วงขวัญ หมู่ที่ 2 คือกะพัง หมู่ที่ 3 คลองกวด หมู่ที่ 4 หนองลึก หมู่ที่ 6,7,8 คือ คลองนาท่อม ตัวชี้วัดคือปลาเพิ่มขึ้น เพราะประชาชนมีจิตสำนึกเป็นหูเป็นตาไม่ลักขโมย บางพื้นที่พัฒนาไปเป็นแหล่งท่องเที่ยว 2. กิจกรรมถนนสวยหมู่บ้านสะอาด กระบวนการรณรงค์จิตสำนึกสาธารณะกับทุกคนที่ใช้ถนนในชุมชน และพัฒนาเป็นถนนต้นแบบของชุมชน ทุกหมู่บ้านหมู่ที่ 1 – 8 การผลิตอาหารปลอดภัยในชุมชนและเป็นชุมชนเกษตรปลอดสารพิษเกิดพื้นที่รูปธรรม ได้แก่ ผักปลอดสารพิษหมู่ที่ 8 นาข้าวอินทรีย์หมู่ที่ 2 และขยายวงไปถึงตำบล มีพื้นที่ตลาดเขียวพื้นที่คนรักสุขภาพ 2 แหล่ง คือ ตลาดหุยานสะพานคนเดิน และตลาดของดีนาท่อม จัดหน้าเทศบาลในวันศุกร์แรกของเดือน

ด้านวินัยการแต่งกาย มุ่งพื้นวัฒนธรรมประเพณีในการสร้างอัตลักษณ์ของชุมชน เช่น นุ่งผ้าถุงเข้าวัดในกิจกรรมวันพระ วันสำคัญทางศาสนา หรือกิจกรรมต่างๆในชุมชนเน้นการนุ่งผ้าไทย(ผ้าถุง)ทั้งเด็กและผู้ใหญ่

ด้านวินัยจราจร เป้าหมายการลดอุบัติเหตุและการเสียชีวิตของประชาชนตำบลนาท่อม ทำมาอย่างต่อเนื่องด้วยงบประมาณของพื้นที่และองค์กรภายนอกสนับสนุน ได้แก่ ปรับสภาพแวดล้อมสร้างป้ายระวางจักรยาน มีป้ายรณรงค์การใส่หมวกกันน็อก การตีเส้นจราจรให้เด่นชัด การอบรมให้ความรู้อย่างต่อเนื่อง จนได้รับรางวัลเมืองจักรยาน (การรณรงค์อย่างต่อเนื่อง จากครอบครัวจักรยานฯ เป็นชุมชนจักรยาน และเมืองจักรยาน)

จากสถานการณ์ที่มีผลต่อเอื้อต่อการพัฒนาอย่างต่อเนื่องไม่ขาดช่วงของการเมืองในระดับชาติ และระดับท้องถิ่น ไม่เป็นปัญหาอุปสรรคต่อการพัฒนาของตำบลนาท่อม เพราะมีเป้าคือวิสัยทัศน์ขององค์กร

เดิมก่อน ปี 2552 เป็นต้นมา ตำบลนาท่อมมีปัญหา ด้านสิ่งแวดล้อมในระดับตำบลเรื่อง ดินเสื่อม น้ำเสีย ขยะ ปัญหามาจาก เกษตรที่ใช้สารเคมี โรงงานขนาดเล็กขาดการบำบัดจัดการน้ำเสีย จนปล่อยน้ำเสียลงสู่แหล่งน้ำสาธารณะ เช่น โรงขมเงิน โรงยาง อุตสาหกรรมครัวเรือนก็เช่นเดียวกัน ประชาชนและครัวเรือนยังขาดจิตสำนึก ขาดวินัยในความรับผิดชอบต่อ

ขยะที่เกิดจากตัวเองสร้างขึ้น จนเป็นปัญหาในระดับตำบล

รูปธรรมหลังจากปี 2552 เป็นต้นมาเกิดการสร้างกระบวนการสร้างจิตสำนึกในทุกระดับ ทุกกลุ่มองค์กรในการเรียนรู้ รับรู้ร่วมกันและประกาศเป็นนโยบายของตำบล เรื่องการจัดการสิ่งแวดล้อม จะไม่มีถังขยะหน้าบ้าน แต่ใช้วิธีการรณรงค์สร้างจิตสำนึก สร้างการมีส่วนร่วมในระดับต่าง ๆ พร้อมทั้งมีข้อบัญญัติ เทศบัญญัติ เป็นเครื่องมือในการทำงานของเทศบาล และเป็นนโยบายของผู้บริหารอย่างต่อเนื่อง

การขับเคลื่อนเรื่องคุณธรรมของตำบลนาท่อม กับศูนย์คุณธรรมก่อตั้งขึ้นในปี 2558 จากการเข้าร่วมเป็นคณะทำงานและร่วมค้นหาตำบลน่าร้องไห้ที่ทากิจกรรมดี เพื่อนำมาจัดระบบ เผยแพร่และขยายผลในปีต่อมา 31 ตำบลและหนึ่งสถานีตำรวจคุณธรรม ร่วมกันทำสิ่งดี ๆ เพื่อเผยแพร่ ตำบลนาท่อมได้เป็นตำบลต้นแบบขับเคลื่อนคุณธรรม ซึ่งในขณะมีหลายประเด็นที่ทำอยู่และเป็นทุนเดิมเด่น ๆ เช่นคุณธรรมของเด็กและเยาวชนจิตอาสา ชุมชนต้องการสร้างจิตอาสาด้านสิ่งแวดล้อม ด้านอาหารปลอดภัย (ผลิตผักปลอดสารพิษให้คนอื่นได้กิน) โดยใช้กิจกรรมที่เป็นปกติของตำบลที่มีอยู่แล้ว นำมารวบรวมจัดระบบให้ชัดเจนยิ่งขึ้น เพื่อสื่อสารภายใน เพื่อสื่อสารสู่สังคมภายนอกได้รับรู้ถึงการทำงานสร้างและพัฒนาokalของตำบลเพื่อขับเคลื่อนสังคมคุณธรรม ซึ่งได้ถอดองค์ความรู้ คุณธรรมเด็ก เยาวชนกับจิตอาสา

ปี 2559 นายกเทศมนตรีตำบลนาท่อม ได้ทำบันทึกข้อตกลงความร่วมมือ(MOU) ตามโครงการพัฒนาจังหวัดต้นแบบเมืองคุณธรรมกับศูนย์คุณธรรม(องค์กรมหาชน) โดยมีวัตถุประสงค์ส่งเสริมสนับสนุนกระบวนการพัฒนาคุณธรรม เพื่อพัฒนาจังหวัดพัทลุงให้เป็นจังหวัดต้นแบบเมืองคุณธรรมของประเทศ โดยอาศัยความร่วมมือทุกภาคส่วน กลุ่มเป้าหมายพื้นที่ในจังหวัดพัทลุง 73 ตำบล ตามแนวคิด เมืองลุง เมืองบายใจ มีวินัยบนความพอเพียง ด้วยวินัย 3 ด้าน คือ วินัยด้านสิ่งแวดล้อม(ขยะ) วินัยด้านวัฒนธรรม แต่งกายผ้าไทย(ผ้าถุง) วินัยด้านความปลอดภัยจราจร เพื่อนำไปสู่ที่น่าท่อมน่าอยู่ สู่อำเภอบายใจ

กระบวนการพัฒนา

เมื่อเทศบาลตำบลสมัครใจเข้าร่วมขบวนคุณธรรมนั้น มีกระบวนการสร้างความเข้าใจในโครงการ นาท่อมน่าอยู่ สู่อำเภอบายใจ ร่วมกัน จากนั้นสร้างและพัฒนาคณะทำงานระดับตำบลเป็นกลไกขับเคลื่อนตำบลบายใจ จำนวน 27 คน ทั้ง 3 ประเด็น ที่มาจากทุกภาคส่วน ได้แก่ ฝ่ายท้องถิ่น ฝ่ายปกครอง ฝ่ายสภาฯ ตัวแทนกลุ่มองค์กร ประชุมร่วมกันเพื่อจัดทำแผนปฏิบัติการตำบลนาท่อมเพื่อบรรจุไว้ในแผน 3 ปี เพื่อจัดทำแผนปฏิบัติการ นาท่อมน่าอยู่

สู่ตำบลบายใจ ด้วยวินัย 3 ด้าน ด้านสิ่งแวดล้อม(ขยะ) ด้านวินัยจราจร ด้านวัฒนธรรม แต่งกายผ้าไทย จากนั้นประกาศให้เป็นที่รับทราบร่วมกัน เกี่ยวกับแนวคิด “นาท่อมน่าอยู่..สู่ตำบลบายใจ ด้วยวินัย 3 ด้าน” เป็นวาระของตำบล โดยมีกิจกรรมต่างได้แก่

การพัฒนาศักยภาพแกนนำ 1 ครั้งเรื่องการจัดการสิ่งแวดล้อมของตำบล ขยะที่ต้นทาง

จัดกิจกรรมรณรงค์ วินัยด้านสิ่งแวดล้อม(ขยะ) Big cleaning Day 1/ครึ่ง/เดือน วินัยจราจร 3 ระยะ วินัยวัฒนธรรมแต่งกายขึ้นตอนดำเนินการจัดการขยะแบบมีส่วนร่วมตามหลัก 3Rs เริ่มจากประชาสัมพันธ์สร้างการรับรู้ให้ประชาชนทุกคนทุกครอบครัวในตำบลท่อม มีจิตสำนึก มีวินัยด้านการจัดการขยะ การให้ความรู้ในเรื่องการคัดแยกขยะ ณ ต้นทาง กลางทางโดยการขับเคลื่อนกิจกรรมจัดการขยะแบบมีส่วนร่วมที่หลากหลายกิจกรรม ส่วนปลายทาง คือ การมีวินัยในการจัดการขยะของคนในตำบลนาท่อม คือ ทุกครัวเรือนต้องมีการคัดแยกก่อนทิ้ง คือ คัดแยกขยะออกเป็น 4 ประเภท ได้แก่ 1) ขยะขายได้และนำกลับมาใช้ใหม่ ประชาชนสามารถคัดแยกรวบรวมนำไปจำหน่ายเป็นรายได้ 2) ขยะอินทรีย์หรือขยะเปียกหรือขยะชีวภาพที่ย่อยสลายได้ สามารถนำมาเป็นอาหารสัตว์ ใช้ทำปุ๋ยอินทรีย์ชีวภาพแห้ง หรือปุ๋ยน้ำหมักเชื้อจุลินทรีย์ ปุ๋ยพืชสด ดินซำ ดินซำ และผลิตภัณฑ์จากเศษไม้ ถ่าน สร้างมูลค่าเพิ่มได้ 3) ขยะอันตรายเทศบาลจัดถังแดงเป็นจุดพักเพื่อรวบรวมนำไปกำจัดอย่างถูกวิธี เพื่อรักษาสิ่งแวดล้อม โดยมี จุดพักทุกหมู่บ้าน 8 จุด ณ.ศาลาหมู่บ้าน และจะรวบรวมส่งองค์การบริหารจังหวัด 4) ขยะทั่วไปหลังจากครัวเรือนคัดแยกแล้ว สุดท้ายต้องนำไปกำจัด เทศบาลให้แจ้งความประสงค์หรือทำข้อตกลงกันกับครัวเรือน และจัดการตามตารางที่เทศบาลกำหนด ซึ่งปัจจุบันอยู่ในช่วงทดลองเก็บ

กำหนดพื้นที่ปฏิบัติการตามบริบทพื้นที่ ในตำบลนาท่อมทั้ง 8 หมู่บ้าน ประกอบด้วยร้านค้า สถานประกอบการ หน่วยงาน ครัวเรือน ถนนพัทลุงตรง(เริ่มจากโคนม-สุดเขตพื้นที่เทศบาลตำบลนาท่อม) ดำเนินการโดย 1) เดินสำรวจ สัมภาษณ์ เคาะประตูบ้าน สำรวจจำนวนครัวเรือน เก็บข้อมูลประเภท ปริมาณขยะเบื้องต้น วิธีกำจัด 2) จัดประชุมตัวแทนร้านค้าสถานประกอบการ หน่วยงาน ครัวเรือน โดยผู้บริหารชี้แจงนโยบายการจัดการขยะทำความเข้าใจการคัดแยกขยะอย่างถูกวิธี 3) ประชาสัมพันธ์รณรงค์การคัดแยกขยะต่อเนื่อง ตรวจเยี่ยม ใช้รถประชาสัมพันธ์เคลื่อนที่ 4) เดินสำรวจ สัมภาษณ์ เคาะประตูบ้านติดตามผล ร้านค้าสถานประกอบการ หน่วยงาน ครัวเรือน โดยเก็บข้อมูลขยะ ประเภท ปริมาณ ให้ความรู้ ให้ข้อเสนอแนะ ใช้รถประชาสัมพันธ์เคลื่อนที่ รถซาเล้ง สปอร์ตโมเตอริส แบบสำรวจ

ประเภท ปริมาณขยะรายครัวเรือน

ทดลองการจัดเก็บ โดยมีการจัดกระบวนการทำงานกำหนดตารางเวลาจัดเก็บแต่ละหมู่บ้าน โดยครัวเรือนต้องแยกขยะใส่ถุงวางไว้หน้าบ้านตามตารางเวลาแต่ละชุมชน

ผลลัพธ์การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น

เทศบาลตำบลนาท่อมมีประชากร 4,678 คน จำนวนครัวเรือน 1,777 ครัวเรือน หลังจากที่ได้มีการรณรงค์สร้างความเข้าใจ ด้วยวิธีการหลายช่องทาง สู้ท้ายเคาะประตูพูดคุยระดับครัวเรือน พบว่า จำนวนครัวเรือนที่คัดแยกขยะได้ และจัดการเองขั้นสุดท้าย มีทั้งหมด 1,202 ครัวเรือน จำนวนครัวเรือนที่คัดแยกขยะได้แต่จัดการขั้นสุดท้ายไม่ได้ ต้องให้เทศบาลช่วยจัดเก็บ จำนวน 575 ครัวเรือน ขั้นสุดท้ายเทศบาลตำบลนาท่อมไม่มีปัญหาเรื่องการจัดการขยะ แต่ต้องมีการบริหารอย่างต่อเนื่อง

บทเรียนที่ได้

ตำบลนาท่อมจัดการขยะแบบมีส่วนร่วม ตามหลัก 3Rs ชุมชนเกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมครัวเรือนคัดแยกขยะก่อนทิ้ง ณ จุดต้นทาง จากการให้ความรู้สร้างความเข้าใจ สม่่าเสมอทุกกับหลังคาเรือน การมีส่วนร่วมของชุมชน และเทศบาลมีกิจกรรมสนับสนุน ส่งเสริมอย่างต่อเนื่องทำให้การสร้างและปฏิบัติตามกฎกติกา

ข้อเสนอต่อการขยายผลในอนาคต

ความต่อเนื่อง ให้มีการหนุนเสริมกิจกรรมเพิ่มคุณค่า สร้างมูลค่าเพิ่มจากขยะทั้ง 4 ประเภทตามหลักการ 3 Rs

ผู้ประสานงาน	นายถาวร คงศรี
ที่อยู่	99 หมู่ที่ 6 ตำบล นาท่อม อำเภอ เมือง จังหวัด พัทลุง รหัสไปรษณีย์ 93000
โทร	098-0178131

ชุมชนคุณธรรมวัดปลักปอม วิถีธรรม วิถีพุทธ
ส่งเสริมเครือข่ายภาค ประชาชนด้วยวิถีวัฒนธรรม

ความโดดเด่นของชุมชนคุณธรรมวัดปลักปอม

ความโดดเด่นของชุมชนคุณธรรมวัดปลักปอม ตามกิจกรรม วิถีธรรม วิถีพุทธ ส่งเสริมเครือข่ายภาคประชาชนด้วยวิถีวัฒนธรรม ชุมชนคุณธรรมวัดปลักปอมตั้งอยู่หมู่ที่ 5 ตำบลแม่ขี อำเภอตะโหมด จังหวัดพัทลุง มีความโดดเด่นด้านคุณธรรม จริยธรรมการนำชุมชนเข้าอยู่การปรีวาสรกรรมและการปฏิบัติธรรม ของประชาชนในชุมชน ครู นักเรียนและนักศึกษาศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอตะโหมด ตลอดจนผู้ที่มีความสนใจด้วยความสมัครใจภาคเครือข่ายประชาชนเข้าวัดด้วยความศรัทธา การทำกิจกรรมอะไรก็ตามถ้าทำด้วยความสมัครใจ ตั้งใจ ผลดีย่อมมีคุณภาพและประสิทธิภาพดี เห็นผลในระยะเวลาตามที่ต้องการ ส่งผลไปสู่การนำสมาชิกใหม่ๆเข้ามาเป็นภาคเครือข่าย การปฏิบัติกิจกรรมมีทั้งภาคทฤษฎี และภาคปฏิบัติเช่น การเข้าอยู่ปรีวาสรกรรมและปฏิบัติธรรมของวัดปลักปอมจัดได้ว่าเป็นกิจกรรมที่โดดเด่น เป็นแบบอย่างแก่วัดอื่นๆโดยเฉพาะความร่วมมือของภาคประชาชน ของชุมชนบ้านใกล้เคียง การเสียสละทรัพย์ การเสียสละเวลา ความเป็นน้ำหนึ่งใจเดียว ชุมชนที่มาร่วมกิจกรรมการเข้าอยู่ปรีวาสรกรรมและปฏิบัติธรรมของวัดปลักปอม ได้แก่ ชุมชนบ้านคลองใหญ่ ชุมชนบ้านทุ่งโพธิ์ ชุมชนบ้านแม่ขี เป็นต้น

การเข้าอยู่ปรีวาสรกรรมและปฏิบัติธรรมของวัดปลักปอม เป็นการนำหลักธรรม การสั่งสอนของพระพุทธเจ้าของพระพุทธศาสนามาประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน ตลอดจนนำมา

บูรณาการเข้ากับการจัดกิจกรรมวัฒนธรรมประเพณีอันดีงามของท้องถิ่นให้มีความยั่งยืน และมั่นคงต่อไป

บอกเล่าว่าจะมาถึงวันนี้ได้อย่างไร

วัดปลักปอมเป็นวัดที่มีชุมชนหลักๆที่มาร่วมกิจกรรมอยู่ 2 หมู่บ้านคือ หมู่ที่ 5 บ้านปลักปอม และหมู่ที่ 10 บ้านปลักปอม ความเป็นมาวัดปลักปอม วัดปลักปอมตั้งอยู่บ้านเลขที่ 100 หมู่ที่ 5 ตำบลแม่ขี อำเภอดงหลวง จังหวัดพัทลุง สังกัดคณะสงฆ์มหานิกาย เนื้อที่ 10 ไร่ 1 งาน วัดปลักปอมก่อสร้างขึ้นเป็นวัดนับตั้งแต่ พ.ศ. 2483 โดยมีพระอธิการเคลื่อน ปุณฺณผลเป็นเจ้าอาวาสรูปแรก

คำกลอนพ่อท่านเกี่ยวกับการพัฒนาวัด แรกเริ่มสร้างวัดนี้มีปากกว้าง เสือช้างมาก มั่นแสนยาก คิดไปแล้วใจหาย อยู่หลายปี จึงมีบ้าน ตั้งเรียงราย ทั้งหญิงชาย พัฒนา ต่อมา เจริญ จึงขอเตือน ชาวบ้าน กาลข้างหน้าขึ้นชื่อว่า พัฒนา อย่าห่างเหิน สามัคคี พร้อมกัน นั้นเจริญ เหมือนร่วมเดิน ทางสวรรค์ สุขสันต์เอย

ปัจจุบันนี้วัดปลักปอมจัดได้ว่าเป็นวัดที่พัฒนาก้าวหน้าไปตามลำดับสร้างความพึงพอใจแก่ชุมชนตลอดจนผู้ที่ผ่านมา

ในส่วนของวัด กิจกรรมของพระสงฆ์ ได้แก่ พระนั่งฟังธรรม และใส่บาตร คนละ 1 บาท พระเทศน์เรื่องคุณธรรม ในกรณีปีใหม่ จะมีการตักบาตรอาหารแห้ง และจะมีจิตอาสา มาช่วยแยกอาหารแห้ง และพระคุณเจ้านำของไปแจกผู้สูงอายุ ผู้ป่วยติดเตียง ในเขตหมู่บ้าน จำนวน 300 กว่าคน ผู้ใหญ่บ้านก็จะช่วยให้ข้อมูลบุคคลที่สมควรได้รับ และได้ให้โรงเรียน ปลักปอม โรงเรียนบ้านคลองใหญ่ โรงเรียนทุ่งหนอง 10 บาท และโรงเรียนบ้านพรุนายาว และโรงเรียนบ้านแม่ขี หากมีน้ำท่วมไปแจกของที่ระโนด เช่นเสื้อผ้า อาหารแห้ง “รวมพล

คนหัวขึ้น” คนหัวปิ่นโตเข้าวัด คนจะเข้าวัดมากขึ้น เนื่องจากมีกิจกรรมที่ดี มีการรายงาน ตัวเลขการทำบุญ และของที่ทำบุญ เข้าพรรษา ปีใหม่ เงินทำบุญ ที่ดูแลโดยคณะกรรมการวัด

โครงการเป็นการทำกิจกรรมจิตอาสา ไม่มีโครงสร้างการบริหาร พระอาจารย์ใบฎีกา สมโชค ปุณฺณผล เป็นผู้ริเริ่ม ในปี 2558 คิดโครงการนี้มาช่วยกัน เนื่องจากเห็นว่า ต่างคน ต่างอยู่ และวัดเริ่มทำกิจกรรมก่อน และมีการบูรณาการร่วมกับโรงเรียนในการทำกิจกรรม โอกาสที่จะพูดคุยกัน คือก่อนที่จะดำเนินกิจกรรม

ในส่วนของโรงเรียน มีโครงการส่งเสริมคุณธรรม เช่น ทำบุญวันสำคัญทางศาสนา นั่งสมาธิ กิจกรรมเศรษฐกิจพอเพียง ปลูกผักในโรงเรียนเพื่อเรียนรู้ การออม ของหายได้คืน เข้าโครงการโรงเรียนคุณธรรม โรงเรียนสุจริต โรงเรียนสีขาว โรงเรียนวิถีพุทธ

ในส่วนของบ้าน บริจาคของเข้าวัดทำบุญ มีการมอบทุนการศึกษาให้เด็ก กรรมการ หมู่บ้าน และ ชรบ.มีความเข้มแข็ง ประกอบอาชีพทำสวนยางพารา รับจ้างทั่วไป มีปัญหา หย่าร้าง ส่งผลให้เด็กขาดแคลนทุนการศึกษาในการเรียน มีการส่งต่อกิจกรรม เช่นการปลูก ชาวบ้านปลูกผักกินเองมากขึ้น

ความโดดเด่นของกลุ่มอาชีพในชุมชน การทำไข่เค็ม มีสมาชิก 62 คน เลี้ยงเป็ดไข่ สีนคำจำหน่ายที่โอท็อปของโพธิ์ทอง ป่าบอน และร้านขนมที่ป่าพะยอม ม.ทักษิณมาช่วย เรื่องให้พัฒนาอายุไข่เค็ม ทำผ้าบาติก เลี้ยงผึ้ง กลุ่มเครื่องแกง กลุ่มปลูกผักไฮโดรโปนิก กลุ่ม เพาะเห็ด มีร้านค้าในชุมชนที่ไม่คิดค่าวาง เน้นเรื่องความโปร่งใส เสียสละพอเพียง ความ ซื่อสัตย์ ประหยัด และจิตอาสา หน่วยงานภาคี ในพื้นที่ อบต. เทศบาลตำบลควนเสาธง นายอำเภอ กิจกรรมผู้ว่าพาเข้าวัด

ปัญหาที่ยากแก่ ความดีที่ยากทำ

ปัญหาที่ต้องการแก้ไขคือปัญหาความร่วมมือระหว่างชุมชน วัด โรงเรียน ให้มีความร่วมมือซึ่งกันและกันและร่วมกันแก้ปัญหาต่างๆ การแก้ไขปัญหามันต้องเข้าใจปัญหาก่อน เมื่อ เข้าใจปัญหาแล้วสามารถนำมาแก้ไขได้ตรงประเด็นมากที่สุด ปัญหาคือ ความร่วมมือของ 3 สถาบัน คือ วัด บ้าน โรงเรียน มีลักษณะต่างคนต่างทำต่างคนต่างแก้ปัญหา ถ้าจะให้ 3 สถาบันนี้ร่วมมือกันแก้ไขปัญหาก็มีความจำเป็นต้องสร้างเครื่องมือ หรือสร้างกรอบ หรือ กระบวนการแก้ปัญหาขึ้น การสร้างเครื่องมือ สร้างกรอบ กระบวนการนั้นคือ สร้างงานด้าน คุณธรรม จริยธรรม ทั้งด้านทฤษฎีและภาคปฏิบัติจึงทำให้การแก้ปัญหานั้นๆจึงประสบผล สำเร็จ จึงมีกิจกรรม โครงการเข้าอยู่ปริวาสกรรมและปฏิบัติธรรมวัดปลักปอม เป็นกิจกรรม ที่ต้องปฏิบัติทั้งพระสงฆ์ ครู นักเรียน ชาวบ้าน จึงจะบรรลุผลสำเร็จได้ตามวัตถุประสงค์

กล่าวคือ เพื่อให้พระภิกษุประพฤติคุณวิริยาวัตร ครุ นักเรียน ปฏิบัติธรรมตามหลักพระธรรมวินัย ความดีที่อยากทำ บ้าน วัด โรงเรียนได้ร่วมทำความดี สมานสามัคคีถวายแด่พ่อของแผ่นดินนอกจากนั้นเป็นการนำหลักธรรมมาใช้ในชีวิตประจำวัน พัฒนาชุมชนให้เข้มแข็ง เป้าหมายในการแก้ปัญหาครั้งนี้มีพระภิกษุร่วมกิจกรรม จำนวน 60 รูป ชาวบ้านประมาณ 150 คน ครู นักเรียน 30 คน นักศึกษา กศน. 15 คน ระยะเวลาในการจัดกิจกรรมระหว่างวันที่ 15 พฤษภาคม – วันที่ 24 พฤษภาคม รวมเวลาปฏิบัติกิจกรรม 10 วัน 10 คืน สถานที่วัดปลักป้อม ในการจัดกิจกรรมครั้งนี้สอดคล้องกับโครงการของโรงเรียนวัดปลักป้อม โครงการวิสุทธิวิถีธรรมนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง จึงเป็นการง่ายในการร่วมมือของ 3 สถาบัน จึงก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดหลักการสู่ความสำเร็จ หลักการสอน ภาควิชาการฟังการบรรยาย ปาฐกถาพิเศษ ภาควิชาปฏิบัติ ทำวัตรสวดมนต์เช้า – เย็น ฟังเทศน์ เจริญสมาธิภาวนา เดินจงกรม นั่งสมาธิ ภาควิชากรรมประจำวัน ทำวัตรเช้า – เย็น ฟังธรรม เปิดโอกาสให้พุทธศาสนิกชนทำบุญตักบาตรเช้า และถวายภัตตาหาร ถวายน้ำปานะ

กระบวนการพัฒนา (ขั้นตอน / วิธีการ / กลไก)

กระบวนการพัฒนา นำไปสู่ความสำเร็จ ได้แก่ การวางแผนงาน เมื่อทราบถึงปัญหาที่จะนำมาแก้ไข นำปัญหามาวิเคราะห์และออกแบบแนวทางแก้ปัญหา นำไปสู่การพัฒนาวางแผนการจัดกิจกรรม กำหนดปฏิทิน เวลา เครื่องมือที่จะนำมาใช้เพื่อแก้ไขปัญหา การปฏิบัติกิจกรรม นำสภาพปัญหามากำหนดรูปแบบของโครงการ กิจกรรม ภาควิชาปฏิบัติ ขั้นตอนการดำเนินงานและ กิจกรรมดังนี้ 1) เตรียมสถานที่/ทำโครงการฯ / ประชุมกรรมการ/จัดกลุ่มทำกิจกรรม/ขอปริวาสกรรม 2) ผูกอบรมจิตปฏิบัติธรรม / ทำวัตรสวดมนต์เช้า-เย็น/ เดินจงกรม /บิณฑบาตในวัด / ปักกรด 3) รับฟังธรรม/ฟังการบรรยายธรรม / โดยวิทยากรทางพระภิกษุ / หน่วยงานราชการ 4) พัฒนาวัด/ช่วยเหลือสาธารณประโยชน์/บวร ร่วมกิจกรรมประจำวัน ในการดำเนินกิจกรรมต่างๆนี้จะต้องมีการจัดหางบประมาณ ติดต่อประสานงานต่างๆ และมีการสรุป ประเมินผลการดำเนินกิจกรรม เพื่อจากกระบวนการดังกล่าวชุมชนวัดปลักป้อมใช้กิจกรรมโครงการเข้าอยู่ปริวาสกรรม และปฏิบัติธรรมเป็นเครื่องมือในการดำเนินกิจกรรมของชุมชนเพื่อใช้ในการฝึกปฏิบัติการแก้ปัญหาอย่างเป็นระบบ เป็นการสร้างคุณธรรม จริยธรรม โดยนำหลักคำสอนและแนวปฏิบัติตามหลักศาสนาพุทธมาบูรณาการในการดำเนินชีวิต หมั่นทำความดีมีจิตสาธารณะและตั้งตนเป็นคนดีมีศีลธรรมตลอดไป

ยุทธศาสตร์สำคัญ ในการพัฒนาเพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมให้เป็นไปตามคุณลักษณะอันพึงประสงค์ มีคุณธรรม จริยธรรม โดยมีเป้าหมายในการพัฒนาคน แนวทาง

ในการประพฤติตนและปฏิบัติหน้าที่ดีนั้นจะต้องตระหนักต่อหน้าที่และความรับผิดชอบ โดยมุ่งหวังให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ผู้รับบริการทุกคนประพฤติตนอยู่ในศีลธรรมอันดีเหมาะสม ยึดมั่น ในคุณธรรมจริยธรรมอันดีงาม มีความซื่อสัตย์สุจริต ปฏิบัติหน้าที่ที่เต็มกำลังความสามารถ รอบคอบ รวดเร็ว เป็นผู้ตรงต่อเวลาอุทิศตนเพื่อเป็นประโยชน์ต่อทางราชการอย่างเต็มที่ไม่เคยใช้เวลาทางราชการมาแสวงหาผลประโยชน์ส่วนตน มีความรับผิดชอบในการปฏิบัติงานอย่างเต็มที่ เต็มความสามารถ ประพฤติปฏิบัติตนต่อผู้บังคับบัญชาและเพื่อร่วมงานด้วยดียอมรับฟังความคิดเห็น ช่วยเหลือเกื้อกูล สุภาพ มีน้ำใจ และมีมนุษยสัมพันธ์อันดี การสร้างภาวะผู้นำและผู้ตามที่ดี เป็นแบบอย่างแก่เยาวชนรุ่นหลัง พัฒนาตนเอง เรียนรู้สิ่งใหม่เพื่อพัฒนาตนเองสู่ยุคไทยแลนด์ 4.0 สร้างข้อตกลงในการเข้าร่วมกิจกรรม แยกกิจกรรมตามความรู้ ความสามารถ ตามศักยภาพ เช่น ผู้ดำเนินการด้านพิธีการศาสนา การฝึกนั่งสมาธิ การรณรงค์ปฏิบัติในยามคำคืน การช่วยประกอบอาหาร การช่วยบริการน้ำปานะ

การพัฒนาชุมชน การสร้างชุมชนให้มีความเข้มแข็ง น้อมนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงใช้ในการดำรงชีวิต การเข้าถึงแหล่งเรียนรู้ การปฏิบัติตนโดยยึดหลักคุณธรรม จริยธรรม การเห็นประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ของตนเอง การเข้าถึงแหล่งธรรมมะ สร้างแหล่งเรียนในชุมชน ส่งเสริมวัฒนธรรมประเพณีท้องถิ่น สร้างโอกาสให้คนรุ่นใหม่เข้ามามีส่วนร่วม สนับสนุนกิจกรรมของชุมชน ปฏิบัติตนให้เป็นแบบอย่างของสังคมต่อไป

การพัฒนาวัด เป็นการพัฒนาสถานที่ให้อำนวยความสะดวกแก่ชุมชน บุคคลที่เข้ามาจัดกิจกรรมต่างๆ ทั้งกิจกรรมทางศาสนาพิธี กิจกรรมพิธีทางศาสนา งานประเพณีต่างๆ กิจกรรมประชุมสัมมนา เป็นแหล่งเรียนรู้ของเยาวชน นักเรียน นักศึกษาตลอดจนผู้ที่สนใจธรรมมะ ให้บริการชุมชน และบุคคลทั่วไปอย่างเสมอภาค ในด้านการให้บริการประชาชนได้ให้บริการประชาชนอย่างเต็มกำลังความสามารถ ยึดมั่นและทำในสิ่งที่ถูกต้องและดีที่สุดรักษาผลประโยชน์ของส่วนร่วม มีความรับผิดชอบต่อปฏิบัติหน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์ เสียสละพากเพียรและตระหนักในหน้าที่ความรับผิดชอบ ปฏิบัติหน้าที่ด้วยความโปร่งใส ถูกต้อง ปฏิบัติหน้าที่ด้วยความเสมอภาคเป็นธรรมปราศจากอคติ ปฏิบัติหน้าที่ด้วยความเป็นกลาง และให้ความสำคัญกับทุกคนอย่างเท่าเทียมกัน

ความสำเร็จ ความภาคภูมิใจและความโดดเด่นของชุมชนคุณธรรมวัดปลักป้อม

ด้วยสถาบัน ศาสนา มีบทบาทที่สำคัญในฐานะที่เป็นศูนย์รวมจิตใจของประชาชน การปฏิบัติธรรมอบรมวิปัสสนากัมมัฏฐานแก่พระภิกษุที่เข้าอยู่ปริวาสกรรม สอนองค์สังฆาเถระสมาคและนโยบายรัฐบาลสร้างชุมชนเข้มแข็งเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน ภายใต้

ปรัชญาแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง พระพุทธศาสนามั่นคง สร้างความสมานสามัคคี เกิดความสงบร่มเย็นให้แก่ชุมชน สามารถพัฒนาชีวิตอย่างยั่งยืนโดยมีญาติโยมอุบาสก อุบาสิกา ครู นักเรียน ข้าราชการร่วมปฏิบัติธรรม พระภิกษุเข้าอยู่ปริวาสกรรม เพื่อหลอมรวมให้เป็นหนึ่ง ความสำเร็จของชุมชน บ้าน วัด โรงเรียน

สิ่งที่บ่งบอกผลความสำเร็จคือการเข้าร่วมกิจกรรมของบุคคลากรของชุมชน บ้าน วัด โรงเรียน การปฏิบัติกิจกรรม การเสียสละปัจจัย อาหารหวานคาวตลอดจนน้ำดื่ม ให้ผู้ที่มาร่วมกิจกรรม ถวายน้ำปะนะพระคุณเจ้า การเข้าร่วมกิจกรรมของชุมชน วัด โรงเรียนได้ร่วมกันทำความดี สมานสามัคคี ได้นำหลักธรรมมาใช้ในชีวิตประจำวัน พัฒนาชุมชนให้เข้มแข็ง

ข้อเสนอต่อการขยายผลในอนาคต

จากผลการดำเนินงานการเข้าอยู่ปริวาสกรรมและการปฏิบัติธรรม อบรมวิปัสสนา กัมมัฏฐานทำให้ผลการดำเนินกิจกรรมส่งผลให้ชุมชนบ้านใกล้เคียงมาร่วมกิจกรรมเป็นจำนวนเพิ่มขึ้น สังเกตจากปริมาณเพิ่มของแต่ละวัน โดยเฉพาะวันเสาร์ วันอาทิตย์ มีข้าราชการมาร่วมกิจกรรมจำนวนมาก บ้างพาครอบครัว บ้างพาเพื่อนฝูง นอกจากนี้ส่งผลต่อการจัดกิจกรรมต่างที่ได้รับความร่วมมือด้วยดีเช่น ศิลปะการแสดงของท้องถิ่น วัฒนธรรม ประเพณีท้องถิ่น เป็นต้น

ผู้ประสานงาน นายเอก อัดตะ
ที่อยู่ บ้านเลขที่ 70/ 1 หมู่ที่ 1 อำเภอตะโหนด จังหวัดพัทลุง
โทร. 087-6323954

“ชุมชนน่าอยู่ ควบคู่เศรษฐกิจพอเพียง ”
บ้านป่าไผ่ อําเภอกงหรา จังหวัดพัทลุง

ความโดดเด่นของชุมชนบ้านป่าไผ่

บ้านป่าไผ่ ตั้งอยู่หมู่ที่ 6 ตำบลกงหรา อําเภอกงหรา จังหวัดพัทลุง ได้พัฒนาหมู่บ้านในด้านการต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นทางของผู้นำ กลุ่มองค์กร ความเป็นอยู่ ด้านสาธารณูปโภคบริโภคต่างๆมาโดยตลอด จนสามารถพัฒนาศักยภาพของหมู่บ้านจนเป็นหมู่บ้านต้นแบบของอําเภอกงหราใน 45 หมู่บ้าน และได้เป็นหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบของจังหวัด ประจำปี 2556 สถาบันการจัดการเงินทุนชุมชนบ้านป่าไผ่ ออกได้เป็นกลุ่มองค์กรดีเด่นระดับจังหวัด ซึ่งมีเงินในการบริหารจัดการ 10 ล้านบาท กองทุนแม่ของแผ่นดิน มีเงิน 70,000 บาท ภูมิปัญญาท้องถิ่น หมอพื้นบ้าน ศูนย์เรียนรู้ และพื้นที่ของหมู่บ้านป่าไผ่ ออกด้านกายภาพของหมู่บ้านยังคงความเป็นธรรมชาติที่สมบูรณ์ มีแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ มีหมู่บ้านที่สวยงาม มีบ้านพักโฮมสเตย์ สิ่งสำคัญคือการอยู่ร่วมกันอย่างแบบพี่น้องเครือญาติ การเอื้ออาทรในการอยู่ร่วมกันของคนในหมู่บ้าน รับฟังความคิดเห็นต่างๆ เพื่อมาบริหารจัดการโดยยึดหลักผลประโยชน์ส่วนรวมเป็นที่ตั้ง

บอกเล่า ว่าจะมาถึงวันนี้ได้อย่างไร

บ้านป่าไผ่ หมู่ที่ 6 ตำบลกงหรา อําเภอกงหรา จังหวัดพัทลุง แต่ก่อนความเป็นอยู่ของชาวบ้าน ความรู้ด้านต่างๆ กลุ่มองค์กร สิ่งอำนวยความสะดวก อาคารและสถานที่ยังไม่สมบูรณ์ เพราะสิ่งต่างๆเหล่านี้มีความจำเป็นที่จะต้องมีและพัฒนาให้ดีขึ้น เพื่อให้สอดคล้องรองรับในการพัฒนาที่จะเกิดขึ้นในอนาคต ดังนั้นทางหมู่บ้านได้ระดมความคิดเห็นเพื่อแก้ไข ปรับปรุงเรื่องต่างๆ เช่น หอประชุมหมู่บ้าน เพราะแต่ก่อนต้องใช้สถานที่ของชาวบ้านในการทำกิจกรรมของหมู่บ้าน ต่อมาประชาชนได้เห็นความสำคัญเรื่องเหล่านี้จึงได้ร่วมกันเสียสละแรงงานและช่วยบริจาคทรัพย์สินจัดซื้อที่ดินและสร้างหอประชุม จำนวน 1 หลังใช้เป็นสถานที่ทำกิจกรรมต่างๆภายในหมู่บ้าน จนกระทั่งระยะหลังได้มีการปรับปรุง ต่อเติมจนปัจจุบันเป็นอาคารประชุมของหมู่บ้านที่สมบูรณ์จนถึงปัจจุบัน

ต่อมาประมาณต้นปี 2553 ประชาชนได้บริจาคเงินในการซื้อที่ดินเป็นของหมู่บ้าน 1 แปลง คิดเป็นเงิน 300,000 บาท โดยไม่ใช้เงินบริจาครัฐเลย ปัจจุบันพื้นที่ดังกล่าวได้ทำเป็นลานกีฬาของหมู่บ้าน ตลาดนัดชุมชน และการก่อสร้างอาคารเป็นที่ทำการของกองทุนหมู่บ้านและสถาบันการจัดการเงินทุนชุมชน บ้านป่าไผ่เกิดขึ้น เพราะสมาชิกในหมู่บ้าน มีการออมเงินทุกๆเดือน การกู้เงิน การผ่อนชำระต่างๆ มีสมาชิกเพิ่มมากขึ้นทุกปี ซึ่งผลมาจากความร่วมมือร่วมใจของสมาชิกภายในชุมชน และองค์กรต่างๆที่เกี่ยวข้อง ทำให้บ้านป่าไผ่ได้ปรับปรุงพัฒนาอาคารสถานที่เรื่อยๆมาจนถึงปัจจุบัน มีอาคารสถานที่ถาวร และเพียงพอสำหรับการบริหารจัดการของกลุ่ม และเป็นศูนย์รวมของชุมชนในการทำกิจกรรมต่างๆของคนในชุมชน และจากผลที่บ้านป่าไผ่พัฒนาอย่างต่อเนื่อง ทำให้บ้านป่าไผ่เป็นที่ยอมรับและได้รับความชื่นชมจากอำเภอ จังหวัด หน่วยงานต่างๆ ที่ได้เข้ามาทำกิจกรรมหรือร่วมมือเป็นอย่างดีเสมอมา

ปัญหาที่อยากแก้ ความดีที่อยากทำ ที่จะทำได้

ในสังคมปัจจุบันที่ก้าวสู่ยุคเทคโนโลยีที่ทันสมัยทำให้ปัญหาต่างๆภายในหมู่บ้าน เช่น สื่อ การเสนอข้อมูล การเห็นแก่ตัว การพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม ด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม ยาเสพติด การมั่วสุม ซึ่งถือว่าเป็นปัญหาทุกพื้นที่ เพราะฉะนั้นการแก้ไขปัญหาต่างๆเหล่านี้ ต้องให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้มาช่วยกันอย่างจริงจังในส่วนของผู้ที่ติดข้องให้มีผู้มีจิตอาสา จิตสาธารณะ เสียสละ เพื่อมาขับเคลื่อนดำเนินงานกิจกรรมต่างๆของหมู่บ้านที่ได้ดำเนินการมาโดยให้ยึดหลักการบริหารแบบธรรมาภิบาลให้มีความมั่นคงยั่งยืน

กระบวนการพัฒนา (ขั้นตอน/วิธีการ/กลไก)

การกำหนดทิศทางการพัฒนาของบ้านป่าไผ่ โดยใช้แผนชุมชนพึ่งตนเองเป็นหลักในการขับเคลื่อนการพัฒนาในด้านต่างๆของหมู่บ้านซึ่งได้รับความร่วมมือจากผู้ที่เกี่ยวข้อง ไม่ว่าจะเป็นผู้นำชุมชน/กรรมการ/ที่ปรึกษา/กลุ่มองค์กรต่างๆของชุมชน มาเป็นตัวขับเคลื่อนและกำหนดเป้าหมายการพัฒนาของหมู่บ้านร่วมกัน ดังแสดงในแผนภาพ

Plan วางแผน	ผู้นำ / กรรมการ / ที่ปรึกษาหมู่บ้าน ร่วมกันวิเคราะห์สภาพปัญหา รวบรวม วิเคราะห์และออกแบบแนวทางการแก้ปัญหา วางแผนการจัดกิจกรรม ปฏิทินเวลา เครื่องมือที่ใช้เพื่อใช้แก้ปัญหา
Do ปฏิบัติ	ผู้นำ / กรรมการ / ที่ปรึกษาหมู่บ้าน นำสภาพปัญหาที่ได้มาจัดทำในรูปแบบของโครงการ หมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบ หน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้องร่วมกันให้คำปรึกษา ดำเนินโครงการเพื่อนำไปสู่หมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบ
Check ตรวจสอบ	ผู้นำ / กรรมการ / ที่ปรึกษาหมู่บ้าน ตรวจสอบการดำเนินงานตามแผนกิจกรรมที่วางไว้ ผู้นำ / กรรมการ / ที่ปรึกษาหมู่บ้าน ติดตามประเมินผล การดำเนินงานโครงการ ผู้นำ / กรรมการ / ที่ปรึกษาหมู่บ้าน ร่วมวัดผลที่ได้จากการดำเนินโครงการ
Action แก้ไข	ผู้นำชุมชน นำเสนอผลการดำเนินโครงการ ผู้นำ / กรรมการ ร่วมกันวิเคราะห์หาข้อผิดพลาด รวบรวมเป็นข้อเสนอแนะ นำข้อเสนอแนะไปวางแผนแนวทางแก้ไขเพื่อปรับใช้กับปัญหาในเรื่องต่างๆ

จากกระบวนการดังกล่าว บ้านป่าไผ่ ออกใช้โครงการหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบในการดำเนินกิจกรรมต่างๆภายในหมู่บ้าน เพื่อใช้ในการแก้ไขปัญหาอย่างเป็นระบบ ฝึกการทำงานเป็นทีมอย่างเป็นระบบตามกฎระเบียบต่างๆของหมู่บ้านและเพื่อให้ชาวบ้านมีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น ด้านการประกอบอาชีพ เช่น เกษตรกรรม ปลูกผักปลอดสารพิษใช้บริโภคในครัวเรือน และอาชีพเสริมสามารถสร้างรายได้ให้กับครอบครัวและชุมชนเพิ่มขึ้น และใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ของกลุ่มเยาวชน เช่น มีกลุ่มชมรมถ้ำไฉ่ว พัฒนาแหล่งท่องเที่ยว เช่น ถ้ำลูกยา ถ้ำชนไก่และถ้ำแม่ชี สามารถนำไปสู่การใช้ชีวิตของคนในสังคมอย่างสมบูรณ์แบบยั่งยืน

การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น

บ้านป่าไผ่ จะยึดปฏิบัติตามหลักของยุทธศาสตร์หมู่บ้านเป็นหลัก ในการดำเนินชีวิตของคนในหมู่บ้าน ผู้นำชุมชน กรรมการหมู่บ้านได้ร่วมกันกำหนดเป้าหมายตามวิสัยทัศน์ของหมู่บ้านที่ว่า “การเกษตรก้าวหน้า ชุมชนน่าอยู่ ควบคู่เศรษฐกิจพอเพียง” บ้านป่าไผ่ ออก จึงมีวัตถุประสงค์สำคัญด้านการพัฒนาหมู่บ้าน โดยพัฒนาครอบคลุมผ่าน 6 เป้าหมายหลัก ดังนี้ 1) ยุทธศาสตร์การพัฒนาการเกษตรและเศรษฐกิจพอเพียง ผลผลิตให้มีคุณภาพเพิ่มขึ้น เช่น ปลูกผักสวนครัวรั้วกินได้ ทำอาชีพเสริม / ลดรายจ่าย / เพิ่มรายได้ เช่น กลุ่มขนมต้นกล้า กลุ่มเครื่องแกง และการอบรมทรัพย์ ได้รับความรู้ในการประกอบอาชีพต่างๆ เช่น มีการฝึกอบรมอาชีพพร้อมกับฝีมือแรงงาน ได้ศึกษาดูงานกับทางหน่วยงานต่างๆ เช่น ธกส. เกษตร พัฒนาชุมชน 2) ยุทธศาสตร์การพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติสิ่งแวดล้อมและการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ โดยการสร้างจิตสำนึกในการพัฒนาธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม พัฒนาบุคลากรการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ เช่น มีการอบรมและพัฒนาหมู่บ้านลูกยา ถ้ำชนไก่ ปลูกป่าทดแทน ปลูกป่าในใจคน เช่น ปลูกในวันสำคัญต่างๆ สะท้อนให้เห็นถึงความรักธรรมชาติมากขึ้น 3) ยุทธศาสตร์การพัฒนาด้านคุณภาพที่ดี การดูแลสุขภาพ เช่น

การตรวจสุขภาพประจำปีของ รพ.สต.บ้านงะหรำใหม่ การออกกำลังกาย มีการจัดตั้งชมรมแอโรบิกของเทศบาลตำบลงะหรำ ปลูกผักปลอดสารพิษ ทางหมู่บ้านป่าไผ่ ออกมีการปลูกผักปลอดสารพิษทุกครัวเรือน เน้นการใช้ปุ๋ยหมักชีวภาพเป็นหลัก ฝักระวังโรคระบาด ร่วมกับกลุ่ม อสม. ภายในหมู่บ้าน ตำบล และรพ.สต. บ้านงะหรำใหม่ 4) ยุทธศาสตร์การพัฒนา ด้านการศึกษาความรู้/วัฒนธรรมประเพณีและภูมิปัญญาท้องถิ่น ด้วยการอนุรักษ์ประเพณีและวัฒนธรรม เช่น วันสำคัญต่างๆทางพระพุทธศาสนา ภูมิปัญญาท้องถิ่น เช่น ร้อยลูกปัด มโนราห์ นวดแผนโบราณ รักษาโรคภูสวด ศูนย์เรียนรู้ของชุมชน เช่น สถาบันการจัดการเงินทุนชุมชนบ้านป่าไผ่ ออก กองทุนแม่ของแผ่นดิน 5) ยุทธศาสตร์การพัฒนาด้านการมีส่วนร่วม/ความมั่นคง เพื่อความเข้มแข็งของชุมชน ให้คนมีจิตสำนึกการอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างเอื้ออาทร บ้านป่าไผ่ ออกจะเน้นการอยู่ร่วมกันแบบพี่น้องและช่วยเหลือซึ่งกันและกัน เช่น การลงแขก ประชาชนได้มีส่วนร่วมในการพัฒนา/การเสนอความคิดเห็นต่างๆ ร่วมกับหน่วยงานต่างๆ ฝักระวังยาเสพติด บ้านป่าไผ่ ออกจะมีการแข่งขันกีฬาสัมพันธ์ต่อต้านยาเสพติดในวันที่ 14 เมษายน ของทุกปี และ 6) ยุทธศาสตร์การพัฒนาด้านสาธารณสุขโรค เพื่อให้มีแหล่งน้ำเพื่อการเกษตร มีการสร้างฝายมีชีวิต เพื่อกักเก็บน้ำใช้ในการเกษตร ได้ปรับปรุงขยายเขตไฟฟ้าร่วมกับการไฟฟ้าอำเภองะหรำ มีการปรับปรุง/ขยายเขตประปาหมู่บ้านกับเทศบาลตำบลงะหรำ น้ำดื่มมาใช้ให้เพียงพอ บ้านป่าไผ่ ออกมีโรงผลิตน้ำดื่มเป็นของหมู่บ้าน และสามารถใช้เพียงพอให้กับคนในชุมชน

ฐานคุณธรรมที่เกิดขึ้นจากบทเรียนการดำเนินงาน

ความสำเร็จ ความภาคภูมิใจ และความโดดเด่น คือ ได้เห็นคนในหมู่บ้าน/ชุมชน มีระเบียบวินัย ยึดตามกฎเกณฑ์ของชุมชน ซึ่งทำให้ผู้นำชุมชน/กรรมการหมู่บ้านสามารถดำเนินกิจกรรมโครงการต่างๆ เช่น โครงการตำบลละ 5 ล้าน โครงการประชาธิรัฐ 200,000 บาท โครงการเพิ่มศักยภาพหมู่บ้าน 250,000 บาท ตามนโยบายของรัฐบาลสำเร็จลุล่วงไปด้วยดี สมาชิกให้ความร่วมมือในการทำกิจกรรมต่างๆในหมู่บ้านจนประสบความสำเร็จ และการอยู่ร่วมกันในชุมชน มีความรัก ความสามัคคี ประองตองสมานฉันท์และช่วยเหลือซึ่งกันและกันอย่างสม่ำเสมอ เกิดความภาคภูมิใจของคนชุมชน ชื่นชมภาคภูมิใจกับรางวัล / ชื่อเสียงของชุมชนที่ได้รับและได้เห็นถึงชุมชนที่น่าอยู่

คุณธรรมที่สำคัญ “ความพอประมาณ ความมีเหตุผล การมีภูมิคุ้มกันที่ดีในตัว” บ้านป่าไผ่อกนำหลัก สัปปุริสธรรม 7 มาใช้ในการดำเนินชีวิตของคนในชุมชน คือ ประชาชนรู้จักความพอประมาณในการใช้ชีวิตประจำวัน เช่น ไม่ใช้จ่ายฟุ่มเฟือย ประหยัดอดออม และทำบุญชียารับ-รายจ่ายในครัวเรือน ประชาชนในหมู่บ้านใช้หลักการและเหตุผลในการอยู่ร่วมกันในสังคม เช่น การเลือกซื้อสินค้าใช้ในครัวเรือน ประชาชนจะยึดถึงความจำเป็นในการใช้ประโยชน์เป็นหลัก และเมื่อคนในชุมชนมีความพอประมาณ มีเหตุผลแล้วนั้นจะทำให้ความเป็นอยู่ในชุมชนที่ดีขึ้น มีการช่วยเหลือซึ่งกันและเกิดความสามัคคีกันในหมู่คณะ

จากการพัฒนาอย่างต่อเนื่องจึงส่งผลให้บ้านป่าไผ่อกมีความโดดเด่นเป็นเลิศเป็นที่ยอมรับขององค์กรภายนอกทั้งด้านอาคารสถานที่ ด้านการปกครอง ด้านการมีส่วนร่วมและด้านอื่นๆ ซึ่งบ้านป่าไผ่อก หมู่ที่ 6 ตำบลกงหรา อำเภอกงหรา จังหวัดพัทลุง ได้รับรางวัลต่างๆมากมาย เช่น

1. หมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบระดับจังหวัด ประจำปี 2556
2. สถาบันการจัดการเงินทุนชุมชนบ้านป่าไผ่อกระดับจังหวัด ประจำปี 2556
3. ผู้ใหญ่บ้านยอดเยี่ยมระดับจังหวัด ประจำปี 2560
4. กองทุนแม่ของแผ่นดิน ได้รับรางวัลรองชนะเลิศอันดับ 2 ระดับจังหวัด

ข้อเสนอต่อขยายผลในอนาคต

ด้านบุคคล จากเดิมมีการเห็นแก่ตัว ยึดความคิดเห็นตัวเองเป็นหลัก แต่หลังจากมีหลักเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการชีวิตประจำวัน ทำให้คนนั้นรู้จักการแบ่งปัน ช่วยเหลือเกื้อกูลกันในชุมชน

ด้านครอบครัว จากเดิมไม่ให้ความสนใจในกิจกรรมต่างๆของสังคมภายนอก แต่หลังจากนั้นทำให้ครอบครัวให้ความสำคัญกับกิจกรรมหรืองานต่างๆภายในหมู่บ้านและทำให้เกิดครอบครัวอบอุ่นขึ้น

ด้านชุมชน ชุมชนต่างๆภายในตำบลจะไม่ค่อยให้ความร่วมมือ ต่างชุมชนต่างมีการบริหารจัดการกันเอง แต่หลังจากนั้นชุมชนทุกชุมชนสามารถบูรณาการงานต่างๆร่วมกัน และรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่นมากขึ้น

ดังนั้น บ้านป่าไผ่อก ในฐานะหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบ จะร่วมเป็นแกนนำในการผลักดันชุมชนในระดับตำบล อำเภอ จังหวัด ให้มีความเข้มแข็งและยั่งยืนต่อไป

ผู้ประสานงาน	นายธำรงค์ เพชรโชติ บ้านป่าไผ่อก
ที่อยู่	หมู่ที่ 6 ตำบลกงหรา อำเภอกงหรา จังหวัดพัทลุง 93180
โทรศัพท์	098 - 5969177

ชุมชนคุณธรรมวัดเขาวงกตในแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง ตามพระราชดำรัสค้ำค้ำคุณธรรม

ความโดดเด่นของชุมชนวัดเขาวงกต

ชุมชนคุณธรรมวัดเขาวงกต ตั้งอยู่หมู่ที่ 2 ตำบลงพงา อำเภอกงหรา จังหวัดพัทลุง เป็นชุมชนที่มีความโดดเด่นทางการเกษตร เน้นเศรษฐกิจพอเพียงทุกครัวเรือนในชุมชนนี้ จากการเป็นอยู่ของบุคคลในชุมชนนี้ เป็นชุมชนที่มีคุณภาพในด้านความเป็นอยู่ โดยไม่เดือดร้อน พอมีพอกิน เหลือจากกินในครอบครัวก็ได้แจกจ่ายให้เพื่อนร่วมชุมชน โดยแลกเปลี่ยนกัน เช่น ครอบครัวที่ปลูกกล้วยและอีกครอบครัวปลูกได้มะละกอ ก็นำมาแลกเปลี่ยนกัน ที่เหลือจากนั้นก็นำไปขายในชุมชนใกล้เคียง และนำไปขายในตลาดเช้า ในหมู่บ้านในตัวอำเภอกงหราหรือในจังหวัดพัทลุงได้อีก ซึ่งเป็นรายได้เสริมของครอบครัวในชุมชนงพงาต่อไป

ซึ่งชุมชนคุณธรรมวัดเขาวงกตร่วมกับคณะกรรมการ หมู่ที่ 2 ตำบลงพงา อำเภอกงหรา จังหวัดพัทลุง ได้ส่งวัดเข้าประกวดในระดับจังหวัด ในปี พ.ศ. 2559 (วัดได้รับรางวัลชนะเลิศ) ซึ่งก็เป็นอีกอย่างหนึ่งที่ชุมชนคุณธรรมวัดเขาวงกต มีความภาคภูมิใจและมีความโดดเด่น ในชุมชนคุณธรรมแห่งนี้ได้รับความร่วมมือร่วมแรงและร่วมใจในการดำเนินงานในครั้งนี้ ผลลัพธ์ที่ออกมาทำให้ชุมชนคุณธรรมวัดเขาวงกต เป็นที่ยอมรับของสังคม และเป็นแบบอย่างที่ดีของชุมชนใกล้เคียงได้เป็นอย่างดี โดยเฉพาะบุคคลในชุมชนมีจิตสาธารณะ มีความพร้อมเพรียงที่อยากช่วยเหลือในทุกๆ ด้าน ไม่ว่าชุมชนต้องการทำอะไรก็ได้ ก็สามารถสนองได้ทันที ที่กันว่า เป็นอีกสิ่งหนึ่งที่มีความโดดเด่นของชุมชนคุณธรรมวัดเขาวงกต ถือปฏิบัติโดยมีการประสานงานกันระหว่าง วัด ชุมชน รวมถึงโรงเรียน ช่วยกันดูแลเดินไปด้วยกันและช่วยเหลือซึ่งกันและกัน จะเห็นได้ชัดเจนในตอนทำงานราชพิธีของรัชกาลที่ 9 ซึ่งทางชุมชนวัดเขาวงกตได้รับเกียรติให้เป็นสถานที่จัดพระราชพิธีของอำเภอกงหรา จังหวัดพัทลุง ในวันที่ 26 ตุลาคม พ.ศ. 2560 ที่ผ่านมา ซึ่งทางชุมชนคุณธรรมวัดเขาวงกต ได้ร่วมมือกับอำเภอกงหรา เทศบาลตำบลงพงา จนงานสำเร็จบรรลุไปตามเป้าหมายที่วางไว้ นี่ก็อีกอย่างหนึ่งที่เป็นความโดดเด่นและภาคภูมิใจของชุมชนคุณธรรมวัดเขาวงกตของเราในยุคนี้

กว่าจะมาเป็นชุมชนคุณธรรม

ชุมชนบ้านเขาวงกตส่วนใหญ่มีอาชีพกรีดยางพารา มีรายได้น้อยเพราะราคายางตกต่ำ บุคคลในชุมชนจึงได้ร่วมมือกันโดยมีผู้ใหญ่บ้านและบุคคลที่นำซื้อถั่วมาประชุมปรึกษาหารือกัน จนมาเป็นชุมชนที่ร่วมมือกันปลูกพืช ผัก เช่น กล้วย มะละกอ เป็นต้น ทำให้ทุกครัวเรือนมีรายได้เพิ่มขึ้นพอแก่การใช้จ่ายในครัวเรือน โดยยึดหลักเศรษฐกิจพอเพียง เป็นชุมชนที่มีรายได้ดีขึ้น ชาวบ้านไม่เดือดร้อน อย่างมีความสุข

ชุมชนวัดเขาวงกต ตำบลงพงา อำเภอกงหรา จังหวัดพัทลุง ได้ก่อตั้งวัดเขาวงกตมาตั้งแต่ พ.ศ. 2210 นับถึงปัจจุบันเป็นเวลา 350 ปี มีโบสถ์ที่เป็นความภูมิใจและได้พัฒนา มาเรื่อยๆ จนชุมชนได้อยู่ดีกินดี โดยยึดหลักด้านการใช้ชีวิตแบบพอเพียง สืบตาอาปากได้ คนในชุมชนมีรายได้เสริมขึ้น ทำให้เศรษฐกิจในชุมชนดีขึ้น ก็ได้มาบูรณาการวัดและพัฒนา มาประมาณ 5 ปี ที่ผ่านมามาจนกลายเป็นชุมชนที่เข้มแข็งและโดดเด่นขึ้นมา โดยถือหลักคุณธรรมและให้ความร่วมมือของชาวบ้านในชุมชนนี้ และในปี พ.ศ. 2559 ภายใต้การนำของเจ้าอาวาส พระมหามงคล โกสโล และคณะกรรมการวัดร่วมกับบุคคลในชุมชนได้ร่วมมือกัน ดำเนินการส่งวัดเข้าประกวด และได้รับรางวัลชนะเลิศดังที่กล่าวมาแล้ว

ปัญหาที่ยากแก่ ความดีที่ยากทำ ที่จะทำได้ คืออะไร

ปัญหาที่ยากแก่ ในชุมชนคุณธรรมวัดเขาวงกต คือ การที่บุคคลในชุมชนไม่ตรงต่อเวลา เช่น นัดประชุมเวลา 13.00 น. (ของช่วงบ่าย) แต่มาช้าทำให้เสียเวลาในการประชุมปรึกษาหารือ ทำให้ต้องเสียเวลาไปเปล่าประโยชน์ จึงอยากมาแก้ไขในจุดนี้ โดยให้กลุ่มบุคคลเหล่านี้ได้ช่วยกันรักษาเวลา โดยตรงต่อเวลาและมีความรับผิดชอบ เน้นให้ทุกคนปฏิบัติให้ได้ในครั้งต่อไป ถ้าทุกคนทำได้ในชุมชนของเราก็จะได้มีการเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้นกว่าเดิม

ขั้นตอนกระบวนการพัฒนาและกลไกในชุมชน

การพัฒนาชุมชนคุณธรรมวัดเขาวงกต ให้มีความพร้อม ความดี และปฏิบัติให้ตรงต่อเวลา ดังแผนภาพข้างล่างนี้

Plan วางแผน	ในชุมชนคุณธรรม คณะกรรมการ บุคลากร ร่วมกันวิเคราะห์สภาพปัจจุบัน รวบรวม วิเคราะห์และออกแบบแนวทางการแก้ปัญหา วางแผนการจัดกิจกรรม ปฏิทินเวลา เครื่องมือที่ใช้เพื่อแก้ปัญหา
Do ปฏิบัติ	บุคลากรและคณะกรรมการ นำสภาพปัญหาที่ได้มาจัดทำในรูปแบบของโครงการคุณธรรม บุคลากร คณะกรรมการ ร่วมกันให้คำปรึกษาดำเนินการโครงการเพื่อแก้ปัญหา
Check ตรวจสอบ	บุคลากรและคณะกรรมการ ตรวจสอบการดำเนินงานตามแผนกิจกรรมที่วางไว้ บุคลากร คณะกรรมการ ติดตามประเมินผล การดำเนินงานโครงการปลูกฝังบุคคลในชุมชน ชุมชน กรรมการ และประชาชน ร่วมกันวัดผลที่ได้จากการดำเนินงานโครงการ
Action แก้ไข	คณะกรรมการ นำเสนอผลการดำเนินโครงการแก่บุคคลในชุมชน คณะกรรมการ และชุมชน ร่วมกันวิเคราะห์หาข้อผิดพลาด รวบรวมเป็นข้อเสนอแนะ นำข้อเสนอแนะไปวางแผนแนวทางแก้ไข เพื่อปรับใช้กับปัญหาในเรื่องต่อไป

จากกระบวนการดังกล่าว ชุมชนคุณธรรมวัดเขาวงกต ตำบลกงหรา อำเภอกงหรา จังหวัดพัทลุง ใช้โครงการคุณธรรม เป็นการดำเนินกิจกรรมทุกครั้ง ให้ตรงต่อเวลาและถือ

ปฏิบัติกันทุกคนในชุมชนนี้ และสามารถติดตามผลได้

ยุทธศาสตร์สำคัญ 4 พัฒนา นำไปสู่การเพาะพันธุ์ต้นกล้าคุณธรรม

1. การพัฒนาบุคลากรและบุคคลในชุมชนคุณธรรมวัดเขาวงกต โดยฝึกฝนการมีความรับผิดชอบและมีคุณธรรม รวมถึงการเน้นย้ำ “ การตรงต่อเวลา “ ในทุกๆ กิจกรรมที่จัดดำเนินการในชุมชนของเรา
2. การพัฒนาบุคลากรในชุมชนคุณธรรมวัดเขาวงกต โดยจัดกิจกรรมถือปฏิบัติใน 2 เดือนจะมีการประชุม 1 ครั้ง (ในรอบหนึ่งปีจะมีการประชุม 6 ครั้ง) โดยทุกครั้งทุกคนจะต้องดูแลเพื่อนว่าทุกคนมาประชุมตรงเวลาหรือไม่ ถ้าบุคคลใดไม่ตรงเวลาต้องมีการตักเตือนและพูดคุยเพื่อการพัฒนาในครั้งต่อไป
3. การพัฒนาภูมิทัศน์และบริเวณวัด จะมีการพัฒนาทุกสองเดือน และมีการพัฒนาเมื่อมีกิจกรรมต่างๆที่ชุมชนเข้าไปใช้บริการสถานที่ ให้ดูแลรักษาความสะอาดและเป็นระเบียบเรียบร้อย เพื่อเป็นการรองรับความสะอาดรวดเร็วให้แก่ชุมชนในการใช้จัดกิจกรรมต่างๆต่อไป
4. การพัฒนาบุคคลในชุมชนคุณธรรมวัดเขาวงกต 2 เดือน / ครั้ง เพื่อติดตามการปฏิบัติในเรื่องการตรงต่อเวลา เพื่อชี้แจงรายละเอียดที่ชุมชนควรทราบ และนำมาวางแผนดำเนินงานร่วมกันในชุมชนคุณธรรม ทุกคนต้องเข้ามาช่วยเหลือและมืบทบาทตามหน้าที่ในการจัดกิจกรรมร่วมกันทุกครั้ง เพื่อความก้าวหน้าและพัฒนาชุมชนคุณธรรมวัดเขาวงกตต่อไปอย่างต่อเนื่อง

การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในชุมชน

ในเมื่อมีการพัฒนา แก้ปัญหาด้านการตรงต่อเวลารวมถึงความรับผิดชอบ ผลจากการพัฒนาอย่างสม่ำเสมอ ส่งผลให้ชุมชนคุณธรรมวัดเขาวงกต มีความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน มีความพร้อมตรงต่อเวลา เป็นที่ยอมรับขององค์กรต่างๆที่อยู่บริเวณใกล้เคียง ซึ่ง

ในรอบปีที่ผ่านมาวัดเขาวงกตได้รับรางวัลชนะเลิศระดับจังหวัด โดยวัดมีความสะอาด ร่มรื่น บริเวณสวยงาม มีการเก็บกักจัดขยะมูลฝอย โดยทางเทศบาลตำบลลงหามาจัดเก็บทุกสัปดาห์ ทำให้ชุมชนวัดเขาวงกตของเราสะอาดน่าอยู่ผู้คนน่ารัก ในชุมชนใกล้เคียงก็จะนิยมนำทำบุญที่วัดเขาวงกตเป็นประจำ และส่วนใหญ่จะมาวัดเขาวงกตกันมากมาย ด้วยความนิยมและความศรัทธาพระมหามงคล โกศลโล เจ้าอาวาสวัดเขาวงกตของคนในชุมชนอยู่ในเกณฑ์ระดับที่ดีมากๆ

คุณธรรมสำคัญจากบทเรียนที่ผ่านมาจากผลการจัดกิจกรรมต่างๆโดยเฉพาะกิจกรรมส่งเสริมพัฒนาบุคคลในชุมชนคุณธรรมวัดเขาวงกต บทเรียนที่ได้ คือข้อตกลงในการสร้างความรับผิดชอบในการ “ ตรงต่อเวลา ” โดยการสร้างกติการ่วมกันทั้งชุมชน และผลผลิตที่ได้ คือ บุคคลในชุมชนคุณธรรมวัดเขาวงกตมีคุณภาพ รู้เวลา มีความรับผิดชอบ ตรงต่อเวลาในทุกๆกิจกรรมที่จะมาทำร่วมกัน โดยเฉพาะด้านคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ที่ได้งานออกมาคุ้มค่า สามารถนำไปเผยแพร่ด้านคุณธรรมสู่ชุมชนอื่นๆที่อยู่ใกล้เคียงได้เป็นแบบอย่างที่ดีในชุมชนและสังคมต่อไป

ข้อเสนอต่อการขยายผลในอนาคต

จากผลการจัดกิจกรรมพัฒนาบุคลากรในชุมชนคุณธรรม บทเรียนที่ตกลงกัน คือ การตรงต่อเวลา (หรือความรับผิดชอบ) โดยมาสร้างกติการ่วมกันทั้งชุมชนและนำไปปฏิบัติได้ ทำให้ชุมชนและสังคมเข้มแข็งต่อไป ผลการจัดกิจกรรมพัฒนาบุคลากรและผลสำเร็จเป็นรูปธรรม ทำให้ชุมชนคุณธรรมที่อยู่ใกล้เคียง บริเวณวัดเขาวงกต จะได้เป็นที่ยอมรับขององค์กรภายนอก และจะขยายไปยังชุมชนใกล้เคียงอื่นๆ คือ ชุมชนบ้านไสแตระ หมู่ที่ 1 ชุมชนบ้านเกาะขัน หมู่ที่ 4 ชุมชนบ้านป่าไผ่ตง หมู่ที่ 3 ฯลฯ เป็นชุมชนที่มีความโดดเด่นขึ้นมา โดยบุคคลในชุมชนได้ให้ความร่วมมือการตรงต่อเวลา มีความรับผิดชอบ ทำให้ชุมชนนั้นๆดำเนินงานต่างๆไปด้วยความสำเร็จลุกลงไปด้วยดี ทุกกิจกรรมที่จัดทำขึ้นก็ย่อมเกิดผลดีต่อชุมชนนั้นๆต่อไปในอนาคต

ผู้ประสานงาน นางพรรณราย ไชยเอียด
ที่อยู่ บ้านเลขที่ 99 หมู่ที่ 8 ตำบล ลำสินธุ์ อำเภอ ศรีนครินทร์ จังหวัด พัทลุง
โทร. 086 – 2853466

ชุมชนคุณธรรมวัดบ้านสวน
หมู่ 12 ของตำบลควนมะพร้าว อำเภอมือง จังหวัดพัทลุง

ความโดดเด่นของชุมชนคุณธรรมวัดบ้านสวน

ชุมชนบ้านสวน ตำบลควนมะพร้าว เมื่อก่อนเรียกว่าตำบลบ้านสวน เมื่อประมาณ พ.ศ.2435 เนื่องจากบริเวณหมู่บ้าน เป็นดินธรรมชาติเป็นที่ควน มีการปลูกมะพร้าวมากและเป็นตำบลใหญ่ มีทั้งหมด 16 หมู่บ้าน เป็นชุมชนใหญ่ในเขตอำเภอมือง จังหวัดพัทลุง ซึ่งมีหน่วยงานราชการหลายหน่วยงาน เช่น โรงเรียน วัด สถานที่ราชการ สถานีขนส่งจังหวัดพัทลุง มหาวิทยาลัยนาฏศิลป์ วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีพัทลุง เป็นต้น ต่อมาเมื่อปีพ.ศ.2535 ได้มีการจัดตั้งกลุ่มรวมน้ำใจขึ้นมา ซึ่งเรียกว่าอีกอย่างว่ากลุ่มธรรมชาติ โดยเป็นความคิดของคนในชุมชน มีความรักความสามัคคีและมีคุณธรรม มีน้ำใจ มีกฎระเบียบช่วยเหลือเกื้อกูลกัน ไม่ว่ากำลังกาย หรือกำลังทรัพย์ ปัจจุบันนี้ได้มีกลุ่มต่างๆ เพิ่มขึ้นรวมทั้งหมด 20 กลุ่ม ในการบริหารจัดการ แต่ละกลุ่มอย่างเข้มแข็งและเป็นตำบลแรกในการจัดตั้งกลุ่มเหล่านี้ขึ้น

ชุมชนวัดบ้านสวน ความภาคภูมิใจในความเป็นไทย และยึดถือปฏิบัติอยู่ในวิถีชีวิต การส่งเสริม คุณธรรมจริยธรรม และความภาคภูมิใจในความเป็นไทย โดยไม่ใช่เพียงแค่ให้เด็กรู้ว่า กิจกรรมต่างๆที่จัดขึ้นนั้น คืออะไร แต่ต้องให้เข้าไปสู่วิถีชีวิต สามารถปฏิบัติจริงเป็นรูปธรรม รวมถึงค่านิยม ความเชื่อที่ถูกต้อง ทิศทางการดำเนินชีวิตที่ถูกต้อง และมีความภาคภูมิใจในความเป็นชาวใต้ได้อย่างภาคภูมิใจ

บอกเล่า กว่าจะมาถึงวันนี้ของชุมชนคุณธรรมวัดบ้านสวน

เริ่มตั้งแต่ พ.ศ. 2540 – ปัจจุบัน ครึ่งนี้เป็นครั้งที่ 20 โดยสมาคมศิษย์เก่าโรงเรียนวัดบ้านสวน โดยการริเริ่ม ของนายแพทย์สมพร ชุมช่วย ประธานสมาคมศิษย์เก่าโรงเรียนวัดบ้านสวน เนื่องจากตำบลควนมะพร้าว ได้มีความคิดขึ้นมาในการที่จะได้ช่วยเหลือ โดยไม่มีการจ้าง ในงานต่างๆ เช่น งานศพ งานบวช งานแต่งงาน จากนั้น ได้มีการระดมความคิดว่า จะทำอะไรให้เกิดเป็นธรรมกันทุกคน โดยไม่มีการบ่งชี้วรรณะ ไม่ว่าจะเป็นข้าราชการ ลูกจ้าง พ่อค้าแม่ค้าหรือชาวบ้านให้มีการประชุมรวมตัวกัน เพื่อช่วยกันจัดกิจกรรมดังกล่าว จึงได้เกิดกลุ่มพลังกลุ่มแรกขึ้นมาหนึ่งกลุ่ม มีชื่อว่ากลุ่มรวมน้ำใจ ซึ่งมีสมาชิก 15 คน ต่อจากนั้น ก็มีกลุ่มต่างๆ มาสมัครเพิ่มขึ้นทุกปี ซึ่งได้มาดูแลในงานศพ งานบวชต่างๆ และได้แบ่งหน้าที่ ความรับผิดชอบ ตามที่ได้รับมอบหมายเช่น ฝ่ายบริการวัสดุอุปกรณ์ ฝ่ายสถานที่ น้ำดื่ม-อาหาร เป็นต้น

ปัญหาที่อยากแก้ ความดีที่อยากทำ ที่จะทำได้ คืออะไร

ปัญหาที่อยากแก้ และความดีที่อยากทำ ก็คือ เรื่องหมู่บ้านศีล 5 โดยวัฒนธรรมจังหวัดพัทลุงได้คัดเลือกให้วัดบ้านสวนหมู่ที่ 12 ตำบลควนมะพร้าว อำเภอเมือง จังหวัดพัทลุง เป็นหมู่บ้านต้นแบบรักษาศีล 5 ซึ่งในการเดินขบวนแห่หมรับ ทางกลุ่มหมู่บ้านต่างๆ ก็ได้จัดทำไว้นิลเพื่อธรรงค์เดินแห่หมรับ ประชาสัมพันธ์ ในการรักษาศีล 5 เพื่อส่งเสริมคนในชุมชนให้ตระหนักในคุณธรรมจริยธรรมและรักษาวินัยธรรมประเพณีวันสารทเดือนสิบ

ขั้นตอนกระบวนการพัฒนาและกลไกการทำงาน

การทำงานในชุมชนสิ่งสำคัญคือ การประชุมคณะกรรมการกลุ่มและสมาชิกกลุ่มทุกปี เพื่อชี้แจงการบริหารกลุ่ม การเงิน การบริหารกลุ่มสมาชิกเพื่อสวัสดิการ ในการช่วยเหลือของสมาชิก เชิญชวน ประชาสัมพันธ์และประชุม กลุ่ม องค์กร หน่วยงานราชการต่างๆ เพื่อให้มีแนวคิด แนวปฏิบัติในการจัดงานวันสารทเดือนสิบ ให้เป็นไปในทิศทางเดียวกัน เช่น ให้กลุ่มองค์กร หน่วยงานราชการต่างๆ ได้มาร่วมแห่หมรับในวันสารทเดือนสิบ เพื่อรักษา สืบทอด วัฒนธรรมประเพณีวันสารทเดือนสิบ ของภาคใต้ โดยการขับเคลื่อนจากกลุ่มมวลชนต่างๆ ดังนี้ 1) ชมรมรวมน้ำใจ 2) ชมรมผู้สูงอายุ 3) รวมใจรักสามัคคี 4) กลุ่มแสงเทียน 5) กลุ่มดอกกรัก 6) กลุ่มทำโพธิ์สามัคคี 7) กลุ่มสตรีแม่บ้าน หมู่ 11 8) กลุ่มสตรีแม่บ้าน หมู่ 12 9) กลุ่มรวมพลังสร้างสรรค์ 10) ชมรมนกเขา

การเปลี่ยนแปลง เกิดขึ้นอย่างไร

เมื่อในอดีตได้มีการจัดกิจกรรมต่างๆ เช่น การทำบุญเดือนสิบ มีพุทธบริษัท มาทำบุญให้กับ ปู่ - ย่า ตา-ยาย ตามปกติ มีการขนทรายเข้าวัด เพื่อก่อเจดีย์ทราย แต่ปัจจุบันได้มีการจัดงานวันสารทเดือนสิบ (แห่หมรับ) มีกิจกรรมหลายอย่าง ต่อมาได้มีกลุ่มพลัง จากองค์กรต่างๆ เช่น องค์กรบริหารส่วนตำบลฯ หมู่บ้าน หน่วยงานราชการ ได้เข้ามามีส่วนร่วม ระดมความคิด วางแผน ทำให้การจัดกิจกรรมต่างๆ เช่น ลอยกระทง ชักพระ ทอดกฐิน ทอดผ้าป่า รดน้ำผู้สูงอายุ แข่งขันกีฬาประจำปีในตำบล โดยเฉพาะ งานวันสารทเดือนสิบ (แห่หมรับ) เปลี่ยนแปลงดีขึ้นทุกปี ปัจจุบันวันสารทเดือนสิบ (แห่หมรับ) ของวัดบ้านสวน เป็นที่ยอมรับในระดับจังหวัดพัทลุง ทำให้เกิดคุณธรรมจริยธรรม มีความรัก ความเอื้ออารีต่อกัน ในหมู่คณะ และเป็นแบบอย่างให้ลูกหลานในอนาคตต่อไป

บทเรียนที่ได้รับและคุณธรรมสำคัญ

บทเรียนที่ได้ จากตัวอย่างกิจกรรมส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม และความเป็นไทย ของวัดบ้านสวน มีการจัดกิจกรรมพัฒนาคุณธรรมที่สอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษา วัด ศาสนสถาน และชุมชน เช่น ส่งเสริมครูพระสอนศีลธรรมในสถานศึกษา โครงการศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ จัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ กิจกรรมจิตอาสา ค่ายคุณธรรมจริยธรรม จัดให้สถานศึกษาต่างๆ และเป็นแหล่งเรียนรู้ทางศาสนา มีการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมการนิยมไทย ประวัติศาสตร์ชาติไทยหรือความภูมิใจในความเป็นไทย มีการบริหารจัดการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โดยการส่งเสริมให้มีการปลูกผักสวนครัว (ปัจจุบันดำเนินการอยู่ พ.ศ.2561) เป็นต้น

จากผลการจัดกิจกรรมวันสารทเดือนสิบ (แห่หมรับ) บทเรียนที่ได้ คือ ชาวบ้านมีจิตศรัทธาในพระพุทธศาสนามากยิ่งขึ้น เยาวชนรุ่นใหม่ ได้เรียนรู้ประเพณีวัฒนธรรมของไทย โดยเฉพาะประเพณีของภาคใต้ และรักษาประเพณีวัฒนธรรมอันดีนี้ไว้ ไม่ให้สูญหาย อีกทั้งยัง

เสริมสร้างคุณธรรมจริยธรรมต่างๆ การไหว้ผู้ใหญ่ การเคารพ ความกตัญญู มีวินัย ความรับผิดชอบ ความรักความสามัคคี และความเสียสละมีจิตสาธารณะ ให้เกิดขึ้นในชุมชนอีกด้วย

ข้อเสนอต่อการขยายผลในอนาคต

ขอให้หน่วยงานต่างๆ เช่น สภาวัฒนธรรมตำบล ประสานไปยังวัฒนธรรมอำเภอ วัฒนธรรมจังหวัด ได้เข้ามาสนับสนุนงบประมาณ หรือแนะนำ มีส่วนร่วม ในการส่งเสริมกิจกรรมต่างๆ ทุกประเภทประเพณีวัฒนธรรม ของทางวัดบ้านสวน หมู่ 12 ควนมะพร้าว อำเภอเมือง จังหวัดพัทลุง อย่างสม่ำเสมอ

ผู้ประสานงาน	นายอิทธิพล เมืองสง / ผู้ใหญ่จิตร สิงพล ผู้ใหญ่บ้าน
ที่อยู่	หมู่ 12 ตำบลควนมะพร้าว อ.เมือง จ.พัทลุง
โทร	089 4623974

กองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลปากพะยูน อำเภอ ปากพะยูน จังหวัดพัทลุง สร้างความยั่งยืนสวัสดิการชุมชนบนฐานคุณธรรม

ความโดดเด่นของกองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลปากพะยูน

“ให้อย่างมีคุณค่ารับอย่างมีศักดิ์ศรี” เป็นวลีหนึ่งที่พูดถึงกองทุนสวัสดิการชุมชน โดยทั่วๆ ไปที่พร้อมให้การช่วยเหลือทุกคนอย่างเท่าเทียม กองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลปากพะยูนตั้งอยู่ที่ศาลาประชาคมหมู่บ้านหมู่ที่ 4 ตำบลปากพะยูน อำเภอปากพะยูน จังหวัดพัทลุง เป็นกองทุนที่สร้างโอกาสความเท่าเทียม และ ความเสมอภาคให้กับสมาชิกกองทุนทุกคน อยู่บนฐานของ การให้อย่างมีคุณค่า การรับอย่างมีศักดิ์ศรี มีการบริหารงานแบบธรรมาภิบาลบนความรู้ที่เท่ากันของคณะกรรมการสมาชิกและบุคคลทั่วไป สร้างความเชื่อมั่นและศรัทธาให้กับองค์กรเพื่อให้เกิดการยอมรับและเป็นแบบอย่างกับกองทุนอื่นๆ ในตำบลและอำเภอเดียวกันพร้อมทั้งกองทุนในรูปแบบต่างๆ ที่ไม่ใช่กองทุนสวัสดิการชุมชน เพื่อให้เกิดความพร้อมในการขับเคลื่อนหมู่บ้าน ไปสู่งานพัฒนาเพื่อสร้างความเข้มแข็งให้กับหมู่บ้านและตำบล ในขณะเดียวกันกองทุนสวัสดิการชุมชน ได้พัฒนาบุคลากรที่เป็นคนรุ่นใหม่เข้ามาเสริมเพื่อจะได้ส่งไม้ต่อรุ่นต่อรุ่น โดยที่มุ่งเน้นการพัฒนาที่ใช้คุณธรรมเป็นหลักเพื่อให้เกิดคุณค่าแก่คนทุกคน นอกจาก นั้นกองทุนยังพัฒนาคุณภาพของสมาชิกให้มีความรู้ความเข้าใจในเรื่องของสวัสดิการพร้อมทั้งการให้บนพื้นฐานของความรักต่อเพื่อนมนุษย์ด้วยกัน จึงถือได้ว่ากองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลปากพะยูน สร้างนวัตกรรมที่นอกเหนือจากฐานการจัดสวัสดิการแบบการจ่ายด้วยตัวเงินเพียงอย่างเดียวเพื่อสนองตอบต่อโจทย์ของคำถามที่

ตามมาว่าแต่ละปีจ่ายสวัสดิการไปเท่าไร จำนวนคนที่ รับสวัสดิการก็ราย จ่ายสวัสดิการก็เรื่อง บางเรื่องเราอาจจะลืมไปว่าสิ่งดังามันเกิดมาบนพื้นฐานของปัญหา ที่เกิดขึ้นท่ามกลางการบริหารจัดการให้กองทุนอยู่ยั่งยืน เป็นสมบัติของลูกหลานไม่มีที่จบสิ้น

ก้าวเดินที่ละก้าวอย่างมั่นคงจนถึงวันนี้

จากอดีตที่เราพบเห็นบ่อยมากคือการที่คนในชุมชนโดนหลอกรายแล้วรายเล่าจากตัวแทนจำหน่ายบริษัทประกันชีวิตมูลค่าการสูญเสียที่ไม่สามารถเอาคืนได้จำนวนมาก นอกจากนั้นภาพที่พบเจอบ่อยมากคือคนในชุมชนไปนอนป่วยอยู่โรงพยาบาลทำให้คนในครัวเรือนต้องขาดรายได้ มีภาระค่าใช้จ่ายที่เพิ่มขึ้น มีหนี้สินจากการกู้ยืมตามมา มันเป็นเรื่องที่ติดตามมาโดยตลอด มีหลายคนตระหนักเรื่องเหล่านี้ แต่ไม่มีใครเลยที่คิดจะตั้งกองทุนขึ้นมาภายในปี 2540 รัฐบาลประกาศนโยบายกองทุนหมู่บ้านละล้านถือว่าเป็นโอกาสของชุมชนที่จะนำเอาดอกผลมาดำเนินการในเรื่องของสวัสดิการให้กับคนในชุมชน ดังนั้นได้มีการพูดคุยกันในคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน เพื่อที่จะนำเอาระบบสวัสดิการเข้ามาใช้ในกองทุนหมู่บ้าน ดังนั้นในปีนั้นจึงเกิดสวัสดิการขึ้นในกองทุนหมู่บ้าน แต่ไม่สามารถดูแลคนในหมู่บ้านได้ครอบคลุม เพราะดอกผลที่เกิดขึ้นมีเพียงเล็กน้อย จากผลการจัดสวัสดิการภายใต้ผลกำไรของกองทุน ทำให้ไม่สามารถดำเนินการต่อได้เนื่องจากให้แต่ละปีกองทุนต้องจ่ายสวัสดิการมากกว่าผลกำไรที่ได้รับการจัดสรรเมื่อเป็นเช่นนี้กองทุนต้องปิดตัวลงโดยขอมติจากสมาชิกกองทุนเพื่อขอยกเลิกการจ่ายสวัสดิการให้กับสมาชิก

การจัดกองทุนสวัสดิการชุมชนขึ้นมาในครั้งนี้ได้ประสานไปยังนายกองค์การบริหารส่วนตำบลเพื่อให้เชิญสมาชิกสภาเข้าร่วมปรึกษาหารือในการจัดตั้งกองทุนสวัสดิการระดับตำบลขึ้น แต่ได้รับการปฏิเสธจากสมาชิกสภา บ้างอ้างว่าคนในตำบลมีภาระที่ต้องส่งเงินเข้ากองทุนต่างๆมาก บ้างอ้างว่ายุ่งยาก ทางแกนนำที่ต้องการทำเรื่องนี้ต้องกลับมาทบทวนโดย

การเรียกสมาชิกกองทุนหมู่บ้านมาปรึกษากันอีกครั้ง ผลปรากฏว่าไม่มีใครเห็นด้วยที่จะให้ดำเนินการดังนั้นต้องปรับแผนกันใหม่เพื่อต้องการให้สวัสดิการชุมชนสามารถขับเคลื่อนและจัดตั้งได้ และเป็นกองทุนในระดับตำบล จากนั้นเริ่มด้วยการใช้วิธีการประชุมคณะกรรมการกองทุนพร้อมสมาชิกทุกวันที่ 15 ของทุกเดือนด้วยการชี้แจงรายละเอียดพร้อมทั้งหาข้อมูลเรื่องสวัสดิการจากที่ต่างๆมาเล่าให้สมาชิกฟังจนถึง ปี2553 สามารถตั้งกองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลปากพะยูนโดยได้รับคำตอบจากสมาชิกว่าเห็นความสำคัญให้ดำเนินการจัดตั้ง จากนั้นทางคณะกรรมการกองทุน ได้ดำเนินการจัดทำเอกสาร และรับสมัครสมาชิก พร้อมทั้งจัดทำระเบียบต่างๆออกมา ครั้งนี้มีคนในชุมชนสมัครเข้าเป็นสมาชิกถึง 171 คน แต่ต่อมามีผู้ที่ไม่หวังดียุแหย่ให้สมาชิกลาออกโดยอ้างว่ากองทุนที่โน่นที่นั่นล้มละลายหลายกองทุนทำให้สมาชิกลาออกทันที 50 คน ช่วงนี้เป็นช่วงที่ผู้นำในการก่อตั้งกองทุนเริ่มเกิดความท้อแท้ขึ้น แล้วจะเกิดอะไร

ต่อมาปี 2548 นโยบายของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ต้องการที่จะให้สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชนทดลองจัดตั้งกองทุนสวัสดิการชุมชนขึ้นทั่วประเทศ ครั้งนี้ตำบลปากพะยูนได้เข้าร่วมในโครงการนี้ โดยได้รับการสนับสนุนงบประมาณจำนวน 55,000 บาท เพื่อทำการทดลองทำเรื่องสวัสดิการชุมชนภายใต้แนวคิดชุมชนจัดการตนเอง ซึ่งตรงกับแนวคิดเดิมของชุมชนที่ต้องการจัดตั้งกองทุน หลังจากนั้นคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านได้ปรึกษารูปแบบและแนวทางในการจัดตั้ง

ปัญหาที่ยากแก่ ความดีที่ยากทำ และต้องทำให้ได้

สิ่งที่เกิดขึ้นมาทั้งหมดมันเป็นความเหนื่อยล้าของผู้ที่ต้องการเห็นการเปลี่ยนแปลง แต่จำเป็นต้องสร้างแรงกระแทกเชิงบวกขึ้นมาจากสิ่งที่ยากเกิดขึ้นจนถึงความสำเร็จ จำเป็นที่จะต้องเปลี่ยนความรู้สึกของทุกคนทุกหมู่บ้านสิ่งแรกที่เราต้องทำคือการเปลี่ยนความคิด

ของแกนนำในแต่ละหมู่บ้าน เพื่อให้เห็นความจำเป็นที่จะต้องมีการก่อเกิดกองทุนสวัสดิการ สิ่งจำเป็นเหล่านี้ต้องไปตอบสนองความคิดเดิมที่ต้องการสร้างความมั่นคงในเรื่องสวัสดิการให้กับทุกคนในชุมชนเข้าถึงและมีชีวิตที่ดีขึ้นภายใต้บริบทของการดูแลเอาใจใส่ของคนในชุมชนด้วยกันเองจึงเป็นสิ่งที่ต้องทำให้เกิดและสร้างแรงเสียดทานของสังคมแห่งความล้มเหลวนั้นได้ ซึ่งปัญหาที่พบเป็นปัญหาที่ยิ่งใหญ่มากไม่ว่าความไว้วางใจของคนในชุมชนด้วยกันเอง ความศรัทธาต่อตัวผู้นำ ความล้มเหลวของกลุ่มองค์กรการเงินชุมชนของแต่ละหมู่บ้านและปัญหาเศรษฐกิจของครัวเรือนมันเป็นเรื่องสำคัญที่ต้องดำเนินการแก้ไขไปสู่วางไว้วางใจ ดังนั้นจำเป็นต้องมองสิ่งเหล่านี้เป็นเรื่องของความดีเป็นเรื่องที่ต้องสร้างจึงจำเป็นต้องตั้งศักยภาพของแกนนำแต่ละคนเพื่อให้เพื่อนำมาสู่การสร้างความสำเร็จให้กับสังคมโดยดึงตัวแทนของแต่ละหมู่บ้านเข้ามาร่วมทีม สร้างบรรยากาศของความเป็นมิตรเปิดอกพูดคุยถึงปัญหาขอความเห็นเพื่อจะได้ไม่มีความคับข้องในการทำงานร่วมกันโดยมองไปที่ความจริงที่ปรากฏในชุมชนให้เห็นไปในทิศทางเดียวกัน แล้วเราก็ทำได้สำเร็จ สามารถตั้งกองทุนสวัสดิการขึ้นมา มีสมาชิกเข้ามาอย่างต่อเนื่องจนถึงปัจจุบันมีสมาชิกสมัครเข้ามาร่วมจำนวน 1,220 คน และมีสมาชิกครบทั้ง 6 หมู่บ้าน มีเงินสมทบที่หักค่าใช้จ่ายสวัสดิการปีละ 2 – 4 แสนบาท คงเหลือ 1,980,000 บาท โดยมีเป้าหมายร่วมกันว่าจะต้องมีคนในชุมชนทุกคนเข้ามาร่วมเป็นสมาชิกกองทุนให้ครบ 100 เปอร์เซ็นต์ และสวัสดิการที่มีอยู่ในปัจจุบันจำนวน 9 เรื่องให้มีเพิ่มเป็น 15 เรื่อง นอกจากนั้นจะต้องมีคนรุ่นใหม่ที่มีความรู้ความสามารถ เข้ามาช่วยบริหารจัดการกองทุน เพื่อการสืบทอดเจตนารมณ์ที่ได้ตั้งเอาไว้

สิ่งที่ทำให้เกิดการพัฒนาไปสู่ความสำเร็จ

การบริหารจัดการแบบธรรมาภิบาล เริ่มจากทุกคนต้องรู้เท่ากันหมดทุกเรื่องไม่ว่าเรื่องงบประมาณที่ได้รับ ค่าใช้จ่ายต่างๆ โดยการจัดทำบัญชีรับจ่าย เพื่อให้ทุกคนสามารถตรวจสอบได้ และมีระบบการจัดทำบัญชีอย่างน้อย 3 คน เริ่มจากคนรับเงินสมทบจากสมาชิก ทำบัญชีรับไว้ทุกครั้ง แล้วส่งให้คนที่สองไปตรวจสอบ และลงบัญชีรวม รายรับและรายจ่าย จากนั้นสรุปผลแต่ละเดือนส่งให้ประธาน หรือผู้รับผิดชอบบันทึกเข้าระบบข้อมูลพร้อมทั้งนำแจ้งให้กับที่ประชุมรับทราบ การประชุมอย่างเนืองนิตย์ อย่างน้อยเดือนละหนึ่งครั้ง โดยการนำเรื่องราวใหม่ๆ มาพูดคุย และ ให้แต่ละคนเป็นเจ้าของเวทีสามารถพูดคุย ชักถามตอบได้ได้ที่สำคัญควรจะมีการประชุมสม่ำเสมออย่างน้อยเดือนละหนึ่งครั้งหรืออาจแยกการประชุมคณะกรรมการและสมาชิกออกจากกันควรจัดกิจกรรมให้สมาชิกมีความรู้สึกที่ตัวเอง

ไม่เสียผลประโยชน์ อะไรแต่ตรงกันข้ามมีความรู้สึกว่าได้ผลตอบแทน เต็มที่และไม่ถูกทอดทิ้ง เช่นการจัดคืนทุนให้สมาชิกที่ไม่เคยรับสวัสดิการหรือกิจกรรมเยี่ยมผู้ป่วยคนชรา หรือมอบทุนการศึกษาให้กับลูกหลานสมาชิก ให้กำลังใจซึ่งกันและกันทั้งกรรมการและสมาชิกอย่าให้เกิดความรู้สึกที่เป็นลบต่อกัน กลไกที่ทำให้เกิดผลสำเร็จจำเป็นต้องมีคือคณะทำงานของแต่ละหมู่บ้านเพื่อให้สมาชิก เกิดความเชื่อมั่นว่าคนของตัวเองเข้ามาร่วมเป็นกรรมการอยู่ด้วย และ คนคนนั้นต้องเป็นคนที่ไม่มีข้อเสีย ไม่ทำเรื่องที่คนในชุมชนขาดความเชื่อมั่น สิ่งสำคัญคือต้องให้ความสำคัญ กับคนๆ นั้น เมื่ออยู่ในพื้นที่ของตัวเอง เพื่อสร้างพลังและความไว้วางใจให้เกิดขึ้น นอกจากนั้นกองทุนเองต้องสร้างทักษะให้กับกรรมการให้มีความรู้ความสามารถในการตอบข้อซักถามต่างๆ และต้องสร้างเบรคให้เกิดขึ้นกับกองทุนหรือกรรมการกองทุนอย่างน้อยตนทั่วไปจะได้จดจำตลอดว่าถ้าคุณสมบัติอย่างนี้ต้องเป็นกองทุนสวัสดิการตำบลปากพะยูน้อยเท่านั้นเช่นสร้างเรื่องความโปร่งใสของคณะกรรมการ

ทำสวัสดิการแล้วครอบครัวเปลี่ยนและสังคมเปลี่ยนอย่างไร

สิ่งที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงหลังจากที่ได้ดำเนินการจัดตั้งกองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลปากพะยูน้อยขึ้นมา ประการแรกได้มีโอกาสให้การช่วยเหลือผู้ที่เดือดร้อนเรื่องที่อยู่อาศัย ด้วยการสมทบเงินกองทุนร่วมกับองค์กรอื่นๆ ในการซ่อมและสร้างบ้านทำให้กลุ่มคนเหล่านี้มีชีวิตที่ดีขึ้นไม่ต้องกังวลเรื่องที่อยู่อาศัย ประการที่สองอบรมพัฒนาศักยภาพเด็กเยาวชนให้เป็นต้นกล้าคนคุณธรรมของชุมชน ร่วมกับกองทุนแม่ของแผ่นดินโดยการร่วมกันรณรงค์การใช้สารเสพติดและรณรงค์ให้ชุมชนเป็นหมู่บ้านปลอดยาเสพติด เพื่อต้องการสร้างคุณภาพของคนรุ่นใหม่ ประการที่สามสามารถใช้งบประมาณไปดูแลเยียวยาให้กับผู้ด้อยโอกาส ผู้ป่วยติดเตียง คนพิการ เด็กออทิสติก รวมทั้งผู้สูงอายุที่ถูกทอดทิ้งอย่างต่อเนื่องตลอดมาทำให้ลดภาระค่าใช้จ่ายในการดูแลคนเหล่านี้ของครอบครัว ประการที่สี่ให้การช่วยเหลือสมาชิกที่ป่วย

นอนโรงพยาบาล เสียชีวิต คลอดบุตร ประการที่ห้าดูแลยามเกิดภัยพิบัติ ซึ่งเป็นผลมาจากการร่วมมือร่วมใจและร่วมความรักของคนในชุมชน ทำให้เห็นว่าสังคมมีที่พึ่งและเป็นที่ยึดเหนี่ยวกันเองจัดการกันเองไม่ต้องอาศัยคนนอก นอกจากนี้สิ่งนี้เกิดขึ้นแล้วทำให้สังคมน่าอยู่จากการที่กองทุนพัฒนาไปทุกด้านโดยเฉพาะการพัฒนาคุณธรรมทางด้านจิตใจทำให้เกิดจิตอาสาลุกขึ้นมาดูแลวัดดูแลบ้าน ร่วมมือร่วมแรงกันอย่างเหนียวแน่นทำให้เห็นการพัฒนาที่เปลี่ยนไป โดยเฉพาะในวันพระ ขึ้น 8 ค่ำ ขึ้น 15 ค่ำ หรือแรม 8 ค่ำ แรม 15 ค่ำ จะเห็นผู้คนหัวปิ่นโตเข้าวัดมากขึ้น จากเดิมมีคนแค่มีแค่ 10 ถึง 15 คนในปัจจุบัน มีมากถึง 70 คน ทำให้มีการเทศน์ อบรมในเรื่องของคุณธรรมการไม่เอาเปรียบสังคมการใช้ชีวิตอยู่ร่วมกันรวมทั้งการทะเลาะเบาะแว้งของคนในชุมชน

การลักเล็กขโมยน้อยซึ่งเป็นปัจจัยที่ส่งผลให้คนรู้จักคุณค่าของคนในชุมชนด้วยกัน รู้จักการให้การเสียสละมากขึ้น รวมทั้งจากที่แบมือขออย่างเดียวทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงเป็นผู้ให้ ภาพเหล่านี้เป็นภาพของการเปลี่ยนแปลงเชิงโครงสร้างของสังคม ทำให้เป็นสังคมน่าอยู่เป็นสังคมไม่เห็นแก่ตัว ซึ่งเป็นภาพที่สังคมต้องการอยากให้มีอยากให้เกิดในสังคมหมู่บ้าน ภายใต้บริบทของชุมชนที่เอื้อต่อภาวะของการเห็นแก่ตัวมาเป็นการเห็นคุณค่าต่อกันแต่การเปลี่ยนแปลงทั้งหมดไม่ได้เกิดจากกระบวนการของกองทุนสวัสดิการเพียงอย่างเดียว สวัสดิการชุมชนเป็นเพียงภาพสะท้อนของการให้ ของการรวมกลุ่ม ของการบริหารแบบธรรมาภิบาลของการจัดการที่เป็นระบบระเบียบแบบแผนทางสังคมและเป็นส่วนหนึ่งของสังคมเท่านั้น เพียงแต่ผลที่เกิดขึ้นขยาย ออกในวงที่กว้างขึ้นจากการเลียนแบบในทางที่ดี เป็นการส่งผลของกองทุนที่คน 1,220 คนร่วมกันสร้างให้สังคมเปลี่ยน คนแค่ 9 คนร่วมกันออกแบบให้สังคมดีขึ้น วัฒนธรรม ธรรมชาติสิ่งแวดล้อมดีขึ้นตามมาอาศัยการพูดการปรึกษาหารือ การยอมรับความคิดเห็นของคนสิ่งที่ทั้งฝ่ายที่คิดต่างเพื่อสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ไปพร้อมๆกัน โดยการเดินทีละก้าวถึงแม้จะช้าแต่มั่นคงและยั่งยืน และเกิดการ

ช่วยเหลือกันจากกองทุนสวัสดิการในรูปแบบต่างๆ เช่น ให้การดูแลเงินยังชีพของใช้เครื่องอุปโภคบริโภค และดูแลค่ารักษาพยาบาลยามเจ็บป่วยนอนโรงพยาบาล พร้อมทั้งดูแลผู้ป่วยอื่นเช่นเดียวกันและสมทบค่าทำศพในกรณีเสียชีวิตกับผู้พิการในชุมชน ของใช้จำเป็นเครื่องอุปโภคบริโภคพร้อมเงินเยียวยาครั้งละ 1000 บาทและลงเยี่ยมทุกสามเดือนพร้อมทั้งดูแลค่าทำศพในกรณีเสียชีวิต กับผู้ป่วยติดเตียง ซึ่งบุคคลเหล่านี้จะได้รับสิทธิจากกองทุนได้ต้องผ่านเวทีประชาคมของหมู่บ้านมาก่อน ว่าบุคคลเหล่านี้เป็นกลุ่มที่จำเป็นที่จะต้องให้การช่วยเหลือโดยสรุปความสำคัญก่อนหลัง

รายละเอียดการดูแลสมาชิก 15 เรื่องประกอบด้วย 1) กรณีคลอดบุตร 2) กรณีเจ็บป่วยนอนโรงพยาบาล 3) กรณีเสียชีวิต 4) ทุนการศึกษาแก่นักเรียนยากจน 5) ทุนการศึกษาให้กับบุตรของสมาชิก 6) สวัสดิการคืนทุนให้กับสมาชิกที่ไม่เคยรับสวัสดิการในรอบ 5 ปีครั้ง 7) สวัสดิการเยี่ยมผู้ป่วย 8) สวัสดิการผู้สูงอายุ 9) สวัสดิการกองทุนผู้นำ 10) สวัสดิการส่งเสริมประเพณีวัฒนธรรม 11) สวัสดิการส่งเสริมการดูแลสิ่งแวดล้อม 12) สวัสดิการช่วยเหลือในการสร้างซ่อมสร้างที่อยู่อาศัย 13) สวัสดิการช่วยเหลือยามเกิดภัยพิบัติ 14) สวัสดิการทำบุญให้กับสมาชิกที่เสียชีวิตทุกปี 15) สวัสดิการช่วยเหลือด้านการประกอบอาชีพ

บทเรียนที่ได้คุณธรรมที่ตามมาส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงที่สะท้อนต่อสังคม

กองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลปากพะยูนไม่ได้มุ่งหวังเพียงแค่การจัดสวัสดิการเพื่อสวัสดิการเท่านั้นแต่ยังมีการคิดเชื่อมโยงไปสู่การพัฒนาอย่างยั่งยืนของทุกหมู่บ้านในตำบลตำบลปากพะยูนมีการปกครองแบ่งออกเป็น 6 หมู่บ้าน และที่ผ่านมามีการล่มสลายของสถาบันการเงินต่างๆไม่ว่าจะเป็นกองทุนหมู่บ้าน กขช กลุ่มแม่บ้าน กลุ่มออมทรัพย์ กลุ่มปุ๋ย กลุ่มเลี้ยงสัตว์ กลุ่มผู้ใช้น้ำประปา ล้วนแล้วแต่พัง คงเหลือแค่หมู่ที่ 4 บ้านโพธิ์ และหมู่ที่ 3 บ้านบางเตง ที่ยังคงมีการบริหารกองทุนหมู่บ้าน กลุ่มออมทรัพย์ และกองทุนสวัสดิการ

ให้เป็นไปในทิศทางที่ดี นอกจากนั้นในหมู่ที่ 1 หมู่ที่ 2 หมู่ที่ 5 และหมู่ที่ 6 มีสภาพของการล่มสลาย ปัญหาเหล่านี้จากการศึกษาพบว่าเกิดจากความไม่โปร่งใสของคณะกรรมการการบริหารที่ผิดพลาด และส่วนมากเกิดจากผู้นำไม่ว่าจะเป็นกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน สมาชิกอบต ทั้งสิ้นที่ใช้ความรู้สึกส่วนตัวเอารัดเอาเปรียบสังคม ทำให้คนในชุมชนไม่ไว้วางใจผู้นำไว้วางใจตนเอง การเก็บเงินสมทบของสมาชิกต้องเอาคนนอกเข้ามาช่วยไม่เช่นนั้นจะไม่มีคนสมัครเข้าเป็นสมาชิก ในขณะที่เดียวกันคนในชุมชนไม่กล้าที่จะลุกขึ้นมาจัดการตนเอง สิ่งเหล่านี้ได้แพร่ขยายไปในวงกว้างเข้าสู่สมาชิกของหมู่ที่ 3 และหมู่ที่ 4 แต่ผลจากการสร้างเกราะกำบังทางสังคมอย่างดี ทำให้ไม่สามารถเปลี่ยนแปลงกลไกภายในได้ส่งผลให้ผู้นำบางคนไม่กล้าที่จะมาพูดชักจูงเพื่อให้สมาชิกมีความยินยอมทางการเงินต่อไป ทำให้คณะกรรมการกองทุนสวัสดิการชุมชนเกิดแนวคิดใหม่เพื่อจะไปเปลี่ยนระบบของหมู่บ้านเหล่านี้ ให้กลับมามีรูปแบบการบริหารจัดการใหม่ โดยใช้ความคิดที่ว่าถ้าเราคิดเปลี่ยนคนของเรา เราต้องแย่งเปลี่ยนคนเขาก่อน สิ่งที่เราเริ่มดำเนินการคือการเอาแนวคิดเดิมที่จะสร้างองค์กรการเงินของแต่ละหมู่บ้านขึ้นมาใหม่ โดยที่จะต้องให้คนในชุมชนมีความยินยอมทางการเงินให้มากขึ้น ดังนั้นจุดเปลี่ยนสำคัญคือการดึงเอาแกนนำรุ่นใหม่เข้ามาให้ความรู้ให้รับรู้เรื่องราวโลกภายนอกที่กว้างขึ้นรับรู้การเปลี่ยนแปลง และผลกระทบที่ตามมาโดยเฉพาะความเดือดร้อนของคนในชุมชนที่ต้องพึ่งพาปัจจัยภายนอก เช่น เงินกู้ยืมระบบ รวมถึงต้องรองบประมาณแผ่นดินที่ลงมาเพื่อการพัฒนา หากสิ่งเหล่านี้ยังอยู่ยังไม่เปลี่ยนแปลงจะทำให้ความเดือดร้อนของคนในชุมชนมีมากขึ้นสูงขึ้น ให้ความรู้ในเรื่องการบริหารจัดการที่โปร่งใสเสริมพลังบวกให้กำลังใจและนำเบื้องหลังของการพัฒนาการจัดตั้งกองทุนสวัสดิการมาเล่าให้ฟังว่าผ่านร้อนผ่านหนาวมาได้อย่างไร หลังจากที่เราแนะนำเหล่านี้ได้เข้ามาเรียนรู้ ก็มีพฤติกรรมที่เปลี่ยนไป มองเห็นภาพของการล่มสลายของคนในชุมชนมีการรื้อฟื้นกลุ่มขึ้นมาใหม่ โดยเริ่มจากจุดเล็กๆ ใช้หอกระจายข่าวประชาสัมพันธ์เชิญชวนคนในชุมชนหันกลับมาทบทวนตัวเอง ใช้ยุทธวิธีน้ำหยดลงหิน เพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางสังคมไปทีละนิด จนสามารถจัดตั้งกองทุนพัฒนาหมู่บ้านขึ้นมาได้อีกครั้ง จะเห็นว่ากองทุนสวัสดิการชุมชนไม่ได้มุ่งเน้นเรื่องปัจจัยการช่วยเหลือด้านเกิด แก่ เจ็บและตาย เพียงเรื่องเดียวแต่เรามีแนวคิดที่จะไปสร้างพลังการเปลี่ยนแปลงเรื่องอื่นๆ โดยใช้สวัสดิการเป็นเครื่องมือเข้าไปสู่ชุมชนที่ล่มสลาย เพื่อสร้างบรรทัดฐานใหม่ ให้สังคมดีขึ้น

ข้อเสนอต่อการขยายผลให้กองทุนสวัสดิการสามารถใช้พลังในตัวเองได้เต็ม

การสร้างพลังต่อการเปลี่ยนแปลงเป็นสิ่งที่ยากถ้าเราไม่เริ่มการเปลี่ยนแปลงตัวเอง โดยการหาความรู้ที่ทันยุคทันสมัยเข้ามาเพิ่มเติมให้เกิดการจัดการในรูปแบบใหม่และนำ

สิ่งที่ได้จากการปฏิบัติโดยการลองผิดลองถูกออกสู่การแลกเปลี่ยนประสบการณ์ในรูปแบบเครือข่ายของการเรียนรู้ที่ต้องมีเวทีกลางทั้งของกองทุนเองเพื่อให้สมาชิกได้แลกเปลี่ยนซึ่งกันและกัน ในระดับอำเภอเพื่อให้แต่ละกองทุนได้นำเรื่องราวที่ไปปฏิบัติมาเล่าสู่กันฟัง ในระดับจังหวัดเพื่อเป็นการเสริมพลังจากทุกกองทุนเข้ามาให้เป็นภาพกว้าง ที่สามารถขยายเรื่องราวต่างๆที่สามารถสร้างคุณค่าทางปัญญา และสร้างสังคมคุณธรรมในแบบอย่างของระบบสวัสดิการชุมชนซึ่งแต่ละกองทุนต้องมีแผนงานในการขับเคลื่อนเรื่องนี้อย่างจริงจัง เพื่อให้เกิดการบริหารกองทุนแบบธรรมาภิบาลที่ทุกคนเข้าถึงและเป็นเจ้าของดังนั้นระดับนโยบายเองจำเป็นที่จะต้องมีการพูดคุยอย่างจริงจังเพื่อให้เครือข่ายกองทุนสวัสดิการชุมชนที่มีอยู่ทั่วประเทศและเป็นเครือข่ายที่มีสมาชิกมากที่สุดเข้ามาขับเคลื่อนงานคุณธรรมอย่างจริงจัง โดยเฉพาะเรื่องคุณธรรมของผู้บริหารองค์กรเพื่อให้เกิดการต่อต้านการโกงกินในทุกรูปแบบต่อไป

ตัวอย่างของบุคคลที่ขาดความเชื่อมั่นในหมู่บ้านของตัวเองแล้วมาสมัครเป็นสมาชิกกองทุน

นายเชื้อม แก้วจันทร์ทอง เป็นผู้ที่เข้ามาสมัครเป็นสมาชิกกองทุนสวัสดิการชุมชนหลังจากที่คณะกรรมการลงพื้นที่ทำการประชาสัมพันธ์ในหมู่บ้านพร้อมด้วยภรรยาและบุตร เนื่องจากมีความมีความศรัทธาในคณะกรรมการจากตัวแทนในหมู่ที่ 4 เนื่องจากกรรมการชุดนี้บริหารเงินทุนต่างๆได้รับความเชื่อถือจากคนในชุมชน ผิดกับความเชื่อในตัวของคนในหมู่บ้านของตนเอง (หมู่ที่ 6) เนื่องจากมีการบริหารองค์การเงินทุกกองทุนล้มเหลวหมด คนในชุมชนไม่ได้รับผลประโยชน์ใดๆเลย หลังจากเข้ามาเป็นสมาชิกก็ได้ รับการทาบทามจากประธานกองทุนให้เข้ามาเป็นคณะกรรมการกองทุน และได้ทำหน้าที่เป็นผู้ชักชวนคนอื่นๆในหมู่บ้านให้เข้ามาเป็นสมาชิก จากแต่ก่อนคนในหมู่บ้านไม่สนใจและไม่มั่นใจในกลัวว่าจะล้มเหลวในการบริหารจนปัจจุบันมีคนในหมู่บ้านสมัครเข้ามาเป็นสมาชิกเพิ่มขึ้นร้อยหกสิบคน เพราะเกิดความเข้าใจความเข้าใจในเรื่องสวัสดิการมากขึ้น

ผู้ประสานงาน นายวิเชียร มณีรัตน์โชติ
โทร. 093-5823970

“ให้อย่างมีคุณค่ารับอย่างมีศักดิ์ศรี”

กองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลพญาขัน

ความเป็นมาของการเข้าสู่กระบวนการพัฒนา

กองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลพญาขัน จัดตั้งขึ้นโดยชมรมผู้สูงอายุ หมู่ที่ 4 ตำบลพญาขัน อำเภอเมืองพัทลุง จังหวัดพัทลุง จำนวน 139 คน เมื่อวันที่ 14 เมษายน 2542 มีวัตถุประสงค์เพื่อช่วยเหลือเกื้อกูลกันเกี่ยวกับการจัดการศพ ต่อมาในปี 2552 ได้รับเงินสนับสนุนจากสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน) จำนวน 55,000 บาท เนื่องจากการดำเนินงานอาศัยเฉพาะเงินที่ได้รับจากรัฐบาลอย่างเดียว ทำให้การดำเนินงานหยุดชะงักไปเพราะหมดเงินงบประมาณ ในปี พ.ศ. 2553 ชมรมผู้สูงอายุตำบลพญาขัน ซึ่งเป็นชมรมผู้สูงอายุที่มีสมาชิกครอบคลุมทุกหมู่บ้าน ได้รับมาดำเนินงานต่อภายใต้หลักการพึ่งตนเองและการมีส่วนร่วม สมาชิกทุกคนต้องจ่ายเงินสมทบให้แก่กองทุนตามหลักการให้อย่างมีคุณค่ารับอย่างมีศักดิ์ศรีปีละ 365 บาท การดำเนินงานจัดสวัสดิการอย่างหลากหลายครอบคลุมตั้งแต่การเกิด แก่ เจ็บ ตาย และการพัฒนาคุณภาพชีวิตของสมาชิกด้านต่างๆ สอดคล้องกับแนวคิดจากกรรมมาตาดึงเชิงตะกอนของศาสตราจารย์ ดร.ป๋วย อึ๊งภากรณ์ โดยเน้นจัดสวัสดิการเกี่ยวกับการพัฒนาเด็ก การเสริมสร้างครอบครัวอบอุ่นและการดูแลผู้สูงอายุ ปัจจุบันมีสมาชิกจำนวน 1,219 คน

ทำไมสนใจการเป็นองค์กรคุณธรรม

กองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลพญาขัน มีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นหลักประกันความมั่นคงในชีวิตของสมาชิกบนพื้นฐานการให้อย่างมีคุณค่า และรับอย่างมีศักดิ์ศรี ครอบคลุมตั้งแต่การเกิด แก่ เจ็บ ตาย และการพัฒนาคุณภาพชีวิตด้านต่าง ๆ ของสมาชิก ตลอดจนส่งเสริมให้สมาชิกรู้จักสามัคคี ช่วยเหลือเกื้อกูลกันระหว่างสมาชิกและผู้ยากลำบากในชุมชนตำบลพญาขัน กองทุนสวัสดิการชุมชนจึงนับเป็นกองทุนความดี และมีวัตถุประสงค์เกี่ยวกับคุณธรรมโดยตรง จึงเป็นการสมควรอย่างยิ่งที่จะเป็นองค์กรคุณธรรม

แรงบันดาลใจจากการให้อย่างมีคุณค่ารับอย่างมีศักดิ์ศรี

วัตถุประสงค์ของกองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลพญาขัน เน้นการช่วยเหลือเกื้อกูลกันของสมาชิกและผู้ยากลำบากในชุมชน เกิดขึ้นจากสภาพปัญหาของสังคมในปัจจุบันที่มีความเหลื่อมล้ำทั้งด้านเศรษฐกิจ และสังคม เพื่อขจัดปัญหาดังกล่าวจึงจำเป็นต้องหันมาให้ความสำคัญกับบุคคลอื่นๆ เฉลี่ยทุกข์ เฉลี่ยสุขแก่กันและกันช่วยเหลือกันโดยไม่ยึดเงินเป็นเป้าหมาย สังคมก็จะอยู่อย่างสงบ สันติและเป็นสุขทั่วหน้า

องค์ความรู้/ต้นแบบที่ได้เรียนรู้

การจัดตั้งและดำเนินงานของกองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลพญาขัน ได้อาศัยองค์ความรู้จากการแนะนำของคณะทำงานขับเคลื่อนสวัสดิการชุมชน ของจังหวัดพัทลุง และการศึกษาจากเอกสารแนวทางการส่งเสริมและพัฒนากองทุนสวัสดิการชุมชน ของเครือข่ายสวัสดิการชุมชน 4 ภาค สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน(องค์การมหาชน) กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ รวมทั้งผลการประชุมปรึกษากันของที่ประชุมสมาชิกจนตกผลึกนำไปสู่การดำเนินงานต่อมาจนถึงปัจจุบัน เทศบาลตำบลพญาขันได้สนับสนุนเงินงบประมาณให้กับกองทุนตั้งแต่ปี พ.ศ.2555 จนถึงปัจจุบันและทางชมรมผู้สูงอายุยังร่วมจัด

ทอดผ้าป่าสามัคคีเพื่อสมทบเงินเข้ากองทุนฯอีกทาง ทำให้กองทุนมีความเข้มแข็งและมั่นคง

ปัจจุบันกองทุนสวัสดิการฯ ได้ปรับปรุงระเบียบการจ่ายเงินว่าด้วยการเสียชีวิตของสมาชิกให้ลดลง เพื่อความมั่นคงของกองทุนฯในระยะยาวที่ “ต้องดูแลคนมีชีวิตอยู่ให้มากกว่าคนตาย” ดังนั้นการสมทบเงินของสมาชิกเข้ากองทุนฯจะเน้นการดูแลคนมีชีวิตอยู่มากกว่าและจำนวนเงินที่จัดสวัสดิการให้ผู้เสียชีวิต

เป้าหมายจากการเปลี่ยนแปลงที่อยากเห็น

การที่ประชาชนในตำบลพญาขันทุกเพศ ทุกวัย มีจิตใจเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ช่วยเหลือกัน และกัน โดยไม่ยึดเงินทองเป็นเป้าหมายหลัก แต่ยึดน้ำใจเป็นสำคัญ รู้รักสามัคคี กลมเกลียว เช่นเดียวกับสมัยอดีตที่หากเพื่อนบ้านมีงานการที่ทำเหลือบ่ากว่าแรงที่ลำพังคน ๆ เดียวจะทำได้สำเร็จได้ก็จะมีมารองรับช่วยกันทำงานสำเร็จ หรือ เมื่อมีคนทุกข์ยากก็ช่วยเหลือกัน ตามกำลังความสามารถที่แต่ละคนมีอยู่ โดยการรวมกลุ่มในรูปแบบของกองทุนสวัสดิการชุมชนให้เกิดเป็นชุมชนสวัสดิการถ้วนหน้า “คนตำบลพญาขันไม่ทอดทิ้งกัน”

สิ่งดีๆ ที่เกิดขึ้นสร้างความภาคภูมิใจกับคณะกรรมการกองทุนสวัสดิการตำบลพญาขัน

จากการทำงานให้กับชุมชน คณะกรรมการเกิดความรู้จักภาคภูมิใจจากผลสัมฤทธิ์ของงานและได้รับเกียรติบัตรจาก ฯพณฯ ท่าน นายกรัฐมนตรี อีกทั้งยังมีการปรับปรุงระเบียบของกองทุนในการจัดสวัสดิการชุมชนในตำบลให้เหมาะสมกับบริบทของชุมชน อีกด้วย

จากนั้นทางกองทุนตำบลพญาขันได้มีการจัดสวัสดิการให้สมาชิกที่หลากหลายครอบคลุมทุกวัยตามกำลังของกองทุนฯ และได้รับงบประมาณสนับสนุนจากทางภาครัฐ ทั้ง ถิ่น การจัดกิจกรรมทอดผ้าป่าสามัคคีพร้อมทั้งเงินสมทบจากสมาชิกเองอย่างต่อเนื่องสืบมาจนถึงปัจจุบัน คนในชุมชนช่วยเหลือกันและกัน คนในชุมชนยังจะต้องดูแลธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เพื่อให้ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมได้ช่วยเหลือเกื้อกูลในชุมชนอีกด้วย โดยทุกคนต้องมีจิตสำนึกรักธรรมชาติ ดูแลอนุรักษ์ธรรมชาติ เพื่อให้ได้ใช้ประโยชน์จากธรรมชาติอย่างยั่งยืน

วิธีการปฏิบัติ/กระบวนการดำเนินการ

กองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลพญาขัน เป็นองค์กรสวัสดิการชุมชนตามกฎหมาย มีการบริหารจัดการในรูปแบบของคณะกรรมการ จำนวน 25 คน โดยมีแผนพัฒนา 3 ปี และแผนปฏิบัติการประจำปีเป็นเครื่องมือ ยึดหลักการพึ่งตนเองและการมีส่วนร่วม และน้อมนำแนวพระราชดำริ รู้รักสามัคคีและเศรษฐกิจพอเพียงของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมาใช้ จัด

สวัสดิการให้แก่สมาชิกและคนพิการ ผู้ด้อยโอกาสหลากหลายครอบคลุมตั้งแต่การเกิด เจ็บตาย และการพัฒนาคุณภาพชีวิตของสมาชิกด้านต่างๆ เน้นการพัฒนาเด็ก การเสริมสร้างครอบครัวอบอุ่น และการดูแลผู้สูงอายุ สวัสดิการที่จัดได้แก่สวัสดิการเกี่ยวกับเด็กแรกเกิด/คลอดบุตร ทุนการศึกษา การพัฒนาอาชีพ การจัดงานตามประเพณี การบวช การแต่งงาน ขึ้นบ้านใหม่ การรักษาพยาบาล การชดเชยการขาดรายได้ การประสมภัยพิบัติ การดูแลผู้สูงอายุ คนด้อยโอกาส/พิการ การเสียชีวิต การทำบุญอุทิศแก่สมาชิกที่ถึงแก่กรรมไปแล้ว และกำลังพิจารณาดำเนินการจัดสวัสดิการเกี่ยวกับที่อยู่อาศัย และที่ดินทำกินอีกด้วย

สิ่งที่จะดำเนินการต่อให้เกิดความยั่งยืน

กองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลพญาขัน มีความมุ่งมั่นที่จะพัฒนาเด็กให้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ด้านการมีวินัยในตนเอง และการออม เพื่อให้เด็กเติบโตขึ้นเป็นคนรับผิดชอบทั้งต่อตนเอง สังคมและประเทศชาติเป็นคนพึ่งตนเองได้ จึงได้สนับสนุนเงินทุนเพื่อจัดตั้งธนาคารขยะขึ้น ในโรงเรียนวัดควนถบ โดยมีการทำบันทึกความร่วมมือกันระหว่างกองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลพญาขันเทศบาล โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล และโรงเรียนวัดควนถบ กำหนดบทบาทหน้าที่แต่ละองค์กรเพื่อร่วมกันขับเคลื่อนโครงการดังกล่าวตั้งแต่ปี พ.ศ. 2558 โดยให้นักเรียนนำขยะรีไซเคิล มาขายและนำเงินที่ได้ฝากไว้ที่โรงเรียน เมื่อสิ้นปีกองทุนจะเติมเงินในบัญชีในเด็กนักเรียนแต่ละรายเป็นการให้กำลังใจในการออมอีกด้วย โครงการนี้จะดำเนินการอย่างต่อเนื่องและจะขยายให้ครอบคลุมทุกโรงเรียนต่อไป

ปัจจัยความสำเร็จ /ปัญหาอุปสรรค

ความสำเร็จของการดำเนินงานของกองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลพญาขันเกิดจากความร่วมมือของกรรมการสมาชิก และหน่วยงานในตำบลพญาขันทุกหน่วยงาน ได้แก่ เทศบาลตำบลพญาขัน โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพบ้านเขาแดง และบ้านควนถบ โรงเรียนวัดควนถบ โรงเรียนวัดเขาแดง โรงเรียนอนุบาลเมืองพัทลุง วัดทุกวัดในตำบลพญาขัน รวมทั้งผู้นำท้องถิ่น กำนัน และผู้ใหญ่บ้านทุกคน อย่างไรก็ตามกองทุน ยังมีปัญหาอุปสรรคเกี่ยวกับประชาชนบางส่วนในตำบลพญาขัน ยังไม่ได้สมัครเข้าเป็นสมาชิกให้ครบทุกครัวเรือน ซึ่งเกิดจากการประชาสัมพันธ์ ยังทำได้ไม่ถี่เท่าที่ควร ซึ่งจะต้องแสวงหาวิธีการสร้างความเข้าใจที่เหมาะสมนำมาใช้ต่อไป

ข้อเสนอแนะในเชิงการพัฒนาของกองทุนฯ

- ควรมีกิจกรรมที่ต่อเนื่องไม่ควรจบในระยะสั้น ๆ
- ควรต้องทำงานร่วมกับแหล่งทุนอื่น ๆ เช่น อปท. ในพื้นที่ และหน่วยงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง
- คณะกรรมการกองทุนควรไปค้นหาคนที่มีความรู้เกี่ยวกับภัยพิบัติในพื้นที่ที่มีอยู่ในการประชุมเพิ่มขึ้นเพื่อนำมาพัฒนาศักยภาพพื้นที่ความรู้ให้สามารถนำมารักษาตนเอง ครอบครัว และชุมชนและแบ่งปันกับคนอื่นในชุมชน
- ควรจัดเวทีให้แพทย์ไทยได้มาพบกัน เพื่อนำมาแลกเปลี่ยนให้รู้ว่ามีสูตรยาหรือสมุนไพรที่รักษาโรคได้จะได้นำมาพื้นและขยายพันธ์กระจายให้คนอื่นในชุมชน
- ควรนำเอาผลผลิตของตนเองมาแลกเปลี่ยนกันใช้ในชุมชน ซึ่งพื้นฐานของคนในชุมชนมีพื้นฐานของการเอื้อเพื่อแบ่งปันอยู่แล้ว
- ควรเสนอให้ท้องถิ่นทำแปลงพืชสมุนไพรในตำบลพัฒนาขึ้นเพิ่มขึ้น

ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับคณะกรรมการกองทุนสวัสดิการชุมชน ตำบลพัฒนาขึ้นจะทำหรือไม่ หลังจากนั้นและจะเริ่มต้นอย่างไรสิ่งที่อยากเห็นการพัฒนาเป็นเครือข่ายเพื่อให้รู้ ว่า ใครทำอะไร อยู่ที่ไหน มีระบบการเกื้อกูลกันอย่างไรและเสริมการปลูกสมุนไพรเข้าไปในพื้นที่จะต่อไปถึงหมู่บ้านอื่น ๆ ทั้งในและนอกตำบลโดยเริ่มต้นจาก คณะกรรมการและสมาชิกที่ทำอยู่เป็นฐานและขยายผลไปสู่คนอื่น ๆ ได้โดยใช้ทุนอื่น ๆ

ผู้ประสานงาน	นางพรณี สงแสง
ที่อยู่	2/2 หมู่ที่ 8 ตำบลพัฒนา อำเภอมะนัง พัทลุง จังหวัดพัทลุง
โทรศัพท์	089-2934129
ผู้ประสานงาน	นายประมุข สดุมাত্র
ที่อยู่	8 หมู่ที่ 9 ตำบลพัฒนา อำเภอมะนัง พัทลุง จังหวัดพัทลุง
โทรศัพท์	081-7663158

กองสวัสดิการชุมชนตำบลโคกม่วง
“กองทุนจิตอาสาเพื่อพัฒนาคุณธรรม”

ความเป็นมาของพื้นที่ก่อนการจัดตั้งกองทุนสวัสดิการ

พื้นที่ตำบลโคกม่วง จัดตั้งตามประกาศกระทรวงมหาดไทย เรื่องตั้งและเปลี่ยนแปลงแนวเขตตำบลในท้องที่อำเภอเขาชัยสน จังหวัดพัทลุง โดยมีเขตการปกครองจำนวน 6 หมู่บ้าน หมู่ที่ 1 โอนจากหมู่ที่ 1 ตำบลเขาชัยสน หมู่ที่ 2 โอนจากหมู่ที่ 9 ตำบลเขาชัยสน หมู่ที่ 3 โอนจากหมู่ที่ 12 ตำบลควนขนุน หมู่ที่ 4 โอนจาก หมู่ที่ 10 ตำบลควนขนุน หมู่ที่ 5 โอนจากหมู่ที่ 9 ตำบลควนขนุน และหมู่ที่ 6 โอนจากหมู่ที่ 8 ควนขนุน ทั้งนี้ตั้งแต่วันที่ 28 กันยายน 2522 คนในชุมชนส่วนใหญ่ มีอาชีพทำสวนยางพารา ทำนา ทำไร่ เลี้ยงวัว พื้นที่ส่วนใหญ่เป็นที่ "ดอน" ซึ่งชาวบ้านเรียกว่า "โคก" และมีมะม่วงป่าขึ้นอยู่ทั่วไป จึงเรียกว่า โคกม่วง หรือ บ้านโคกม่วง ปัจจุบันตำบลโคกม่วงแบ่งเขตการปกครองจำนวน 15 หมู่บ้าน และเป็นเขตเทศบาลตำบลโคกม่วงเต็มพื้นที่

กว่าจะมาเป็นวันนี้ได้กองทุนสวัสดิการกองทุนจิตอาสาเพื่อพัฒนาคุณธรรม “โคกม่วง”

ก่อนที่กองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลโคกม่วงจะเกิดขึ้นเพื่อดูแลคนในชุมชนในวันนี้ เริ่มต้นจากมีกลุ่มคน 5 คนหลักในชุมชน คือ 1) นายพา ชาตรี 2) นายเจริญ ประเสริฐ 3) นายพร้อม มาสวัสดิ์ 4) นายพริ้ม มาสวัสดิ์ และ 5) นายจำเนียร วาสุเทพ ได้ร่วมกันก่อตั้งกลุ่มออมทรัพย์ขึ้น ตั้งขึ้นเมื่อวันที่ 7 กรกฎาคม 2534 โดยรวบรวมสมาชิกในชุมชน หมู่ 11 ได้ 42 คน ใช้ศาลาอเนกประสงค์ หมู่ที่ 11 (บ้านทุ่งยาว) ตำบลโคกม่วง อำเภอเขาชัยสน จังหวัดพัทลุง เป็นที่ทำการ ซึ่งทุกวันที่ 8 ของเดือนจะมีการประชุมร่วมกันและดำเนินงานร่วมกันอย่างต่อเนื่อง จนมีสมาชิกและเงินทุนเพิ่มขึ้นเป็นจำนวนมาก เมื่อวันที่ 4 สิงหาคม 2548 ได้ยกฐานะจากกลุ่มออมทรัพย์เป็นธนาคารชุมชน ภายใต้ การสนับสนุนจากธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์ สาขาเขาชัยสน โดยใช้ชื่อว่า “สถาบันการเงินชุมชนตำบลโคกม่วง” ได้เปิดทำการเมื่อ 20 ตุลาคม 2548 โดยมีเขตบริการทั้งในตำบลและตำบลใกล้เคียง และในปีเดียวกัน ก็ได้จัดตั้งกองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลโคกม่วงขึ้น โดยใช้สถานที่สถาบันการเงินชุมชนตำบลโคกม่วงที่ทำการได้ระดมทุนและสมาชิกสถาบันการเงินชุมชนตำบลโคกม่วงและบุคคลภายนอกเพิ่มขึ้น ปัจจุบัน (พ.ศ. 2560) มีสมาชิก 2,250 คน มีดำเนินงาน 2,500,000 บาท จัดสวัสดิการให้แก่สมาชิก ตั้งแต่แรกเกิดจนตาย

กองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลโคกม่วง 103 หมู่ที่ 11 ตำบลโคกม่วง อำเภอเขาชัยสน จังหวัดพัทลุง วิสัยทัศน์ สุขภาพดีถ้วนหน้า อนุรักษ์วัฒนธรรมอย่างยั่งยืน ใส่ใจสิ่งแวดล้อม มีวัตถุประสงค์เพื่อ

- 1) เพื่อสร้างหลักประกันในความมั่นคง ในการดำรงชีวิตให้กับคนในชุมชน
- 2) เพื่อให้ความช่วยเหลือ เอื้ออาทร เกื้อกูลกันภายในชุมชน
- 3) เพื่อให้เกิดการเชื่อมโยงของกองทุนสวัสดิการที่มีอยู่แล้วของกลุ่มองค์กรต่างๆ ในตำบล
- 4) เพื่อจัดสวัสดิการต่างๆ สมาชิกตั้งแต่แรกเกิดจนสิ้นชีวิต

กองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลโคกม่วง เกิดขึ้นจากแนวคิดว่าจะทำอย่างไรให้ทุกคนในชุมชนเข้าถึงสวัสดิการและมีคุณภาพชีวิตที่ดี เป็นสังคมที่มีความสุข จึงได้ร่วมกันก่อตั้งกองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลโคกม่วงขึ้นเมื่อปี พ.ศ.2534 โดยมีที่มาของเงินทุน คือ

- 1) สมาชิกสมทบคนละ 1 บาทต่อคนต่อวันปีละ 365 บาท
- 2) สมาชิกที่เป็นสมาชิกของสถาบันการเงินชุมชน สถาบันจะสมทบให้คนละ 365 บาทต่อคนต่อปี
- 3) เงินสมทบจากรัฐบาลคนละ 365 บาท ต่อคนต่อปี
- 4) เงินบริจาค

เมื่อมีทุนแล้วกองทุนได้จัดสวัสดิการต่างๆ ให้แก่สมาชิกในชุมชน ในด้านต่างๆ เรียกว่าการจัดสวัสดิการแบบองค์รวม คือ การจัดสวัสดิการสำหรับผู้คลอดบุตร การจัดสวัสดิการรับขวัญเด็กแรกเกิด การจัดสวัสดิการให้ผู้ป่วยพักรักษาตัวในโรงพยาบาล การจัดสวัสดิการสำหรับผู้สูงอายุ ผู้ด้อยโอกาส การจัดสวัสดิการให้กับผู้ป่วยเรื้อรัง/ผู้ป่วยติดเตียง การจัดสวัสดิการให้กับผู้เสียชีวิต การจัดสวัสดิการเพื่อการศึกษา การจัดสวัสดิการด้านกีฬาและสุขภาพ การจัดสวัสดิการช่วยเหลือผู้ประสบภัยธรรมชาติ การจัดสวัสดิการสาธารณประโยชน์ การจัดสวัสดิการเพื่ออนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม การจัดสวัสดิการด้านกฎหมาย การจัดสวัสดิการบ้านเอื้ออาทร (ซ่อม สร้างบ้าน) การจัดสวัสดิการเพื่อส่งเสริมอาชีพ และรายได้

โครงการเด่นขององค์กร ประกอบด้วย โครงการสร้างฝายชะลอน้ำ โครงการฝึกอบรมผู้ดูแลผู้สูงอายุและผู้พิการติดเตียง โครงการส่งเสริมอาชีพและรายได้ โครงการซ่อมสร้างบ้านเอื้ออาทรให้ผู้อยากไร้ โครงการเสริมสร้างวินัยการรักษาสิ่งแวดล้อม (การคัดแยก

และกำจัดขยะ)

ความภาคภูมิใจในความโดดเด่นขององค์กร

- 1) สมาชิกและผู้อยู่ร่วมในชุมชนจะไม่ทอดทิ้งกัน มีความรัก ความเอื้ออาทรให้กัน อย่างเหนียวแน่น
- 2) ทุกคนได้รับสวัสดิการที่ควรจะได้อย่างทั่วถึงมีคุณภาพที่ดี
- 3) สร้างหลักประกันทางสังคม เรื่องความอยู่ดีมีสุข
- 4) เป็นองค์กรจิตอาสา พึ่งพาตนเอง
- 5) มีการทำงานเชื่อมโยงกับทุกกลุ่ม ทุกองค์กรในพื้นที่

ปัญหาที่อยากแก้ ความดีที่อยากทำ

จากการจัดตั้งกองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลขึ้นมานั้น ได้มีการขยายจำนวนสมาชิกขึ้นมาเรื่อยๆ จากคนเพียงไม่กี่คนที่จัดตั้งกลุ่มออมทรัพย์ จากนั้นคนในชุมชนเห็นประโยชน์ที่จะเข้าร่วมเป็นสมาชิกกองทุนฯ แต่ก็ยังไม่ครอบคลุมทุกหมู่บ้านในตำบลโคกม่วงดังนั้น การที่จะทำให้คนในชุมชนเป็นสมาชิกของกองทุน 100% นั้นถือเป็นปัญหาที่อยากคลี่คลายให้คนในชุมชนได้รับสวัสดิการดูแลตั้งแต่เกิดจนตายเหมือนกัน ลดความเหลื่อมล้ำ สร้างความเชื่อมั่น ให้ทุกคนคนเข้าถึงสวัสดิการตั้งแต่ในครรภ์มารดา ถึงเชิงตะกอน ให้ทุกคนในสังคมได้ทำความดีร่วมกัน มีจิตอาสา มีจิตสำนึก มีจิตสาธารณะ มีจิตสงเคราะห์ และมีความรักความเอาใจใส่ เอื้ออาทรต่อกัน

ขบวนการพัฒนางานของกองทุน

1. เพิ่มสมาชิก เพิ่มทุน เพิ่มสวัสดิการ
2. สร้างจิตสำนึกโดยใช้กิจกรรมต่างๆ สร้าง ความรับผิดชอบต่อตนเอง ต่อชุมชนให้เกิดขึ้นกับทุกคน
3. พัฒนางานของกองทุนให้เป็นระบบ โปร่งใส ตรวจสอบได้
4. บริหารจัดการให้กองทุนเกิดความมั่นคงและยั่งยืน

การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นกับสมาชิกในกองทุนสวัสดิการ

หลังจากที่ได้จัดตั้งและดำเนินงานกองทุนสวัสดิการเพื่อดูแลคนในชุมชนด้านต่างในชีวิตประจำวันตั้งแต่เกิดจนตายนั่น ก่อให้เกิดความเปลี่ยนแปลงของสมาชิกกองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลโคกม่วง เช่น

1. สมาชิกของกองทุนมีที่พึ่งด้านสวัสดิการเมื่อครัวเดือดร้อนจำเป็น ซึ่งรัฐไม่สามารถจัดให้ได้ หรือไม่สามารถเข้าถึงสวัสดิการจากรัฐบาลได้ หรือเรียกว่าสามารถพึ่งพาตนเองได้
2. เกิดความภาคภูมิใจที่คนในชุมชนดูแลช่วยเหลือซึ่งกันและกันยามทุกข์ยาก เดือดร้อน
3. เป็นองค์กรสวัสดิการของชุมชน โดยชุมชน และเพื่อชุมชน

กองทุนจัดสวัสดิการให้กับคนในชุมชนได้ครบทั้ง 6 ด้าน เรียกว่าการจัดสวัสดิการแบบองค์รวม ได้แก่ ด้านสุขภาพ เช่นการป่วยไข้ คลอดบุตร เยี่ยมไข้ ด้านที่อยู่อาศัย เช่นการซ่อมแซมบ้านเรือน ด้านการศึกษา ด้านอาชีพและรายได้ ด้านกฎหมาย ด้านบริการสังคมทั่วไป

บทเรียนที่ดำเนินงานของกองทุนสวัสดิการ

กองทุนใช้หลักคุณธรรมในการดำเนินงาน 4 ประการ คือ หลักการมีส่วนร่วม หลักการมีจิตสำนึก จิตอาสา และจิตสาธารณะ หลักการพึ่งพาตนเอง และหลักจิตตารมณ์ 4 ประการ คือ ใส่ใจ ห่วงใย รักใคร่ แบ่งปัน

ข้อเสนอเพื่อการพัฒนากองทุนให้เกิดความยั่งยืน

- การผลักดันให้เกิด พ.ร.บ.สวัสดิการสังคมเพื่อมารองรับ กองทุนที่มีอยู่ทั่วประเทศทุกจังหวัด โดยบางกองทุนยังเป็นกองทุนเล็กๆบางกองทุนเป็นกองทุนที่เติบโตมีงบการจัดการหลายสิบล้าน
- รัฐควรจัดให้มีเงินสมทบต่อเนื่อง สม่่าเสมอให้กับกองทุนเพื่อให้กองทุนเกิดความมั่นคงและยั่งยืน
- รัฐควรเข้าไปช่วยเหลือดูแล เพื่อยกฐานะให้แต่ละกองทุนอยู่ในมาตรฐานเดียวกัน

ผู้ประสานงาน นายสนธิ จันทักษ์ กองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลโคกม่วง
โทร. 081-173-9290

กลุ่มสัจจะกองทุนหมู่บ้านบางชวน “ใช้หลักประกันความดีสร้างศักดิ์ศรีคนในชุมชน”

ด.ผาละมี อ.ปากพะยูน จ.พัทลุง

กลุ่มสัจจะกองทุนหมู่บ้านบางชวน ตั้งอยู่เลขที่ 57 ม.6 ด.ผาละมี อ.ปากพะยูน จ.พัทลุง เป็นกลุ่มสัจจะที่มีความโดดเด่น ทางคุณธรรม ให้สมาชิกภายในกลุ่มสามารถนำความดีของตนเองมาเป็นหลักประกันในการกู้เงินสัจจะกองทุนหมู่บ้านได้ และความดีเหล่านั้นต้องประจักษ์ต่อสาธารณะชนเป็นที่ยอมรับและเชื่อถือได้

ดังนั้นกลุ่มสัจจะกองทุนหมู่บ้านบางชวน จึงมีความโดดเด่นด้านคุณธรรมเพราะกลุ่มเน้นในการส่งเสริมคนดี ให้มีที่ยืนอย่างสง่า ซึ่งกลุ่มจะไม่พิจารณาที่ฐานะและหลักทรัพย์ของสมาชิกแต่ละคน แต่จะใช้ความดีของเขาเข้ามาประกอบในการพิจารณาวงเงินกู้

กว่าบางชวนจะมาถึงวันนี้

กองทุนหมู่บ้านบางชวนจัดตั้งขึ้นเมื่อปี พ.ศ. 2545 แต่เนื่องจากผู้บริหารชุดก่อนนั้นขาดคุณธรรมจึงทำให้กลุ่มล้มเหลวเป็นระยะเวลาประมาณ 10 ปี แต่เนื่องจากสภาพปัญหาในหมู่บ้านมีมากมาย เช่น

- 1) ชุมชนขาดความสามัคคีปรองดองกัน ไม่มีความเชื่อถือซึ่งกันและกัน
- 2) ปัญหาว่างงาน
- 3) หนี้รื้อระบบ
- 4) การพนัน
- 5) ยาเสพติด
- 6) ลักเล็กขโมยน้อย

ปัญหาดังกล่าวเหล่านี้ เกิดขึ้นเนื่องจากบุคคลในชุมชนคุณธรรมจริยธรรม จึงได้มีการรวมตัวของบุคคลที่มีจิตอาสาเป็นกลุ่มเล็กๆ และพยายามรวบรวมกลุ่มคนที่มีความคิดดีๆ เพื่อแก้ไขปัญหา ในหมู่บ้าน คนกลุ่มนี้จึงได้ปรึกษาหารือกันหลายครั้ง มติในการหารือจึงยกเอาสัจจะและความจริงใจเป็นตัวขับเคลื่อนในการแก้ไขปัญหา จึงได้ฟื้นฟูกลุ่มสัจจะกองทุนหมู่บ้านขึ้นในปี พ.ศ. 2557 โดยมีจำนวนสมาชิกทั้งหมด 164 คน มีเงินทุนหมุนเวียน 393,800 บาท

ปัญหาที่อยากแก้ ความดีที่อยากทำ

ทุกๆ ปัญหาในชุมชนที่ได้กล่าวมาแล้วนั้น เป็นปัญหาที่ต้องได้รับการแก้ไขอย่างจริงจังไปพร้อมๆ กัน เพราะทุกปัญหามีส่วนเชื่อมโยงซึ่งกันและกัน เพราะทุกปัญหาที่เกิดขึ้นเพราะตัวบุคคลขาดคุณธรรม ถ้ากลุ่มหรือองค์กรปรับปรุงพัฒนา ให้คนมีคุณธรรม กลุ่มและองค์กรเหล่านั้นก็ย่อมได้รับการพัฒนา ไปโดยปริยาย เพราะเหตุนี้กลุ่มสัจจะกองทุนหมู่บ้านบางชวนจึงเน้นส่งเสริมสนับสนุนให้สมาชิกยึดหลักคุณธรรม 8 ประการ คือ 1) การมีสัจจะ 2) การมีวินัย 3) การเสียสละ 4) ซื่อสัตย์สุจริต 5) การรู้จักสามัคคี 6) การกตัญญูทดแทน 7) การมีความขยันและอดทน 8) การมีสัมมาอาชีพ ซึ่งคุณธรรมเหล่านี้เป็นหลักประกันในการพัฒนาสถาบันการเงินของชุมชนให้เข้มแข็งโดยมีธรรมาภิบาล

ขั้นตอนกระบวนการพัฒนา วิธีการ และกลไกการขับเคลื่อน

การรวมกลุ่มผู้มีจิตอาสาเพื่อปรึกษาหารือในการวางแผนร่วมกันโดยมีวัตถุประสงค์ให้ช่วยกันหาสัจจะกองทุนหมู่บ้านเป็นตัวขับเคลื่อนในการพัฒนาชุมชนให้คนในชุมชนเป็นคนดีมีคุณธรรม เป็นคนเก่ง ใฝ่เรียน ใฝ่หาความรู้ใหม่ๆ เป็นผู้มีบทบาทให้การกระตุ้นการเรียนรู้ เป็นคนเก่งคิด คิดแก้ปัญหา คิดสร้างสรรค์ การทำงานร่วมกันของกระบวนการชุมชนเป็นคนที่ขยันทำงาน มีความรับผิดชอบในหน้าที่การงานโดยกำหนดอนาคตร่วมกัน เป็นคนมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีต่อทุกคนเพื่อพัฒนาคน พัฒนาองค์กรและพัฒนาชุมชน

การจัดตั้งกลุ่มสัจจะฯ และการดำเนินการเรื่อยมาจึงได้มีการกำหนดขั้นตอนในการรับสมัครเข้ากลุ่มโดยมีคุณสมบัติดังต่อไปนี้ 1) เป็นผู้พักอาศัยอยู่ในหมู่บ้าน 2) เป็นผู้ที่มีนิสัยอันดีงาม มีความรู้ความเข้าใจ เห็นชอบด้วยหลักการของกองทุน มีความสนใจที่จะเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆ ของกองทุน 3) เป็นผู้พร้อมที่จะปฏิบัติตามกฎระเบียบของกลุ่ม 4) เป็นผู้ที่คณะกรรมการกองทุนได้มีมติเห็นชอบให้เข้าเป็นสมาชิก 5) มีความขยัน อดทน เสียสละ เห็นแก่ประโยชน์ของกองทุนหมู่บ้านเป็นสำคัญ 6) มีเงินฝากสัจจะถือหุ้นอย่างน้อยหนึ่งหุ้น 7) เป็นผู้ที่ไม่ยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติด

บริหารจัดการในรูปของคณะกรรมการจำนวน 15 คน โดยกำหนด หลัก 8 เป้าหมายความดีเพื่อนำมาเป็นหลักประกันในการกู้เงิน คณะกรรมการทั้ง 15 คน ทำหน้าที่ประสานงานและรวบรวมข้อมูล และจัดสรรกำไรสุทธิดังนี้

1) สมทบกองทุน	ร้อยละ 10
2) เงินประกันความเสี่ยง	ร้อยละ 10
3) เงินค่าตอบแทนกรรมการ	ร้อยละ 25
4) เงินสวัสดิการสมาชิก	ร้อยละ 15
5) เงินทุนสาธารณะประโยชน์	ร้อยละ 15
6) ทุนการศึกษาพัฒนาอาชีพ	ร้อยละ 10
7) เงินทุนดำเนินงาน	ร้อยละ 15

ความภาคภูมิใจและความสำเร็จจากการเปลี่ยนแปลง

จากการดำเนินการเรื่องกองทุนสัจจะออมทรัพย์ขึ้นเพื่อช่วยเหลือสมาชิก ส่งผลให้สมาชิกได้รับประโยชน์จากกองทุนเพิ่มขึ้นเป็นวงกว้าง ส่งเงินสัจจะและเงินกู้ยืมอย่างสม่ำเสมอ สมาชิกเคารพกฎกติกามากขึ้นสมาชิกในกลุ่มเห็นคุณค่าของการทำความดีมากขึ้น เนื่องจากสมาชิกสามารถนำความดีเป็นหลักประกันในการกู้เงินของกลุ่ม กลุ่มมีการช่วยเหลือให้สมาชิกมีการสร้างงานสร้างอาชีพเพิ่มขึ้น ด้วยการสนับสนุนเงินทุนให้กู้ยืมในการประกอบอาชีพคือกลุ่ม วิสาหกิจชุมชนหอยจืดบ้านบางขนวน (ผลิตเครื่องแกง) เกิดความรักสามัคคีที่เกิดขึ้นในชุมชนเพิ่มขึ้น ปัญหาต่างๆในชุมชนลดน้อยลงอย่างต่อเนื่อง และส่งผลกับชุมชนในทางที่ดีขึ้นจากการทำเรื่องดีๆ คนในชุมชนเกิดภาคภูมิใจ ชุมชนบ้านบางขนวนได้รับรางวัลชนะเลิศ ลำดับที่ 3 ระดับภาค เมื่อปี พ.ศ. 2558 จากการแก้ไขปัญหายาเสพติด และปี พ.ศ. 2560 ได้รับรางวัลผู้นำที่มีผลงานยอดเยี่ยมและดีเด่นระดับประเทศในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด

คุณธรรมสำคัญและบทเรียนที่ได้จากการดำเนินงาน

- 1) มีสัจจะเพิ่มขึ้น
- 2) มีระเบียบวินัยทางการเงินเพิ่มขึ้น
- 3) มีความเสียสละเพิ่มมากขึ้น
- 4) ทำให้เกิดความรักความสามัคคีในชุมชน
- 5) มีการประกอบสัมมาอาชีพเพิ่มขึ้น

6) ชุมชนได้ตระหนักและเห็นคุณค่าแห่งความดีเพิ่มขึ้น โดยใช้ฐานคุณธรรม 7 ประการ ในการดำเนินงาน คือ สัจจะ มีวินัย เสียสละ รู้รักสามัคคี กตัญญูรู้คุณ สัมมาอาชีพ และขยันอดทน

ข้อเสนอต่อการขยายผลในอนาคต

สภาวัฒนธรรมจังหวัดควรช่วยเหลือสนับสนุนและส่งเสริมชุมชนกลุ่มองค์กรโดยเน้นหลักใช้คุณธรรมในการขับเคลื่อนอย่างจริงจัง

ผู้ประสานงาน	นายสุรสิทธิ์ สุวรรณโร
ที่อยู่	บ้านเลขที่ 116 หมู่ที่ 6 ต. ฝาละมี อ.ปากพะยูน จ.พัทลุง
โทร	081-0953625

กองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลนาท่อม อำเภอเมือง จังหวัดพัทลุง

ความโดดเด่นของกองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลนาท่อม

กองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลนาท่อม อำเภอเมือง จังหวัดพัทลุง เริ่มจากการพัฒนา จากเล็กไปหาใหญ่ และ “การช่วยเหลือเกื้อกูล ซึ่งกันและกัน” เพื่อพัฒนาไปสู่ ความมั่นคงในการดำรงชีพ กองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลนาท่อมกลายเป็น “สายใยรัก” ของคนตำบลนาท่อมที่ให้การยอมรับในระบบการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน “ให้อย่างมีคุณค่า รับอย่างมีศักดิ์ศรี”

กว่าจะยืนหยัดมาได้ในทุกวันนี้

การพัฒนาที่ผิดพลาดในการใช้นโยบายของรัฐ ที่ผ่านมาในเรื่อง เศรษฐกิจนำด้านสังคม ทำให้ด้านสังคมไทยล่มสลาย ขาดความเป็นเครือญาติ เด็กไม่เคารพผู้ใหญ่ คนในชุมชนต่างคนต่างอยู่ ไม่มีคุณธรรม ไม่เอื้อต่อการพัฒนา ขาดความเอื้ออาทรซึ่งกันและกัน ในขณะที่คนของรัฐมีสวัสดิการทุกด้าน แต่ชาวไร่นา ชาวไร่ ชาวสวน อาชีพรับจ้างไม่มีสวัสดิการใดๆ นอกจากบัตรทอง และบางคน ไม่มีเงินที่จะไปหาหมอเสียด้วยซ้ำ ทำให้เกิดช่องว่าง ระหว่างคนของรัฐกับคนจนของประเทศ จากนั้น เดือน มกราคม 2549 ได้นำเรื่องนี้เข้าวางพูดคุยกับแกนนำของหมู่บ้าน ทั้ง 8 หมู่บ้าน เพื่อหาแนวทางให้คนในตำบลมีสวัสดิการเพื่อลดช่องว่างคนของรัฐ และเริ่มกำหนดทิศทาง การทำงาน เริ่มหาสมาชิกกองทุนสวัสดิการ โดยใช้ผู้นำด้านท้องถิ่นเป็นกรรมการหลัก คลุกคลาน ไม่รู้จักครั้ง กว่าจะเป็น กองทุนสวัสดิการชุมชน

คำว่าไม่มีเวลา ไม่ว่าง จากปากผู้นำ จนไม่มีใครร่วมด้วย แต่ยังมีคนทำงานที่ยืนหยัดต่อสู้ ถึงจะน้อยนิดก็สู้ ต่อสู้ไม่ถอย เลยนัดเปลี่ยนแกนนำจากผู้ชายเป็นผู้หญิงดูบ้าง ในวันที่ 14 กุมภาพันธ์ 2550 เทศบาลตำบลนาท่อมมีการประชุมสตรีสภาตำบลนาท่อม ได้มีโอกาสพูดคุยเรื่องสวัสดิการของตำบลและต้องการคนทำงานหมู่บ้าน ละ 5 คน 8 หมู่บ้าน 40 คน และได้มีการตอบรับจากในประชุม จากนั้นเมื่อได้แกนนำเป็นผู้หญิงมาเป็นคณะทำงานหลังจากให้ความรู้ สร้างระเบียบข้อบังคับ ได้ประกอบการจัดตั้งเป็นกองทุนสวัสดิการตำบลนาท่อมในวันที่ 8 เมษายน 2550 เป็นต้นมา

การทำงาน จากเล็กไปหาใหญ่ นับตั้งแต่ได้จัดตั้งกองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลนาท่อมขึ้นมา โดยมีสมาชิกแรกตั้งจำนวน 92 คนใน 4 หมู่บ้านจากจำนวน 8 หมู่บ้าน การจ่ายสวัสดิการมีเพียง การจ่าย 3 อย่าง คือ 1) คลอดบุตร ค่ารับขวัญเด็ก 500 บาท นำไปเป็นทุนในการเปิดบัญชี เงินฝาก 2) จ่ายเป็นเจ็บ นอนโรงพยาบาล คืน 200 บาท รวมถึงการคลอดบุตรด้วย 3) เสียชีวิตเมื่อครบ 1 ปี จ่าย 3,000 บาท จากนั้นปรับขึ้น ปี ละ 1,000 บาท

จากนั้น เริ่มพัฒนาในกระบวนการทำงานเป็นรูปแบบ มากขึ้น มีสมาชิกเพิ่มขึ้น การจัดสวัสดิการ เพิ่มมากขึ้น มีสมาชิก ครบทั้ง 8 หมู่บ้าน มีคณะกรรมการทำงานรับผิดชอบ ทั้ง 8 หมู่บ้าน จนปี 2559 มีสมาชิก ทั้งหมด 2,774 คน จาก จำนวนประชากรทั้งหมดของ ตำบลนาท่อม 3,731 คน มีการจ่ายสวัสดิการให้กับสมาชิก ทั้งหมด 14 อย่าง ปี 2550 ถึง 2560 ได้แก้ปัญหาร่วมกับหน่วยงานรัฐ คือ

ตำบลนาท่อม มีคลองไหลผ่านใจกลางของตำบล มีการทิ้งขยะลงในคลอง และแหล่ง น้ำอื่นๆด้วย และมีการกองขยะไว้ริมคลองตลอดถึงการชักฝ้างในคลอง ในขณะที่คลองนา ท่อมแห่งนี้ เป็นที่ตั้งโรงสูบน้ำดิบเพื่อทำเป็นน้ำประปาส่วนภูมิภาคของคนในตัวเองและ ตำบลข้างเคียงกับอำเภอเมือง ในปี 2549 จึงมีการของบประมาณจาก สสส. ตามโครงการ กำจัดขยะในแหล่งน้ำโดยวิธีชุมชน เพื่อสร้างความใจ ถึงผลที่เกิดจากการทิ้งขยะในลำคลอง อาจจะเกิดโรคระบาดตามมาและทำให้แหล่งน้ำสกปรก ผลที่เกิด ไม่มีการทิ้งขยะในแหล่งน้ำ

ปี 2551 กองทุนสวัสดิการได้นำโครงการ กำจัดขยะโดยวิธีชุมชน มาใช้อีกครั้งโดย มีการสร้างครัวเรือนต้นแบบ จำนวน 80 คน ทัวทั้งตำบล เพื่อการคัดแยกขยะ โดยใช้งบประมาณของกองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลนาท่อม และเชิญวิทยากรจากหน่วยงานมาให้ ความรู้ ด้านวิธีการในการกำจัดขยะและคัดแยกขยะ และปีต่อมาได้ขยายครัวเรือนต้นแบบ ในจำนวน เดิมคน 80 คนให้ขยายครัวเรือนต้นแบบคนละ 3 คนจึงได้ครัวเรือนต้นแบบเพิ่มขึ้น

ในปี 2555 ได้รับงบประมาณสนับสนุนกองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลนาท่อม จาก สำนักงานพิทักษ์ผู้ด้อยโอกาส ของ กระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ตาม โครงการ สร้างอาชีพ สร้างความรู้ สร้างรายได้ ให้กับผู้ด้อยโอกาส จำนวน 70 คน มาเรียนรู้เรื่องการสร้างอาชีพ วัตถุประสงค์ เพื่อสร้างอาชีพให้ผู้ด้อยโอกาสเพื่อให้พวกเขามีที่ยืนใน สังคม

ในปี 2556 ได้ร่วมโครงการ วิจัยน้ำเพื่อพัฒนาลุ่มน้ำคลองนาท่อม เพื่อแก้ปัญหา น้ำท่วม น้ำแล้ง โครงการการทำบัญชีรับจ่ายครัวเรือนมาใช้เพื่อแก้ปัญหาค่าใช้จ่ายมากกว่า รายรับ โดยเป้าหมายสมาชิกทุกหมู่บ้าน ทุละ 10 คน สมาชิกจำนวน 80 คน และสมาชิก ขยาย ในปีต่อไป 160 คน เพื่อการสร้างการเรียนรู้ให้กับตัวเอง ครอบครัว และชุมชน

ทั้งหมดนี้ สิ่งที่กองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลนาท่อม ร่วมกันแก้ปัญหาในสิ่งที่อยาก แก้ปัญหาที่ต้องแก้ต่อไป

จากการที่คนในชุมชนตำบลนาท่อม เป็นผู้สูงอายุ 1,121 คน ทุกคนได้รับการดูแล จากครอบครัวด้วยดีตลอดมา แต่หลายสิ่งของผู้สูงอายุไม่มี เช่น

- 1 เงินออมหรือเงินฝากในธนาคารไม่มี
- 2 ปัญหาโรคภัยไข้เจ็บ โรคเรื้อรังที่ต้องไปหาหมอบ่อย
- 3 ปัญหาด้านเศรษฐกิจของครัวเรือน บางครั้งถูกทิ้งให้อยู่บ้านคนเดียว
- 4 เอาแต่ใจตัวเอง เป็นต้น

(ข้อมูลจากทำแผนพัฒนาตำบลของกองทุนสวัสดิการชุมชน)

ปัญหาที่ยากแก้คือ ห้องล้างไตเคลื่อนที่ ให้โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพ ตำบลนา ท่อม อำเภอเมือง จังหวัดพัทลุง สาเหตุจาก ทุกวันนี้ มีผู้ป่วยโรคไตเรื้อรังมากขึ้นและหมอ ทำการล้างไตมากขึ้นเพื่อลดการเดินทางไปหาหมอเพื่อล้างไต ลดปัญหาค่าเดินทางไปพบ หมอ

กระบวนการพัฒนากองทุนสวัสดิการ

กองทุนสวัสดิการชุมชนได้พัฒนาเริ่มจากจุดเล็กๆที่ต้องผ่าน คำว่า “กว่าลุ่มล่าว” “ใครจะเข้าร่วม” โดยไม่ทอดทิ้งใครสิ่งบันดาลใจให้นำไปสู่ความสำเร็จ โดยการพัฒนา คณะกรรมการให้มีทุกหมู่บ้าน เพื่อดูแลพี่น้องเขาเอง รวมถึงการดูแลเงินเขาด้วย ดูแล สวัสดิการให้กับสมาชิก มีการประชาสัมพันธ์ผ่านทางกรมการเงินสวัสดิการด้านเสียชีวิตให้ กับทายาทของเขา ในวันฉาปนกิจศพ

มีการเปิดรับสมาชิกเป็นรายเดือนทุกหมู่บ้านพร้อมเก็บเงินสมทบเข้ากองทุน สวัสดิการชุมชนฯ และจ่ายสวัสดิการ โดยมีหลักฐานคือใบรับรองแพทย์ โดยระเบียบ ข้อบังคับระดับตำบล เป็นกลไกในการทำงาน รางวัลดีเด่น ด้านกิจกรรมดีเด่นจากสภา สงเคราะห์ในราชูปถัมภ์ ในสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ

การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นหลังจากกองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลนาท่อม ได้พัฒนา กลไก รูปแบบ การทำงาน ทำให้ ประชาชนในตำบลเห็นความสำคัญในด้านสวัสดิการขั้น พื้นฐาน คือ เกิด รับขวัญเด็กเกิดบัญชี ให้ 500 บาท แก่ กองทุนสวัสดิการฯได้ลงเยี่ยมผู้สูง อายุให้กำลังใจกัน เจ็บ กองทุนสวัสดิการฯ มอบเป็นค่านอนโรงพยาบาล คินละ 200 บาท ตาย กองทุนสวัสดิการฯ มอบเงินช่วยเหลือแก่ทายาทผู้เสียชีวิตตามจำนวนปีที่เข้าเป็นสมาชิก การศึกษา เด็ก/เยาวชน อายุ ตั้งแต่ แรกเกิดถึง 18 ปี มอบทุนการศึกษาให้คนละ 300 บาท ทุกปี เพื่อเป็นทุนการศึกษา ด้านภัยพิบัติ บ้านถูกไฟไหม้ วาตะภัย อุทกภัย ได้รับการดูแล ในเบื้องต้น ตามความเสียหาย ดูแลผู้ได้รับภัยทางด้านสังคม (ถูกข่มขืน ไม่กล้าสู้หน้าสังคม) ครอบครัวแตกแยก เป็นต้น ผู้ด้อยโอกาส กองทุนสวัสดิการดูแล ไม่ต้องสมัครเป็นสมาชิก

ไม่ต้องสมทบเงิน รวมทั้งมีกิจกรรม ดูแลทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม เรื่องขยะ ไม่ให้มี แหล่งน้ำ สร้างความเข้าใจให้ทุกคนดูแลต้นไม้เพื่อไม่ให้ถูกตัดโค่นโดยไม่จำเป็น ประเพณี วัฒนธรรมที่เคยปฏิบัติ กันมา กองทุนสวัสดิการชุมชนเข้าไปมีส่วนร่วมกับการคนในตำบลเพื่อ อนุรักษ์ไว้ให้ถึงรุ่นลูกหลานและเหลนต่อไป รดน้ำขอพรจากผู้ที่ได้รับการเคารพในตำบล ผู้สูงอายุ ในวันปีใหม่ของไทย เป็นต้น จัดให้มีการทำบุญบวชในวันสำคัญ เพื่ออนุรักษ์สิ่งดีๆเอาไว้ วัฒนธรรม การไม่ให้ถุงสั้นเข้าวัด ได้มีการพูดคุยในที่ประชุมต่างๆมาตลอดจริงๆแล้วเยาวชน คนในตำบล ปฏิบัติตนด้วยดีตลอดมา

กองทุนสวัสดิการชุมชนเป็นส่วนหนึ่งที่ได้สัมผัส จะรู้สึกดีมีความสุข และเป็นหนึ่ง ในความภาคภูมิใจของคนในตำบล ที่มีบสิ่งที่มีคุณธรรม ให้กับคนในตำบล และกองทุน สวัสดิการชุมชนตำบลต้องมีต่อไปในรุ่นลูกหลานและเหลน

คุณธรรมที่เกิดจากกับกองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลนาท่อม

กองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลเป็นกองทุนที่ยืนอยู่คู่กับคุณธรรม ที่นำสิ่งดีๆที่ช่วย เหลือเกื้อกูลซึ่งกันและกัน มีมวลชนที่คอยเป็นฐานในการพัฒนาสู่การเชื่อมโยงประเด็นอื่นๆ เมื่อคนที่เข้ามาได้มาจากกองทุนที่มีคุณธรรม ไปทำงานร่วมกับองค์กรอื่น ก็นำคุณธรรมไป ด้วยสิ่งที่เข้าไปพัฒนามีคุณธรรมไปด้วย

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

กองทุนสวัสดิการสวัสดิการ ชุมชน ถึงจะมีการสมทบจากสมาชิกอยู่แล้วก็ตามเป็น เงินแค่น้อยนิด ในการจ่ายสวัสดิการให้กับสมาชิกแค่อยู่อุด แต่การพัฒนาในด้านอื่นๆ งาน บางอย่างต้องพึ่งพาเงินถึงจะพัฒนาได้ รัฐเคยสมทบให้กับสมาชิกมาแล้ว ก็ต้องสมทบต่อไป เพื่อเป็นการพัฒนาด้านอื่นๆ เช่นพัฒนาด้านเรื่องสุขภาพ เรื่องรักษาด้านแบบของการมี คุณธรรม ของคนในตำบลเพื่อเป็นเวทีพูดคุยต่อไป

ผู้ประสานงาน นายวิระ แสงจันทร์ ประธานกองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลนาท่อม
ที่อยู่ เลขที่ 64 หมู่ 1 ตำบลนาท่อม อ.เมือง จ.พัทลุง 93000
โทร. 089-8787462

**สถาบันการเงินชุมชนบ้านต้นธง
ตำบลชุมพล อ.ศรีนครินทร์ จ.พัทลุง**

ความโดดเด่นของสถาบันการเงินชุมชนบ้านต้นธง

พิษของเศรษฐกิจ ดั้มยำกุ้งสมัย พ.ศ. 2540 ทำให้สมาชิกของหมู่ที่ 11 บ้านต้น ธงได้รับผลกระทบอย่างมากเพราะหมู่ 11 เพิ่งแยกตัวออกจากหมู่ 1 ตำบลชุมพลเมื่อวันที่ 1 กันยายน พ.ศ. 2538 เป็นหมู่บ้านที่ตั้งตัวใหม่ ไม่มีความมั่นคงทางการเงิน ไม่มีแม้แต่ ที่ทำการหมู่บ้าน สมาชิกของหมู่บ้านต่างเป็นสมาชิกของ ธนาคาร ธกส. ต้องอาศัยแหล่ง เงินทุนจากธนาคารเท่านั้น เกือบทุกครัวเรือนต่างเป็นหนี้ของธนาคาร พอเศรษฐกิจตกต่ำ สมาชิกในหมู่บ้านได้รับความเดือดร้อนเป็นอย่างมาก ทุกที่ทุกถิ่น ได้รับผลกระทบมาก หรือน้อยอยู่ที่ศักยภาพของหมู่บ้าน ผู้นำของชุมชน และกรรมการของหมู่บ้านได้ประชุมร่วมกัน หาทางออกให้กับสมาชิกของหมู่บ้าน ดูจากหมู่บ้านใกล้เคียง ที่ไม่ได้รับผลกระทบ หรือมี ผลกระทบน้อยว่าเป็นเพราะเหตุใด ช่วยกันวิเคราะห์ สรุปได้ว่าหมู่บ้านที่มีทุนของชุมชนเข้ม แข็ง เขา ก็ อยู่ได้ในภาวะวิกฤติของเศรษฐกิจ พลิกวิกฤติให้เป็นโอกาสผู้นำชุมชนได้ร่วมกัน ค้นหาปัญหา สาเหตุ และแนวทางแก้ไข คณะกรรมการสถาบันการเงินและชาวบ้านในชุมชน ร่วมกันวิเคราะห์ข้อมูลของหมู่บ้าน โดยวิธีโดยใช้ข้อมูล จปฐ. ข้อมูล กชช.2 ข้อมูลบัญชี ครัวเรือนข้อมูล ข้อมูลทั่วไปของหมู่บ้าน และข้อมูลภูมิปัญญาชาวบ้าน ชี้แจงความสำคัญ ของข้อมูล การใช้ประโยชน์ข้อมูล โดยใช้ข้อมูลที่มีอยู่ในหมู่บ้าน เช่น จปฐ. กชช.2 ค.ข้อมูล บัญชีครัวเรือน ข้อมูลจากแผนชุมชน ได้แก่ สภาพหมู่บ้าน คุณภาพชีวิต สภาพปัญหา และ หมู่บ้าน ได้นำข้อมูลที่มีอยู่ไปใช้ประโยชน์ วางแผนแก้ไขปัญหา พัฒนาคุณภาพชีวิตด้านต่าง ๆ

กว่าจะมาถึงวันนี้.....เริ่มจากการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน

จัดให้มีการประชุมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ทุกเดือน นำข้อมูลรายงานการพัฒนาหมู่บ้านมาร่วมกันวิเคราะห์ หาความสัมพันธ์ร่วมกัน เพื่อค้นหาวิธีประชาสัมพันธ์หรือรูปแบบการพัฒนา เพื่อให้เป็นประโยชน์และมีการแลกเปลี่ยนรู้ในชุมชน และนอกชุมชน ศึกษาดูงานหมู่บ้านที่มีการบริหารจัดการเด่น ๆ ของชุมชนอื่น ๆ การนำเสนอข้อมูลข่าวสาร ในหมู่บ้าน และชุมชนหรือกิจกรรมเด่นเพื่อนำมาปรับปรุงและพัฒนาหมู่บ้านร่วมกับคนในหมู่บ้าน มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน โดยให้คนในชุมชนได้มีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น เพื่อเกิดกระบวนการเรียนรู้ร่วมกันของคนในชุมชน ในการศึกษาวิเคราะห์ สังเคราะห์ ข้อมูล ตระหนักถึงความสำคัญ เห็นประโยชน์ของข้อมูล ยอมรับและนำข้อมูลไปใช้ประโยชน์ให้มากที่สุด การส่งบุคลากรที่ความรู้เกี่ยวกับระบบสารสนเทศเข้ารับการฝึกอบรมเกี่ยวกับการจัดการระบบข้อมูลและการเผยแพร่ข้อมูลบนระบบสารสนเทศเพื่อนำมาปฏิบัติในหมู่บ้านฯ

ปัญหาที่อยากแก้ ความดีที่อยากทำ

คณะทำงานทีมบูรณาการ ประชุมร่วมกัน พูดคุยกัน จึงได้เกิดการ“กำหนดความต้องการและวิเคราะห์วิสัยทัศน์ร่วมกัน” ร่วมกับชาวบ้านต้นธงดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล โดยให้คนในชุมชนได้มีส่วนร่วมในกระบวนการ คิด วิเคราะห์ร่วมกัน รวมถึงการวิเคราะห์ชุมชน ในทุกมิติทั้งด้านการพัฒนาคน เศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม ที่ประชุมหมู่บ้านจึงได้กำหนดวิสัยทัศน์ของหมู่บ้าน คือ “คนมีคุณธรรมนำการพัฒนา การเกษตรก้าวหน้า ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง” โดยคนในชุมชนมีส่วนร่วม ซึ่งคณะทำงานทีมบูรณาการและชาวบ้านร่วมกันพิจารณาคัดเลือกประเด็นการพัฒนาคุณภาพชีวิต อาทิเช่น การพัฒนาทุนเพื่อการพัฒนาด้านอาชีพ เพื่อการจัดการทุนของชุมชน เพื่อการจัดการความเสี่ยงของชุมชน(ภูมิคุ้มกัน) พัฒนาทุนเพื่อแก้ไขปัญหาความยากจน และเพื่อการบริหารจัดการชุมชน เป็นต้น

กิจกรรมต่าง ๆ ในหมู่บ้าน ดังนี้ 1) การรวมกลุ่มกันปลูกผักปลอดสารพิษไว้กินเองภายในหมู่บ้าน โดยหมู่บ้าน และหน่วยงานให้การสนับสนุนช่วยเหลือ 2) กลุ่มออกกำลังการของหมู่บ้านเพื่อสุขภาพจากโครงการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมลดโรคมะเร็ง โรคความดันโลหิตสูง โรคหัวใจและหลอดเลือด 3) กลุ่มกีฬาของเยาวชนของหมู่บ้านตามโครงการป้องกันยาเสพติด 4) กลุ่มผู้เลี้ยงสัตว์บ้านต้นธง รวมกลุ่มแลกเปลี่ยนประสบการณ์ ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน 5) กลุ่มพัฒนาการเกษตร (กลุ่มผู้ช่วยปรับปรุงสวนยาง) ทางหมู่บ้านให้ทุนช่วยเหลือในการติดต่อพ่อค้าในการจัดซื้อปุ๋ยให้สมาชิก 6) กลุ่มออมทรัพย์ บ้านต้นธง พัฒนาเป็นสถาบันการเงินชุมชนบ้านต้นธง ให้สมาชิกของหมู่บ้านรู้จักการออมเงินไว้ใช้ในยามจำเป็น และเป็นกองทุนกลางของหมู่บ้าน 7) กองทุนสวัสดิการของบ้านต้นธง ช่วยเหลือสมาชิกของหมู่บ้านแบบครบวงจรชีวิตตั้งแต่เกิด จนตาย 8) สถาบันกองทุนแม่ของแผ่นดินหมู่ที่ 11 บ้านต้นธงเป็นศูนย์รวมน้ำใจของคนในหมู่บ้าน 9) การนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมาเป็นหลักในการดำรงชีวิตของสมาชิกในหมู่บ้าน เช่น ให้ทุกคนรู้จักตัวเอง รู้จักประมาณตนตามกำลังความสามารถของตน ใช้หลักเหตุผล รู้ว่าอะไรสมควรไม่สมควรสำหรับตัวเองและให้รู้จักสร้างภูมิคุ้มกัน ให้กับตนเองและครอบครัว เสาะแสวงหาความรู้คู่คุณธรรม กำกับการดำรงชีวิต

จากประสบการณ์ทำงานของคณะกรรมการ พบว่า การทำงานทุกอย่างต้องอาศัยทุนเป็นตัวขับเคลื่อน ทุนที่กล่าวมานี้ไม่ใช่หมายความว่าเงิน ทุนซึ่งเป็นตัวเงินอย่างเดียว แต่หมายถึงทุนทุกอย่างที่มีอยู่ในหมู่บ้าน เช่น

1. ทุนทางทรัพยากรธรรมชาติ พื้นที่หมู่ 11 บ้านต้นธง เป็นพื้นที่ราบดินดีสิ่งแวดล้อมดี เหมาะแก่การทำการเกษตร

2. ทุนทางสังคม และวัฒนธรรม คนบ้านต้นธงอยู่กันอย่างสังคมเครือญาติ เพราะบ้านต้นธงมาจากคน 3 สกุลใหญ่ คือ สกุลอินทร์ปราบ สกุลทองหนู และสกุลเรืองแก้วทั้ง

3สกุล ก็ เป็นเครือญาติกันมาก่อนด้วย มีวัฒนธรรมของการอยู่ร่วมกันด้วยความสามัคคี แบบญาติพี่น้อง

3. **ทุนคน** บ้านต้นธงมีปราชญ์ชาวบ้านที่มีใจเสียสละหลายคน รู้จักใช้ทุนที่มีให้เกิดประโยชน์กับหมู่บ้านชุมชน

4. **ทุนเงิน** ผู้นำหมู่บ้านและปราชญ์ชาวบ้านได้ใช้หลักเศรษฐกิจพอเพียง มาบริหารสังคมหมู่บ้านสร้างภูมิคุ้มกันให้กับสมาชิกภายในหมู่บ้าน โดยการตั้งกลุ่มออมทรัพย์ ฯ จัดตั้งเมื่อ วันที่ 5 มกราคม 2541 มีสมาชิก 37 คน มีทุนเริ่มต้น 5070 บาท สมาชิก ปัจจุบัน 526 คน มีเงินทุนหมุนเวียน ปัจจุบัน 8,684,386.29 บาท มีนายสมบุญ อักษรพอม เป็นประธาน ให้สมาชิกรู้จักออมเงินไว้ใช้ในยามจำเป็นรู้จักบริหารเงินตามกำลังความสามารถของตนคือ รู้จักประมาณตน โดยใช้หลักเหตุผลมาเป็นตัวกำกับ ว่าอะไรควรหรือไม่ควร จนกลุ่มออมทรัพย์ได้พัฒนาเป็น สถาบันการเงินชุมชนบ้านต้นธง เพื่อแผ้วถางหมู่บ้านใกล้เคียงได้ร่วมกิจกรรมด้วย

สรุปได้ว่าหมู่ที่ 11 บ้านต้นธง ได้มีการลงมติในประเด็น “จัดการพัฒนาทุนของชุมชน” เพื่อให้สอดคล้องกับการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ และผลการดำเนินงานของหมู่บ้านที่ผ่านมา ทำให้ชาวบ้านมีการดำรงชีวิตที่ดีขึ้น และสามารถช่วยเหลือชุมชนข้างเคียงได้ด้วยทุนต่าง ๆ ที่มีอยู่ สามารถใช้ประโยชน์เพื่อการดำรงชีวิต และประกอบอาชีพได้อย่างเพียงพอต่อครัวเรือนและชุมชน ทำให้ สมาชิกในชุมชนมีรายได้และมีความสุขเพิ่มขึ้น และด้วยพลังชุมชนที่มีทิศทางการทำงาน เพื่อหมู่บ้าน ท้องถิ่นที่ชัดเจน ทำให้หมู่ 11 บ้านต้นธง ได้เป็นชุมชนต้นแบบดีเด่นด้านการจัดการชุมชนตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง ของอำเภอศรีนครินทร์ ประจำปี 2552 ด้วยความสามัคคีกันในหมู่บ้าน จึงมีพลังในการต่อรอง และแรงขับเคลื่อนกิจกรรมต่าง ๆ ร่วมกัน รวมถึงการจัดการปัญหาของชุมชนที่หลากหลายด้วย

กระบวนการรูปแบบของระบบพัฒนาทุนของสถาบันการเงินบ้านต้นธง

บ้านต้นธง หมู่ที่ 11 ตำบลชุมพล อำเภอศรีนครินทร์ จังหวัดพัทลุง ได้มีการออกแบบและพัฒนาระบบการพัฒนาทุนของหมู่บ้านในรูปแบบต่าง ๆ เพื่อไว้บริการคนในหมู่บ้าน ประชาชนทั่วไป และ ผู้มาศึกษาดูงานการปรับปรุงศูนย์ข้อมูลบ้านต้นธง และศูนย์อินเทอร์เน็ต ของหมู่บ้าน ให้มีข้อมูลที่เป็นปัจจุบัน และเป็นศูนย์เรียนรู้เชิงวิชาการ และเชิงปฏิบัติ โดยมีคณะกรรมการหมู่บ้าน ปราชญ์ชาวบ้าน และประชาชน ร่วมจัดกิจกรรมในศูนย์ฯและนอกศูนย์ฯในการเผยแพร่และให้ความรู้แก่ประชาชนและบุคคลผู้สนใจ หลายรูปแบบ ได้แก่

- หมู่บ้านมีการจัดทำเอกสาร ข้อมูลต่าง ๆ ของหมู่บ้าน รวบรวมไว้เป็นหมวดหมู่ เพื่อต่อการข้อมูลไปใช้ เช่น แผนพัฒนาหมู่บ้าน แผนพัฒนาอาชีพ ข้อมูลประชากร บันทึกภูมิปัญญา ข้อมูลด้านอื่น ๆ เป็นต้น จัดทำแผ่นพับหมู่บ้าน เพื่อให้ผู้ที่ติดต่อหรือมาใช้บริการภายในศูนย์ฯโดยเฉพาะและผู้ที่สนใจเพื่อการศึกษา
- ป้ายแสดงข้อมูล หมู่บ้านมีการจัดทำฐานข้อมูลและแสดงข้อมูลให้คน ในชุมชน และผู้ที่เข้ามาในหมู่บ้านได้รับทราบข้อมูลของหมู่บ้านต้นธง ในรูปแบบป้ายแสดงข้อมูลต่าง ๆ ซึ่งติดภายในหมู่บ้าน เช่น ป้ายหมู่บ้าน ป้ายกลุ่มบ้าน ป้ายครัวเรือน และครัวเรือนต้นแบบ ด้านต่าง ๆ ป้ายแสดงจุดเรียนรู้
- เว็บไซต์หรือสื่อสังคมออนไลน์ หมู่บ้านมีการจัดทำฐานข้อมูลต่าง ๆ และมีการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์กิจกรรมข้อมูล ของหมู่บ้านทางระบบอินเทอร์เน็ต อาทิ เช่น ผ่านเว็บไซต์ขององค์การบริหารส่วนตำบลชุมพล, เว็บไซต์หมู่บ้านต้นธง รวมถึงสื่อสังคมออนไลน์ Facebook ของหมู่บ้าน รวมกลุ่มผู้ใช้ IT กันในสังคมออนไลน์โดยใช้ชื่อ “บ้านต้นธงคนชอบเรียนรู้” โดยได้รวบรวมข้อมูลหมู่บ้านองค์กรต่าง ๆ ภายในหมู่บ้าน และการทำงานของหมู่ บ้านเผยแพร่ การเผยแพร่ องค์ความรู้ในรูปแบบที่หลากหลาย ทั้งในรูปแบบของแผ่นพับ เอกสาร VCD ทั้งที่เป็นไฟล์โปรแกรมคอมพิวเตอร์ ความรู้ของหมู่บ้านแพร่หลายยิ่งขึ้น
- ร่วมกันจัดทำสารสนเทศ (รวบรวม จัดประเภท เลือกรูปแบบสารสนเทศที่ต้องการ) การรวบรวมข้อมูล และจัดประเภทข้อมูลที่หมู่บ้านมีไม่ว่าจะเป็นแหล่งเรียนรู้ในชุมชน ปราชญ์ชาวบ้าน ข้อมูลเกี่ยวกับโครงสร้างพื้นฐาน ข้อมูลด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม ด้านศาสนาและวัฒนธรรม ด้านสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติ เพื่อจัดทำรูปแบบสารสนเทศที่หมู่บ้านต้องการ
- การเผยแพร่และบำรุงรักษา (การประชาสัมพันธ์ผ่านช่องทางต่างๆ และมีผู้รับผิดชอบ) โดยหมู่บ้านนำสารสนเทศเพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของหมู่บ้านเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ผ่านระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ตและสื่อสังคมออนไลน์ โดยการประชาสัมพันธ์ให้แก่ประชาชน หน่วยงานและองค์กรทั้งในชุมชนและนอกชุมชน ได้มาใช้ข้อมูลและภายในหมู่บ้านและมีผู้รับผิดชอบดำเนินการประชาสัมพันธ์ผ่านช่องทางการสื่อสารทางหอกระจายข่าวหมู่บ้านให้ได้รับทราบข้อมูลข่าวสารเกือบทุกวัน

การเปลี่ยนแปลงและความภาคภูมิใจในชุมชน

จากการใช้ระบบข้อมูลสารสนเทศของหมู่บ้านเพื่อการบริหารจัดการสถาบันการเงินฯ และได้เผยแพร่ข้อมูลทางแหล่งต่าง ๆ ทำให้ครัวเรือนและคนในชุมชนได้รับประโยชน์ เช่น นำข้อมูลจากแผนพัฒนาหมู่บ้าน ขับเคลื่อนเป็นกิจกรรม/โครงการต่าง ๆ เพื่อแก้ไขปัญหา และตอบสนองความต้องการของคนในชุมชน นำข้อมูลด้านประวัติศาสตร์ ศาสนา วัฒนธรรม ประเพณีของหมู่บ้าน นำข้อมูลด้านทุนชุมชนไปใช้ได้ในด้านการพัฒนาอาชีพ และการสร้างอาชีพเสริมได้ มีผู้มาเยี่ยมชมและศึกษาดูงานอย่างต่อเนื่อง เช่น การบริหารจัดการ สถาบันการเงินชุมชน การบริหารจัดการกองทุนแม่ของแผ่นดิน การจัดการทุนชุมชนเป็นการกระจายรายได้ มีสภาพเศรษฐกิจของหมู่บ้านดีขึ้น นอกจากนี้ยังส่งผลให้หมู่บ้านมีการส่งเสริมสวัสดิการชุมชน เป็นภูมิคุ้มกันให้กับสมาชิกในหมู่บ้านในยามเดือดร้อนจำเป็น คนในครัวเรือนมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นและมีความสุขมากขึ้น และสามารถนำผลประโยชน์จากการบริหารทุนชุมชน ไปพัฒนาหมู่บ้านได้ด้วย ครัวเรือนมีการออมเป็นประจำ ชุมชนมีความรับผิดชอบต่อชุมชนเองในทุก ๆ เรื่อง ไม่ว่าจะเป็นเรื่องการอนุรักษ์ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม การช่วยเหลือซึ่งกันและกันภายในหมู่บ้าน การพัฒนาหมู่บ้านที่ต้องช่วยเหลือกัน หรือต้องใช้เงินไม่มากนัก ถ้าต้องใช้งบประมาณมาก ๆ ก็ทำโครงการของงบประมาณจากภาคภายนอก และหมู่บ้านสมทบด้วยตามกำลัง

แหล่งเรียนรู้ในชุมชนเป็นปัจจัยหนึ่งที่ทำให้ชุมชนเข้มแข็ง แหล่งเรียนรู้ในชุมชนเหล่านี้มาจากสิ่งแวดล้อม ทั้งที่มนุษย์สร้างขึ้นเอง หรือเกิดตามธรรมชาติ แม้แต่ตัวของมนุษย์เอง ก็เป็นแหล่งเรียนรู้ที่ดีที่สุด จึงเป็นบ่อเกิดศูนย์รวม เป็นสื่อกลางและเป็นประสบการณ์ ที่ทำให้เกิดการเรียนรู้ขึ้นและเมื่อมีการนำระบบสารสนเทศหรือการสื่อสารในสังคมออนไลน์มาใช้ ทำให้บุคคลทั่วไปได้รู้จัก บ้านต้นธง ขึ้น อาทิเช่น

ศูนย์เรียนรู้กองทุนแม่ของแผ่นดินบ้านต้นธง กองทุนแม่ของแผ่นดินก่อตั้งขึ้นเมื่อ วันที่ 12 สิงหาคม 2548 เริ่มจากหมู่บ้านได้ร่วมกันจัดตั้งทุนเป็นทุนสำหรับรองรับทุนพระราชทาน จากพระบรมราชินีนาถ ฯ คือ กองทุนแม่ของแผ่นดิน ซึ่งได้รับพระราชทานเมื่อ วันที่ 12 สิงหาคม พ.ศ. 2553 ได้เป็นตัวแทนของอำเภอเข้าประกวดระดับจังหวัด ได้รองชนะเลิศระดับ 2 จากจำนวน 11 อำเภอ ได้รับการยกย่องให้เป็นศูนย์เรียนรู้กองทุนแม่ของแผ่นดินอำเภอศรีนครินทร์ พ.ศ. 2555

กลุ่มออมทรัพย์ และสถาบันการเงิน จัดตั้งเมื่อวันที่ 5 มกราคม 2541 จากสภาวะเศรษฐกิจฟองสบู่ สร้างความเสียหายให้กับชาวบ้านโดยเฉพาะเกษตรกรซึ่งเป็นฐานของชาติ

สมาชิกของบ้านต้นธงซึ่งเป็นหมู่บ้านใหม่ที่เพิ่งแยกตัวออกมา ได้รับความเดือดร้อนมาก ผู้นำชุมชนและสมาชิกภายในหมู่บ้านจึงได้เอาเหตุการณ์ในครั้งนั้น มาเป็นบทเรียน พลิกวิกฤติให้เป็นโอกาส รวมตัวกันก่อตั้งกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตขึ้น เพื่อเป็นการรวมทุนช่วยเหลือกันเองในชุมชน เป็นการสร้างภูมิคุ้มกันให้กับตนเองและชุมชนด้วย จากสมาชิก 37 คนเงินฝากเพียง 5070 บาท เป็นการรวมตัวกันเบื้องต้นจนปัจจุบันมีสมาชิก 574 ราย มีเงินทุนหมุนเวียน ปัจจุบัน 8,309,869 บาท สร้างความเข้มแข็งให้ชุมชนในหมู่บ้านและหมู่บ้านใกล้เคียง จนสามารถเปิดเป็นสถาบันการเงินชุมชนขึ้นเมื่อ วันที่ 23 ธันวาคม 2553 มีสมาชิกทั้งในหมู่บ้านและภายในตำบล มีเงินทุนหมุนเวียนอยู่ รวม 18,735,360,75 บาท สมาชิกของสถาบันการเงินสามารถจะยืนหยัดอยู่ได้ในภาวะ สินค้าทางการเกษตรมีราคาถูก สามารถจะถอนเงินฝากมาใช้จ่ายในยามจำเป็น มีเงินทุนที่สามารถทยอยยืมเงินสถาบันไปลงทุนประกอบอาชีพได้อย่างเพียงพอ สร้างความมั่นคงให้กับทรัพย์สินของสมาชิกได้ด้วย

กองทุนสวัสดิการ และสวัสดิการชุมชน จากการบริหารจัดการทุนชุมชน หมู่บ้านสามารถจัดตั้งกองทุนสวัสดิการ ให้ครอบคลุมสมาชิกของหมู่บ้านได้ทุกรูปแบบ เช่น สมาชิกเจ็บป่วย นอนพักรักษาตัวที่ โรงพยาบาลของรัฐ ยืมเงิน (ฉฉ.) ได้ครั้งละ 10,000 บาทในเวลา 1 เดือนไม่มีดอกเบี้ย เงินพัฒนาอาชีพของหมู่บ้าน ทุนการศึกษา เกิด สมาชิกคลอดบุตร เปิดบัญชีให้บุตรสมาชิก เสียชีวิต ทางกองทุนช่วยเหลือ ศพละ 5,000 บาท

กองทุนข้าวสาร หมู่บ้านต้นธงไม่มีพื้นที่ทำนา สมาชิกของหมู่บ้านต้องซื้อข้าวสารประมาณ 80%ของจำนวนครัวเรือน หมู่บ้านจึงตั้งกองทุนข้าวสาร เพื่อช่วยเหลือสมาชิกของหมู่บ้าน ด้วยการจัดซื้อข้าวสารมาขายให้ชาวบ้านในราคาเป็นธรรมลดขั้นตอนพ่อค้าคนกลางลงบ้าง

กองทุนหมู่บ้าน กองทุนหมู่บ้านต้นธง เป็นกองทุนหมู่บ้าน 3 A ของปี พ.ศ.2546 เป็นกองทุนรองชนะเลิศอันดับหนึ่ง ของจังหวัดพัทลุงปีเดียวกัน เป็นกองทุนที่ช่วยเหลือสมาชิกได้ตามนโยบายของรัฐ ฯ

ศูนย์เรียนรู้ชุมชน บ้านต้นธง เป็นศูนย์เรียนรู้ชุมชน ในเรื่องการบริหารจัดการชุมชนโดยใช้กรรมการ กม.ดำเนินการ เป็นอันดับหนึ่งของอำเภอศรีนครินทร์ จังหวัดพัทลุง เป็นหมู่บ้านซึ่งได้รับมาตรฐานชุมชน จากกรมการพัฒนาชุมชน ศูนย์ช่วยเหลือทางวิชาการพัฒนาชุมชน เขตที่ 9 (มชช.) เป็นศูนย์กลางของตำบล เป็นศูนย์ประสานงานองค์กรชุมชนระดับตำบล เป็นหมู่บ้านต้นแบบในการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมลดโรค เป็นหมู่บ้านต้นแบบเศรษฐกิจพอเพียงของตำบลชุมพล

ข้อเสนอต่อการขยายผลในอนาคต

การใช้ระบบข้อมูลสารสนเทศมาต่อยอดปรับปรุงวิถีการดำเนินชีวิตของตนเอง และคนในชุมชน ที่จะนำไปสู่ความอยู่ดีมีสุข ของคนในหมู่บ้านชุมชนและยังเป็นการเผยแพร่ข่าวสารและเข้าถึงข้อมูลได้อย่างทั่วถึงต่อชุมชนในด้านต่าง ๆ อาทิ

ด้านสังคม เพื่อกระตุ้นให้ชุมชนมีความตระหนักในการเอื้อเฟื้อ แบ่งปันซึ่งกันและกัน ในหมู่บ้านและชุมชน เน้นความสำคัญในการถ่ายทอดภูมิปัญญาให้กับคนรุ่นหลัง เป็นองค์ความรู้ที่มีทุนเดิมของชุมชน มาใช้ในชีวิตประจำวัน นับเป็นการรู้จักรักษาวัฒนธรรมของชุมชนจากรุ่นสู่รุ่นได้

ด้านเศรษฐกิจ ส่งเสริมให้เกิดการยกระดับการทำงานของคนในชุมชน สามารถสร้างมูลค่าเพิ่มของผลผลิตทางการเกษตรให้สูงขึ้นโดยชุมชนสามารถต่อยอดภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านต่างๆ เพื่อยกระดับด้านมูลค่า เพิ่มช่องทางการตลาดให้กับกลุ่มผู้ผลิต สร้างรายได้ให้กับคนในชุมชน

ด้านสิ่งแวดล้อม กระตุ้นและปลูกจิตสำนึกในการดูแลรักษาสิ่งแวดล้อมทางทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของการอยู่ร่วมกันในชุมชน ที่มีส่วนร่วมจากภาคีการพัฒนาต่างๆทั้งภาครัฐ เอกชนและประชาชนในพื้นที่ ซึ่งจะส่งผลให้การดำเนินงานสำเร็จ ลุล่วงไปด้วยดี

ผู้ประสานงาน นายช่วง เรืองแก้ว
ที่อยู่ สถาบันการเงินบ้านต้นธง หมู่ที่ 11 ตำบลชุมพล อำเภอสรีนครินทร์ จังหวัดพัทลุง

ธนาคารขยะชุมชนบ้านนารา คนจิตอาสา
หมู่ที่ 12 ตำบลชุมพล อำเภอสรีนครินทร์ จังหวัดพัทลุง

บ้านนาราเป็นหมู่บ้านที่แยกมาจากหมู่ที่ 8 ตำบลชุมพล เมื่อปี พ.ศ. 2540 ชุมชนบ้านนารา ส่วนใหญ่ย้ายมาจากต่างหมู่บ้าน และต่างตำบล ซึ่งมาอาศัยอยู่ที่นี้เป็นเวลาหลายสิบปี ก่อนที่จะแยกมาเป็นหมู่ที่ 12 ราษฎรทุกคนมีความเป็นอยู่แบบพึ่งพาอาศัยกันแบบเครือญาติบ้านนารา เป็นหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบ ของอำเภอสรีนครินทร์

ชุมชนบ้านนารา ตั้งอยู่ในตำบลชุมพล อยู่ห่างจากที่ว่าการอำเภอสรีนครินทร์ไปทางทิศเหนือ ระยะทางประมาณ 10 กิโลเมตร มีเนื้อที่ประมาณ 2,200 ไร่ สภาพพื้นที่ส่วนใหญ่เป็นที่ราบ เหมาะสำหรับการทำนา ทำสวนยางพารา และเลี้ยงสัตว์ ในฤดูแล้งจะมีอากาศร้อนชื้น ในฤดูฝนจะมีน้ำท่วมมากกว่าหมู่บ้านอื่น ๆ ในตำบลชุมพล เนื่องจากเป็นจุดรวมของลำคลองหลายสายมารวมกัน คนในชุมชนนับถือศาสนาพุทธทุกคน รั้วเรือนทุกคน ยึดมั่นในประเพณีอันดีงาม มีความตระหนักในการอนุรักษ์ฟื้นฟู สืบทอดวัฒนธรรมประเพณีต่างๆ เช่นทำบุญเดือนสิบ ประเพณีลอยกระทง ประเพณีสงกรานต์ ประเพณีแต่งงาน บวชนาค ประเพณีขึ้นบ้านใหม่ มีการดำรงชีวิตอยู่อย่างเรียบง่าย มีการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน มีความโอบอ้อมอารี อ่อนน้อมถ่อมตน เด็กนับถือผู้ใหญ่ มีการรวมกลุ่มเพื่อทำกิจกรรมต่างๆ ในหมู่บ้าน

ในอดีตชาวบ้านส่วนใหญ่ทำนา ปลูกข้าว ทำสวนยางพารา ปลูกผัก เลี้ยงสัตว์ เลี้ยงปลา หาปลาตามธรรมชาติ พึ่งพาทรัพยากรธรรมชาติที่มีความอุดมสมบูรณ์ มีวิถีชีวิตพออยู่

พอกิน อยู่อย่างพอเพียง อยู่กันเป็นกลุ่มก้อน ทุนทางสังคมที่สำคัญ คือ การช่วยเหลือเกื้อกูลกันแบบเครือญาติ การทำมาหากินเป็นในลักษณะผลิตเพื่อบริโภค แจกจ่ายเพื่อนบ้าน แลกเปลี่ยนและแบ่งปัน ไม่เป็นการซื้อขาย

ปัญหาที่อยากแก้ ความดีที่อยากทำ

ในชุมชนมีการรวมกลุ่มองค์ต่าง ๆ เช่น กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต กองทุนสวัสดิการชุมชน กลุ่มสัมมาชีพชุมชน ธนาคารขยะ ซึ่งกลุ่มเหล่านี้เกิดจากความรักความสามัคคีของคนในชุมชน และได้มีการน้อมนำหลักคำสอนในพระพุทธศาสนามาปรับใช้ในชีวิตประจำวันทุกครัวเรือน และขับเคลื่อนให้ชุมชนได้มีกิจกรรมพึ่งพาตนเอง เป็นชุมชนที่เข้มแข็ง จากการได้จัดเวทีประชาคมในหมู่บ้าน เพื่อหาแนวทางขับเคลื่อนกิจกรรมต่าง ๆ ในชุมชนได้มีมติคัดเลือกกิจกรรมธนาคารขยะชุมชนให้เป็นกิจกรรมเด่นของชุมชน

แนวทางการกระบวนกร...ร่วมขับเคลื่อนกิจกรรมธนาคารขยะชุมชน

ปัจจุบันปริมาณขยะมูลฝอยเพิ่มขึ้นทุกวัน ส่งผลกระทบต่อสภาพแวดล้อมและสุขภาพอนามัยของประชาชนในพื้นที่ เป็นปัญหาที่ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง ต้องแก้ไขและจัดการ โดยเฉพาะชุมชนซึ่งเป็นต้นทางที่ทำให้เกิดขยะต้องร่วมกันลดและคัดแยกขยะ โดยใช้ประโยชน์จากขยะให้คุ้มค่ามากที่สุด ดังนั้นการสร้างความรู้ ความเข้าใจและนำไปปฏิบัติ โดยเริ่มจากตนเอง ครอบครัว และขยายผลสู่ชุมชนจะส่งผลให้ปริมาณขยะลดลงได้ในภาพรวม

ธนาคารขยะชุมชนบ้านนารา หมู่ที่ 12 ตำบลชุมพล ได้ก่อตั้งเมื่อ ปี พ.ศ. 2547 โดยมีวัตถุประสงค์

- 1) เพื่อให้ประชาชนมีจิตสำนึกในการคัดแยกขยะ การรักษาสีสิ่งแวดล้อมภายในชุมชน
- 2) ช่วยลดปริมาณขยะและเสริมความรู้ให้แก่เยาวชนในเรื่องการคัดแยกขยะที่ถูกต้อง
- 3) เพื่อสร้างรูปแบบการจัดการขยะโดยคนในชุมชนมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน
- 4) เป็นตัวอย่างที่ดีในการจัดการขยะชุมชน

ในการบริหารจัดการธนาคารขยะนั้น คณะกรรมการและสมาชิกมีความเห็นร่วมกันว่า สำหรับสมาชิกธนาคารขยะชุมชน ควรจะต้องได้รับการตอบแทนต่างๆ เช่น ให้เกียรติบัตรหรือเงินตอบแทนตามความเหมาะสม แจกของที่ระลึกให้สมาชิกในเทศกาลต่าง ๆ ให้โบนัสหรือคะแนนพิเศษแก่สมาชิกที่สามารถหาสมาชิกเข้าร่วมเพิ่ม จัดทำหลักสูตรพิเศษในโรงเรียนเพื่อให้นักเรียนเรียนรู้เรื่องการคัดแยกขยะ จัดกิจกรรมประดิษฐ์สิ่งของจากขยะรีไซเคิล จำหน่ายเป็นของที่ระลึก และควรมีการจัดสวัสดิการช่วยเหลือสมาชิกเพื่อเป็นกำลังใจ

บทเรียนสำคัญที่นำมาปรับปรุงแก้ไขเพื่อการขยายผล

- 1) ต้องการให้ทุกครัวเรือนเป็นสมาชิกของธนาคารขยะชุมชน 100 เปอร์เซ็นต์เพิ่มสมาชิก เพิ่มทุน เพิ่มสวัสดิการ
- 2) ให้ทุกคนมีจิตอาสา มีจิตสำนึก มีจิตสาธารณะ ในการช่วยกันรักษาสิ่งแวดล้อม น้อมนำหลักธรรมมาใช้โดยการรักษารักษาชาติ การช่วยกันรักษารักษาชาติก็คือการรักษารัชมะ สร้างจิตสำนึก ความรับผิดชอบต่อตนเอง ต่อชุมชนให้เกิดขึ้นกับทุกคน พัฒนางานของธนาคารขยะให้เป็นระบบ โปร่งใส ตรวจสอบได้
- 3) สนับสนุนกลุ่มทำผลิตภัณฑ์จากขยะรีไซเคิล เช่น หมวก ตะกร้า ดอกไม้ แจกัน เป็นต้น
- 4) สนับสนุนกลุ่มผลิตปุ๋ยหมักชีวภาพ โดยนำขยะอินทรีย์มาผลิตปุ๋ยหมักชีวภาพ
- 5) สนับสนุนให้ครัวเรือนใช้แก๊สชีวภาพ โดยการนำขยะอินทรีย์มาผ่านขั้นตอนการผลิตแก๊สเพื่อใช้ในครัวเรือน
- 6) บริหารจัดการให้ธนาคารขยะเกิดความมั่นคงและยั่งยืน

ขยะเปลี่ยนชุมชน.....การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในชุมชน

เมื่อชุมชนบ้านนารา หมู่ 12 จัดตั้งธนาคารขยะขึ้น จนถึงปัจจุบัน พบว่าสภาพแวดล้อม และภูมิทัศน์ ในชุมชนบ้านนารา เช่นถนน รอบ ๆ บริเวณบ้านเรือน ปลอดภัย มีความสะอาดเป็นระเบียบเรียบร้อย ครัวเรือนที่เป็นสมาชิกมีรายได้เพิ่มขึ้นจากการแปรรูปสิ่งเหลือใช้ขยะรีไซเคิลให้เป็นของใช้ มีสวัสดิการจากการเป็นสมาชิกธนาคารขยะชุมชนตั้งแต่เกิดจนถึงเสียชีวิต และคนในชุมชนมีความสุข มีความภาคภูมิใจที่เป็นชุมชนแบบอย่างด้านการให้ มีจิตอาสาและความเสียสละ ให้กับชุมชนอื่นที่มาเรียนรู้ได้ ซึ่งสิ่งที่เกิดขึ้นอย่างเห็นได้ชัดและเกิดการเปลี่ยนแปลงจริง ได้แก่

1. คนในชุมชนเกิดความเข้าใจในคุณค่าของวัสดุบางประเภทว่าสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้หลายอย่าง
2. ฝึกนิสัยการออมของคนในชุมชนเปลี่ยนขยะเป็นรายได้
3. ช่วยลดปริมาณการใช้ทรัพยากรธรรมชาติและใช้ทรัพยากรธรรมชาติได้อย่างมีประสิทธิภาพ คุ่มค่า
4. ช่วยลดปัญหาสิ่งแวดล้อม และทำให้สภาพแวดล้อมดีขึ้น เป็นชุมชนที่น่าอยู่อาศัย

ข้อเสนอแนะ

- 1) ภาครัฐควรสนับสนุนงบประมาณสมทบอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้ธนาคารขยะเกิดความมั่นคงและยั่งยืนมีโรงเรือน มีที่ทำการที่มั่นคงแข็งแรง
- 2) จัดกิจกรรมรณรงค์ให้ความรู้ความเข้าใจในเรื่องความสำคัญของสิ่งแวดล้อมและการกำจัดขยะให้ถูกวิธี
- 3) สนับสนุนกลุ่มอาชีพจากการใช้ขยะรีไซเคิล
- 4) จัดกิจกรรมเชิดชูเกียรติให้กับชุมชนที่มีการคัดแยกขยะอย่างจริงจังและดีเด่น

ผู้ประสานงาน นายประยุทธ์ศักดิ์ อินทองแก้ว ผู้จัดการธนาคาร

“ความสุข”.....ที่เดินทาง กับการ “จัดการขยะ”... ที่..ยั่งยืน เทศบาลตำบลโคกม่วง อำเภอเขาชัยสน จังหวัดพัทลุง

ความโดดเด่นของตำบลโคกม่วง

ตำบลโคกม่วง จัดตั้งตามประกาศกระทรวงมหาดไทย เรื่องตั้งและเปลี่ยนแปลงแนวเขตตำบลในท้องที่อำเภอเขาชัยสน จังหวัดพัทลุง โดยมีเขตการปกครองจำนวน 6 หมู่บ้าน หมู่ที่ 1 โอนจากหมู่ที่ 1 ตำบลเขาชัยสน หมู่ที่ 2 โอนจากหมู่ที่ 9 ตำบลเขาชัยสน หมู่ที่ 3 โอนจากหมู่ที่ 12 ตำบลควนขนุน หมู่ที่ 4 โอนจาก หมู่ที่ 10 ตำบลควนขนุน หมู่ที่ 5 โอนจากหมู่ที่ 9 ตำบลควนขนุน และหมู่ที่ 6 โอนจากหมู่ที่ 8 ควนขนุน ทั้งนี้ตั้งแต่วันที่ 28 กันยายน 2522 เป็นต้นไป คนในชุมชนมีอาชีพทำสวนยางพารา ทำนา ทำไร่ เลี้ยงวัว พื้นที่ส่วนใหญ่เป็นที่ "ดอน" ซึ่งชาวบ้านเรียกว่า "โคก" และมีมะม่วงป่าขึ้นอยู่ทั่วไป จึงเรียกว่าโคกม่วง หรือ บ้านโคกม่วง

ปัจจุบันตำบลโคกม่วงแบ่งเขตการปกครองจำนวน 15 หมู่บ้าน และเป็นเขตเทศบาลตำบลโคกม่วงเต็มพื้นที่โดยที่กระทรวงมหาดไทยพิจารณาแล้วเห็นว่าเมืองการบริหารส่วนตำบลที่มีสภาพเหมาะสมสมควรให้จัดตั้งเป็นเทศบาลตำบล อาศัยอำนาจตามความในมาตรา 42 แห่งพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล (ฉบับที่ 5) พ.ศ. 2546 และมาตรา 7 แห่งพระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. 2496 รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยประกาศจัดตั้งองค์การบริหารส่วนตำบลโคกม่วง อำเภอเขาชัยสน จังหวัดพัทลุง เป็นเทศบาลตำบลโคกม่วง ตั้งแต่วันที่ 25 กรกฎาคม พ.ศ. 2551 มีนโยบายในการจัดการขยะในชุมชนซึ่งเป็นนโยบายของนายกเทศมนตรีตำบลโคกม่วง นายวิศิษฐ์ ชูสง ที่ว่า “ไม่มีถังขยะ ไม่มีบ่อขยะ และไม่ต้องซื้อรถบรรทุกขยะ” โดยให้ความสำคัญกับการขยะโดยชุมชนเอง การเริ่มต้นทำงานด้านขยะอย่างจริงจังจึงเริ่มต้นที่เทศบาลตำบลโคกม่วง ปลุกจิตสำนึกให้พนักงานเทศบาลคัดแยกขยะเองได้ กระทั่งรวมไปถึงสมาชิกสภาเทศบาล ผู้นำชุมชน และกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนที่มีความต้องการคัดแยกขยะ สิ่งดี ๆ เรื่องขยะจึงเริ่มต้นที่โคกม่วง ตามวิสัยทัศน์ของเทศบาลดังนี้ “เทศบาลตำบลน่าอยู่ เชิดชูธรรมาภิบาล สาธารณูปการก้าวหน้า การศึกษา คุณธรรม เกษตรกรรมตามแนวคิดทฤษฎีใหม่ ใส่ใจสิ่งแวดล้อม”

กว่าจะมาถึงวันนี้ได้อย่างไร

มีวันนี้ได้เพราะความตั้งใจ มุ่งมั่น โดยเริ่มนโยบายในการจัดการขยะที่เป็นรูปธรรม ตั้งแต่ปี 2556 โดยการนำของ นายวิศิษฐ์ ชูสง นายกเทศมนตรี ร่วมมือกันระหว่างเทศบาล ตำบลโคกม่วง หมู่บ้าน โรงเรียน วัด โดยการทำ MOU สัญญาการจัดการขยะร่วมกันซึ่งเป็น พันธะและสัญญาใจที่จะนำพาเทศบาลตำบลโคกม่วงให้เกิดการเปลี่ยนแปลง ร่วมมือกันขับ เคลื่อนการจัดการขยะไปในทิศทางเดียวกัน เน้นการมีส่วนร่วมทุก ๆ ครอบครั

ปัญหาที่ยากแก่ ความดีที่ยากทำ

การจัดการขยะที่ถูกวิธีให้แก่ทุกคนในครัวเรือน ควบคู่กับการสร้างจิตสำนึกเรื่องขยะ ให้เกิดขึ้น และเกิดจิตอาสาที่เข้ามาทำงานด้านขยะเพื่อสิ่งแวดล้อมอย่างแท้จริง และสร้าง ภาวศรัทธาช่วยทำงานด้านขยะที่ให้ครอบคลุมทุกพื้นที่ในตำบลโคกม่วง

กระบวนการพัฒนาสู่การพัฒนาวินัยการจัดการขยะของชุมชน

เทศบาลตำบลโคกม่วงร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้ความรู้เรื่องขยะ การจัดการ การรีไซเคิล และการเปลี่ยนขยะเป็นเงิน เพื่อการลดรายจ่าย สร้างรายได้ จากขยะ ส่งเสริม และประชาสัมพันธ์โครงการ ผู้นำนายกเทศมนตรี คณะบริหาร สมาชิกสภาเทศบาล ผู้นำ ชุมชน นักเรียน และประชาชน ร่วมกันเก็บขยะตามหมู่บ้าน ทุกหมู่บ้าน เพื่อปลูกจิตสำนึก และกระตุ้นเตือนให้ทุกคนเกิดการตื่นตัวอย่างสม่ำเสมอ เห็นขยะเป็นสิ่งที่ต้องจัดการเองได้ ในแต่ละวันกลายเป็นวิถีชีวิต

ความภูมิใจของคนโคกม่วง

จากการดำเนินการที่ผ่านมาอย่างต่อเนื่องทำให้เห็นทุกคนในชุมชนได้ร่วมกันทำ กิจกรรม ได้เก็บขยะและนำขยะสิ่งของเหลือใช้มาเปลี่ยนเป็นเงิน คนในชุมชนได้เรียนรู้การ คัดแยกขยะ การรีไซเคิลขยะ สามารถปรับเปลี่ยนทัศนคติจากขยะเป็นสิ่งที่สกปรก กลั บกลายเป็นสิ่งที่มีค่า เห็นขยะแล้วต้องเก็บ ต้องแยก ต้องนำไปขายเพื่อเพิ่มมูลค่า อีกทั้งคนใน ชุมชนถือสมุดธนาคารขยะด้วยความภูมิใจ เมื่อมาเบิกเงินจากเทศบาล ที่เกิดจากการคัดแยก ขยะ ด้วยรอยยิ้มและความภูมิใจ เกิดกิจกรรมการทำน้ำหมักชีวภาพจากของเหลือใช้จากครัว เรือน และถังแก๊สชีวภาพไว้ในครัวเรือน ซึ่งส่งผลให้การจัดการขยะที่ต้นทางได้ และสร้าง ความยั่งยืนให้กับพื้นที่โคกม่วง เกิดชุมชนโคกม่วงที่น่าอยู่ ปลอดภัยน่าพาสู่สิ่งแวดล้อมที่ดี

จากความสำเร็จจากการทำกิจกรรมการพัฒนาอย่างต่อเนื่องโดยเฉพาะการจัดการ ขยะในพื้นที่เทศบาลตำบลโคกม่วง ส่งผลให้เทศบาลโคกม่วงเป็นที่รู้จักว่าเป็นเทศบาลที่มี

ความเข้มแข็งและมีการจัดการเรื่องการบริหารจัดการขยะอย่างมีประสิทธิภาพ และมี หน่วยงานอื่นๆที่สนใจเรื่องการบริหารจัดการขยะเข้ามาศึกษาดูงานหลายพื้นที่ ซึ่งเทศบาล โคกม่วงมีความโดดเด่นหลายด้าน ทั้งในส่วนของ การดูแลผู้สูงอายุในชุมชนและเยาวชน การ สนับสนุนกิจกรรมต่าง ๆ ด้านการศึกษา การส่งเสริมการสร้างวินัยการจราจรให้กับคนและ เยาวชนในพื้นที่ เป็นต้น

บทเรียนที่ได้และฐานคุณธรรมในชุมชน

คุณธรรมที่เกิดขึ้นในการจัดการขยะที่ต้นทาง คือ การสร้างความตระหนักเรื่อง การรักษาความสะอาดในชุมชน เป็นหนึ่งในคุณธรรม ความรับผิดชอบ ความมีวินัย และความ พอเพียงที่เกิดขึ้นตั้งแต่ระดับครอบครัวที่ส่งเสริมให้เกิดคุณธรรมต่างๆการดำเนินชีวิต ส่ง ผลต่อระดับชุมชน ทำให้เกิดการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมจากการคัดแยกขยะ เกิดรายได้จากเงินที่ขายขยะ ทำให้ครอบครัวมีรายได้มากขึ้น ครอบครัวมีความสุขมากขึ้น และ เกิดจิตสำนึกอื่นที่ตามมา เกิดความพอเพียงทางด้านจิตใจ รักสิ่งแวดล้อม รักชุมชน และ ครอบครัวที่อบอุ่นได้เช่นกัน

ข้อเสนอต่อการขยายผลในอนาคต

การจัดการขยะที่เกิดผลสำเร็จ ต้องอาศัยความร่วมมือทุกภาคส่วน และการ ทำงานแบบบูรณาการอย่างต่อเนื่อง การสร้างจิตสำนึกที่ดีด้านการมีวินัย และจิตอาสา ให้ เกิดขึ้นตั้งแต่เด็ก

ผู้ประสานงาน	นายสหชัย ชูอักษร
ที่อยู่	เลขที่ 70 หมู่ที่ 3 ตำบลโคกม่วง อำเภอเขาชัยสน จังหวัดพัทลุง
โทร	065-5812-6613

องค์กรคุณธรรม “องค์การบริหารส่วนตำบลชะมวง”

อ.ควนขนุน จ.พัทลุง บ้านเรือนสะอาด ชะมวงน่าอยู่ ผู้คนปลอดภัย

องค์การบริหารส่วนตำบลชะมวง เดิมเป็นสภาตำบลชะมวงทำให้การบริหารงานไม่สามารถดำเนินไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ ขาดความคล่องตัวในการบริหารรัฐบาลจึงปรับปรุงฐานะของสภาตำบลเสียใหม่ให้เป็นนิติบุคคลเพื่อให้สามารถรองรับการกระจายอำนาจไปสู่ประชาชนให้มากขึ้นตาม พ.ร.บ. สภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 และได้รับการยกฐานะเป็นหน่วยบริหารราชการส่วนท้องถิ่น (องค์การบริหารส่วนตำบล) ตามพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 โดยมีหมู่บ้านในเขตพื้นที่ทั้งหมด 15 หมู่บ้าน โดยมีการเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลครั้งแรกเมื่อวันที่ 28 เมษายน พ.ศ. 2539 องค์การบริหารส่วนตำบลชะมวง ตั้งอยู่หมู่ที่ 1 ตำบลชะมวง อำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุงอยู่ทางทิศตะวันตกเฉียงเหนือของอำเภอควนขนุน ระยะทางประมาณ 4.5 กิโลเมตร ติดกับทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 4018 จำนวนหมู่บ้านทั้งหมด 16 หมู่บ้าน มีพื้นที่ 38,212 ไร่ มีประชากร 8,460 คน จำนวน 3,386 หลังคาเรือน ทิศเหนือติดต่อกับ ตำบลบ้านพร้าว และตำบลปันแต ทิศใต้ ติดต่อกับ ตำบลดอนทราย ทิศตะวันออกติดต่อกับ ตำบลควนขนุน ทิศตะวันตก ติดต่อกับ ตำบลดอนทราย และเขาป่า

เข้าสู่เครือข่ายส่งเสริมจังหวัดคุณธรรมสู่ความเป็นองค์กรคุณธรรม

องค์การบริหารส่วนตำบลชะมวง ตั้งอยู่ในอำเภอควนขนุน จ.พัทลุง เข้าร่วมเป็นเครือข่ายองค์กรคุณธรรมในโครงการส่งเสริมคุณธรรมเชิงพื้นที่ จังหวัดคุณธรรม จังหวัดพัทลุง มาแล้วเป็นระยะเวลา 2 ปี (ปี 2558 ถึง ปัจจุบัน) มีการดำเนินการและกิจกรรมด้านการพัฒนาชุมชนหลายด้าน ซึ่งประเด็นที่เชื่อมโยงกับจังหวัดคุณธรรม ได้แก่ เรื่องการส่งเสริมวินัยจราจร และวินัยการจัดการสิ่งแวดล้อม รวมทั้งการใส่ผ้าไทยผ้าถิ่น อีกทั้งยังมีโครงการอื่นๆ ได้แก่ หมู่บ้านศีลห้า การดำเนินการเรื่องต่างๆในชุมชนนั้น ไม่ว่าจะเป็นเรื่องการจัดการสิ่งแวดล้อมหรือการทำด้านชุมชน จะต้องมีการประชุมทำความเข้าใจร่วมกันระหว่างหน่วยงานและชุมชนเพื่อให้เกิดความเข้าใจที่ถูกต้องว่าดำเนินการแล้ว หน่วยงานจะได้อะไร ชุมชนจะได้อะไร ซึ่งเรื่องเหล่านี้มักจะเกิดปัญหาก่อนความสำเร็จเสมอหากทุกคนในชุมชนยังไม่เข้าใจพื้นที่เป็นตัวตั้งบูรณาการงานร่วมกับภาคีในท้องถิ่น

โรงเรียนวัดพิกุลทอง : โครงการที่องค์การบริหารส่วนตำบลให้ความสำคัญและทำต่อเนื่องสอดคล้องกับนโยบายของจังหวัดและการดำเนินงานของจังหวัดคุณธรรมในเรื่องวินัยการจัดการสิ่งแวดล้อม ในโครงการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชน ในโรงเรียนมีการจัดทำธนาคารขยะ การให้ความรู้เรื่องการคัดแยกขยะ มีการส่งเสริมการเลี้ยงไส้เดือนดิน และขยายผลเรื่องการคัดแยกขยะไปสู่ครอบครัว

สาธารณสุขตำบลชะมวง : โครงการที่เด่นของ อบต.คือ “ชะมวงน่าอยู่” เป็นการสร้างจิตสำนึกคนในพื้นที่ นำเด็กนักเรียนไปดูการปลูกผัก ดำเนินการไป 3 ปี ผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นคือ ไข่เล็ดหายไปจากชุมชน และมีโครงการหมู่บ้านปรับเปลี่ยนซึ่งเป็นนโยบายของสำนักงานสาธารณสุขจังหวัด เพื่อดูแลกลุ่มเสี่ยงของคนในชุมชน ในการและใช้ 5 อ. 3 ส. เพื่อป้องกันการเป็นโรคของคนในชุมชน อีกโครงการคือ “โครงการบ้านเรือนสะอาด ชะมวงปลอดภัย” ปีนี้เริ่มเรื่องโครงการขยะนาร่อง

การร่วมขับเคลื่อนจังหวัดคุณธรรมเรื่องวินัย 3 ประเด็น เรื่องที่ อบต.ชะมวงมีความโดดเด่น คือเรื่องวินัยการจัดการขยะ คือ อบต.ปลอดภัยขยะ ให้มีการแยกขยะในครัวเรือนก่อน ส่วนในโรงเรียน มีการให้คัดแยกขยะ ตั้งแต่ในโรงเรียนเพื่อสร้างวินัยให้กับเด็กตั้งแต่ในโรงเรียนและโรงเรียนก็จะขยายผลไปสู่ครอบครัว ให้สามารถคัดแยกขยะในครัวเรือนได้ กลุ่มเป้าหมายที่ อบต.ดำเนินการเรื่องวินัยการจัดการสิ่งแวดล้อม นาร่องจำนวน 3 หมู่บ้าน หมู่ 10 หมู่ 11 และหมู่ 12 ในการดำเนินการนี้จะทำให้ปริมาณขยะของตำบลชะมวงลดลง เกิดชุมชนต้นแบบการคัดแยกขยะ และคนในชุมชนมีความรู้ความเข้าใจเรื่องการคัดแยกขยะ

มากขึ้นทั้งขยะครัวเรือนและขยะพิษ จะมีการจัดทำข้อมูลเกี่ยวกับปริมาณขยะ เพื่อนำมาใช้ประกอบการจัดทำแผนต่อ การคัดแยกขยะจนสุดท้ายแล้วทาง อบต.ก็จะรับซื้อมาเอง ลดการมีถังขยะในชุมชนโดยจะเก็บขยะจากหมู่บ้านอาทิตย์ละ 2 วัน มีการพัฒนาศักยภาพของและมีการพาเด็กในโรงเรียนไปศึกษาดูงานเรื่องการจัดการขยะที่โรงเรียนอนุบาลบางแก้ว และนำมาคิดแผนของตนเอง เด็กคิดเรื่องการนำวัสดุเหลือใช้มาประดิษฐ์สิ่งของต่างๆ การการสอนให้ทำน้ำหมักชีวภาพจากขยะเปียก อบต.ก็สามารถลดค่าใช้จ่ายเรื่องการจัดการขยะ อีกทั้งยังลดการใช้โฟมในพื้นที่ของ อบต.ชะมวง ปัญหาอุปสรรค ที่เกิดขึ้นเรื่องนี้อีกคือ การจัดเก็บค่าธรรมเนียมการจัดเก็บขยะ แรกเริ่มปี 2558 ในการเก็บถังขยะออกจากชุมชนนั้นเกิดปัญหาพอสมควรเรื่องการไม่ยอมรับเนื่องจากการเป็นการปรับเปลี่ยนพฤติกรรม แต่เมื่อดำเนินการไประยะหนึ่งพร้อมทั้งมีการณรงค์พร้อมทำความเข้าใจไปเรื่อยๆทำให้ชุมชนเกิดการปรับเปลี่ยนวิถีชีวิต สำหรับหมู่ 10 การบริหารจัดการขยะก็จะมีภาระสะสมเป็นยอดเงินไว้ในจัดการขยะ ขยายเดือนละ 1 ครั้งและนำเงินไปเป็นกองกลางเพื่อซื้ออาหารกับคนที่มาศึกษาดูงานได้

ด้านชุมชนของตำบลชะมวง คือ จุดตรวจ เตือน หรือจุดสกัดบนถนนชุมชน/อบต./หมู่บ้าน เพื่อสกัดกลุ่มเสี่ยงและลดพฤติกรรมเสี่ยงการเกิดอุบัติเหตุทางถนน ป้องกันและป้องกันกลุ่มเสี่ยง โดยคนชุมชนเอง ทั้ง แกนนำ กำนัน , ผู้ใหญ่บ้าน อาสาสมัคร อสม. จิตอาสา ซึ่งเป็นกิจกรรมที่สอดคล้องกับการแนวคิดเมืองลุงเมืองบายใจ มีวินัยบนความพอเพียง ด้านวินัยจราจร ซึ่งตำบลชะมวงดำเนินการตั้งด่านชุมชน จำนวน 6 ด่านบนถนนสายรองที่มีความเสี่ยงที่จะเกิดอุบัติเหตุเพื่อเป็นการดูแลความสงบเรียบร้อยในหมู่บ้าน ลดพฤติกรรมเสี่ยงต่อการเกิดอุบัติเหตุทางถนน เช่น การเมาสุรา การขับรถเร็ว การไม่สวมหมวกนิรภัย เรื่องนี้เกิดจาก คนในชุมชนมีจิตอาสา และมีภาคีจากหน่วยงานต่างๆได้แก่ เจ้าหน้าที่องค์การบริหารส่วนตำบล กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน เจ้าหน้าที่ รพ.สต. อพปร. อสม. ชรบ. ผู้ที่ได้รับการยอมรับจากคนในชุมชน และกลุ่มอาสาสมัครอื่นๆ โดยเริ่มจากสาธารณสุขที่มีโครงการป้องกันอุบัติเหตุจากท้องถนน จากนั้นจึงได้การเปิดรับภาคส่วนหน่วยต่างๆโดยการขอความร่วมมือที่จะอาสาเข้ามาช่วยดำเนินการ และจากนั้นก็จะมีหนังสือคำสั่งจากนายอำเภอเพื่อดูแลผู้ที่มาช่วยทำงานในด้านชุมชน เมื่อมีการตั้งด่านชุมชน คนในชุมชนเริ่มมีจิตสำนึกด้านวินัยจราจรเพิ่มขึ้น เพราะช่วยเป็นด่านแรกในการให้ความรู้แก่คนในชุมชน โดยมีหลัก 3 ด้าน ได้แก่ เตรียม ตั้ง และติดตาม เมื่อดำเนินการแล้วเกิดการขยายไปไปยังตำบลอื่นๆ ส่งผลให้ปัญหาอาชญากรรมในพื้นที่ลดลง สำหรับเรื่องการแต่งผ้าไทย แต่ละภาคส่วนในชุมชนให้ความร่วมมือและแรงจูงใจให้มีการใส่ผ้าไทยผ้าถิ่น ทั้งโรงเรียน หน่วยงานราชการ

ผลลัพธ์/ผลกระทบ ในการดำเนินการทั้งหมดคือเกิดคุณธรรมด้านความมีวินัยกับคนในพื้นที่ สามารถเป็นต้นแบบให้กับหน่วยงานหรือองค์กรอื่นๆในพื้นที่ และเกิดการมีส่วนร่วมกันคนในชุมชนมากขึ้น คนในชุมชนลด ละการดื่มสุรา น้อยลง และปริมาณขยะในชุมชนลดลง

ความภาคภูมิใจ ขององค์กรคือ ความสำเร็จที่เกิดขึ้นจากการทำโครงการกิจกรรมชุมชนเกิดการพัฒนา ได้เรียนรู้และเกิดการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมที่ดีขึ้น รวมทั้งเรื่องของความโดดเด่น ของ อบต.ชะมวง คือ วันกตัญญู มีการทำต่อเนื่อง 38 ปี ที่ใช้เป็นโอกาสให้เด็กได้แสดงความกตัญญูต่อผู้สูงอายุในชุมชน การรดน้ำดำหัว ผู้ใหญ่ในวันสงกรานต์ วันครอบครัว เพื่อให้เป็นการสืบสานวัฒนธรรมประเพณีและสร้างความตระหนักเรื่องคุณธรรมความกตัญญู พร้อมทั้งการแจกทุนการศึกษาให้เด็ก อีกด้วย

ผู้ประสานงาน	นายอิทธิวัฒน์ ขุนทอง นายกองค์การบริหารส่วนตำบลชะมวง
โทร	0819593493

บ้านคลองหรั่งต้นแบบการพัฒนาชุมชนเพื่อสังคมที่ยั่งยืน

หมู่ 2 บ้านคลองหรั่ง ตำบลคลองทรายขาว อำเภอกงหรา จังหวัดพัทลุง

ความโดดเด่นของ หมู่ 2 บ้านคลองหรั่ง

หมู่ 2 บ้านคลองหรั่ง เรียกได้ว่าเป็นชุมชนครอบครัวใหญ่ นั่นคือชาวบ้านจะอาศัยกันเป็นกลุ่มก้อนใหญ่ๆ ชาวบ้านจะมีน้ำใจ สามัคคี ประองตองรักใคร่และดูแลกันเจกเช่นพี่น้องกัน มีศิลปวัฒนธรรมเป็นสิริสรให้กับชุมชนเรื่องของมโนราห์ ในส่วนทำเลที่ตั้ง มีพื้นที่ติดกับเทือกเขาบรรทัด ทำให้พื้นที่ดังกล่าวมีความสมบูรณ์ทางธรรมชาติ มีความพร้อมด้านทรัพยากรทางธรรมชาติ ส่งผลให้ชาวบ้านมีแหล่งทำมาหากินอย่างหลากหลายซึ่งไม่เฉพาะยางพารา มีทั้งสวนผลไม้ หาดของป่า ปลูกผัก และการท่องเที่ยว และอื่นๆ อีกมากมายที่ไม่ได้กล่าวถึง

หากจะกล่าวถึงการดำรงชีวิตที่ยืนอยู่บนพื้นฐานแห่งคุณธรรมนั้น ด้วยในชุมชนมีวัดและสำนักสงฆ์ ที่ชาวบ้านให้ความเลื่อมใสและศรัทธา ซึ่งดูได้จากทุกเช้าชาวบ้านส่วนใหญ่จะตักบาตร หรือในช่วงวันสำคัญชาวบ้านในหลายๆ วย ต่างเข้าวัดหรือสำนักสงฆ์เพื่อฟังธรรมหรือประกอบกิจกรรมทางศาสนา จากความสมบูรณ์ในหลายๆ ด้านของชุมชน หมู่ 2 บ้านคลองหรั่งนั้น จากการนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาปรับใช้ในชีวิตประจำวัน ส่งผลให้สภาพการดำเนินชีวิตของชาวบ้านอยู่เย็นเป็นสุขเป็นส่วนใหญ่

กว่าจะถึงวันนี้ของ หมู่ 2 บ้านคลองหรั่ง

จากการเปลี่ยนแปลงของสังคมภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์สังคมเปลี่ยนไปอย่างรวดเร็ว ทำให้ชุมชน หมู่ 2 บ้านคลองหรั่ง มีการปรับตัว ทำให้การปฏิบัติในวิถีของชุมชนเปลี่ยนแปลงไปจากเดิม ประชาชนต่างยึดหลักความถูกต้องตามตัวบทกฎหมายเป็นสำคัญ

สังคมเกิดความแตกแยกมากขึ้น ผู้คนคิดถึงตัวเองมากกว่าส่วนรวม ความสำนึกในบาปบุญคุณโทษ ก็ลดต่ำลง มาเป็นเพียงความรู้สึกที่จะทำ ความเสื่อมโทรมของชุมชนเริ่มมองเห็นชัดมากขึ้น จากความเปลี่ยนแปลงของสังคม ชาวบ้านขาดการใช้ชีวิตอย่างระมัดระวัง ภาพของความมีน้ำใจเริ่มมองเห็นยากมากขึ้น เกิดความขัดแย้งภายในชุมชน แต่กว่าจะถึงเป้าหมายแห่งความสุขของชาวบ้าน ผู้นำหมู่บ้านจะต้อง เป็นผู้นำที่เข้มแข็ง ทุ่มเท อดทน เพื่อนำพาชาวบ้านและชุมชนเตรียมรับการเปลี่ยนแปลงของสังคม โดยไม่ทำให้ชุมชนเข้าสู่สภาพที่ย่ำแย่ที่ยากแก่การพัฒนา ทั้งเรื่อง ความพอเพียง มีวินัย มีใจสุจริต และจิตอาสา โดยทุกข้อจะต้องอาศัยชาวบ้านเป็นผู้ร่วมขับเคลื่อน ส่งเสริม ปลูกฝัง และลงมือปฏิบัติ เพื่อสังคมที่ยั่งยืน โดยอาศัยการพัฒนาดังนี้

1. ให้ชุมชนทำงานร่วมกันเป็นหลัก เพื่อให้ชาวบ้านเกิดสำนึกรักชุมชนท้องถิ่นมากขึ้น เพราะกระบวนการลงมือทำ ส่งผลให้คนที่เข้าร่วมเรียนรู้คุณค่าและเอกลักษณ์ท้องถิ่น ทำให้เกิดความรู้สึกภาคภูมิใจ และเกิดความมุ่งมั่นที่จะปฏิบัติตามสิ่งที่ชุมชนกำหนดขึ้นร่วมกันให้เป็นวิถี เป็นกิจกรรมที่แสดงถึงคามมีจิตอาสาของคนในชุมชน เช่น กิจกรรมเก็บขยะในหมู่บ้าน กิจกรรมพัฒนาวัดและชุมชน กองทุนหมู่บ้าน กิจกรรมบวชในช่วงเข้าพรรษา กิจกรรมอบรมคุณธรรมแก่เด็กในชุมชน กิจกรรมพัฒนาน้ำตกปากรางเพื่อเป็นสถานที่ท่องเที่ยว ร่วมเป็นเจ้าบ้านที่ดีต้อนรับนักท่องเที่ยวมาน้ำตกปากราง ร่วมกันอนุรักษ์ปลาทวดซึ่งเป็นปลาหายากในชุมชน มีกิจกรรมที่ร่วมกัน สร้างรากฐานแห่งคุณธรรมได้อย่างชัดเจน คือการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ โดยอาศัยการทำงานร่วมกัน มีการร่วมกัน คิดวางแผน กระบวนการพัฒนาให้เกิดความคุ้มค่าแก่ทรัพยากรและชุมชนที่สุด ไม่ส่งผลกระทบต่อชุมชน และก่อประโยชน์แก่ชุมชนอย่างเป็นค่า ซึ่งคุณธรรมสำคัญคือความสามัคคี

2. มีการนำกระบวนการ มิติคุณธรรมความดีมาปรับใช้ในการแก้ไขปัญหา โดยการ ใช้การประนีประนอม เจรจาเพื่อการแก้ไขปัญหาเพื่อลดความรุนแรงต่อกันลง ซึ่งสามารถใช้ได้ดีกับชุมชนชาวหมู่ 2 บ้านคลองหรั่ง ที่มีพื้นฐานชุมชนหรือครอบครัวที่อาศัยกันแบบ พี่น้อง ทำให้การเจรจาหรือตกลงกันได้ง่าย เมื่อเกิดปัญหาที่ต้องอาศัยการตกลงพูดคุย ปรับ ความเข้าใจกันภายใน

การนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาปรับใช้กับชุมชนในทุกๆ ด้าน เป็นการ พัฒนาที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานของทางสายกลางและความไม่ประมาท โดยคำนึงถึง ความพอ ประมาณ ความมีเหตุผล และการสร้างภูมิคุ้มกันที่ดีในตัว ตลอดจนการใช้ความรู้ ความ รอบคอบและคุณธรรมประกอบการวางแผน การตัดสินใจและการกระทำต่าง ๆ

“ชุมชนคุณธรรม” คือ หลักยึดในการอยู่ร่วมกัน ภายใต้สังคมที่เปลี่ยนแปลง อย่าง ต่อเนื่อง โดยฐานผู้นำหมู่บ้าน หมู่ 2 บ้านคลองหรั่ง เชื่อมั่นว่า ชุมชนจะต้องเป็นแกนหลัก ในการจัดการตนเองให้ได้บนฐานการพัฒนาที่ใช้พื้นที่ของชุมชนเป็นตัวตั้ง ซึ่งจะต้องตั้งอยู่ บนพื้นฐานของ ความพอเพียง มีวินัย มีใจสุจริต และจิตอาสา จึงจะเกิดการพัฒนาชุมชนเข้มแข็ง เป็นสุขอย่างแท้จริงเมื่อชุมชนยั่งยืน “ความสุข” จะนำพาชีวิตไปสู่สันติสุขอย่างแท้จริง ซึ่งนับเป็นเป้าหมายสูงสุดของชีวิต

ปัญหาที่อยากแก้ ความดีที่อยากทำ ที่จะทำได้

สืบเนื่องจากชุมชนมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ทำให้เกิดปัญหาตามมามากมาย แต่สิ่งที่น่าเป็นห่วงอย่างยิ่งคือ ความขัดแย้ง และความไม่เข้าใจกันภายในชุมชนเรื่องผล ประโยชน์ต่างๆ อีกทั้งชาวบ้านขาดความรู้ด้านการบริหารจัดการ ประสิทธิภาพ ความเข้าใจ และที่สำคัญคือคุณธรรม และไม่มีแผนรองรับการจัดการกับสิ่งที่เปลี่ยนแปลง ซึ่งเป็นสิ่ง ละเอียดอ่อนและยากต่อการพัฒนา

จากการที่ภายในชุมชนมีแหล่งท่องเที่ยวที่สวยงาม คือน้ำตกปากราง และมีการ พัฒนาส่งเสริมให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวสำคัญ ทำให้ชุมชนมีอาชีพ มีรายได้มากขึ้นจากการ ท่องเที่ยวซึ่งเป็นโอกาสที่ดีที่เกิดขึ้นในชุมชน แต่ก็เกิดปัญหาตามมาคือ ชาวบ้านมีความขัดแย้งทางผลประโยชน์ที่ได้รับไม่พอใจกับส่วนที่ได้รับ ไม่พอใจกับการจัดการของชุมชน และ ปัญหาความขัดแย้งเริ่มทวีความรุนแรงมากขึ้น มีความบาดหมางกัน ต้องอาศัยหน่วยงาน ภายนอกมาไกล่เกลี่ย จากปัญหาที่เกิดขึ้น จึงต้องมีการจัดกระบวนการสร้างความเข้าใจ ให้ แก่ชุมชน มีการสร้างความรู้ ความเข้าใจด้านการบริหารจัดการในพื้นที่ให้แก่ชาวบ้านอย่าง ต่อเนื่อง โดยมีการประชุมร่วมกันของผู้ที่ได้รับประโยชน์และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง มาร่วม

กันวางแผนการจัดการ อย่างเป็นระบบ เพื่อลดความรุนแรงภายในหมู่บ้าน ชุมชนให้การ ยอมรับและเข้าใจ และการนำจุดเด่นของชุมชน คือ อาศัยความมีน้ำใจ สามัคคี ปรองดอง รักใคร่และดูแลกันเหมือนพี่น้อง ซึ่งเป็นพื้นฐานทางครอบครัวที่สำคัญมาก จึงสามารถแก้ไข ปัญหาและกลับมาพูดคุยกันได้เช่นเดิม

กระบวนการพัฒนา จากความขัดแย้งสู่ความเข้าใจ

จากเดิมที่ หมู่ 2 บ้านคลองหรั่ง มีปัญหาทางด้านการขัดแย้งเรื่องของความไม่เข้าใจ จากการขาดการให้ความรู้ ความเข้าใจแก่ชาวบ้าน คุณธรรมของชาวบ้านลดลง ดังนั้นทาง หมู่บ้านได้เล็งเห็นถึงปัญหาจึงได้ร่วมกันวางแผนกำหนดทิศทางในการแก้ปัญหา

- 1) ขั้นตอนการสร้างความรู้ (Appreciation : A) คือขั้นตอนการเรียนรู้ และแลกเปลี่ยนประสบการณ์ ขั้นตอนนี้จะเปิดโอกาสให้ผู้เข้าร่วมประชุมทุกคน แสดง ความ คิดเห็น รับฟังและหาข้อสรุปร่วมกันอย่างสร้างสรรค์เป็นประชาธิปไตย ยอมรับในความคิดของเพื่อนสมาชิก โดยใช้การวาดรูปเป็นสื่อในการแสดงความคิดเห็น และแบ่งเป็น 2 ส่วน

- การวิเคราะห์สภาพการของหมู่บ้าน ชุมชน ตำบล ในปัจจุบัน ให้ชาว บ้านร่วมกันสำรวจพื้นที่ของหมู่บ้าน ที่สามารถพัฒนาหรือต่อยอดให้เกิด ประโยชน์แก่ชุมชนและชาวบ้าน ซึ่งจากการสำรวจพื้นที่ภายในหมู่ ความ เป็นเอกลักษณ์ที่เด่นชัด คือ น้ำตกปากราง ที่เหมาะแก่การส่งเสริม ให้ทุก คนในชุมชนร่วมเสนอ และแสดงความคิดเห็นที่จะเริ่มการพัฒนาหรือจัด ลำดับความสำคัญ วางแผน วิเคราะห์ วิวิจารณ์ เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด แก่ชุมชน ก่อนลงมือทำการพัฒนาหรือปรับปรุง

- การกำหนดอนาคตหรือวิสัยทัศน์ อันเป็นภาพพึงประสงค์ในการพัฒนาว่าต้องการอย่างไรให้ทุกคนในชุมชนร่วมกำหนดเป้าหมาย ในส่วนที่ต้องการพัฒนาให้มีความชัดเจน เข้าใจ รู้จริง มีความเป็นน้ำหนึ่งเดียวกัน ไม่ให้เกิดความขัดแย้ง

2) ขั้นตอนการสร้างแนวทางการพัฒนา (Influence : I) คือขั้นตอนการหาวิธีการและเสนอทางเลือกในการพัฒนา ตามที่ได้สร้างภาพพึงประสงค์ หรือที่ได้ช่วยกันกำหนด วิสัยทัศน์ (A2) เป็นขั้นตอนที่จะต้องช่วยกันหามาตรการ วิธีการ และค้นหาเหตุผลเพื่อกำหนดทางเลือกในการพัฒนา กำหนดเป้าหมาย กำหนดกิจกรรม และจัดลำดับความสำคัญของกิจกรรม โครงการโดยแบ่งเป็น 2 ช่วง คือ

- การคิดเกี่ยวกับกิจกรรมโครงการที่จะทำให้บรรลุวัตถุประสงค์ ตามภาพพึงประสงค์
- การจัดลำดับความสำคัญของกิจกรรม โครงการ

3) ขั้นตอนการสร้างแนวทางปฏิบัติ (Control : C) คือยอมรับและทำงานร่วมกัน โดยนำเอาโครงการหรือกิจกรรมต่างๆ มาสู่การปฏิบัติ และจัดกลุ่มผู้ดำเนินการ ซึ่งจะรับผิดชอบโครงการ โดยขั้นตอนกิจกรรมประกอบด้วย

- การแบ่งความรับผิดชอบ
- การตกลงใจในรายละเอียดของการดำเนินการจัดทำแผนปฏิบัติ

การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นของบ้านคลองหรั่ง

เมื่อหมู่ 2 บ้านคลองหรั่งเมื่อใช้กระบวนการดังกล่าว ซึ่งส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลง ดังนี้

- 1) โครงการภายในชุมชนสามารถดำเนินการได้เอง ภายใต้ความรับผิดชอบ และเป็นแผนปฏิบัติการ ของหมู่บ้าน ชุมชน เช่น โครงการกองทุนหมู่บ้าน กิจกรรมหมกปุ๋ย กิจกรรมส่งเสริมภาคเกษตร
- 2) กิจกรรม โครงการที่ชุมชน เสนอขอรับการส่งเสริม สนับสนุนจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และหน่วยงานภาครัฐที่ทำงาน หรือสนับสนุนชุมชน เช่น การของบประมาณสนับสนุนพัฒนาถนนในหมู่บ้าน งบประมาณระบบเสียงตามสาย ระบบไฟฟ้าภายในหมู่บ้าน

- 3) โครงการที่ชาวบ้านต้องแสวงหาทรัพยากร และประสานงานความร่วมมือจากภาคีความร่วมมือต่างๆ ทั้งจากภาครัฐหรือองค์กรพัฒนาเอกชน เช่นการพัฒนา น้ำตกปากรางให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ในการขอความร่วมมือของบสนับสนุน ปรับปรุงถนน ปรับปรุงสถานที่บริเวณ เป็นต้น

ปัจจัยที่สำคัญที่จะช่วยให้การประชุม A-I-C ประสบความสำเร็จได้

1) การจัดประชุมกระบวนการ A-I-C นี้ "เน้นความเป็นกระบวนการ" จะดำเนินการข้ามขั้นตอน หรือสลับขั้นตอน ไม่ได้ เน้นการระดมความคิด และสร้างการยอมรับซึ่งกันและกัน ให้ความสำคัญกับการตัดสินใจ การกำหนดอนาคตร่วมกัน และเน้นการสร้างพลังความคิด วิเคราะห์ และเสนอทางเลือก ในการพัฒนาและพลังความรัก ความเอื้ออาทร การสร้างบรรยากาศที่เป็นมิตร อันเป็นพลังเชิงสร้างสรรค์ในการพัฒนา

2) การศึกษาและเตรียมชุมชน

- การศึกษาชุมชนเพื่อให้เข้าใจสภาพของหมู่บ้าน ชุมชน หรือตำบล ความสัมพันธ์ของกลุ่มต่างๆ การทราบความสามารถ ศักยภาพของกลุ่ม สภาพการพึ่งตนเอง เป็นต้น เพื่อให้ได้ข้อมูลที่เพียงพอ เป็นข้อเท็จจริง ในการกำหนดอนาคตทางเลือก รวมทั้งกลวิธีที่เหมาะสมในการแก้ไขปัญหา และการประสานความร่วมมือ
- การเตรียมชุมชนเพื่อทำให้กลุ่มต่างๆ ในชุมชน ประชาชนเข้าใจ และส่งผู้แทนที่มีอำนาจในการตัดสินใจของ กลุ่ม เข้าร่วมประชุม รวมทั้งมีการพิจารณาเพื่อกระจายโอกาสให้กลุ่มต่างๆ ในชุมชน เข้ามามีส่วนร่วม เช่น กลุ่มสตรี เด็ก คนจน ผู้ประสบปัญหาต่างๆ เป็นต้น

3) ผู้นำทำหน้าที่ขับเคลื่อนกระบวนการ A-I-C มีประสบการณ์ ความรู้ในเรื่องที่เกี่ยวข้องในการ ประชุม มีไหวพริบในการแก้ไขปัญหาสถานการณ์ เฉพาะหน้า สามารถไกล่เกลี่ย หรือมีวิธีการในการจัดการกับความขัดแย้ง ที่เหมาะสมในกรณีที่จะเกิดขึ้น โดยสามารถทำหน้าที่เตรียมชุมชน เตรียมการประชุม ดำเนินการประชุม และสรุปผล

- สร้างบรรยากาศในการประชุม เพื่อคลายความตึงเครียดของผู้เข้าร่วมประชุม
- การคุมขั้นตอนและเวลาในการดำเนินการประชุมให้เป็นไปตามกระบวนการ

- สรุปความเห็นที่แท้จริงของผู้เข้าร่วมประชุม โดยไม่สอดแทรกความเห็นหรือทัศนคติของตนเองลงไป
- ในกรณีที่มีข้อถกเถียงระหว่างผู้เข้าร่วมประชุม ซึ่งเกิดความต้องการปกป้องผลประโยชน์ของตนเอง ผู้ดำเนินการประชุมต้องทำหน้าที่ไกล่เกลี่ย และหาข้อยุติให้ได้
- วิเคราะห์และสังเกตบรรยากาศในการประชุม สำหรับจำนวนผู้จัดการประชุมอาจมีเพียงคนเดียวก็ได้เป็นผู้นำ การประชุม ซึ่งจะมีข้อดี คือ กระบวนการประชุมเป็นเอกภาพมากกว่า

ผลที่ได้รับจากการดำเนินการ

จากที่หมู่บ้าน 2 บ้านคลองหรั่ง ร่วมกันทำงานอย่างเป็นขั้นตอน ทุกขั้นตอนมีชาวบ้านร่วมเป็นส่วนหนึ่งในการคิด ส่งผลให้เกิดประโยชน์แก่ชาวบ้านและชุมชนอย่างชัดเจน ในเรื่องของความเข้าใจในทิศทางเดียวกัน ทำให้ชาวบ้านเกิดความรักในชุมชน ให้ความร่วมมือทุกกิจกรรมที่กำหนดหรือเชิญชวน เช่น กิจกรรมทำปุ๋ย กิจกรรมเก็บขยะภายในหมู่บ้าน ร่วมพัฒนาเส้น กิจกรรมพัฒนาน้ำตกปากราง ในทุกกิจกรรมทำให้ชาวบ้านเกิดความเห็นอกเห็นใจ เกิดความมีน้ำใจและคุณธรรม จนหมู่บ้านสามารถเป็นสังคมแห่งความรักได้ ด้วยความภาคภูมิใจของทุกคน

ข้อเสนอต่อการขยายผลในอนาคต

การสร้างสังคมที่ดี มีความสุข ต้องอาศัยหลายๆ ในองค์ประกอบ แต่สิ่งสำคัญยิ่งคือการสร้างความเข้าใจในชุมชน เพื่อลดภาวะความขัดแย้ง ส่งเสริมให้เกิดความรัก ความกลมเกลียวกันภายในชุมชน เพื่อเป็นการส่งเสริมให้ชุมชนเกิดความรัก ความสามัคคี มีคุณธรรมนั้น ควรมีการจัดกิจกรรมที่ช่วยส่งเสริมให้ชาวบ้านร่วมกันทำอย่างต่อเนื่อง และควรเป็นกิจกรรมที่เป็นรูปธรรม เพราะเมื่อชาวบ้านเห็นผลงานก็จะเกิดความรักความภูมิใจที่ร่วมกันสร้าง

ผู้ประสานงาน	นางปริดา คงเกลี้ยง ผู้ใหญ่บ้าน
ที่อยู่	หมู่ 2 บ้านคลองหรั่ง ตำบลคลองทรายขาว อำเภอกงหรา จังหวัดพัทลุง
โทรศัพท์	085-7879571

“จิตอาสา”ห้องสมุดใต้ถุนบ้านคุณธรรม

ศูนย์เรียนรู้ชุมชนบ้านเกาะทัง อ.นาโหนด จ.พัทลุง

ห้องสมุดใต้ถุนบ้านคุณธรรมที่คนทั่วไปถามหา..อยู่ที่ไหน

บ้านเกาะทัง หมู่ที่ 5 ตำบลนาโหนด อำเภอเมือง จังหวัดพัทลุง เป็นชุมชนเก่าแก่ ชุมชนหนึ่งที่เรียบง่าย และอยู่ในหมู่ที่ 5 ตำบลนาโหนด อำเภอเมือง จังหวัดพัทลุง คนในชุมชนใช้ชีวิตอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุขมายาวนานบนหลักคำสอนของศาสนา อิสลาม พุทธ คริสต์ ที่อบอุ่นไปด้วยความสัมพันธ์ระบบเครือญาติ มีอาชีพ ทำนา ทำสวนอยู่ภายใต้แนวคิดของความพอเพียง ที่ประชาชนส่วนใหญ่อพยพมาจากตำบลงหรา อำเภอเมือง จังหวัดพัทลุง ซึ่งต่อมาตำบลงหรายกฐานะเป็นอำเภองหราในปัจจุบัน ย้อนอดีตไปประมาณเก้าสิบปีที่ผ่านมาครอบครัวของนายเอียด ชูอักษร เป็นผู้เข้ามารุ่นแรกที่เข้ามาบุกเบิกตั้งถิ่นฐานจับจองที่ดินทำกิน นับตั้งแต่ปี พ.ศ. 2474 ท่านเป็นบุคคลที่มีความรู้เรื่องการใช้สมุนไพร ไสยศาสตร์ และพิธีกรรม ชาวบ้านรู้จักเรียกว่าแพทย์เอียด หลังจากนั้นไม่นาน ก็ได้มีการชวนเพื่อนบ้านอยู่กัน 2 ครอบครัว คือตระกูล จันทรเทพ มาตั้งรกรากเป็นเพื่อนบ้านกันและต่อมาก็มีคนอพยพเข้ามาเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ รุ่นต่อรุ่นจนถึงคุณเตือนใจ ชูอักษร และเพื่อนๆที่ริเริ่มและก่อร่างสร้างชื่อศูนย์การเรียนรู้แห่งนี้ขึ้นมากกว่า 10 ปี

กว่าจะมาถึงวันนี้.....ทำไมต้องทำห้องสมุดใต้ถุนบ้านคุณธรรม

จากโอกาสที่ได้เข้าร่วม งานสัปดาห์คุณธรรมครั้งที่ 3 ที่จัดโดยศูนย์คุณธรรม ทำให้

ศูนย์การเรียนรู้ฯ ได้รับหนังสือมากมายจากงานครั้งนั้น หนังสือเหล่านี้เป็นชุมชนทรัพยากร ชุมชนทรัพยากรทางปัญญา เป็นชุมชนทรัพยากรของการค้นหาเพื่อน การนำองค์ความรู้จากหนังสือเหล่านั้นได้มาเติมความสุข ความดี มาต่อยอดในชุมชนบ้านเกาะทัง จัดการความรู้จากการอ่าน หนังสือคู่มือการจัดกิจกรรมศาสนาสัมพันธ์ในสถานศึกษาที่ได้รับจากงานดังกล่าว ศูนย์เรียนรู้ชุมชนบ้านเกาะทังจึงได้ทำโครงการศาสนาสัมพันธ์กับการสร้างสุขในชุมชน จากงบประมาณจากสำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.) โดยใช้กระบวนการแลกเปลี่ยนวัฒนธรรมการเล่นพื้นบ้าน วัฒนธรรมการบริโภคอาหารท้องถิ่น และการเรียนรู้ศาสนา ของกันและกัน ได้ใช้สถานที่ของศูนย์เรียนรู้ชุมชนสวนสร้างสุขบ้านเกาะทัง เป็นพื้นที่ดำเนินกิจกรรม ที่ได้ถนอมบ้านมีมุมหนังสือเล็กๆที่ประกอบไปด้วยหนังสือน่าสนใจหลายประเภท ที่มาจากแหล่งต่างๆ เมื่อมีกิจกรรม ได้ถนอมบ้านจึงเป็นพื้นที่ ที่เด็กๆ ทั้งหมดมาใช้เป็นพื้นที่อ่าน เรียน เล่น ร่วมกัน ได้ถนอมบ้าน จึงเป็นมากกว่าที่ผูกเปลนอนพักกลางวัน ส่งเสริมการอ่านในเด็ก เยาวชน ผู้ปกครอง ผู้สูงอายุ และส่งเสริมผู้อ่านเปลี่ยนเป็นผู้ผลิต ห้องสมุดใต้ถุนบ้านจึงได้ก่อเกิดจากวันนั้นเป็นต้นมาและมีการทำงานร่วมกับศูนย์คุณธรรมมากกว่า 10 ปี ร่วมสร้างห้องสมุดคุณธรรมด้วยกัน เธอ ฉัน เขา = เราเข้าสู่เส้นทางพัฒนาต้นกล้าคุณธรรมจิตอาสาและความพอเพียง

การทำงานร่วมกับศูนย์คุณธรรม ตลอดระยะเวลากว่า 10 ปี รวมทั้งชุมชน สถานศึกษา และเครือข่ายภาคีอื่นเพื่อหนุนเสริมแก่กันเพื่อช่วยเติมเต็มให้กับเด็ก เยาวชนในชุมชนที่ขาดแคลน แต่รักการอ่าน จึงเริ่มต้นจากหนังสือและเรื่องราวต่างๆมากมายทั้งมีชีวิตและไม่มีชีวิต รอบตัวให้เป็นสื่อการเรียนรู้ได้ การใช้กลไกของเด็กๆที่ง่ายไม่ซับซ้อนมาร่วมกันคิด กันฝันว่าอยากเห็นห้องสมุดแบบไหน เป็นห้องสมุดในฝันที่ทุกคนอยากมี อยากเห็น ใช้กระบวนการมีส่วนร่วมทั้งเด็ก ผู้ปกครองมาร่วมกันสร้าง ช่วยกันเติม เพื่อนเครือข่ายภาคีอื่นๆ ทั้งภายนอก ภายในชุมชน ใช้บริการ พื้นที่ 3 ดี(เกาะทัง) พัฒนาเยาวชน ชุมชนให้เกิดสุขภาวะ โดยใช้ 3 ดีเป็นเครื่องมือ ได้แก่

- พื้นที่ดี ที่ทุกคนสามารถมาใช้ประโยชน์ร่วมกัน เช่นห้องสมุดเปิด 24 ชั่วโมงใต้ถุนบ้าน วัด ศาลา ร้านค้ามัสยิด เพื่อเปิดพื้นที่ทางปัญญา
- สื่อดี สื่อชุมชน วิถีชุมชน สื่อศิลปวัฒนธรรม หนังสือ เพลง มโนราห์ เพลงบอก และสื่อIT เน้น ภาษา ภูมิปัญญา และอัตลักษณ์ของชุมชน
- ภูมิดี คือ มีภูมิปัญญา มีทักษะชีวิต จิตปัญญา

หมายเหตุ : <https://www.gotoknow.org/posts/596574>

กระบวนการนำไปสู่...ศูนย์การเรียนรู้คุณธรรม

กว่าจะเติบโต ต้องผ่านกระบวนการบ่มเพาะพลังของเด็กและเยาวชน ถือเป็นสิ่งสำคัญที่สุดในการผลักดัน ในการขับเคลื่อน กิจกรรมต่างๆจึงยับยั้งจากใต้ถุนบ้านสูงาน“พัทลุงยิ้ม” ดังนั้นจึงมีกระบวนการในการพัฒนาเด็กเยาวชนในเครือข่ายพัทลุงยิ้มโดยเริ่มจาก

1) “การสร้างแรงบันดาลใจ” โดยจะพาแกนนำเด็กและเยาวชนไปแลกเปลี่ยนเรียนรู้และหาประสบการณ์กับภาคีเครือข่าย

2) “การพัฒนาศักยภาพแกนนำเด็กและเยาวชน” โดยการจัดค่ายพัฒนาศักยภาพแกนนำเด็กและเยาวชน ในด้านต่างๆ เช่น การสำรวจชุมชน การนำเสนอ การสื่อสารเรื่องราวต่างๆ ที่ได้ไปเรียนรู้ในชุมชน การสำรวจ และเรียนรู้ต้นทุนของกลุ่มตนเองและเพื่อนๆ การออกแบบ และวางแผนการทำงาน

3) “การลงมือปฏิบัติผ่านกิจกรรมพัทลุงยิ้มสัญจร” ซึ่งเป็นเครื่องมือสำคัญในการพัฒนาเด็กและเยาวชน ให้เป็นผู้นำ และลุกขึ้นมาเป็นพลเมืองที่มีความรับผิดชอบต่อสังคมได้สำเร็จ โดยการปรับเปลี่ยนแนวคิด และพัฒนารูปแบบการทำกิจกรรมของสภาเด็กและเยาวชนในแต่ละตำบล ให้ไปสู่การมีส่วนร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ ร่วมทำ และร่วมรับผิดชอบด้วยความเต็มใจและจิตอาสา เชื่อมร้อยความสัมพันธ์ระหว่างเด็กเยาวชน ครอบครัว และคนในชุมชนอีกด้วย

4) “การจัดงานพัทลุงยิ้ม” เพื่อเป็นพื้นที่สร้างสรรค์สำหรับเด็ก เยาวชน และครอบครัวในจังหวัดพัทลุงได้แล้ว ยังนำไปสู่พัฒนาศักยภาพเด็ก เยาวชน และครอบครัวในจังหวัดพัทลุงให้ลุกขึ้นมาเป็นพลเมืองที่มีความรับผิดชอบต่อสังคม แสดงออกถึงความกระตือรือร้น มีจิตสำนึกสาธารณะ จิตอาสา ด้วยการเปิดพื้นที่งานอาสาสมัครให้เด็กนักเรียน นักศึกษาได้เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดงาน จนนำไปสู่กิจกรรมการรวมกลุ่มรวมพลัง

ความสำเร็จ ความภาคภูมิใจ และความโดดเด่นเรื่องที่ยากบอก (จากค่ายพัทลุงยิ้ม)

เด็กหญิงนุธิตา หนูแป้น : นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนเทศบาลบ้านภูผาภิมุข “หนูและน้องชอบอ่านหนังสือมาก ที่ห้องสมุดใต้ถุนบ้านมีหนังสือให้หนูอ่านมาก น้องของหนูชื่อน้องเตย์ ชอบไปเล่นที่นั่น มีของเล่นหลายอย่าง ป้าป้อมบอกว่าอ่านแล้ว เล่นแล้วเก็บเข้าที่ด้วย บางทีหนูยืมหนังสือนทานไปฝากพ่อกับแม่ให้อ่านให้น้องฟังก่อนนอนด้วย ”

นางเครือวัลย์ แสงอำไพ : ผู้ปกครองของเด็กชายพัฒนกร แสงอำไพ อายุ 12 ปี

นักเรียนชั้น มัธยมศึกษาปีที่๓ กล่าวว่า “ ลูกชายเป็นเด็กที่มีปัญหาเรื่องสมาธิสั้น อ่านหนังสือไม่ค่อยออก มักจะเป็นปัญหากับคุณครูที่สอนในโรงเรียนอยู่เสมอ แต่หลังจากที่เราเข้าร่วมกับห้องสมุดใต้ถุนบ้าน กันทั้งครอบครัว ลูกมีโอกาสแสดงความสามารถในการวาดภาพ และได้เล่าเรื่องด้วยภาพ ทำให้ครอบครัวของเรา ลูกของเราค้นพบว่าลูกสามารถที่จะวาดภาพได้ดี เล่าเรื่องได้ดี ที่สำคัญที่ห้องสมุดได้เติมในบางเรื่องของจิตอาสา เรื่องการเปิดโอกาส การแบ่งปัน และอีกมากมายที่ไปหาที่อื่นไม่ได้ ตอนนี้ครอบครัวของเรามีความสุขกับลูกชายคนนี้ โรงเรียนก็ยอมรับเขา จนเขาเคยได้รับรางวัลจิตอาสาดีเด่นค่ะ”

นางพลอยศิริ หมวกสุข : ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านบ่วงช้าง เป็นโรงเรียนเครือข่ายการอ่านที่ร่วมงานกับศูนย์เรียนรู้ชุมชนบ้านเกาะทัง “จะเห็นการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นกับเด็กนักเรียนมากหลังจากที่เด็กมาใช้บริการของห้องสมุดใต้ถุนบ้าน เช่น วิชาภาษาไทย ซึ่งเด็กจะมีการอ่านที่ดีขึ้นโดยเฉพาะการเรียงความ จะเป็นเรื่องราวใกล้ตัวของเด็กที่เกิดขึ้นสำนวนน่าอ่าน น่าติดตาม เขียนภาษาได้ถูกต้องมากขึ้น เมื่อเขียนเรียงความเสร็จ ไม่อายที่จะให้เพื่อนในห้องได้ร่วมอ่าน แล้วแลกเปลี่ยนได้ จะเห็นพัฒนาการร่วมกันของเด็กค่ะ”

นายสมปอง โชติพิช : ผู้อำนวยการ กศน.เมืองพัทลุง “ กศน.เมืองพัทลุง รู้สึกเหมือนมีเพื่อนที่คิดแบบเดียวกัน ที่เห็นความสำคัญของการเรียนรู้ตลอดชีวิต โดยเริ่มต้นจากการอ่าน ทาง กศน.ทั้งจังหวัดเลยนะได้ ห้องสมุดใต้ถุนบ้านนี้เป็นต้นแบบให้กับ ครู กศน. รวมทั้งวันรักการอ่านที่ผ่านมาได้จำลองห้องสมุดใต้ถุนบ้านคุณธรรมไปไว้ที่ กศน.จังหวัดพัทลุง รวมทั้งทางกรมเองก็ได้พา ผอ.กศน.จังหวัดหลายจังหวัดที่รับตำแหน่งใหม่ มาเรียนรู้ที่ห้องสมุดใต้ถุนบ้านด้วย”

ด้วยฐานคิดว่า “พื้นที่สร้างสรรค์สามารถเกิดขึ้นได้ทุกที่” Facebook จึงเป็นช่องทางการสื่อสารประชาสัมพันธ์กิจกรรม แต่ยังเป็นช่องทางการแนะนำคนทำงาน การสื่อสารสิ่งที่ได้เรียนรู้ และค้นพบระหว่างการทำงาน ช่องทางการสื่อสารกับเด็กและเยาวชน รวมทั้งยังเป็นช่องทางระดมอาสาสมัคร มีกลไกและระบบการสื่อสารเพื่อการเปลี่ยนแปลง จนกระทั่งเกิด การปรากฏตัวของ “ผ้าถุง”

จากจุดเริ่มต้นของคุณเตือนใจ ที่มีความรักและหลงใหลในความสวยงามของผ้าถุง จึงได้สะสมผ้าถุงจากที่ต่างๆ ประกอบกับปัญหาสุขภาพของป้าป้อมที่ได้รับคำแนะนำจากแพทย์ให้สวมใส่เสื้อผ้าสบายๆแทนการนุ่งกางเกงหากต้องเดินทางเป็นประจำ ดังนั้นจึงได้นำกิจกรรม “นุ่งผ้าถุง” มาเป็นเครื่องมือการเล่นและเรียนรู้ในค่ายพัทลุงยิ้มปีที่ 3 ชื่อ “เรื่องเที่ยว เรื่องเล่า เรื่องเล่น ให้เป็นเรื่อง” เพื่อพัฒนาศักยภาพเด็กและเยาวชนให้ลุกขึ้นมาจัด

กิจกรรมพื้นที่สร้างสรรค์ในชุมชนของตนเอง ให้เด็กๆกลับไปนำผ้าถุงจากที่บ้านมาหัดนุ่งในกิจกรรมต่างๆ ทำให้เด็กเยาวชนได้กลับไปพูดคุยกับแม่หรือคนในครอบครัว “ผ้าถุง” ที่เคยเก็บไว้ในตู้ และนำออกมาใช้ และเป็น “สื่อ” สานความสัมพันธ์ระหว่างครอบครัว เกิดเป็นกระแสปฏิบัติการร่วมกัน “ทวงผ้าถุงคืน” จากนั้นมาก็ค่อยๆเติบโตเป็น “ชมรมคนเมืองลუნนุงผ้าถุงไทย” ปลุกกระแสให้สาวรุ่น และสาวใหญ่ในจังหวัดพัทลุงหันมานุ่งผ้าถุงกันอย่างคึกคัก จนสามารถนำไปสู่การขับเคลื่อนเป็นนโยบายในระดับจังหวัด

ผู้ประสานงาน นางเดือนใจ ชูอักษร ศูนย์การเรียนรู้ชุมชนสวนสร้างสุขบ้านเกาะทัง
โทร. 0896581505

ต้นกล้าคุณธรรม โรงเรียนบ้านบางม่วง คนเก่ง คนดี ตามวิถีอิสลาม

ความโดดเด่นของโรงเรียนบ้านบางม่วง

โรงเรียนบ้านบางม่วง ตั้งอยู่หมู่ที่ 3 ตำบลฝาละมี อำเภopakพะยูน จังหวัดพัทลุง เป็นโรงเรียนที่มีความโดดเด่นทางด้านวิชาการ จากผลการทดสอบระดับชาติทั้ง NT และ O-NET ที่อยู่ในอันดับต้นๆของระดับเขตพื้นที่การศึกษาพัทลุง เขต 2 มาโดยตลอด และมีศักยภาพในการบริหารจัดการในโรงเรียนจนสามารถผ่านการประเมินและได้รางวัลระดับต่างๆ เช่น โรงเรียนดีศรีตำบล สถานศึกษาพอเพียง โครงการบ้านนักวิทยาศาสตร์น้อย และโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพระดับเพชร เป็นต้น นอกจากนี้ได้มีการพัฒนาด้านผู้เรียนควบคู่กันโดยส่งเสริมพัฒนาผู้เรียนให้เป็นไปตามวิสัยทัศน์ ปรัชญา ปณิธาน พันธกิจ และเป้าประสงค์ของสถานศึกษา ซึ่งส่งผลให้เกิดอัตลักษณ์ในตัวผู้เรียน คือความรู้เด่น สุขภาพอนามัยดี มีคุณธรรม นำพัฒนาสังคม โดยกำหนดคุณธรรมอัตลักษณ์ให้เกิดในตัวผู้เรียนทุกคนอย่างเป็นรูปธรรมคือ ความมีระเบียบวินัย ความรับผิดชอบ และมีจิตสาธารณะ พร้อมความเป็นเอกลักษณ์ที่โดดเด่นของนักเรียนคือ การดำเนินชีวิตแบบวิถีอิสลาม เนื่องจากนักเรียน ผู้ปกครอง และชุมชน นับถือศาสนาอิสลาม 100 % ดังนั้นการจัดกิจกรรมต่างๆของโรงเรียนจึงบูรณาการให้เป็นไปตามหลักประเพณีวัฒนธรรมของอิสลามตามแนวเดียวกัน

กว่าจะมาถึงวันนี้ โรงเรียนบ้านบางม่วง.....โรงเรียนของชุมชน

โรงเรียนบ้านบางม่วงเริ่มก่อตั้งเมื่อวันที่ 15 กรกฎาคม พ.ศ. 2481 ในระยะแรกใช้ มัสยิดบ้าน บางม่วงเป็นสถานที่เรียนชั่วคราว ต่อมาปี พ.ศ. 2494 ประชาชนเห็นความสำคัญ ของการศึกษา จึงร่วมกันเสียสละแรงงาน และช่วยบริจาคทรัพย์สินจัดซื้อที่ดินและสร้าง อาคารเรียนชั่วคราวจำนวน 1 หลัง ใช้เป็นสถานที่เรียน จนกระทั่งวันที่ 24 กรกฎาคม พ.ศ. 2496 อาคารเรียนชั่วคราวเกิดพายุพัดพัง ต้องใช้มัสยิดบ้านบางม่วงเป็นสถานที่เรียนอีกครั้ง ต่อมาวันที่ 10 เมษายน พ.ศ. 2498 ได้สร้างอาคารเรียนถาวรเป็นเอกเทศโดยประชาชนได้ ช่วยกันสร้างจนแล้วเสร็จและน่านักเรียนมาเรียนในสถานที่แห่งนี้และพัฒนาเรื่อยมาจน ปัจจุบัน แต่ด้วยข้อจำกัดของสภาพพื้นที่ที่เป็นที่ราบติดกับทะเล ทำให้เวลาช่วงน้ำท่วมพื้นที่ ของโรงเรียนและชุมชนจะเป็นทางระบายน้ำลงสู่ทะเลทำให้โรงเรียนเกิดภาวะน้ำท่วมทุกปี และถ้าเป็นช่วงที่มีน้ำทะเลหนุนก็จะมีน้ำท่วมขังติดต่อกันหลายวัน ซึ่งส่งผลให้ตัวอาคารเรียน โต๊ะ เก้าอี้ ตลอดจนอุปกรณ์การเรียนเสียหายบ่อยครั้ง และโรงเรียนต้องหยุดการเรียนการสอนทีละหลายวัน ซึ่งจากสภาพปัญหาดังกล่าว ด้วยความตระหนัก พลังความสามัคคี ความ เสียสละของผู้ปกครอง ชุมชนที่มีจิตอาสา ตลอดจนองค์กรต่างๆที่เกี่ยวข้อง ที่เดินไปด้วย กันโดยมีจุดประสงค์ที่จะร่วมมือกันแก้ไขปัญหาและพัฒนาให้เกิดการเปลี่ยนแปลงที่ยั่งยืน อย่าง จึงร่วมระดมทุนปรับปรุงพัฒนาอาคารเรียนขึ้นมา จนทำให้โรงเรียนสามารถปรับปรุง พื้นอาคารให้สูงขึ้นเพื่อหลีกเลี่ยงน้ำท่วมได้ แต่ถ้าปีไหนน้ำท่วมสูงก็ยากที่จะเลี่ยงได้ แต่ก็ถือว่า สามารถแก้ไขปัญหาไปได้ระดับหนึ่ง ซึ่งผลจากความร่วมมือร่วมใจของชุมชน และองค์กร

ต่างๆที่เกี่ยวข้องทำให้โรงเรียนปรับปรุงพัฒนาอาคารสถานที่เรื่อยๆมา จนปัจจุบันโรงเรียนมี อาคารเรียนที่ยกระดับพื้นสูง สวยงามและเพียงพอสำหรับการจัดการเรียนการสอน มีสภาพ บรรยากาศโดยรอบที่ร่มรื่นสะอาดน่าอยู่ เอื้อต่อการเรียนรู้ และเป็นศูนย์รวมของชุมชนใน การทำกิจกรรมต่างๆ เป็นที่รักและผูกพันของคนในชุมชนจากผลของการพัฒนาโรงเรียน ไปด้วยกัน และจากผลที่โรงเรียนพัฒนาอย่างต่อเนื่องทำให้โรงเรียนเป็นที่ยอมรับและได้รับความชื่นชมในด้านความสะอาด ความเป็นระเบียบเรียบร้อย และมีสภาพบรรยากาศที่ดีเลิศ จากหน่วยงานภายนอกที่เข้ามาเยี่ยมชมอยู่เสมอ

เข้าสู่เส้นทางพัฒนาต้นกล้าคุณธรรม

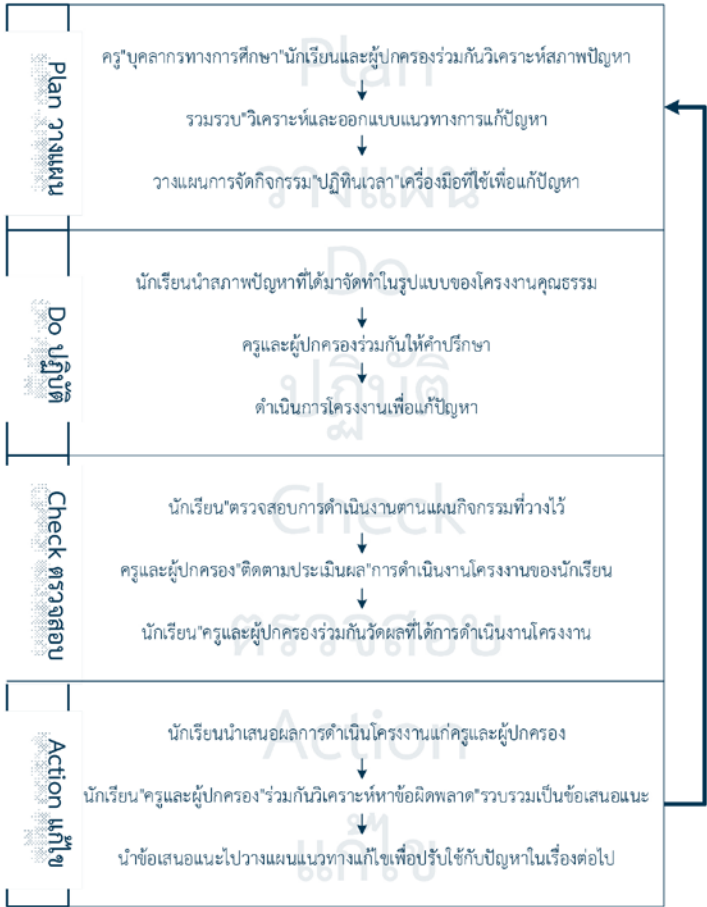
จากเดิมที่โรงเรียนบ้านบางม่วงมีทิศทางการบริหารจัดการในโรงเรียนโดยยึดตาม หลักนโยบายทั่วไปตามที่หน่วยงานต้นสังกัดกำหนดแต่ขาดการแก้ไขปัญหายุติกรรมที่ไม่ พึงประสงค์ของนักเรียนอย่างจริงจัง ผลที่เกิดขึ้นคือนักเรียนมีแต่ความเก่งแต่ยังขาดคุณธรรม จริยธรรมที่มั่นคงในจิตใจ ซึ่งส่งผลให้นักเรียนอ่อนด้นวินัย และความรับผิดชอบ ดังนั้นการ ดำเนินกิจกรรมต่างๆของโรงเรียน จึงมักจะเป็นไปด้วยความวุ่นวาย ไม่เป็นระเบียบเรียบร้อย สร้างความเหนื่อยหน่ายแก่ครูผู้ควบคุมที่ต้องคอยแก้ปัญหาเหล่านี้อยู่เสมอ และนักเรียน มักจะไม่รับผิดชอบในการทำงาน โดยครูต้องควบคุมดูแลอยู่ตลอดเวลาจึงจะสำเร็จ ดังนั้น ผู้บริหารและครูจึงเล็งเห็นถึงปัญหาดังกล่าวนี้ จึงได้ร่วมกันวางแผนกำหนดทิศทางการ แก้ไขปัญหาดังกล่าวเพื่อสร้างนิสัยที่ดีปลูกฝังคุณลักษณะของการเป็นคนที่มีระเบียบวินัย มี ความรับผิดชอบต่อตนเองและหน้าที่ที่รับมอบหมาย ตลอดจนสร้างจิตสำนึกให้เกิดขึ้น ในตัวนักเรียน ซึ่งผลการวิเคราะห์เห็นว่าปัญหาเหล่านี้ควรได้รับการฝึกฝนอย่างต่อเนื่องทั้ง จากที่บ้านและที่โรงเรียน คุณธรรมจริยธรรมจึงจะเกิดในตัวนักเรียนอย่างถาวร ดังนั้นจึงได้ ประชุมร่วมกันระหว่างผู้ปกครองกับทางโรงเรียนในการช่วยสร้างคุณลักษณะด้านความมี ระเบียบวินัย ความรับผิดชอบ และการมีจิตสำนึกให้เกิดขึ้นในตัวนักเรียนอย่างแท้จริง และแนวทางแก้ปัญหาที่โรงเรียนนำมาใช้คือการจัดทำโครงการคุณธรรมแก้ปัญหาในโรงเรียน โดยให้นักเรียนแบ่งกลุ่มจัดทำโครงการคุณธรรมง่ายๆที่นักเรียนเจอในชีวิตประจำวันนำมา สร้างเป็นโครงการแก้ปัญหา โดยนักเรียนร่วมมือกันกำหนดหัวข้อปัญหาเอง วิเคราะห์ปัญหา และหาแนวทางแก้ไขทั้งที่โรงเรียนและที่บ้านโดยมีเพื่อน ครู และผู้ปกครองมีส่วนร่วมใน การประเมิน และสรุปผลเมื่อเสร็จสิ้นกิจกรรม โดยกิจกรรมดังกล่าวจัดทำบูรณาการในช่วง ลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้

นอกจากนี้โรงเรียนได้นำจุดเด่นของโรงเรียนมาใช้ในการปลูกฝังคุณธรรมที่ดีในตัวนักเรียนเพิ่มเติม คือความเป็นอิสลาม เนื่องจากโรงเรียนบ้านบางม่วงตั้งอยู่ในชุมชนอิสลาม ผู้ปกครองและนักเรียนนับถือศาสนาอิสลามทั้งหมด ดังนั้นการบริหารจัดการและนโยบายต่างๆของโรงเรียนจึงมองเห็นถึงการนำหลักอิสลามมาใช้โดยความเห็นชอบของคณะกรรมการสถานศึกษา ผู้ปกครอง และชุมชน โดยร่วมกันวางแผนทิศทางการบริหารจัดการและการจัดการเรียนการสอนโดยนำวิชาอิสลามศึกษามาเป็นหลักสูตรท้องถิ่นที่จัดการเรียนการสอนในช่วงโมงโดยถือเป็นส่วนหนึ่งของกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม และการจัดกิจกรรมต่างๆที่บูรณาการกับหลักธรรมคำสอนของศาสนาอิสลามเพื่อปลูกฝังให้นักเรียนเป็นคนดีมีคุณธรรมจริยธรรม โดยยึดตามหลักคำสอนของศาสนาอิสลามมาเป็นแนวในการปฏิบัติตน ซึ่งผลจากการปลูกฝังนักเรียนดังกล่าว ทำให้นักเรียนค่อยๆ ซึมซับความเป็นคนดี มีวินัยในตนเอง รู้จักหน้าที่และความรับผิดชอบ มีจิตใจเอื้อเฟื้อช่วยเหลือผู้อื่น รู้จักแยกแยะดีชั่ว กลัวการทำบาป และดำรงตนอยู่ในหลักคุณธรรมจริยธรรมของศาสนาอิสลาม ซึ่งผลที่เกิดขึ้นคือ ความเป็นคนดี และจากผลที่เกิดขึ้นกับตัวนักเรียนดังกล่าวทำให้โรงเรียนสามารถพัฒนาไปในทิศทางที่วางไว้ได้อย่างตรงตามเป้าหมาย และมีการพัฒนาอย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอทั้งด้านการบริหารและด้านวิชาการ

กระบวนการนำไปสู่...การปลูกต้นกล้าคุณธรรมตามวิถีบางม่วง

ความสำเร็จในการปลูกฝังต้นกล้าคุณธรรมตามวิถีบางม่วง ใช้หลักการในการร่วมมือผู้ที่เกี่ยวข้องไม่ว่าจะเป็นนักเรียน ครู รวมทั้งผู้ปกครอง โดยยึดหลักตามแนวการดำเนินงานตามหลัก PDCA ดังแสดงในแผนภาพด้านล่าง

จากกระบวนการดังกล่าว โรงเรียนบ้านบางม่วง ใช้โครงการคุณธรรมเป็นเครื่องมือในการดำเนินกิจกรรมของนักเรียนเพื่อใช้ในการฝึกแก้ปัญหาอย่างเป็นระบบ ฝึกการทำงานเป็นทีม ฝึกการแก้ไขปัญหา สร้างข้อตกลงร่วมกันที่มาจากนักเรียนสร้างขึ้นมาเองภายใต้การกำกับดูแลของครูที่ปรึกษาประจำกลุ่ม และฝึกการสร้างคุณธรรมในตัวนักเรียนเองโดยที่ทุกคนพร้อมปฏิบัติไปด้วยกัน ภายใต้การประเมินของเพื่อน ครูและผู้ปกครองซึ่งผลที่ตามมาคือระเบียบวินัยของโรงเรียนที่เป็นไปตามแบบแผนเดียวกัน นอกจากโครงการคุณธรรมแล้วโรงเรียนบ้านบางม่วงยังใช้กิจกรรมแบบวิถีอิสลามมาสร้างแนวปฏิบัติแก่นักเรียนทั้งในโรงเรียนและที่บ้าน โดยนำหลักคำสอนและแนวปฏิบัติตามหลักศาสนาอิสลามมาบูรณาการในการดำเนินชีวิตของนักเรียนและการจัดการเรียนการสอน โดยจุดมุ่งหมายเพื่อให้นักเรียน

รู้จักละอายต่อการทำชั่วทั้งต่อหน้าและลับหลัง หมั่นทำความดีมีจิตสาธารณะและตั้งตนในการเป็นคนดีมีศีลธรรมอย่างตลอดไป

ยุทธศาสตร์สำคัญ 4 พัฒนา นำไปสู่การเพาะพันธุ์ต้นกล้าคุณธรรม

การวางแผนพัฒนาโรงเรียนบ้านบางม่วงได้ร่วมกันกำหนดเป้าหมายตามวิสัยทัศน์ของโรงเรียนที่ว่า “โรงเรียนบ้านบางม่วงจัดระบบบริหารการศึกษาที่มีประสิทธิภาพ ทันสมัย ตามหลักธรรมาภิบาล ให้นักเรียนมีความรู้คู่คุณธรรม รักความเป็นไทยและท้องถิ่นตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง พัฒนาบุคลากรสู่มาตรฐานทางวิชาชีพ โดยการมีส่วนร่วมของทุกฝ่าย” ดังนั้นโรงเรียนบ้านบางม่วง จึงมีวัตถุประสงค์สำคัญด้านการพัฒนานักเรียนให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมให้เป็นไปตามคุณลักษณะอันพึงประสงค์ มีคุณธรรมจริยธรรม โดยพัฒนาครอบคลุมผ่าน 4 เป้าหมายหลักดังนี้

1) การพัฒนาครู ส่งเสริมสนับสนุนให้ครูมีการพัฒนาตนเองอย่างสม่ำเสมอ ทัศนศึกษาแหล่งเรียนรู้ศึกษาดูงานตามหน่วยงานต่างๆอย่างหลากหลายเพื่อนำมาปรับหรือเป็นแนวในการพัฒนาโรงเรียนและพัฒนาตนเอง เป็นแบบอย่างที่ดีแก่นักเรียนในด้านคุณธรรมจริยธรรม ปฏิบัติตนเป็นศาสนิกชนที่ดีตามศาสนาที่ตนนับถือ มีภาวะผู้นำและผู้ตามที่ดี เป็นกัลยาณมิตรที่ดีต่อคนรอบข้าง และมีจิตสาธารณะเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมเป็นสำคัญ

2) การพัฒนานักเรียน จัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่หลากหลายเน้นให้นักเรียนมีส่วนร่วม และลงมือปฏิบัติจริง ส่งเสริมให้นักเรียนมีคุณธรรมจริยธรรม และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ผ่านโครงการ กิจกรรมต่างๆ ให้นักเรียนค้นหาความชอบ ความถนัดของตนเองและ

ส่งเสริมความเป็นเลิศแก่นักเรียนในด้านนั้นๆผ่านกิจกรรมลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้ กิจกรรมชุมนุม ลูกเสือเนตรนารี และการฝึกฝนเพิ่มเติมนอกเวลาเรียน พร้อมกับซ่อมเสริมช่วยเหลือนักเรียนที่มีความอ่อนด้อยในแต่ละด้านจนเกิดการพัฒนาเต็มตามศักยภาพของแต่ละคน

3) การพัฒนาภูมิทัศน์ และแหล่งเรียนรู้ต่างๆในโรงเรียน บริหารจัดการงบประมาณและระดมทุนเพิ่มเติมจากหน่วยงานต่างๆและชุมชน เพื่อนำมาปรับปรุงภูมิทัศน์บริเวณรอบๆโรงเรียนให้เป็นระเบียบ สวยงาม และปรับปรุงสิ่งก่อสร้างต่างๆในบริเวณโรงเรียนให้มีบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้ ร่มรื่น สะอาด ปลอดภัย โดยให้นักเรียนได้มีส่วนร่วมรับผิดชอบในการพัฒนาแต่ละจุดให้มีสภาพที่สะอาด น่าดู น่าอยู่ อยู่ตลอดเวลา

4) การพัฒนาผู้ปกครอง ชุมชน ประชุมผู้ปกครองและแกนนำชุมชนภาคเรียนละ 1 – 2 ครั้ง เพื่อชี้แจงนโยบายของโรงเรียนและร่วมกันวางแผนดำเนินงานร่วมกันระหว่างโรงเรียน ผู้ปกครอง และชุมชน โดยให้นักเรียนเข้าไปมีบทบาทในการทำกิจกรรมร่วมกับผู้ปกครองและ ชุมชน หรือโรงเรียนเป็นแกนนำในการทำกิจกรรมต่างๆร่วมกับชุมชน

ความสำเร็จ ความภาคภูมิใจ และความโดดเด่นของต้นกล้าแห่งท้องทุ่งบางม่วง

จากระบบการแก้ปัญหาด้านวินัย ความรับผิดชอบ และสร้างจิตสาธารณะให้กับกับขึ้นตัวนักเรียน ที่มีส่วนร่วมของครู นักเรียน และผู้ปกครอง สามารถแก้ไขปัญหานักเรียนได้ระดับหนึ่งซึ่งทำให้นักเรียนมีกฎกติกาในการดำเนินชีวิตที่มีแบบแผน มีวินัยต่อตนเอง มีความรับผิดชอบ และมีจิตสาธารณะต่อผู้อื่นมากขึ้น

- ความภาคภูมิใจของครูต่อศิษย์ คือได้เห็นศิษย์ที่น่ารัก มีความเป็นระเบียบเรียบร้อย และมีวินัยในการทำกิจกรรมต่างๆอย่างเป็นระเบียบ ซึ่งทำให้ครูสามารถดำเนินกิจกรรม โครงการต่างๆตามแผนสำเร็จลุล่วงไปด้วยดี
- ความภาคภูมิใจของนักเรียน คือ รู้จักมีวินัยในตนเองมากขึ้น สามารถทำงานสำเร็จทันเวลา ผลงานมีคุณภาพ สามารถอยู่ร่วมกับเพื่อนอย่างมีความสุข และได้รับคำชมเชยจากครูและผู้ปกครองอยู่เสมอ
- ความภาคภูมิใจของผู้ปกครอง คือได้เห็นลูกหลานที่เป็นระเบียบเรียบร้อยขึ้น มีความรับผิดชอบต่อตนเองและผู้อื่น รู้จักช่วยเหลือผู้ปกครองทำงาน และมีผลการเรียนที่ดีขึ้น
- ความภาคภูมิใจของชุมชน ศิษย์เก่า ขึ้นชมภาคภูมิใจกับรางวัล ชื่อเสียงของโรงเรียนที่ได้รับ และได้เห็นสภาพบรรยากาศของโรงเรียนที่น่าอยู่ นักเรียนน่ารัก จึงมีแรงจูงใจในการตัดสินใจส่งลูกหลานมาเรียนที่นี่

ผลจากการพัฒนาอย่างต่อเนื่องจึงส่งผลให้โรงเรียนบ้านบางม่วงมีความโดดเด่นเป็นเลิศเป็นที่ยอมรับขององค์กรภายนอกทั้งด้านอาคารสถานที่ ด้านนักเรียน และด้านวิชาการ ซึ่งในรอบ 5-6 ปีที่ผ่านมาโรงเรียนได้รับรางวัลต่างๆ เช่น 1) โรงเรียนศีลศรีตำบล 2) โรงเรียนสะอาด บรรยากาศสดชื่น ร่มรื่นด้วยพันธุ์ไม้ 3) สถานศึกษาพอเพียง 4) การบริหารจัดการขยะมูลฝอย สภาพภูมิทัศน์และการลดใช้พลังงานโรงเรียน ในรูปแบบ 360 องศา ในระดับดีเยี่ยม

บทเรียนที่ผ่าน.....นำสู่ความสำเร็จที่ยิ่งใหญ่

จากผลการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมพัฒนานักเรียนด้านคุณธรรมจริยธรรม บทเรียนที่ได้คือ ข้อตกลงในการสร้างวินัย ความรับผิดชอบ และความมีจิตสาธารณะของนักเรียน โดยการสร้างกติการ่วมกันทั้งโรงเรียน และผลผลิตที่ได้คือ ต้นกล้าคุณธรรม นั่นคือตัวนักเรียนที่มีคุณภาพทั้งด้านวิชาการและด้านคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ที่จะออกไปเจริญงอกงามและเผยแพร่ต้นพันธุ์คุณธรรมสู่ชุมชนและสังคมต่อไปภายภาคหน้า และเติบโตเป็นต้นไม้ใหญ่ที่แข็งแรงสามารถเป็นเกราะกำบังให้กับชุมชนและสังคมต่อไป

ภาคีเครือข่ายขยายต้นกล้าคุณธรรมแห่งท้องทุ่งบางม่วงสู่สังคม

จากผลการดำเนินงานโรงเรียนคุณธรรม และผลสำเร็จที่เห็นเป็นรูปธรรมอย่างชัดเจน ทำให้โรงเรียนบ้านบางม่วงเป็นที่ยอมรับจากองค์กรภายนอก มีภาคีเครือข่ายทั้งในเขตโรงเรียนเครือข่ายพันธุ์ปัญญาจำนวน 10 โรงเรียน และเครือข่ายโรงเรียนนอกเขตได้แก่ โรงเรียนบ้านเกาะเสือ โรงเรียนอนุบาลป่าบอน โรงเรียนบ้านท่าลาด โรงเรียนเทศบาลคูหาสวรรค์ นอกจากนี้ในองค์กรอื่นๆ เช่น มีสยิดบ้านบางม่วง กองทุนอะมานะฮ์ องค์การบริหารส่วนตำบลฟาละมี สถานีอนามัยวัดพระเกิด ร่วมเป็นเครือข่ายระดับตำบล โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพปากพะยูน หน่วยงานดับเพลิงปากพะยูน สถานีตำรวจภูธรปากพะยูน ร่วมเป็นภาคีเครือข่ายระดับอำเภอ และโรงเรียนระดับมัธยมศึกษา ได้แก่ โรงเรียนศาสนูปถัมภ์มูลนิธิ โรงเรียนปากพะยูนพิทยาคาร โรงเรียนหารเทวรังสีประชาสรรค์ โรงเรียนควนพระสาครินทร์ ระดับอุดมศึกษา มหาวิทยาลัยทักษิณวิทยาเขตพัทลุง มหาวิทยาลัยหาดใหญ่ ร่วมเป็นภาคีเครือข่ายในการดำเนินกิจกรรมสร้างสรรค์ต่างๆร่วมกับโรงเรียน

ข้อจำกัดที่ต้องกำจัด

จากการดำเนินงานที่ผ่านมา แม้ว่าจะเกิดความสำเร็จในภาพรวม แต่ในบางจุดก็ยังมีข้อจำกัดในการพัฒนา เช่น ข้อจำกัดด้านประเพณีวัฒนธรรมตามหลักของศาสนาอิสลามที่อาจจะแตกต่างจากประเพณีไทยเช่นประเพณีมารยาทเรื่องการไหว้เมื่อพบกัน เมื่อนักเรียนมาอยู่ในโรงเรียนต้องฝึกการไหว้ต่อคุณครู และแขกที่มาเยี่ยมในโรงเรียน ในส่วนนี้นักเรียนมักละเลยเพราะความไม่เคยชิน หรือไหว้แต่ไม่สวยงาม ดังนั้นครูจึงต้องสร้างความเข้าใจและฝึกฝนเกี่ยวกับมารยาทไทย เมื่อนักเรียนต้องอยู่ในสังคมที่ไม่ใช่สังคมอิสลามโดยปฏิบัติตนให้เหมาะสมโดยไม่ขัดต่อหลักศาสนาอิสลาม และสามารถอยู่ร่วมกับสังคมต่างศาสนาได้อย่างมีความสุข

ผู้ประสานงาน ครู กฤติยา มาดแมน โรงเรียนบ้านบางม่วง
ที่อยู่ หมู่ที่ 3 บ้านบางม่วง ต.ฟาละมี อ.ปากพะยูน จ.พัทลุง 93120
เบอร์โทรศัพท์ 074 - 618981

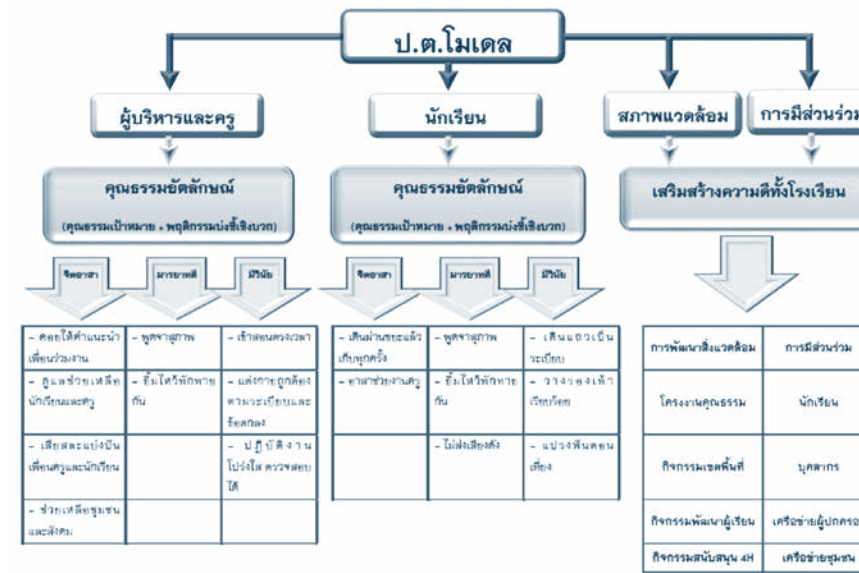
แหล่งเรียนรู้เชิงคุณธรรม โรงเรียนวัดป่าบอนดำ (ระแบบ – ถวิลประชาสรรค์) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพัทลุง เขต 2

โรงเรียนวัดป่าบอนดำ (ระแบบ – ถวิลประชาสรรค์) เป็นโรงเรียนขนาดกลาง ที่มีอายุเก่าแก่มากกว่า 96 ปี เปิดสอนครั้งแรกโดยหลวงธรรมรักษ์ธุมาร นายอำเภอปากพะยูน แต่ต้องยกเลิกไปเพราะขาดบุคลากร ต่อมาขุนราชบุรีรักษา นายอำเภอปากพะยูน พร้อมด้วยนายดำเนิน บุญรัตน์เศรษฐี ธรรมการอำเภอปากพะยูนได้ทำการเปิดเรียนอีกครั้งเมื่อวันที่ 1 มีนาคม 2464 โดยใช้ศาลาวัดป่าบอนดำเป็นสถานที่เรียน มีนายจันทร์ สุวรรณรักษ์ เป็นครูใหญ่ ให้ชื่อโรงเรียนว่า "โรงเรียนประชาบาลตำบลป่าบอน 1" (วัดป่าบอนดำ) เปิดสอนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 พ.ศ. 2481 นายอำเภอได้อนุมัติให้คนที่ค้างชำระชูปการตัดไม้มาทำโรงเรียน โดยราชการให้งบประมาณสมทบจำนวน 500 บาท สร้างในที่ดินซึ่งนายจันทร์ สุวรรณรักษ์ จ้างจอบไว้เพื่อสร้างโรงเรียน จำนวน 4 ไร่ พ.ศ. 2500 นายถวิล อุทัยรังษี ครูใหญ่ ร่วมกับผู้ปกครองนักเรียนสร้างอาคารชั้นเดียว 4 ห้องเรียน แทนอาคารหลังเก่าที่ชำรุด โดยมีผู้บริจาคเงิน จำนวน 90,000 บาท ราชการสมทบ 50,000 บาท พ.ศ. 2515 เปลี่ยนชื่อโรงเรียนเป็นโรงเรียนวัดป่าบอนดำ เพื่อให้สอดคล้องกับชื่อผู้อุปการะ คือ ท่านพระอาจารย์ระแบบ สิริบุญโญ (พระครูธรรมคุณาธร) และนายถวิล อุทัยรังสี จนกระทั่ง พ.ศ. 2541 สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ อนุมัติให้เปิดเรียนถึงชั้นจนถึงชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มาจนถึงปัจจุบัน (ยุบเลิกมัธยมศึกษาตอนต้น พ.ศ. 2550) มีพื้นที่ 15 ไร่ 96 ตารางวา มีเขตพื้นที่บริการ 5 หมู่บ้าน ได้แก่ หมู่ที่ 1, 2, 7 ในตำบลป่าบอน และหมู่ที่ 5, 8 ในตำบลวังใหม่ อำเภอป่าบอน จังหวัดพัทลุง

แต่ละปีจะหล่อหลอมชีวิตน้อย ๆ กว่า 250 คน และในช่วง 1 ปีที่ผ่านมา มีการขับเคลื่อนสร้างคุณธรรม จริยธรรม ร่วมกับมูลนิธิยุวสถิรคุณ และสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพัทลุง เขต 2 เพื่อให้บรรลุเป้าหมายตามวิสัยทัศน์ของโรงเรียน “ภายในปี 2564 โรงเรียนวัดป่าบอนดำ (ระแบบ – ถวิลประชาสรรค์) มีระบบบริหารจัดการศึกษาที่มีประสิทธิภาพ ทันสมัยตามหลักธรรมาภิบาล จัดการศึกษาให้นักเรียนมีความรู้คู่คุณธรรม รักความเป็นไทยและท้องถิ่น โดยการมีส่วนร่วมของผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่าย ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” การเสริมสร้างคุณธรรมของโรงเรียนวัดป่าบอนดำ (ระแบบ – ถวิลประชาสรรค์) เริ่มต้นจากการปลูกฝังให้นักเรียนมีมารยาทดีกับทุกคนทั้งเรื่องการพูดจา การไหว้ ความมีวินัย จากการทำกิจกรรมเดินแถวเป็นระเบียบ การถอดและการวางรองเท้าเป็นแถว การทำความสะอาดบริเวณโรงเรียน

แนวทางในการขับเคลื่อนคุณธรรมทั้งโรงเรียน เป็นไปตามคุณธรรมอัตลักษณ์ของโรงเรียน คือจิตอาสา มารยาทดี มีวินัย การกระทำต่างๆ ที่ทำด้วยใจ จะเกิดพฤติกรรมที่ถาวรและยั่งยืนขึ้นกับตัวนักเรียน ส่วนการปลูกฝังคุณธรรม คือการเรียนรู้จากการลงมือปฏิบัติจริง แนวทางการขับเคลื่อนคุณธรรมทั้งโรงเรียน สรุปได้ดังภาพ

รูปภาพแสดง ป.ต โมเดล

ในช่วงปีที่ผ่านมาโรงเรียนวัดป่าบอนดำ (ระแบบ - ถวิลประชาสรรค์) ได้ดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อให้บรรลุเป้าหมายตามวิสัยทัศน์ของโรงเรียน ที่ว่า “ภายในปี 2564 โรงเรียนวัดป่าบอนดำ (ระแบบ - ถวิลประชาสรรค์) มีระบบบริหารจัดการศึกษาที่มีประสิทธิภาพ ทันสมัยตามหลักธรรมาภิบาล จัดการศึกษาให้นักเรียนมีความรู้คุณธรรม รักความเป็นไทยและท้องถิ่น โดยการมีส่วนร่วมของผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่าย ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” ซึ่งกิจกรรมที่ดำเนิน เช่น โรงเรียนวิถีพุทธ โรงเรียนคุณธรรม สถานศึกษาพอเพียง และการทำกิจกรรมต่าง ๆ ร่วมกับ อบต. วัด และชุมชน อย่างต่อเนื่อง

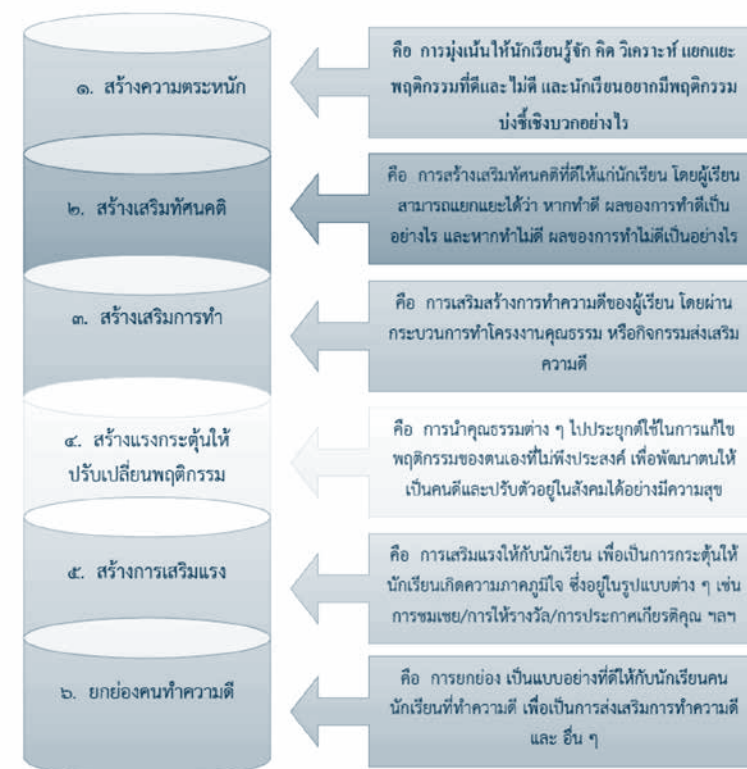
นอกจากนี้ โรงเรียนยังได้รับความร่วมมือจากองค์การบริหารส่วนตำบลป่าบอนให้การช่วยเหลือโรงเรียน เช่น หาคูชาวต่างชาติเข้ามาสอนภาษาต่างประเทศให้กับนักเรียน การจัดกิจกรรมวันเด็ก ก็จะมีกิจกรรมต่างๆ เป็นซุ้มอาหาร มีเวทีการแสดง เป็นงานที่รวมคนในชุมชนทั้งเด็กและผู้ปกครองให้มาร่วมกัน เป็นการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างบ้านโรงเรียน และท้องถิ่น นอกจากนี้ยังมีกิจกรรมอื่น ๆ เช่น กิจกรรมการรณรงค์ เรื่อง ไข้เลือดออก เป็นต้น

เครือข่ายกิจกรรม : ต้นทางสู่การเสริมสร้างคุณธรรม “จิตอาสา มารยาทดี มีวินัย” จากการที่โรงเรียนวัดป่าบอนดำ ได้รับการคัดเลือกให้เป็นโรงเรียนพระราชรัฏฐ์ ซึ่งมีการขับเคลื่อนในรูปแบบของการนำเอาโครงการคุณธรรมมาใช้ในการแก้ปัญหาพฤติกรรมของผู้เรียน ซึ่งทางโรงเรียนได้เข้าร่วมโครงการในปีการศึกษา 2559 จากการดำเนินงานมาแล้ว 1 ปีการศึกษา ทางโรงเรียนได้ขับเคลื่อนกระบวนการการทำโครงการสู่ตัวผู้เรียน โดยบรรลุผลตามตัวชี้วัดโรงเรียนคุณธรรม กระบวนการขับเคลื่อนกระบวนการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของทางโรงเรียน โดยการจัดอบรมเชิงปฏิบัติการ มีการให้ครูในโรงเรียนได้ทดลองทำโครงการคุณธรรมตามกระบวนการขับเคลื่อนโครงการคุณธรรม แล้วมีการขยายผลสู่ครูในโรงเรียน โดยได้รับความอนุเคราะห์จากวิทยากรโรงเรียนตะเครียะวิทยาคม อ.ระโนด จ.สงขลา โรงเรียนคุณธรรมต้นแบบ

ผู้บริหาร ครู และบุคลากรทางการศึกษามีการประชุมชี้แจง รูปแบบกระบวนการทำโครงการ วิเคราะห์พฤติกรรมอันพึงประสงค์ และพฤติกรรมอันไม่พึงประสงค์ เพื่อกำหนดคุณธรรมเป้าหมาย และกำหนดพฤติกรรมบ่งชี้เชิงบวก ของผู้บริหารสถานศึกษา ครู และนักเรียน ซึ่งนำไปสู่คุณธรรมอัตลักษณ์ของทางโรงเรียน คือ จิตอาสา มารยาทดี มีวินัย เป็นไปตามรูปแบบ ป.ด.โมเดล เมื่อได้คุณธรรมอัตลักษณ์ของทางโรงเรียน ก็มีการขยายผลสู่ตัวนักเรียน มีการนำเอาโครงการคุณธรรม/กิจกรรมคุณธรรมเป็นเครื่องมือในการพัฒนาผู้เรียนให้มีพฤติกรรมบ่งชี้เชิงบวก ตามที่โรงเรียนต้องการ เพื่อตอบสนองคุณธรรมอัตลักษณ์ของทางโรงเรียน ตามแนวทางการขับเคลื่อนในวาทกรรม “5 สร้าง 1 ความดี”

ชื่อ วาทกรรม : 5 สร้าง 1 ความดี

โดยมีการจัดทำโครงการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม เข้าบรรจุลงในแผนปฏิบัติการประจำปี มีการบรรจุเรื่องการทำโครงการคุณธรรม เข้าสู่โครงสร้างหลักสูตร โดยผู้เรียน ครู ผู้บริหาร จะร่วมกันนำเสนอ และทำโครงการร่วมกันในวันศุกร์เป็นประจำทุกสัปดาห์

การนิเทศติดตามทั้งภายในและภายนอก

การนิเทศภายในโรงเรียน นักเรียนมีการรายงานผลความก้าวหน้า และปัญหาในการดำเนินกิจกรรมโครงการคุณธรรมต่อผู้บริหาร ครู และเพื่อนนักเรียน ทุกสัปดาห์ในคาบเรียนคุณธรรมนำชีวิต ซึ่งการนิเทศเป็นไปอย่างกัลยาณมิตร และครูที่รับผิดชอบต้องรายงานผลการดำเนินงานทุกโครงการหลังดำเนินการเสร็จสิ้น 1 สัปดาห์ หรือถ้าเป็นกิจกรรมที่ดำเนินการตลอดปีการศึกษา ให้รายงานทุกเดือน

การนิเทศติดตามจากภายนอก โรงเรียนวัดป่าบอนดำ ได้รับการตรวจเยี่ยม นิเทศติดตาม และได้รับข้อเสนอแนะในการขับเคลื่อนโรงเรียนคุณธรรมจากศึกษานิเทศก์ จากสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพัทลุง เขต 2 และได้รับการนิเทศติดตามจากนิเทศอาสาของมูลนิธิยุวสถิรคุณ ที่ได้ให้คำปรึกษา ตลอดจนแนะแนวทางการขับเคลื่อนเพื่อให้โรงเรียนวัดป่าบอนดำดำเนินกิจกรรมตามแนวที่วางไว้ ซึ่งการนิเทศติดตามเป็นไปอย่างกัลยาณมิตร

การเปลี่ยนแปลงที่เปลี่ยนไป

ผลจากการดำเนินการขับเคลื่อนโรงเรียนคุณธรรมใน 1 ภาคเรียนที่ผ่านมา ปรากฏว่า พฤติกรรมที่พึงประสงค์ของนักเรียน มีการพัฒนาหรือมีพฤติกรรมบ่งชี้เชิงบวกมากขึ้น พฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ลดลง เช่น การเดินแถวของนักเรียน เมื่อก่อนนักเรียนจะเดินเป็นกลุ่ม เมื่อมีกิจกรรมส่งเสริมคุณธรรม ปรากฏว่านักเรียนจะเดินเป็นแถว ไม่ว่าจะเดินไปทานข้าวที่โรงอาหาร เดินเปลี่ยนห้องเรียน การวางรองเท้า นักเรียนมีการวางรองเท้าอย่างเป็นระเบียบ ตามลำดับเลขที่ เมื่อนักเรียนคนใดวางรองเท้าไม่เป็นระเบียบ จะมีการเตือน

จากนักเรียนในกลุ่ม หรือในห้อง ให้มีการวางรองเท้าให้ถูกต้อง มีการจัดวางรองเท้าให้เป็นระเบียบ การทำความสะอาดเขตพื้นที่ ที่จะเห็นได้จากบริเวณมีความสะอาดมากขึ้น และนักเรียนได้ร่วมกันทำความสะอาดมากขึ้น

การพูดจาสุภาพ และมารยาทของนักเรียน โดยจะมีการชักชวนของเพื่อน ๆ ในห้องเรียน หรือกลุ่มเพื่อนกันเองที่คอยตักเตือนเมื่อเพื่อนในห้อง หรือในกลุ่มมีการใช้คำไม่สุภาพ หรือการกระทำที่ไม่เหมาะสม ทำให้การพูดจา และมารยาทของนักเรียนสุภาพมากขึ้น

กิจกรรมสนับสนุนการทำความดีทั้งโรงเรียน

การพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม ให้กับนักเรียนภายในโรงเรียน ก็ควรส่งเสริมให้นักเรียนได้เป็นบุคคลที่มีคุณธรรม จริยธรรม ที่ได้รับการปลูกฝังในจิตใจของนักเรียนให้เกิดขึ้นทุกที่ ทุกเวลา ไม่ได้เกิดเฉพาะภายในโรงเรียนเพียงอย่างเดียว ซึ่งจะทำให้เกิดเป็นการพัฒนาที่ยั่งยืนได้ในที่สุด ดังนั้น การที่จะพัฒนานักเรียนให้เป็นผู้ที่มีคุณธรรม จริยธรรมอย่างเต็มตัว โรงเรียนจึงได้จัดกิจกรรมสนับสนุนการทำความดีทั้งโรงเรียน เช่น

- 1) กิจกรรมวันสำคัญทางศาสนา ได้แก่ กิจกรรมวันเข้าพรรษา กิจกรรมวันสารทเดือนสิบ
- 2) โครงการวิถีพุทธ
- 3) โครงการเศรษฐกิจพอเพียงเลี้ยงชีพได้ ได้แก่ การทำปลาตุ๋น การทำน้ำยาล้างจานใช้ภายในครัวเรือน การทำน้ำสมุนไพร การปลูกผักสวนครัว รั้วกินได้ เลี้ยงไก่ไข่ในโรงเรียน

ผู้ประสานงาน นางอาภากร หนูนวล ผู้อำนวยการโรงเรียนวัดป่าบอนดำ
โทร 074 625215

โรงเรียนคุณธรรม “โรงเรียนวัดไทรโกบ”

อำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพัทลุง เขต 1

เส้นทางสู่โรงเรียนคุณธรรม

โรงเรียนวัดไทรโกบ เห็นความสำคัญของการจัดการศึกษาให้เด็กและเยาวชนได้ เป็น คนที่มีความรู้คู่คุณธรรม ซึ่งการศึกษาเป็นกระบวนการที่สำคัญยิ่งในการพัฒนาคน ให้มีคุณภาพ มีความสามารถที่จะปรับตัวได้อย่างรู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ และมี คุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามความเหมาะสมตามกาลเวลาและของสังคมไทย ดังปรากฏจาก นโยบายทางการปฏิรูปการศึกษาให้ความสำคัญสูงสุดกับการปฏิรูปการเรียนรู้โดยยึดผู้เรียน เป็นศูนย์กลาง มีการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับความสนใจและความถนัดของผู้ เรียน เน้นการปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม เพื่อให้คนสามารถพัฒนาสู่การเป็นคนที่มีสมบูรณ์ คือ เป็นคนดี คนเก่ง และมีความสุขอย่างแท้จริง

ตั้งแต่ปีการศึกษา 2552 โรงเรียนวัดไทรโกบมีจำนวนนักเรียน 74 คน ซึ่งในขณะนั้น นายสมเกียรติ ด้วนุ่น มารับตำแหน่งผู้อำนวยการโรงเรียนวัดไทรโกบ จากการที่โรงเรียนได้ ดำเนินงานตามโครงการส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมให้นักเรียน โดยใช้กิจกรรมต่าง ๆ ทั้ง ในห้องเรียนและนอกห้องเรียนอย่างต่อเนื่อง ส่งผลให้นักเรียนโรงเรียนวัดไทรโกบมีคุณธรรม จริยธรรมและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามหลักสูตรสถานศึกษา ทำให้โรงเรียนเปลี่ยน

สภาพ จากโรงเรียนขนาดเล็กเป็นโรงเรียนขนาดกลาง ครู นักเรียนและโรงเรียนได้รับรางวัล ระดับ เขตพื้นที่การศึกษา ระดับจังหวัด ระดับภาคและระดับประเทศอย่างต่อเนื่อง นักเรียน มีคุณธรรม จริยธรรม มีสัมมาคารวะและจิตสาธารณะถือเป็นแบบอย่างได้ ผู้ปกครองและ ชุมชนให้ความเชื่อมั่นสูง ได้รับการยอมรับในวงกว้าง ในแต่ละปีการศึกษาจำนวนนักเรียน เพิ่มขึ้นทุก ๆ ปี จนปัจจุบันโรงเรียนวัดไทรโกบเป็นโรงเรียนขนาดกลาง มีจำนวนนักเรียนปี การศึกษา 2560 จำนวน 135 คน

ปัญหาที่อยากแก้ ความดีที่อยากทำ

ปัจจุบันสภาพเศรษฐกิจและสภาพทางสังคมเปลี่ยนแปลงไป โลกมีความเจริญทาง ด้านเทคโนโลยี แต่ในทางตรงกันข้ามคุณธรรมและจริยธรรมในสังคมปัจจุบันมีแนวโน้ม เสื่อมโทรม ความเห็นแก่ตัว การเอาตัวรอดเอาเปรียบมีมากขึ้น โรงเรียนเป็นสังคมแรกที่เด็กมี โอกาสใช้ชีวิต ร่วมกับผู้อื่นมากมาย ดังนั้นครูจึงต้องรับภาระหน้าที่ในการฝึกอบรมหรือจัด กิจกรรมต่างๆ เพื่อเสริมสร้างให้นักเรียนมีคุณธรรม จริยธรรม คุณลักษณะอันพึงประสงค์ ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษา ขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 และค่านิยมหลัก 12 ประการของคนไทย ตามนโยบายรัฐบาล เพื่อความเจริญก้าวหน้าและความเป็นปึกแผ่น ของชาติในอนาคต

ดังนั้น โรงเรียนวัดไทรโกบจึงได้จัดให้มีโครงการ “โครงการส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมหลัก 12 ประการของคนไทย” พัฒนาผู้เรียนให้มีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ เพื่อให้สอดคล้องกับมาตรฐานที่ 2 ผู้เรียนมีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์

กระบวนการพัฒนาเพื่อปลูกฝังความตระหนักให้กับเด็กและเยาวชนด้านคุณธรรม จริยธรรม

โรงเรียนวัดไทรโกบ ได้จัดทำโครงการส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมให้นักเรียน อยู่เสมอ อย่างต่อเนื่อง และมีกิจกรรมที่หลากหลายในการปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรมให้ กับนักเรียน เพื่อให้ให้นักเรียนมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามหลักสูตรของสถานศึกษา โดย ดำเนินกิจกรรม ดังนี้

- 1) ปฏิบัติกิจกรรมวันสำคัญของชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์ โรงเรียนจะจัด ป้ายนิเทศให้ความรู้เกี่ยวกับวันสำคัญต่าง ๆ เพื่อให้นักเรียนได้ศึกษาหาความ รู้ และจะพานักเรียนไปร่วมกิจกรรมต่าง ๆ เช่น วันเฉลิมพระชนมพรรษาของ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวและสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์พระบรมราชินีนาถ

ทำร่วมในการทำความสะดวกบริเวณโรงเรียน ถนนหน้าโรงเรียน สะพานเชื่อมระหว่างหมู่บ้าน จุดเทียนชัยถวายพระพรพร้อมกับชาวบ้านในตำบลชะมวง ไปถวายเทียนพรรษาพร้อมเวียนเทียนและพัฒนาวัด วันสารท เดือนสิบจะพานักเรียนไปร่วมกิจกรรมที่วัด จัดทำพุ่มกฐินของโรงเรียนเดินแห่ไปยังวัดล่อ และนักเรียนจะมีส่วนร่วมในการบำเพ็ญประโยชน์ต่อสังคมโดยการช่วยเหลือวัดในการบริการน้ำดื่ม เก็บแก้ว เก็บจาน ล้างแก้ว และเช็ดโต๊ะ

- 2) กิจกรรมอบรมนักเรียนหน้าเสาธงในตอนเช้าหลังเคารพธงชาติ โดยครูเวรประจำวัน จะเป็นผู้ให้การอบรมและแนะนำเรื่องต่าง ๆ ที่นักเรียนยังปฏิบัติได้ไม่ดีหรือยังต้องปรับปรุงแก้ไข เพื่อสร้างความตระหนักให้แก่นักเรียนในการเป็นลูกที่ดีของพ่อแม่ เป็นศิษย์ที่ดี และเป็นพลเมือง ที่ดีของชาติ
- 3) กิจกรรมพัฒนาหลังเลิกเรียน ตอนเย็นหลังเลิกเรียนก่อนกลับบ้านนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 - 6 ทุกคนจะมาเข้าแถวด้านหน้าห้องพัสดุเพื่อเก็บขยะในบริเวณโรงเรียน ก่อนที่จะมานั่ง ท่องสูตรคูณ ท่องบทอาขยาน คำขวัญ ปรัชญาของโรงเรียน เอกลักษณ์ อัตลักษณ์ วิสัยทัศน์ ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงและสวดมนต์ไหว้พระทุกวัน
- 4) กิจกรรมดอกไม้แห่งความดี นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 - 6 ทุกคนบันทึกการทำความดีของตนเองทั้งที่โรงเรียนและที่บ้าน เพื่อต้องการให้นักเรียนเป็นคนดีเชื่อฟังคำสั่งสอนและ ให้ความเคารพพ่อแม่ ช่วยเหลืองานบ้านตามความสามารถของตนเอง ไม่ทำให้พ่อแม่เดือดร้อน ตั้งใจศึกษาเล่าเรียน เป็นนักเรียนที่ดี ให้ความเคารพและเชื่อฟังครู มีสัมมาคารวะ ช่วยเหลืองานครู ประพฤติตนอย่างตรงไปตรงมาทั้งต่อหน้าและลับหลัง ทำการบ้านหรืองานที่ครูมอบหมายให้สำเร็จใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์
- 5) กิจกรรมออมทรัพย์ โรงเรียนส่งเสริมให้นักเรียนรู้จักการออม โดยนำเงินที่เหลือจากการ ซื้อขนมในแต่ละวันมาฝากออมทรัพย์กับครูประจำชั้น ครูประจำชั้นจะนำฝากธนาคารออมสิน ให้ทุกเดือน ซึ่งมีเจ้าหน้าที่จากธนาคารออมสิน สาขาควนขนุน มาให้บริการถึงโรงเรียน นักเรียนทุกคนมีสมุดฝากเงินของธนาคารออมสิน
- 6) กิจกรรมปลูกผักสวนครัว นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 - 3 จะปลูกผักสวนครัวในกระถาง ส่วนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 - 6 จะปลูกผักสวนครัวในแปลง และจะ

นำไปจำหน่าย ที่ตลาดในหมู่บ้าน

- 7) กิจกรรมรณรงค์ประหยัดน้ำ ไฟ และสิ่งของต่าง ๆ โรงเรียนได้รณรงค์ให้นักเรียนรู้จักประหยัดน้ำและประหยัดไฟ โดยปิดน้ำและไฟฟ้าทุกครั้งหลังการใช้งาน โรงเรียนวัดไทรโกบ ได้เข้าร่วมโครงการพลังคิดสะกิดโลก ของสำนักงานนโยบายและแผนพลังงาน กระทรวงพลังงาน รณรงค์ให้นักเรียนใช้สิ่งของต่าง ๆ อย่างคุ้มค่า
- 8) กิจกรรมส่งเสริมประชาธิปไตย ส่งเสริมให้นักเรียนเป็นผู้นำ ผู้ตามที่ดี เคารพความคิดเห็นของผู้อื่น รู้จักการทำงานร่วมกับผู้อื่น การใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้งประธานสภานักเรียน การเลือกหัวหน้าชั้นเพื่อปลูกฝังพื้นฐานความเป็นประชาธิปไตยเบื้องต้น ให้แก่นักเรียน
- 9) กิจกรรมของหายได้คืน ส่งเสริมให้นักเรียนเป็นผู้ที่มีความซื่อสัตย์ต่อตนเองและผู้อื่น ไม่มีนิสัยคดโกง อยากรับของผู้อื่น พบเงินจะส่งคืนเจ้าของหรือครูเพื่อหาเจ้าของ
- 10) กิจกรรมส่งเสริมจิตอาสา ให้นักเรียนรู้จักการช่วยเหลือเพื่อน ช่วยเหลือครู ช่วยเหลือโรงเรียน ช่วยเหลือชุมชน ช่วยเหลือน้อง ๆ เท่าที่สามารถจะทำได้ เช่น ช่วยเหลืองานห้องสมุด ช่วยเหลือครูยกของถือของ
- 11) กิจกรรมไปมาลาไหว้และส่งเสริมมารยาทไทย ส่งเสริมให้นักเรียนไหว้ผู้ปกครองที่มารับ-มาส่งและไหว้คุณครูทุกวัน มีสัมมาคารวะและมารยาทที่งดงามเหมาะสมกับสถานภาพ
- 12) กิจกรรมส่งเสริมวินัย ส่งเสริมให้นักเรียนปฏิบัติตามระเบียบข้อบังคับของโรงเรียนอย่างสม่ำเสมอ

การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น เป็นอย่างไร

จากการที่โรงเรียนได้ดำเนินการจัดกิจกรรมตาม “โครงการส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมหลัก 12 ประการของคนไทย” ส่งผลให้โรงเรียน ครู นักเรียนได้รับรางวัลต่าง ๆ อย่างต่อเนื่องตั้งแต่ปี 2554 ถึง ปี 2560 เช่น โรงเรียน “รางวัลเสมา ของ ป.ป.ส. ระดับดีเด่น” เป็นสถานศึกษาพอเพียง และเด็กนักเรียนได้รับรางวัล “เด็กและเยาวชนดีเด่นแห่งชาติ” ต่อเนื่อง

บทเรียนที่ได้รับและคุณธรรมสำคัญ

จากการที่โรงเรียนได้ดำเนินการจัดกิจกรรมตาม “โครงการส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมหลัก 12 ประการของคนไทย” ทำให้นักเรียนโรงเรียนวัดไทรโกบมี คุณธรรมจริยธรรม มีสัมมาคารวะและจิตสาธารณะ ปฏิบัติตนตามค่านิยมหลัก 12 ประการของคนไทย

ข้อเสนอ ต่อการขยายผลในอนาคต

การดำเนินการจัดกิจกรรมตาม “โครงการส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมและค่านิยมหลัก 12 ประการของคนไทย” ต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่องและจริงจัง เพื่อให้นักเรียนเป็นผู้มีคุณธรรม จริยธรรม เป็นคนดี คนเก่ง เป็นที่พึงปรารถนาของสังคมและอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุขและมีคุณค่า

ผู้ประสานงาน	โรงเรียนวัดไทรโกบ
ที่อยู่	หมู่ที่ 9 บ้านไทรโกบ อำเภอกวนขนุน จังหวัดพัทลุง 93110
โทร	074842200

โรงเรียนหารเทารังสีประชาสรรค์
ตำบลหารเทา อำเภอกวนขนุน จังหวัดพัทลุง
กิจกรรมสถานักเรียนคุณธรรมจิตอาสา

สถานักเรียนที่โรงเรียนหารเทารังสีประชาสรรค์

โรงเรียนหารเทารังสีประชาสรรค์เป็นโรงเรียนที่สร้างขึ้นลำดับที่ 3 ของจังหวัดพัทลุง ตั้งขึ้นในชุมชนหารเทาโดยพระครูรังสีโสภณ (รื่น จุลรัตน์) ซึ่งเป็นที่เคารพศรัทธาเลื่อมใสของ คนในชุมชนหารเทาอำเภอกวนขนุนได้เคยร่วมใจกันบริจาคที่ดินเพื่อปลูกหลานของชาวบ้านในละแวกใกล้เคียงได้มีที่ศึกษาเล่าเรียน/เมื่อปีพุทธศักราช 2506 โดยการเสียสละที่ดินของคนชุมชนหารเทาเพื่อให้เกิดโรงเรียนทำให้อุปการะได้มีวิชาติดตัวไปในภายภาคหน้า หลังจากนั้นนักเรียนเพิ่มจำนวนมากขึ้นทุกปีเพราะวัดหารเทาให้การช่วยเหลือในการเป็นที่พักให้กับนักเรียนที่มาจากต่างถิ่น มีข้าวกันบาตรให้นักเรียนที่เป็นเด็กวัดได้รับประทาน ชุมชนรอบวัดยังเสียสละเกื้อกูลโดยการจัดข้าวแกงเพิ่มเติมมาถวายวัดซึ่งชาวบ้านเรียกว่าแกงเวียนใส่ปันโตมาถวายวัดนอกเหนือจากการตักบาตรในช่วงตอนเช้าแล้ว ซึ่งทำให้นักเรียนมีอาหารพอที่จะรับประทานในระยะแรกได้ใช้อาคารศาลาการเปรียญของวัดหารเทาเป็นสถานที่เรียนต่อมาในภายหลังพระครูรังสีโสภณ กำนัน และชาวบ้านได้ร่วมแรงกันหารที่ดินชาวบ้านซึ่งมีความศรัทธาเลื่อมใสต่อพระครูรังสีได้ร่วมกันบริจาคที่ดินเพื่อสร้างอาคาร หลังจากนั้นจำนวนนักเรียนเพิ่มจากหลักร้อยเป็นหลักพันเพราะโรงเรียนมีน้อยในแต่ละพื้นที่โรงเรียนหารเทา

รังสีประสาทรค์จึงเป็นทีลองรับนักเรียนที่สอบโรงเรียนชั้นนำไม่ได้จากสถาบันบ้านดินลาน อำเภอดาใหญ่ถึงสถานี่พัทลุงอำเภอมืองจังหวัดพัทลุงขบวนรถไฟจากพัทลุงและมาจากหาดใหญ่เป็นรถไฟที่ชนนักเรียนในละแวกใกล้เคียงมาเรียนที่โรงเรียนหารเทาซึ่งมีทั้งไปและกลับที่มาพักที่บ้านและอาศัยวัดหารเทา แต่ก็สามารถสร้างนักเรียนให้มีคุณภาพจากอดีตจนถึงปัจจุบันถือได้ว่ายั่งยืนคงเส้นคงวา สถานักเรียนในอดีตก็มีมากับโรงเรียนแต่พบพบในการทำงานไม่โดดเด่นมากนักเพราะกิจกรรมที่ส่วนใหญ่เป็นการทำงานช่วยเสริมคุณครูเป็นส่วนใหญ่ ไม่ค่อยได้รับการพัฒนาศักยภาพทั้งจากโรงเรียนและหน่วยงานภายนอก ยุคที่การเมืองการปกครองแบ่งบานทางภาครัฐให้ความสำคัญกับการทำงานของสถานักเรียน ทำให้มีการเลือกตั้งเต็มรูปแบบมีการอบรมพัฒนาศักยภาพทั้งจากของโรงเรียนและของหน่วยงานภายนอกทำให้การพัฒนาคุณภาพของนักเรียนกลุ่มสถานักเรียนมีความโดดเด่นในการทำงาน มีความสามารถรอบด้านมากยิ่งขึ้นสามารถคิดโครงการในการทำงาน การแบ่งงานกันทำ มีการประชุมปรึกษาหารือในการทำงานในการแก้ปัญหาคุณครูแค่เป็นพี่เลี้ยงในการทำงานดังเช่นการจัดกิจกรรมต่างๆของโรงเรียนนักเรียนที่เป็นสถานักเรียนจะเป็นแกนนำสำคัญในการจัดสถานที่ผู้กล่าวจัดโต๊ะเก้าอี้ ถ้ามีการจัดกิจกรรมทางศาสนา ภาระในการดูแลพระสงฆ์ การดำเนินพิธีกรรมทางศาสนาเขาสามารถดำเนินการได้ถูกต้องสมบูรณ์แบบ นอกจากนี้แล้วกลุ่มสถานักเรียนยังสามารถทำงานร่วมกับชุมชนภายนอกได้เป็นอย่างดี เช่นการไปร่วมเดินเชิญชวนรณรงค์ในกิจกรรมต่างๆ กิจที่เกี่ยวกับวันสำคัญทางศาสนา นักเรียนกลุ่มสถานักเรียนได้เป็นแกนนำในการคอยดูแลน้องๆที่ไปร่วมประกอบพิธีกรรมทางศาสนาในวัดใกล้บ้านและเป็นผู้นำในการประกอบพิธีกรรมได้เป็นอย่างดีการแสดงบทบาทของสถานักเรียนในปัจจุบันจึงมีความโดดเด่นในการทำงานมีความเสียสละมีความรับผิดชอบ มีระเบียบวินัยประกอบกิจกรรมที่ได้รับมอบหมายได้เสร็จสิ้นด้วยความสมบูรณ์เป็นที่ประทับใจของเพื่อนนักเรียนครูอาจารย์และคนในชุมชนกระบวนการที่กลุ่มสถานักเรียนกระทำคือ การทำให้ดูเป็นแบบอย่างทั้งในเรื่องการแต่งกาย ทรงผม การทำงานตั้งแต่ช่วงเช้า ไปถึงเลิกเรียน และในบางเวลาที่ต้องการกำลังก็จะมาช่วยในทันทีจนงานสำเร็จ อยู่ให้เห็นคือกลุ่มสถานักเรียนจะทำงานแบบเป็นทีม จะร่วมกันทำมาพร้อมกันและกลับพร้อมกัน และเย็นให้สัมผัสได้คือการทำงานเพื่อส่วนรวมจริงๆไม่ได้ทำงานเพื่อหวังอะไรทำด้วยหน้าที่ยิ้มแย้มแจ่มใสเต็มใจให้การช่วยเหลือในการทำงานเมื่อการประเมินสถานักเรียนต้นแบบจึงได้รับรางวัลชนะเลิศอย่างภาคภูมิใจ การทำความดีงามให้น้องๆได้เห็นจนเกิดความเคยชินเมื่อที่สถานักเรียนในยามขอความช่วยเหลือในเรื่องต่างๆจึงได้รับความร่วมมือเป็นอย่างดีเสมอ

กว่าจะมาถึงวันนี้...

จากอดีตถึงปัจจุบันการจัดการเรียนการสอนของโรงเรียนหารเทารังสีประสาทรค์ยังมีการจัดการเรียนการสอนมีโปรแกรมเปิดรับนักเรียนเพื่อสนองการเรียนของนักเรียนที่มาเรียนนักเรียนที่มาเรียนต้องมีความอดทนสูงมากเพราะการเดินทางทั้งของคนไกล คนใกล้ ล้วนประสบปัญหาในการเดินทางมาเรียนเกือบทั้งหมดภายหลังความเจริญศิบลานเข้ามายังชุมชนหารเทามีถนนลาดยาง แต่ก็ยังเป็นแค่บางส่วนที่ห่างไกลออกไปยังเป็นถนนลูกรังเหมือนเดิมหลังจากปี 2521 มีไฟฟ้าใช้เกือบหมดทุกหมู่บ้านข้อมูลข่าวสารก็เข้าสู่ชุมชนอย่างรวดเร็วจากการจัดการเรียนการสอนร่วมทั้งการจัดกิจกรรมเสริมต่างๆทำให้นักเรียนพัฒนาทักษะของตนเองทั้งมีความสามารถในด้านต่างๆไม่ด้อยไปกว่านักเรียนของโรงเรียนชั้นนำไม่ว่าเรียนผลการเรียน การแข่งทักษะวิชา กีฬา ดนตรี โรงเรียนหารเทารังสีประสาทรค์มีชื่อเสียงในระดับต้นเสมอ กระทั่งในเรื่องของจิตอาสา นักเรียนซึ่งเป็นแกนนำในการทำกิจกรรมสามารถนำนักเรียนรุ่นน้องร่วมในการทำกิจกรรมทั้งภายในและภายนอกของโรงเรียนได้สำเร็จ และยังได้เป็นต้นแบบในการพัฒนาสถานักเรียนของโรงเรียนต่างๆทั้งในจังหวัดพัทลุงและจังหวัดใกล้เคียง จากรุ่นสู่รุ่นในการจัดกิจกรรมสถานักเรียนที่ให้มีตัวแทนทุกชั้นทำให้ในปีต่อไปการทำแบบนี้เป็นผลทำให้รูปการทำงานมีศักยภาพและมีความแข็งแกร่งทั้งในรูปองค์กร และความสามารถเฉพาะบุคคล สิ่งเหล่านี้สามารถดูได้จากการจัดกิจกรรมหน้าแถวในตอนเช้า การทำกิจกรรมในวันสำคัญทางศาสนา และการไปร่วมกิจกรรมของหน่วยงานต่างๆ พวกเขาสามารถทำงานเป็นทีมได้เป็นอย่างดีและยังสามารถทำงานร่วมกับเพื่อนนักเรียนของโรงเรียนอื่นได้เป็นอย่างดีด้วย มาจนถึงทุกวันนี้กิจกรรมสถานักเรียนก็ยังดำเนินกิจกรรมต่อไปแม้แต่ละชุดจะอยู่ทำงานรุ่นละหนึ่งปีแต่คุณภาพของงานที่สะท้อนออกมาล้วนแสดงถึงคุณภาพและจะต้องเป็นแบบให้กับน้องๆในรุ่นต่อไปสู่อนาคต

ปัญหาที่อยากแก้ ความดีที่อยากทำ

ปัญหาที่อยากแก้ คือ การมีสำนึกของนักเรียนของคนในชุมชนคือการทิ้งขยะเพราะถ้ามีสำนึกในการทิ้งให้เป็นเป็นที่เป็นที่ทิ้งให้ถูกที่ขยะก็จะหมดไปโดยอัตโนมัติ ขยะจะเป็นปัญหาของโรงเรียนทุกโรงเรียน ในระดับชุมชนเมืองใหญ่ต่างๆล้วนเกิดปัญหาเรื่องขยะล้นโรงเรียน ขยะมาจากการดื่มและการรับประทานอาหารของขบเคี้ยวต่างๆเมื่อนั่งรับประทานแล้วก็จะลุกออกจากที่นั่งแล้วไม่เก็บขยะที่เกิดขึ้นไปทิ้งแต่พฤติกรรมเหล่านี้ก็ไม่ใช่จะเป็นกับทุกคนมีเพียงบางกลุ่มที่กระทำแต่ก่อให้เกิดปัญหาได้เพราะเวลาที่อยู่ในโรงเรียนตั้งแต่ 07.00 – 16.00 น. ซึ่งในช่วงก่อนเข้าห้องเรียนและหลังเลิกเรียนมีขยะเกิดขึ้นมาก แต่

ในช่วงเวลาพักกลางวันจะเป็นช่วงเวลาที่เกิดขยะมากที่สุด หากมีมาตรการในการควบคุมขยะ จะเป็นการดี เช่น การจำกัดที่รับประทานอาหารให้อยู่เฉพาะในโรงอาหาร การไม่ให้ใช้แก้ว น้ำพลาสติก การนำถุงพลาสติกมาใส่ของรวมไปถึงการงดใช้โฟม ซึ่งมาตรการหรือแนวปฏิบัติ เหล่านี้จะทำให้ปริมาณขยะลดลงทันทีอีกทั้งเป็นการสร้างจิตสำนึกให้เห็นความสำคัญของ ความสะอาด ปลอดภัยโรค ในช่วงแรกหลังจากมีการพูดคุยกันเรื่องปัญหาขยะแล้ว มีการ ตักเตือน มีการพูดคุยมีการทำสัญญาประชาคมหากใครละเมิดมีมาตรการในการลงโทษ เช่น การไปทำงานจิตอาสาล้างห้องน้ำของโรงเรียนถ้ายังมีพฤติกรรมเหมือนเดิมให้ไป ทำกิจกรรม จิตอาสานอกโรงเรียน โดยการเก็บขยะหรือล้างห้องน้ำที่วัด หรือโรงพยาบาล ถ้าหากมีการ ใช้มาตรการหลายอย่างรวมกันจะ使人ในครอบครัว ชุมชน ช่วยกันว่ากล่าวตักเตือน และ ผู้ใหญ่จะต้องทำแบบอย่างที่ดีให้กับคนรุ่นใหม่จนเกิดความเคยชินและเกิดจิตสำนึกเรื่องการ ทิ้งขยะ เห็นขยะต้องเก็บขยะไปทิ้งในที่จัดไว้ ผลที่เกิดขึ้นในครอบครัว โรงเรียนและชุมชน ก็คือขยะจะค่อยๆหายไป ทุกที่ก็จะมีความสะอาดในที่สุด

สำหรับการแก้ปัญหาเรื่องขยะกลุ่มเครือข่ายของสถานักเรียนได้จัดทำโครงการ ธนาคารขยะ ขึ้นในโรงเรียนในการให้นักเรียนนำของมาฝากในช่วงตอนเย็น เช่น ขวดน้ำ กระดาษ กล่องนม ทำให้จำนวนขวดน้ำที่ตั้งอยู่ในพื้นที่ต่างๆ ลดลง กล่องนมก็ลดลงตามไป ด้วย วิธีการรณรงค์ในช่วงการทำพิธีหน้าเสาธงในตอนเช้าและมีการทำต่อเนื่องหลายวันทำให้ การนำขวดน้ำที่หมดน้ำแล้วมาฝากไว้เมื่อได้ปริมาณเพียงพอคณะกรรมการก็จะนำไปขาย ทำบัญชีเก็บไว้เมื่อนำไปขายก็จะคืนเงินให้กับนักเรียนที่นำไปขายไว้เป็นทุนการศึกษาให้กับ นักเรียนที่มาร่วมกับกิจกรรมนี้ทำให้ขยะที่เกิดจากขวดน้ำพลาสติกถูกเก็บมาเปลี่ยนเป็นเงิน กล่องนมยูเอชที ก็เช่นกัน ถูกนำมาเปลี่ยนเป็นเงิน ส่งให้ขยะในโรงเรียนหายไป ทำให้นักเรียน มาเงินออมไว้เป็นทุนการศึกษานี้ก็เป็นความสำเร็จของสถานักเรียนและนักเรียนในโรงเรียน

การขับเคลื่อนโรงเรียนทหารพรังสี่ประชาสรรค์ด้วยพลังสามัคคี

โรงเรียนทหารพรังสี่ประชาสรรค์ ใช้หลักพุทธวจนะ “สุขา สังขัสสะ สามัคคี ความพร้อมเพรียงของหมู่คณะ ทำให้เกิดความสุข” มาใช้ในการปฏิบัติกิจกรรมไม่ว่าเรื่องเล็กหรือเรื่องใหญ่ ทั้งความสามัคคีทางกายอันหมายถึงการร่วมแรงร่วมใจในการทำงาน และความสามัคคีทางใจอันหมายถึงการร่วมกันประชุมปรึกษาหารือเมื่อเกิดปัญหา ความสามัคคีจะเกิดขึ้นได้ ต้องอาศัยธรรมอันเป็นมงคลอีกข้อหนึ่งมาร่วมหนุนเสริม คือ หลักสาราณียธรรม หมายถึง ธรรมอันเป็นเหตุให้ระลึกถึงกัน การให้ความเคารพซึ่งกันและกันการไม่ทะเลาะเบาะแว้งกัน ซึ่งมีองค์ประกอบ 6 ประการดังนี้คือ 1) ทำต่อกันด้วยเมตตา 2) พูดต่อกันด้วยเมตตา 3) คิดต่อกันด้วยเมตตา 4) ได้มาแบ่งปันกันใช้ 5) ประพฤติให้ดีเหมือนเขา 6) ปรับความเห็นให้ตรง

การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น ความสุข ความภาคภูมิใจ ความสำเร็จในระดับคน ครอบครัว ชุมชน สังคม

ความสำเร็จของกลุ่มสถานักเรียนซึ่งเป็นทีมงานที่ผสมผสานนักเรียนในแต่ละระดับชั้นต่าง ๆ มาร่วมกันทำงานมาร่วมกันวางแผนในการทำกิจกรรมเป็นการแบ่งเบาภาระให้กับคุณครู และด้วยการผ่านการอบรมฝึกฝนทั้งที่โรงเรียนจัดขึ้นหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจัดขึ้นทำให้เป็นการเพิ่มพูนศักยภาพในการทำงานมีกระบวนการคิดที่เป็นระบบ มีการร่วมกันแสดงความคิดเห็นตามหลังของสังคมประชาธิปไตยกลุ่มนักเรียนเหล่านี้เป็นแกนนำในเรื่องต่างทั้งที่เป็นกิจกรรมของกลุ่มตนเองที่โรงเรียนที่กลุ่มสาระจัดกิจกรรมขึ้นรวมไปถึงการไปทำกิจกรรมกับชุมชน เมื่อกลุ่มคนที่มีความรับผิดชอบไปทำกิจกรรมงานหรือกิจกรรมต่างย่อมสำเร็จลุล่วงไปด้วยดี งานมีคุณภาพ ความภาคภูมิใจย่อมเกิดขึ้นทั้งกลุ่มนักเรียนและคุณครู รวมทั้งคนในชุมชนย่อมภาคภูมิใจในความสำเร็จของลูกหลาน กลุ่มคนเหล่านี้จะเป็นกลุ่มที่เป็นแรงเสริมให้เกิดแรงจูงใจแก่น้องๆในรุ่นต่อไปให้มีสำนึกของความเป็นพลเมืองที่ดีและจะเป็นกำลังสำคัญในการทำงานของรุ่นต่อไป

คุณธรรมสำคัญของโรงเรียนและบทเรียนที่ได้รับ

คุณธรรมที่สำคัญที่เกิดขึ้นคือการทำงานเป็นทีม หรือการมีจิตอาสาของนักเรียนแกนนำ ส่งผลให้กิจกรรมน้อยใหญ่ในโรงเรียน สำเร็จลงด้วยดีเพราะมีการทำงานเป็นทีม มีการแบ่งงานกันทำ บางงานต้องมีความเสียสละเพราะต้องทำกิจกรรมในช่วงเลิกเรียนเพื่อเตรียมงานของโรงเรียน พอในช่วงทำกิจกรรมมาร่วมเป็นผู้ดำเนินการเองทั้งหมดคุณครูเป็นแค่ที่เลี้ยงคอยหนุนเสริมในการทำงาน ดังนั้นหลักธรรมที่นำมาใช้ในการทำงานเรื่องความสามัคคี และหลักธรรมที่เกี่ยวข้องเนื่องหลักสาราณียธรรมจึงเป็นหลักสำคัญที่นำมาใช้ในการทำงานและ

ทำให้งานประสบผลสำเร็จ

ข้อเสนอต่อการขยายผลในอนาคต

การฝึกคนให้มีคุณภาพต้องมีการบ่มเพาะอย่างต่อเนื่องดูแลต่อเนื่องแนะนำเสริมสร้างเป็นเวลายาวนานพอสมควรจึงจะเกิดลักษณะนิสัยพฤติกรรมอันพึงประสงค์ ในส่วนของระดับประเทศควรมีนโยบายในการจัดกิจกรรมในการสร้างคนอย่างต่อเนื่องไม่ใช่จัดครั้งเดียวในหนึ่งปีแล้วมาทำใหม่ในปีต่อไป จังหวัดซึ่งเป็นตัวแทนของส่วนกลางควรขับเคลื่อนในเรื่องของการสร้างคนให้เป็นพลเมืองในด้านต่างๆให้มากขึ้นโดยใช้งบประมาณจังหวัดมาใช้ในการหนุนเสริมการทำกิจกรรม

กิจกรรมสถานักเรียนเป็นกิจกรรมที่เป็นการเสริมสร้างศักยภาพของนักเรียนให้มีคุณภาพในการทำงานทำให้เขาทำงานเพื่อส่วนรวมและเมื่อไปศึกษาในระดับอุดมศึกษาเขาย่อมเป็นแกนนำในการทำกิจกรรมเมื่อจบการศึกษาไปทำงานสิ่งที่ได้รับการฝึกการบ่มเพาะย่อมทำให้สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้อย่างราบรื่นและจะประสบผลสำเร็จในการทำงานร่วมกับผู้อื่น ดังนั้นการฝึกคนในรูปแบบสถานักเรียนก็จะเป็นส่วนหนึ่งที่ช่วยสร้างคนสร้างสังคมไทยให้มีความสงบสุขในความเป็นจริงได้และยังทุกภาคส่วนร่วมมือในการทำความสำเร็จไม่ไกลเกินจริง

ผู้ประสานงาน นายวิระ แสงเพชร โรงเรียนทหารวังลิ้นพระยาธรรมศาสตร์
ที่อยู่ บ้านเลขที่ 278 หมู่ที่ 4 ตำบลฝายละมี อำเภอปากพะยูน จังหวัดพัทลุง

โรงเรียนบ้านตลิ่งชัน อำเภอ ป่าพะยอม จังหวัดพัทลุง
“เรียงร้อยความดีที่มีในตลิ่งชัน”

ประวัติโรงเรียนโดยย่อ

โรงเรียนบ้านตลิ่งชัน เดิมชื่อ โรงเรียนประชาบาลตำบลป่าพะยอม 4 เปิดทำการสอนครั้งแรกเมื่อวันที่ 28 มิถุนายน 2483 ในสมัยขุนราชสุทิจ (นายสวัสดิ์ ยศพล) เป็นนายอำเภอควนขนุน มี นายยก สุขช่วย เป็นครูใหญ่คนแรก ต่อมาทางราชการได้เปลี่ยนชื่อเป็น โรงเรียนบ้านตลิ่งชัน

ที่ตั้ง เดิมเป็นท้องที่หมู่ที่ 4 ตำบลป่าพะยอม อำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง ต่อมาทางราชการได้แบ่งเขตการปกครอง จนปัจจุบันโรงเรียนบ้านตลิ่งชัน ตั้งอยู่หมู่ที่ 2 ตำบลบ้านพร้าว อำเภอป่าพะยอม จังหวัดพัทลุง ที่ดิน เป็นที่สาธารณประโยชน์ โรงเรียนบ้านตลิ่งชัน หมู่ที่ 2 ตำบลบ้านพร้าว อำเภอป่าพะยอม จังหวัดพัทลุง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพัทลุง พัทลุง เขต 1 เปิดสอนระดับชั้นอนุบาลปีที่ 1 ถึงระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เนื้อที่ 85 ไร่ เขตพื้นที่บริการ 3 หมู่บ้าน คือ หมู่ที่ 2 หมู่ที่ 6 และหมู่ที่ 9 ตำบลบ้านพร้าว อำเภอป่าพะยอม จังหวัดพัทลุง

บอกเล่าที่จะมาถึงวันนี้

เมื่อปีพ.ศ. 2549 เมื่อครั้งที่นายพงษ์ศักดิ์ ชูเพชร ยังดำรงตำแหน่งเป็นผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านตลิ่งชัน ท่านได้มีความสนใจในศิลปะการแสดงท้องถิ่นของภาคใต้คือ การรำโนราห์ เพราะท่านให้เหตุผลว่า โมนราห์คือการแสดงที่ขึ้นชื่อของคนใต้ และท่านเองก็อยากเห็นลูกหลานคนใต้ เช่น เด็กนักเรียนบ้านตลิ่งชันที่ให้ความสนใจ ได้รู้จักและเรียนรู้ที่

จะฝึกหัดการรำโนราห์ และอีกอย่างสังคมปัจจุบัน ความสำนึกทางคุณธรรมจริยธรรมของคนในสังคมเริ่มถดถอย เสื่อมลง เนื่องจากความคิด ค่านิยม ที่ค่อนข้างจะห่างเหินไปจากหลักศีลธรรมและคุณธรรมอันดี ซึ่งถ้าได้ส่งเสริมเกี่ยวกับศิลปวัฒนธรรมไทยก็จะเป็นการพัฒนาประเทศไทยจะช่วยขัดเกลาจิตใจให้อ่อนโยน มีคุณธรรม ความซื่อสัตย์ ความรับผิดชอบ ความเสียสละ ความกตัญญู เป็นต้น

ท่านผู้อำนวยการพงษ์ศักดิ์ ชูเพชร จึงได้ขอความอนุเคราะห์จากบุคคลภายนอกในคณะมนราห์ วลัยพรรณนัย จากจังหวัดนครศรีธรรมราช ที่ท่านรู้จัก ได้มาฝึกหัดให้เด็กนักเรียนที่มีความสนใจในมนราห์ ได้เรียนการรำโนราห์เป็นเวลา 1 เดือน

ต่อมาคุณครูสุจิตร์ เพชรจำรัส ครูโรงเรียนบ้านตลิ่งชัน ได้รับนโยบายจากท่านผู้อำนวยการพงษ์ศักดิ์ ชูเพชร ให้ส่งเสริมการฝึกรำโนราห์ อีกทั้งทางเทศบาลบ้านพร้าวได้ให้งบประมาณมาจำนวนหนึ่ง เพื่อจัดซื้อชุดมนราห์ จำนวน 10 ชุดให้แก่โรงเรียนบ้านตลิ่งชัน เพื่อเป็นการส่งเสริมวัฒนธรรมไทยในท้องถิ่น อีกทั้งผู้ปกครองนักเรียนก็ให้ความร่วมมือ สนับสนุนให้บุตรหลานได้เรียนรู้การรำโนราห์

นอกจากการส่งเสริมให้อนุรักษ์วัฒนธรรมของท้องถิ่นอย่างเช่นการรำโนราห์ซึ่งเป็น “อัตลักษณ์” ของโรงเรียนแล้ว ทางโรงเรียนบ้านตลิ่งยังมีกิจกรรมที่เสริมสร้างคุณธรรมความมีระเบียบวินัยและรับผิดชอบต่อโรงเรียน ได้แก่

1. กิจกรรมการดูแลรักษาสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนโดยการแบ่งหน้าที่ให้นักเรียนได้รับผิดชอบทำความสะอาด เก็บขยะในเขตพื้นที่ ที่แต่ละชั้นเรียนได้รับมอบหมายจากฝ่ายกิจการนักเรียน ทั้งนี้เพื่อให้นักเรียนทุกคนได้รู้จักบทบาทและมีความรับผิดชอบต่อหน้าที่ของตนเอง นอกเหนือจากการเรียน

2. กิจกรรมเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรม จะจัดขึ้นช่วงเที่ยงก่อนเข้าห้องเรียนในภาคบ่ายโดยให้นักเรียนท่องค่านิยม 12 ประการ สวดมนต์ กรวดน้ำ – แผ่เมตตา และนั่งสมาธิ ซึ่งกิจกรรมเหล่านี้จะอยู่ในโครงการเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรม และธรรมมาภิบาลในสถานศึกษา(โรงเรียนสุจริต) ซึ่งกิจกรรมนี้ฝึกให้นักเรียนเป็นคนที่มีสมาธิ อีกทั้งเป็นการปลูกฝังให้นักเรียนเป็นคนที่มีความซื่อสัตย์สุจริต มีคุณธรรม จริยธรรมและค่านิยมที่ดีงาม

3. กิจกรรมส่งเสริมการออมทรัพย์ ทางโรงเรียนได้นำมอบหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช จึงจัดให้มีโครงการออมทรัพย์ในแต่ละชั้นเรียน ส่งเสริมให้นักเรียนได้มีทักษะและเป้าหมายที่ชัดเจนในการออม เห็นคุณค่าของการออม รู้จักคุณค่าของเงินและสิ่งของ ต่างๆ รู้จักการใช้เงินให้เป็นประโยชน์มากที่สุด อันจะส่งผลให้การดำเนินชีวิตในอนาคต

ปัญหาที่ยากแก่

ปัญหาในเรื่องการฝึกรำโนราห์ ที่ทางโรงเรียนต้องการแก้ไข คือ ทำรำของนักเรียนได้ผิดเพี้ยนไปจากเดิม สาเหตุเพราะทางโรงเรียนบ้านตลิ่งชันขาดบุคลากรที่ฝึกหัดการรำโนราห์ที่เชี่ยวชาญ จึงทำให้ทำรำที่นักเรียนได้รับการถ่ายทอดยังไม่ค่อยถูกต้องอย่างแท้จริง ปัญหานี้ จึงอยากจะแก้ไขโดยการครูสอนทำรำโนราห์แบบดั้งเดิม

ส่วนในเรื่องของการส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมนั้น อย่างไรก็ตามสถาบันครอบครัวก็ถือว่าเป็นปัจจัยสำคัญที่มีบทบาทที่จะช่วยให้ลูกหลานสร้างความตระหนักให้มีจิตสำนึกในการสร้างคุณงามความดีแต่ปัจจุบันครอบครัวบางครอบครัว ไม่สามารถทำหน้าที่ของตนในการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมให้กับสมาชิกในครอบครัวได้จนกลายเป็นปัญหา รวมทั้งการที่พ่อแม่ส่วนใหญ่มักยกยอบทบาทดังกล่าวให้กับโรงเรียน ครูอาจารย์เป็นผู้ทำหน้าที่นี้แทนตน ดังนั้นทางโรงเรียนจึงอยากให้ครอบครัวตระหนักถึงการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมให้เกิดขึ้นในชีวิตลูกของตนโดยเริ่มจากสร้างค่านิยม เป็นคนดีมีคุณธรรม เพราะสถาบันครอบครัว นับว่าเป็นสถาบันลำดับแรกสุดที่สำคัญในการหล่อหลอมคุณธรรมจริยธรรมให้เกิดขึ้นแก่เด็กและเยาวชนที่จะเติบโตเป็นกำลังสำคัญของประเทศชาติต่อไปในอนาคต

กระบวนการพัฒนา ขั้นตอน วิธีการ กลไก

- 1. ประชุมปรึกษาเพื่อหาแนวทางการพัฒนาในโครงการ กิจกรรมต่างๆ
- 2. จัดทำโครงการต่อเนื่อง เพื่อเสนอของบประมาณดำเนินการ
- 3. แต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินงาน ผู้รับผิดชอบโครงการ และกิจกรรมต่างๆ
- 4. ดำเนินงานตามโครงการ กิจกรรมต่างๆ
- 5. สรุป ประเมินผล และพัฒนาแก้ไขเป็นระบบ

การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น

หลังจากที่นักเรียนโรงเรียนบ้านตลิ่งชันจัดให้มีโครงการและกิจกรรมต่างๆที่ได้กล่าวไว้ข้างต้นส่งผลให้นักเรียนได้มีประสบการณ์ใหม่ๆ ที่เกิดขึ้นจากการแสดงศิลปะการรำโนราห์ในสถานที่ต่าง ๆ ทำให้นักเรียนมีความกล้าแสดงออกในที่ชุมชน สร้างมีรายได้จากการรำโนราห์ ทำให้นักเรียนเป็นตัวแทนการอนุรักษ์วัฒนธรรมท้องถิ่นของภาคใต้และยังเป็นผู้สร้างแรงบันดาลใจให้กับรุ่นน้องได้เห็นคุณค่าในวัฒนธรรมท้องถิ่นภาคใต้ นักเรียนมีคุณธรรมจริยธรรม และ ค่านิยมที่ดีงาม อันได้แก่ ความรับผิดชอบ ความซื่อสัตย์ ความกตัญญูรู้คุณ การมีน้ำใจ การประหยัคต่อตนเอง เป็นต้น

บทเรียนที่ได้รับและคุณธรรมที่เกิดขึ้น

กิจกรรมที่โรงเรียนบ้านตลิ่งชันได้จัดให้มีขึ้น นับว่าเป็นกิจกรรมที่เป็นการส่งเสริมปลูกฝังให้นักเรียนได้มี คุณธรรม จริยธรรมและค่านิยมที่พึงประสงค์ทั้งความกตัญญู ความรับผิดชอบ ความซื่อสัตย์ ความสามัคคี ความเสียสละ เป็นต้น อีกทั้งยังทำให้นักเรียนได้มีส่วนร่วมกันมีบทบาทหน้าที่ของตนเองในการสร้างสรรค์คุณงามความดีให้กับชุมชน สร้างชื่อเสียง สร้างความภาคภูมิใจให้กับชุมชน ท้องถิ่นของตนเองอีกด้วย

ข้อเสนอแนะต่อการขยายผล

หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรส่งเสริมกิจกรรมที่สร้างความตระหนักให้เด็กและเยาวชนได้อนุรักษ์และสืบสานวัฒนธรรมท้องถิ่นภาคใต้ให้คงอยู่ต่อไป อีกทั้งช่วยพัฒนาให้เด็กและเยาวชนมีคุณธรรมที่ดีงาม เห็นควรดำเนินกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง

ผู้ประสานงาน นายอรุณ ชูคำ ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านตลิ่งชัน
ที่อยู่ หมู่ที่ 2 ตำบลบ้านพร้าว อำเภอบางปะยอม จังหวัดพัทลุง 93210
โทร. 0-7468-2987

โรงเรียนปากพะยูนพิทยาคาร อำเภอบางปะยอม จังหวัดพัทลุง
“โครงการโรงเรียนสุจริตด้วยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบ
โครงการทั้งระบบสู่การพัฒนาชีวิตที่ยั่งยืน”

ความโดดเด่นของโรงเรียนปากพะยูน

โรงเรียนปากพะยูนพิทยาคาร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 12 (นครศรีธรรมราช/พัทลุง) ตั้งอยู่ เลขที่ 345 หมู่ที่ 11 ตำบลดอนประดู่ อำเภอบางปะยอม จังหวัดพัทลุง ได้จัดตั้งโดยประกาศกระทรวงศึกษาธิการ ลงวันที่ 20 เมษายน พ.ศ.2519 ตลอดระยะเวลาที่ผ่านมาโรงเรียนได้มุ่งเน้นพัฒนาการศึกษาควบคู่กับการพัฒนาคุณธรรมให้กับนักเรียนและบุคลากรของโรงเรียน จนเป็นที่ยอมรับของประชาชน หน่วยงานและองค์กรต่างๆ ทั้งในระดับชุมชนจนถึงระดับประเทศ โรงเรียนปากพะยูนพิทยาคาร ได้รับการคัดเลือกเป็นโรงเรียนต้นแบบโรงเรียนสุจริตของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 12 (คัดเลือกเพียง 1โรงเรียนต่อเขตพื้นที่การศึกษา) พ.ศ.2556 และได้รับคัดเลือกให้เป็นโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. จากสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 12 พ.ศ.2560 “โรงเรียนปากพะยูนพิทยาคาร มุ่งมั่นในการพัฒนานักเรียนให้มีความรู้ คู่คุณธรรม เป็นพลเมืองดีและอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข”

บอกเล่าตัวอย่าง....กว่าจะมาถึงวันนี้....

นับแต่อดีต โรงเรียนปากพะยูนพิทยาคารได้จัดกิจกรรมการเรียนการสอนควบคู่ไปกับกิจกรรมที่ส่งเสริมนักเรียนในด้านคุณธรรมตลอดมา เช่น กิจกรรมเข้าค่ายคุณธรรม กิจกรรมวันสำคัญต่างๆ กิจกรรมบรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อน กิจกรรมจิตอาสา กิจกรรมส่งเสริม อนุรักษ์วัฒนธรรมท้องถิ่นและความเป็นไทย เป็นต้น การพัฒนาด้านคุณธรรมเริ่มจากการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมคุณธรรมให้นักเรียนและปรับปรุงเรื่อยมาจนกระทั่งมาบูรณาการคุณธรรมให้ควบคู่กับความรู้ในรายวิชาที่คุณครูสอนโดยการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในรูปแบบโครงงานคุณธรรม ซึ่งทำให้นักเรียนได้ทั้งความรู้และมีคุณธรรมไปพร้อม ๆ กัน มีรูปแบบการวัดผลและประเมินผลในด้านคุณธรรมที่ชัดเจน

ในปัจจุบันโรงเรียนมีโครงงานคุณธรรมที่เกิดจากการรวมกลุ่มของนักเรียนมากมายหลายโครงงาน จากจุดเริ่มต้นที่นักเรียนได้ทำโครงงานคุณธรรมในรายวิชาที่เรียนทำให้นักเรียนมีความรู้ด้านการทำโครงงาน เมื่อมีความรู้ก็นำความรู้นั้นมาทำโครงงานคุณธรรมที่เกิดจากการคิดของนักเรียนเองโดยไม่ได้เกี่ยวข้องกับรายวิชาเรียน เป็นความภาคภูมิใจที่นักเรียนนำความรู้ด้านโครงงานคุณธรรมมาใช้ในชีวิตประจำวัน ไม่ว่าจะเป็นการทำโครงงานคุณธรรม โครงการหรือกิจกรรมต่าง ๆ ที่ช่วยเหลือนักเรียน ครู โรงเรียนและชุมชน

ปัญหาที่ยากแก่ ความดีที่ยากทำ

ปัจจุบันโลกมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วทั้งทางสังคม เศรษฐกิจ การเมือง และเทคโนโลยี อันเป็นผลมาจากการพัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารแต่การพัฒนาทางด้านคุณธรรมจริยธรรมกลับด้อยลงไปจนเป็นปัญหาที่หลายฝ่ายต้องหันกลับมาช่วยกันในการแก้ปัญหา โดยเฉพาะอย่างยิ่งเยาวชนที่หลงยึดติดในวัตถุและวัฒนธรรมตะวันตกจนเกือบลืมรากเหง้าคุณธรรมจริยธรรมอันดีงามโรงเรียนปากพะยูนพิทยาคารตระหนักถึงปัญหา

ดังกล่าว จึงส่งเสริมการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในรูปแบบโครงงานคุณธรรมที่ทำให้นักเรียนมีคุณลักษณะ 5 ประการของโรงเรียนสุจริต ได้แก่ ทักษะกระบวนการคิด มีวินัย ซื่อสัตย์สุจริต อยู่อย่างพอเพียง และมีจิตสาธารณะ โรงเรียนสนับสนุน ส่งเสริมการทำโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. เพื่อร่วมมือกับผู้ปกครองและองค์กรต่าง ๆ ในชุมชนเพื่อพัฒนาคุณธรรมให้กับนักเรียนอย่างเป็นระบบทั้งในและนอกโรงเรียน จนกระทั่งคุณธรรมเหล่านั้นปลูกฝังและงอกงามอยู่ในจิตสำนึกและนิสัยของเขาเอง

กระบวนการพัฒนา (ขั้นตอน / วิธีการ / กลไก)

โครงการโรงเรียนสุจริตด้วยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงงานทั้งระบบ สู่การพัฒนาชีวิตที่ยั่งยืน เป็นโครงการที่ส่งเสริมการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในรูปแบบโครงงานคุณธรรมซึ่งสอดคล้องกับโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. มีขั้นตอนในปลูกฝังนักเรียนด้านคุณธรรม ดังนี้

โรงเรียนประชุมผู้ปกครองเครือข่าย ตัวแทนกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ตัวแทนสภานักเรียน และคณะครูผู้รับผิดชอบงานด้านคุณธรรม จริยธรรมนักเรียน ร่วมปรึกษาหารือ นำผลสรุปจากการประชุมมาจัดทำโครงการเพื่อเสนอผู้บริหารขออนุมัติโครงการแล้วจึงแต่งตั้งคณะกรรมการผู้รับผิดชอบฝ่ายต่าง ๆ

ในรายวิชาที่สอน คณะครูร่วมกันวิเคราะห์และจัดทำกิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงงาน นำกิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงงานเข้าสู่ชั้นเรียน ตั้งแต่ ม.1 – ม.6 โดยให้นักเรียนรวมกลุ่มระดมความคิดร่วมกันเพื่อหาหัวข้อโครงงานของกลุ่ม นักเรียนแต่ละกลุ่มศึกษาหาข้อมูลในการทำโครงงานแล้วจึงนำเสนอโครงงานต่อครูผู้สอน หลังจากนั้นให้นักเรียนปฏิบัติตามโครงงานที่ได้นำเสนอ สรุปผลโครงงาน จัดนิทรรศการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ครูประเมินผลโดยใช้เครื่องมือประเมินผลบูรณาการ 8 กลุ่มสาระ คัดเลือกผลงานดีเด่น (Best Practice) ของนักเรียนเพื่อเผยแพร่สู่สาธารณชนในโอกาสต่าง ๆ

นอกเหนือจากรายวิชาที่สอน ส่งเสริมให้นักเรียนรวมกลุ่มกันทำโครงงาน โครงการหรือกิจกรรมที่ส่งเสริมด้านคุณธรรมนอกเหนือจากที่นักเรียนได้ทำในรายวิชาที่เรียน สนับสนุนให้ทุกห้องเรียนมีโครงงานคุณธรรมของแต่ละห้องเรียนเอง ให้นักเรียนปฏิบัติตามคุณธรรมนั้นทั้งที่โรงเรียนและที่บ้านจนเกิดเป็นนิสัย

การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นเป็นอย่างไร (ความสุขที่เพิ่มขึ้น ความภูมิใจ ความสำเร็จในระดับคน ครอบครัว ชุมชน สังคม)

จากการจัดกิจกรรมทำให้นักเรียนมีพัฒนาการที่ดีด้านคุณธรรม มีคุณธรรมประจำใจ กล่าวคือในสิ่งดีงามและละเอียดใจที่จะทำในสิ่งที่ไม่ดี สังเกตได้จากคะแนนความประพฤติของนักเรียนที่มีคะแนนความดีเพิ่มขึ้นและถูกตัดคะแนนความประพฤติลดลง นักเรียนมีความสุขในการเรียนเพราะได้ทำในสิ่งที่ตนเองคิดและกำหนดขึ้นเอง ปฏิบัติตนอยู่ในระเบียบวินัยของโรงเรียน คณะครูมีความภาคภูมิใจในความสำเร็จของนักเรียน ชื่นชมที่เห็นนักเรียนทำในสิ่งที่ดีงาม ผู้ปกครองมีความสุขที่ได้เห็นบุตรหลานมีพัฒนาการที่ดีในด้านคุณธรรมจริยธรรม ผู้คนในชุมชนมีความใกล้ชิดสนิทสนมและมีความเอื้อเฟื้อต่อกันมากขึ้น ช่วยกันดูแลบุตรหลานในชุมชนให้อยู่ในคุณธรรมจริยธรรมที่ดีงาม ความสัมพันธ์ระหว่างบ้าน วัด โรงเรียน และองค์กรต่าง ๆ ในชุมชนมีมากขึ้นเนื่องจากได้ทำกิจกรรมหลายอย่างร่วมกัน

บทเรียนที่ได้รับจากฐานคุณธรรมในการดำเนินงาน

จากการจัดกิจกรรมตามโครงการโรงเรียนสุจริตด้วยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงงานทั้งระบบ ส่งเสริมพัฒนาชีวิตที่ยั่งยืน ทำให้นักเรียนเกิดคุณลักษณะ 5 ประการของโรงเรียนสุจริต คือ นักเรียนมีหลักในการคิดที่ถูกต้องและดีงาม มีความสามารถมีความรอบคอบและรอบรู้ในการวางแผนเพื่อให้ประสบความสำเร็จในชีวิต มีวินัย ปฏิบัติตามกฎหมาย ระเบียบของโรงเรียน ปฏิบัติตนอยู่ในกรอบของกฎหมาย ปฏิบัติตามกฎหมายจราจร ปฏิบัติตามข้อตกลงและแบบแผนของชุมชน ยึดมั่นในความซื่อสัตย์สุจริต อยู่อย่างพอเพียง และมีจิตสาธารณะ

นอกจากนี้นักเรียนยังมีความรู้เพิ่มขึ้นได้แก่ ความอ่อนน้อมถ่อมตน จากการไปทำกิจกรรมทำให้นักเรียนมีโอกาสพบปะบุคคลอื่น ๆ ในชุมชนมากขึ้น จะต้องมีการไหว้ การสนทนากับผู้ใหญ่ช่วยให้เกิดความอ่อนน้อมถ่อมตนขึ้นในนิสัย มีความรับผิดชอบในการปฏิบัติงานให้สำเร็จลุล่วง มีความรักสามัคคีในหมู่คณะ ความมีน้ำใจ และมีความกตัญญูรู้คุณต่อผู้มีพระคุณ

กิจกรรมสร้างคุณธรรมนำวิชาการ

กิจกรรมสำคัญที่โรงเรียนได้ส่งเสริมให้นักเรียนดำเนินการด้วยกระบวนการมีส่วนร่วม มีหลากหลายกิจกรรม กิจกรรมที่โดดเด่น ได้แก่ การทำโครงงาน ต่างๆ ซึ่งดำเนินการผ่านโครงการและกิจกรรม เช่น

- กิจกรรม “แถวไม่ตรง ธงไม่ขึ้น” เป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมให้นักเรียนมีระเบียบวินัย นักเรียนต้องควบคุมตัวเอง และดูแลเพื่อน ๆ เพื่อให้แถวเป็นระเบียบเรียบร้อย ทุกคนอยู่ในอาการสงบก่อนที่จะประกอบพิธีกรรมหน้าเสาธงในทุก ๆ เช้า
- กิจกรรม “พี่สภากาชาดน้องแก้ว 0” เป็นกิจกรรมที่พี่สภานักเรียนคอยช่วยเหลือน้องๆ ในด้านการเรียน เนื่องจากน้อง ๆ ที่เข้ามาใหม่หลายคนยังไม่รู้จักสนิทสนมกับคุณครู จึงไม่กล้าที่จะไปปรึกษาปัญหาทางการเรียนหรือการแก้ 0 กับคุณครู พี่ ๆ สภานักเรียนซึ่งรู้จักและสนิทสนมกับคุณครูมากกว่าก็จะเป็นตัวกลางที่คอยช่วยเหลือติดต่อประสานงานและพาน้อง ๆ เข้าพบคุณครู กิจกรรมนี้ส่งเสริมในด้านความเสียสละ ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ และความรักสามัคคีในหมู่คณะ
- กิจกรรมวันสำคัญทางศาสนา เป็นกิจกรรมที่นักเรียนได้ไปฟังธรรม ทำจิตใจให้สงบและร่วมกันทำความสะอาดวัด มัสยิด
- กิจกรรม “เล่านิทานคุณธรรมประกอบท่าทางให้น้อง ๆ ในโรงเรียนประถมศึกษาค้นหา”
- เป็นกิจกรรมที่นักเรียนมีโอกาสได้ใช้นิทานเป็นสื่อในการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมให้กับน้อง ๆ ในโรงเรียนประถมศึกษาที่อยู่ใกล้เคียงกับโรงเรียน
- กิจกรรม “ทำดีเพื่อพ่อ” เป็นกิจกรรมที่ทีมสภานักเรียนออกไปรณรงค์ให้คนในชุมชนร่วมกันทำความดีเพื่อในหลวงรัชกาลที่ 9
- กิจกรรมของชมรม TO BE NUMBER ONE และกิจกรรมพี่สหายหัส เป็นกิจกรรมที่พี่ ๆ เป็นที่ปรึกษาให้กับน้อง ๆ และเพื่อน ๆ ในการให้คำปรึกษาและหาทางแก้ปัญหาทั้งในด้านการเรียนและปัญหาส่วนตัว

- กิจกรรมจิตอาสา เช่น การบรรเลงดนตรีไทยโดยนักเรียนในงานบุญกุศล การร่วมปลูกป่ากับหน่วยงานต่าง ๆ การช่วยเหลือผู้ประสบภัยน้ำท่วม เป็นต้น กิจกรรมเหล่านี้ทำให้นักเรียนรู้จักเสียสละ เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ และช่วยเหลือซึ่งกันและกัน

ที่ยกตัวอย่างมานี้เป็นเพียงกิจกรรมส่วนหนึ่งที่ส่งเสริมนักเรียนในด้านคุณธรรมจริยธรรม ยังมีกิจกรรมอีกหลายกิจกรรมที่น่าสนใจอันเป็นผลมาจากการสอนโดยใช้รูปแบบโครงการคุณธรรม

ข้อเสนอต่อการขยายผลในอนาคต

สิ่งที่ต้องการทำต่อไปคือ นอกจากจะให้แต่ละห้องเรียนมีโครงการคุณธรรมของห้องเรียนเองแล้ว ก็ส่งเสริมให้นักเรียนได้ปฏิบัติตามคุณธรรมของห้องเรียนตามที่แต่ละห้องเรียนกำหนด ที่โรงเรียนคุณครูจะคอยส่งเสริม กำกับติดตาม ดูแล และขยายผลให้นักเรียนได้ปฏิบัติอย่างจริงจังที่บ้านโดยประสานกับผู้ปกครองให้คอยส่งเสริม กำกับติดตาม ดูแลให้นักเรียนปฏิบัติตามจนเกิดเป็นนิสัยที่ดีงาม เมื่อคุณธรรมข้อนี้สำเร็จก็จะส่งเสริมคุณธรรมข้ออื่น ๆ ต่อไปโดยนักเรียนจะเป็นคนเลือกคุณธรรมที่จะนำมาปฏิบัติเอง เพื่อให้เขารู้สึกว่านี่คือสิ่งที่เขาคิดเองและอยากทำด้วยตัวเอง

นอกจากนี้โรงเรียนปากพะยูนพิทยาคารจะมีการสร้างเครือข่ายโรงเรียนและองค์กรต่าง ๆ ในการขยายผลการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในรูปแบบโครงการคุณธรรมให้กับนักเรียน เพื่อพัฒนาเยาวชนให้มีความรู้ควบคู่คุณธรรม และอยู่ในสังคมอย่างมีความสุข

ผู้ประสานงาน	นายสุริยา บุญยัง / นางสาวจันทิมา ชูพงศ์
ที่อยู่	โรงเรียนปากพะยูนพิทยาคาร 345 หมู่ 11 ตำบลดอนประดู่ อำเภอ ปากพะยูน จังหวัดพัทลุง
โทร	074 699033 / 081 2777341 / 082 2618396

โรงเรียนวัดพิกุลทอง ตามรอยพ่อ แบบพอเพียง

ความโดดเด่นของโรงเรียนวัดพิกุลทอง

โรงเรียนวัดพิกุลทอง ตั้งอยู่หมู่ที่ 2 ตำบลชะมวง อำเภอกวนขนุน จังหวัดพัทลุง เป็นโรงเรียนที่มีความโดดเด่นทางด้านวิชาการ ผลการทดสอบระดับชาติ O-Net สูงกว่าระดับประเทศ มีการบริหารแบบมีส่วนร่วมทุกภาคส่วน จนทำให้โรงเรียนได้รับรางวัลต่างๆ เช่น ได้รับคัดเลือกให้เป็นสถานศึกษาแบบอย่างการจัดกิจกรรมการเรียนรู้และการบริหารจัดการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ประจำปี 2555 “สถานศึกษาพอเพียง 2555” จากกระทรวงศึกษาธิการ “สถานศึกษาพอเพียงต้นแบบ” ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพัทลุง เขต 1 ปี 2559 โครงการบ้านนักวิทยาศาสตร์น้อย โรงเรียนวิสุทธิคุณชั้นนำรุ่นที่ 5 รางวัล “โรงเรียนต้นแบบการจัดการเรียนรู้การสหกรณ์” ประจำปี 2559 ของกรมส่งเสริมสหกรณ์ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ โล่รางวัล เสมอ ปปส. ผลงานดีเด่นระดับเงิน โครงการสถานศึกษาสีขาว ปลอดภัย เสพติดและอบายมุข ปี 2558 รางวัล MOE AWARDS ปีการศึกษา 2558 ระดับดีเด่น สาขา ส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม ประเภท บุคคล ได้รับรางวัล MOE AWARDS ปีการศึกษา 2558 ระดับดีเด่น สาขา หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ประเภท สถานศึกษา จากกระทรวงศึกษาธิการ และการขับเคลื่อนปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในโรงเรียนวัดพิกุลทอง คือ การดำเนินนโยบาย บริการ ขยายผล นำปรัชญาที่ทรงคุณค่ามาปรับใช้อย่างเป็นลำดับขั้นตอน มีความชัดเจนทั้งในหลักคิดและหลักปฏิบัติ คณะครู นักเรียนและผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง มีความตระหนัก มีความสามัคคี ร่วมแรงร่วมใจกันทำงาน มีกระบวนการปฏิบัติงานที่เป็นไปในทิศทางเดียวกัน มีเป้าหมายร่วมกัน มีกระบวนการนิเทศติดตามงานอย่างสม่ำเสมอเป็นระบบ ผู้ปกครองและชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการเรียนรู้ และที่สำคัญที่สุด คือ โรงเรียนได้จัดทำโครงการตามรอยพ่อแบบพอเพียง

กว่าจะมาถึงวันนี้

โรงเรียนวัดพิบูลทอง (เรือนแก้วกาชาต) ตั้งอยู่ในที่ดินของวัดพิบูลทอง หมู่ที่ 2 ตำบลชะม่วง อำเภอกวนขนุน จังหวัดพิจิตร มีเนื้อที่ประมาณ 11 ไร่ 72 ตารางวา เปิดทำการสอนครั้งแรกเมื่อวันที่ 1 มกราคม 2457 โดยพระครูกาชาต (แก้ว กาญจนรัตน์) เจ้าอาวาสวัดพิบูลทอง ครูใหญ่คนแรก คือ นายทองคำ อุไรรัตน์ การจัดการศึกษาในระยะแรกดำรงอยู่ได้ด้วยเงินสนับสนุนของวัด การดำเนินงานของโรงเรียน ได้เจริญก้าวหน้ามาเป็นลำดับ เป็นที่ยอมรับของสังคม โรงเรียนมีข้อจำกัดด้านพื้นที่ที่จะให้นักเรียนได้ปฏิบัติอย่างทั่วถึง โรงเรียนจึงได้บริหารจัดการขับเคลื่อนโดยใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โดยให้นักเรียนฝึกปฏิบัติที่โรงเรียนแล้วไปขยายผลที่บ้านและชุมชน มีการดำเนินงานแบบครบวงจร โดยจัดทำโครงการตามรอยพ่อแบบพอเพียง ซึ่งมีกิจกรรมย่อยเพื่อพัฒนาด้านสังคม ด้านเศรษฐกิจ ด้านสิ่งแวดล้อม และด้านวัฒนธรรม มีการจัดกิจกรรมย่อย 10 กิจกรรมดังนี้

- กิจกรรมอมวันนี้เป็นเศรษฐีวันหน้า
- กิจกรรมธนาคารขยะรีไซเคิล
- กิจกรรมวิถีชีวิตสู่เศรษฐกิจพอเพียง (ปลูกผัก เลี้ยงปลา เพาะเห็ด การเลี้ยงไส้เดือน)
- กิจกรรมตลาดนัดนักเรียน “หัวตะกร้า นุ่งผ้าไทย ไปตลาดนัด”

- กิจกรรมปลูกจิตสำนึกอนุรักษ์น้ำของเยาวชนลุ่มน้ำคลองท่าแนะ
- กิจกรรมสหกรณ์ร่วมใจเด็กไทยพอเพียง
- กิจกรรมการทำปุ๋ยหมักชีวภาพ
- กิจกรรมโรงเรียนชุมชนฝึกสอนการรำนโนราห์
- กิจกรรมค่ายเยาวชนรักษ์สิ่งแวดล้อม
- กิจกรรมหิ้วปิ่นโตไปวัด

ซึ่งได้รับความร่วมมือจากผู้ปกครองนักเรียนและชุมชนเป็นอย่างดีโดยตลอดจนถึงปัจจุบัน จนทำให้โรงเรียนได้ผ่านการคัดกรองระดับภาคและไปนำเสนอผลงานเพื่อรับรางวัลระดับประเทศที่โรงแรมเซนทรา กรุงเทพมหานคร ในวันที่ 30 พฤศจิกายน 2560 ใน “กิจกรรมสหกรณ์ร่วมใจเด็กไทยพอเพียง” ความสำเร็จของการสหกรณ์โรงเรียนวัดพิบูลทองได้รับโล่รางวัล “โรงเรียนต้นแบบการจัดการเรียนรู้การสหกรณ์” ประจำปี 2559 ของกรมส่งเสริมสหกรณ์ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

ปัญหาที่อยากแก้ ความดีที่อยากทำ ที่จะทำได้

สิ่งที่อยากแก้ อยากทำ และทำให้ได้ คือ การจัดการศึกษาตามแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เป็นการจัดการเรียนรู้ที่ปลูกฝังหลักคิด หลักปฏิบัติที่ได้จากปรัชญามีสาระสำคัญและมีความเหมาะสมกับสภาพการณ์ในปัจจุบันที่ต้องนำมาบูรณาการกิจกรรมการเรียนรู้ให้เกิดกับผู้เรียน ทั้งในด้านความรู้ ด้านทักษะ ด้านเจตคติ มาประยุกต์ใช้ทำให้เกิดความคิด โดยคำนึงถึงเหตุและผล ความพอเหมาะพอควรของศักยภาพของแต่ละบุคคล ตลอดจนการเตรียมพร้อมต่อความเสี่ยงต่าง ๆ ที่จะเกิดขึ้น ซึ่งอยู่บนเงื่อนไขความรู้ และเงื่อนไขคุณธรรม จากการนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาเป็นหลักคิดและหลักปฏิบัติในการจัดการศึกษาให้กับนักเรียนโรงเรียนวัดพิบูลทอง ได้บังเกิดความสำเร็จในการจัดการเรียนรู้ ผู้เรียนเข้าใจในหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ทำให้เป็นผู้นำความรู้ใหม่ ๆ เข้าสู่กิจกรรมการเรียนรู้ ทำให้เป็นผู้มีความองงามด้วยอุปนิสัยที่พอเพียงและเป็นสิ่งที่กระตุ้นให้บุคลากรในสถานศึกษากระทำสิ่งที่มีคุณค่า จากการจัดกิจกรรมต่างๆจะมีประโยชน์เช่นสหกรณ์ร่วมใจเด็กไทยพอเพียงได้ใช้แก้ปัญหาการซื้อของแพงระบบสหกรณ์ช่วยแก้ปัญหาได้ที่เกิดจากการรวมกลุ่มของนักเรียน ครู ผู้ปกครอง และชุมชน และอยากจะขยายตลาดชุมชนที่จัดในบริเวณวัด หรือ โรงเรียน สัปดาห์ละ 2 วันเพื่อให้ประชาชนในชุมชนได้บริโภคสินค้าราคาถูก ปลอดภัยพิช ที่เป็นผลผลิตจากชุมชนเพื่อสร้างรายได้ให้กับประชาชนในชุมชน

กระบวนการพัฒนาการดำเนินงานตามโครงการตามรอยพ่อแบบพอเพียง

กระบวนการบ่มเพาะนักเรียนโรงเรียนวัดพิบูลทองให้มีคุณธรรมนั้น โรงเรียนใช้กิจกรรมต่างๆสร้างการเรียนรู้และส่งเสริมคุณธรรมเข้าไปในชีวิตของเด็ก ซึ่งประกอบด้วยกิจกรรมสำคัญดังนี้

กิจกรรม "ออมวันนึ่ง เป็นเศรษฐีวันหน้า" การดำเนินงานโดยนักเรียนทุกคนทุกชั้น ออมเงินทุกวัน โดยครูประจำชั้นรับฝากเงินและเป็นผู้เก็บเงินไว้ในแต่ละวัน เมื่อสิ้นเดือนจะมีเจ้าหน้าที่จากธนาคารออมสินสาขาควนขนุนจะมารับเงินฝาก ซึ่งนักเรียนทุกคนจะมีสมุดบัญชีเงินฝากที่นักเรียนไปเปิดบัญชีไว้กับธนาคารก่อนแล้วทุกคน มีการดำเนินการมาตลอดอย่างต่อเนื่องมากกว่า 5 ปี

กิจกรรมการออมทรัพย์ของนักเรียนครูประจำชั้นรับฝากเงินออมโดยจะมีแบบบันทึกการออมเงินของนักเรียนรายชั้น และมีเจ้าหน้าที่จากธนาคารออมสินมารับเงินทุกสิ้นเดือน

กิจกรรม ธนาคารขยะรีไซเคิล มีการดำเนินงาน คือ ประชุมแกนนำผู้ดำเนินการ และสมาชิกของชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 เพื่อกำหนดกิจกรรมประชาสัมพันธ์โครงการ ตั้งตะแกรงคัดแยกสำหรับทิ้งขยะในโรงเรียน วัด บ้าน (ชุมชน) ซึ่งได้รับการสนับสนุนจาก อบต.ชะมวง ได้นำตะแกรงมามอบให้โรงเรียน วัด บ้าน (ชุมชน) เพื่อให้ทิ้งขยะแยกประเภทได้นำตะแกรงมามอบให้ วัดพิบูลทอง และชุมชน เพื่อให้ทิ้งขยะแยกประเภท

นำขยะบางประเภทประดิษฐ์ของใช้ตามความคิดสร้างสรรค์ โดยให้นักเรียนสืบค้นและออกแบบชิ้นงานประดิษฐ์ของใช้ตามความคิดสร้างสรรค์จากอินเทอร์เน็ตและภูมิปัญญาที่เหมาะสมกับประเภทของขยะ แบ่งกลุ่มประดิษฐ์ตามแบบที่เลือกได้แก่ กล่องทิชชู หมวกกล่องดินสอ/ปากกา ชุดแฟนซี และปรับปรุงชิ้นงานจนเป็นที่พอใจ ของใช้ที่ทำจากขยะ เช่น หมวกและกระปุกออมสิน กล่องใส่ดินสอ ปากกา

นำขยะไปจำหน่ายและฝากธนาคารขยะรีไซเคิลที่โรงเรียน ขยะจากโรงเรียน วัด บ้าน (ชุมชน) นักเรียน ครู ผู้ปกครอง พนักงาน อบต.ชะมวง จะนำมาขายและฝากเงินฝากธนาคารขยะรีไซเคิลที่โรงเรียน แล้วขายต่อให้ร้านรับซื้อของเก่า ในวันนั้นเลย โดยรับซื้อเดือนละ 1 ครั้ง เงินฝากในสมุดธนาคารนักเรียนจะถอนได้เมื่อจบชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ซึ่งจะมอบในวันมอบ ปพ.1

การดำเนินงานธนาคารขยะรีไซเคิล ซึ่งได้รับงบประมาณสนับสนุนจาก อบต.ชะมวง 20,000 บาท มีขั้นตอนการดำเนินงานสร้างการเรียนรู้ให้กับเด็ก ดังนี้ แต่งตั้งคณะทำงาน และมอบหมายหน้าที่ ประชาสัมพันธ์กิจกรรม เปิดธนาคารขยะรีไซเคิล เปิดรับสมัครสมาชิกของธนาคาร สมาชิกคัดแยกขยะ ขายขยะ ออมเงิน และติดตามประเมินผล จากปริมาณขยะรีไซเคิลที่รวบรวมได้ จำนวนสมาชิกที่เข้าร่วมกิจกรรมและกำไรจากการซื้อขาย รวมทั้งการสังเกตพฤติกรรมของนักเรียนขณะปฏิบัติกิจกรรม เรียนรู้ที่จะอยู่อย่างพอเพียง จากกิจกรรมการเรียนรู้ นักเรียนมีคุณธรรม มีระเบียบวินัยในการทำงาน ซึ่งในระยะแรกต้องมีการลงบันทึกการเรียนรู้ลงในแบบบันทึก

กิจกรรมวิถีชีวิตสู่เศรษฐกิจพอเพียง (เพาะเห็ดนางฟ้า) การดำเนินงาน สืบเนื่องมาจากการเรียนการสอนวิชาการงานอาชีพชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 และประกอบกับโรงเรียนได้รับงบประมาณโครงการส่งเสริมผลผลิตเพื่ออาหารกลางวัน จึงให้นักเรียนศึกษาขั้นตอนการเพาะเห็ดนางฟ้า การดูแล วิธีการเก็บ ประโยชน์ การนำไปประกอบอาหาร การจำหน่าย การคิดคำนวณต้นทุน กำไร การกำหนดราคาขายและการจำหน่ายให้ร้านค้าสหกรณ์โรงเรียน โรงอาหาร ครู ผู้ปกครอง ซึ่งในการดำเนินการเริ่มแรกนักเรียนรู้จักทฤษฎีก่อนและครู/นักเรียนใช้วิธีการศึกษาจากการแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่นใกล้โรงเรียนนักเรียนเดินทางไปเพื่อศึกษาเรียนรู้ได้สะดวกและผู้ประกอบการพร้อมที่จะเป็นวิทยากรแนะนำให้ทุกขั้นตอน และมาดูแลขณะนักเรียนปฏิบัติจริง

กิจกรรม การปลูกผัก มีการดำเนินงาน สืบเนื่องจากการเรียนการสอนวิชาการงานอาชีพชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 และประกอบกับโรงเรียนได้รับงบประมาณโครงการส่งเสริมผลผลิตเพื่ออาหารกลางวัน จึงให้นักเรียนศึกษาขั้นตอนการปลูกผัก การดูแล วิธีการเก็บผลผลิต ประโยชน์ การนำไปประกอบอาหาร การจำหน่าย การคิดคำนวณต้นทุน กำไร การกำหนดราคาขาย ส่วนนักเรียนชั้นอื่นตั้งแต่อนุบาลจนถึงชั้น ป.5 ก็จะถูกปลูกผักทุกชั้น ผักที่ปลูกมีถั่วฝักยาว คะน้า ผักกาดขาว มะเขือ ชะอม บวบ ส่วนชั้นอนุบาลจะมีผู้ปกครองมาช่วยเหลือดูแล วันเสาร์-อาทิตย์ นักเรียนก็จะผลัดเปลี่ยนกันมารดน้ำ

กิจกรรมเลี้ยงปลาตก การดำเนินงาน สืบเนื่องจากการเรียนการสอนวิชาการงานอาชีพชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 และประกอบกับโรงเรียนได้รับงบประมาณโครงการส่งเสริมผลผลิตเพื่ออาหารกลางวัน จึงให้นักเรียนศึกษาขั้นตอนการเลี้ยงปลาตก การเลี้ยง ประโยชน์ การนำไปประกอบอาหาร การแปรรูป การจำหน่าย การคิดคำนวณต้นทุน กำไร การกำหนดราคาขาย ซึ่งในการดำเนินการเริ่มแรกนักเรียนรู้จักภาคฤดูร้อนและครู/นักเรียนใช้วิธีการศึกษาจากการแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่นโดยวิทยากรจากกลุ่มแม่บ้านจากชุมชนบ้านป่าบมาสาธิตให้นักเรียนดูเป็นตัวอย่างใกล้โรงเรียนนักเรียนเดินไปเพื่อศึกษาเรียนรู้ได้สะดวกและผู้ประกอบการพร้อมที่จะเป็นวิทยากรแนะนำให้ทุกขั้นตอน และมาดูแลขณะนักเรียนปฏิบัติจริง

กิจกรรมตลาดนัดนักเรียน “ หัวตะกร้า นุ่งผ้าไทย ไปตลาดนัด ” จากการทำนักเรียนทำกิจกรรมวิถีชีวิตสู่เศรษฐกิจพอเพียง และเรียนภาคทฤษฎีในวิชาการงานอาชีพและเทคโนโลยี สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม(สาระเศรษฐศาสตร์) คณิตศาสตร์นำมาบูรณาการสู่การปฏิบัติโดยชุมชนมีส่วนร่วม จะจัดกิจกรรมนี้ภาคเรียนละ 1 ครั้ง โดยให้นักเรียนนำผลผลิตทุกชนิด พืช ผักที่ปลูกที่บ้าน ขนม ของหวาน ของควาที่นักเรียนร่วมกันทำหรือที่ผู้ปกครองทำมาวางจำหน่ายในโรงเรียนเวลา 06.30 น. เป็นต้นไป การแต่งกายเน้นแบบไทยๆ และภาชนะใส่สิ่งของใช้ตะกร้า ถุงผ้า หลีกเลี้ยงถุงพลาสติก โดยมีการประชาสัมพันธ์ผ่านหอกระจายข่าวของหมู่บ้านในเขตบริการของโรงเรียน

กิจกรรมการทำน้ำหมักชีวภาพเพื่อให้นักเรียนศึกษา เรื่อง หลักการ วิธีการ ขั้นตอนการเตรียมวัสดุ อุปกรณ์ เครื่องมือเครื่องใช้ในการทำน้ำหมักชีวภาพ จากเศษผัก/ผลไม้สามารถทำน้ำหมักชีวภาพจากเศษผัก/ผลไม้ได้ นำขยะไปใช้ประโยชน์

กิจกรรมปลูกจิตสำนึกอนุรักษ์น้ำของเยาวชน
กลุ่มน้ำคลองท่าแนะโรงเรียนได้เข้าร่วมโครงการเยาวชนรักษ์น้ำของมหาวิทยาลัยทักษิณ เพื่อปลูกจิตสำนึกให้มีการอนุรักษ์ทรัพยากรน้ำ โดยศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา แนวทางการแก้ไขปัญหา โดยร่วมกับภูมิปัญญาท้องถิ่น ชักชวนนักเรียน ร่วมกัน จัดทำแผนการจัดการเรียนรู้กลุ่มน้ำ..ที่รัก เพื่อให้เยาวชนเกิดการรับรู้เกี่ยวกับสภาพปัญหาของน้ำ สาเหตุผลกระทบและแนวทางแก้ไขปัญหาน้ำในพื้นที่ มีความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับการอนุรักษ์น้ำในพื้นที่ว่าถ้ามีปริมาณออกซิเจนและค่า PH ไม่เหมาะสมกับการดำรงชีวิตของพืชและสัตว์น้ำในพื้นที่จะมีแนวทางแก้ไขอย่างไร และร่วมกันหาแนวทางแก้ปัญหา ร่วมกันอนุรักษ์น้ำและมีจิตสำนึกในการอนุรักษ์แหล่งน้ำ

กิจกรรมสหกรณ์ร่วมใจเด็กไทยโรงเรียนวัดพิบูลทอง ได้จัดการเรียนรู้การสหกรณ์มาอย่างต่อเนื่อง นักเรียนทุกคน สมัคเป็นสมาชิกสหกรณ์ มีการดำเนินการตามหลักประชาธิปไตย ประชุมเดือนละ 1 ครั้ง ให้บริการสมาชิก โดยจำหน่ายเครื่องเขียน อาหาร เครื่องดื่ม สินค้านานาชนิดราคาต่ำกว่าท้องตลาดเปิดโอกาสให้ผู้ปกครองนำสินค้ามาขายในร้านสหกรณ์นักเรียนนำสินค้าที่ผลิตมาจำหน่ายให้ร้านสหกรณ์ รวมทั้ง เชิญเจ้าหน้าที่จากบริษัทสยามแม็คโคร จำกัด สาขาพัทลุง มาจัดกิจกรรมและให้ความรู้กับนักเรียนนักเรียนได้เรียนรู้ทักษะด้านการบริหารจัดการสหกรณ์ มีความรับผิดชอบและรู้จักการออมเงิน

การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นกับนักเรียนและบุคลากรในโรงเรียน จากความสำเร็จและความภาคภูมิใจผลงาน

- ผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจและเห็นคุณค่าหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง นำมาใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวันโดยไม่เบียดเบียน สร้างความเดือดร้อนให้ผู้อื่น มีการแบ่งปันช่วยเหลือเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ให้กับผู้อื่น ทำตนให้เป็นประโยชน์ต่อสังคมและผู้อื่น
- ผู้เรียนเป็นแบบอย่างในการมีความรู้ ความเข้าใจ และเห็นความสำคัญของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม รู้จักใช้ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างมีคุณค่า และมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ฟื้นฟูสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนและชุมชน
- ผู้เรียนเป็นแบบอย่างในการเห็นคุณค่าและภูมิใจในวัฒนธรรมไทย ทั้งด้านภาษา การแต่งกาย ประเพณี ศาสนา และประวัติศาสตร์ความเป็นมาของท้องถิ่นและประเทศชาติ
- ครูและบุคลากรของโรงเรียนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
- ครูและบุคลากรของโรงเรียนสามารถจัดการกับวัสดุ ครุภัณฑ์ และทรัพยากรทางเศรษฐกิจอย่างสอดคล้องกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
- ครูและบุคลากรของโรงเรียนรู้จักใช้และจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมได้อย่างสมดุลและพร้อมรับการเปลี่ยนแปลง
- โรงเรียนได้รับรางวัล MOE AWARDS ด้านความพอเพียง จากกระทรวงศึกษาธิการ
- ครูในโรงเรียนได้รับรางวัลสาขาการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม โดยกระทรวงศึกษาธิการ
- ผู้ปกครองนักเรียนดำเนินชีวิตโดยนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้เป็นแนวทาง
- ชุมชนมีความสุข

บทเรียนที่ได้จากกิจกรรมต่างๆ

กิจกรรมธนาคารขยะรีไซเคิล ช่วยลดมลพิษสิ่งแวดล้อมได้เล็งเห็นปัญหาการทิ้งขยะ สร้างความสกปรก ไม่น่าพึงประสงค์ของบริเวณที่พบเห็น ประกอบกับได้ศึกษาหลักธรรมทาง

พระพุทธศาสนา และพระราชดำริเรื่องปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงจึงได้จัดทำโครงการจัดการขยะกันสัณนิท ลดมลพิษสิ่งแวดล้อม เพื่อเฉลิมพระเกียรติแด่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เพื่อสนองแนวพระราชดำริตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อเสริมสร้างความสามัคคีในหมู่คณะ ร่วมมือร่วมใจนำขยะมาทำประโยชน์เป็นผลิตภัณฑ์เพื่อรณรงค์ให้มีการร่วมมือกันอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมในโรงเรียนและในชุมชน เพื่อปลูกจิตสำนึกให้นำหลักธรรมทางศาสนา มาใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวันดำเนินการโดย ประชาสัมพันธ์ให้ทั้งขยะโดยแยกประเภทขยะ จากโรงเรียน บ้านและชุมชนที่อยู่อาศัย จำหน่ายผาถนาคารขยะ และทำผลิตภัณฑ์ต่าง ๆ ตามความคิดสร้างสรรค์ สามารถสร้างรายได้ให้เพิ่มขึ้นจากสิ่งที่ไร้ประโยชน์ มีความรับผิดชอบและมีความเป็นอยู่แบบพอเพียง

ส่วนกิจกรรมอื่นๆก็จะทำให้ มีเหตุผล ความพอประมาณ การสร้างภูมิคุ้มกัน ความรับผิดชอบ การเสียสละ การประหยัด

ข้อเสนอต่อการขยายผลในอนาคต

การครองตนโดยใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเป็นแบบอย่างให้คนอื่นทำตาม คือ การส่งเสริมให้ปลูกพืชสวนครัวไว้กินเองบ้าง ปลูกไม้ผลไว้หลังบ้าน พอที่จะมีไว้กินเองในครัวเรือน เหลือจึงขายไป และทำให้บ้านน่าอยู่ ปราศจากสารเคมี กลิ่นเหม็น ใช้แต่ของที่ เป็น รายจ่ายลดลง สุขภาพจะดีขึ้น (ประหยัดค่ารักษาพยาบาล)

แนะนำผู้อื่นให้ดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โดยการสอนนักเรียนและแนะนำผู้อื่น ให้ปลูกพืชสวนครัวไว้กินเองบ้าง ปลูกไม้ผลไว้หลังบ้าน พอที่จะมีไว้กินเองในครัวเรือน เหลือจึงขาย ให้ปลูกพืชปราศจากสารเคมี ทำปุ๋ยหมักชีวภาพใช้เองในครอบครัวและที่โรงเรียน การใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ รณรงค์ให้ประหยัดพลังงาน ดูแลสิ่งแวดล้อม ออมทรัพย์ใช้จ่ายเท่าที่จำเป็น หลีกเลี่ยงกิจกรรมที่ไม่มีความจำเป็นเพื่อลดค่าใช้จ่าย ในระดับชุมชน ส่งเสริมให้ใช้เงื่อนไขคุณธรรม โดย ให้มีความตระหนักในคุณธรรม ซื่อสัตย์สุจริต มีความขยันอดทน และ รู้จักแบ่งปัน มีน้ำใจต่อเพื่อน

ผู้ประสานงาน	นางสาวนีย์ ชัยฤกษ์
ที่อยู่	บ้านเลขที่ 158 หมู่ที่ 9 ต.โดนดด้วน อ.ควนขนุน จ.พัทลุง
โทร.	091-3098126

พุทธวจนสถาบันพัทลุง สภาวัฒนธรรมจังหวัดพัทลุง

จังหวัดคุณธรรมกับสถาบันส่งเสริมคุณธรรมตามแนวพุทธ

พุทธวจนสถาบันพัทลุง เป็นองค์กรคุณธรรมที่ยึดคำสอนของพระพุทธเจ้าเป็นแนวทางในการดำเนินงาน การศึกษาและปฏิบัติจึงถูกต้องตรงจริง ผู้ศึกษาและปฏิบัติพึงเป็นได้ด้วยตนเอง สมาชิกในองค์กรมีจุดมุ่งหมายเดียวกันจึงมุ่งที่จะศึกษาและปฏิบัติโดยไม่ถูกบังคับ เมื่อปฏิบัติและศึกษาแล้วก็มุ่งมั่นเผยแผ่ประกาศธรรมคำสอนพระศาสดา และเชื่อว่าชาติจะอยู่รอด สังคมสงบสุข คนในชาติต้องก้าวอย่างอย่างพุทธะ นั่นคือความถูกต้อง

แนวทางสร้างเครือข่าย

ยุทธวิธีการนำพาสภาวัฒนธรรมจังหวัดพัทลุงไปสู่เป้าหมายตามบทบาทที่ควรจะเป็น การศึกษาสภาพของสังคมความเป็นอยู่ของคนพัทลุงพบว่า หลายกลุ่มหลายองค์กรจะมีจิตอาสาเพื่อความเป็นอยู่ที่ดีของกลุ่ม ของสังคมอยู่เป็นจำนวนมาก ต่างคนต่างทำ ต่างกลุ่มต่างทำ จึงเป็นโอกาสดีที่จะนำพากลุ่มต่างๆก้าวเดินไปด้วยกัน เพราะทุกกลุ่มก็คิดทำในสิ่งที่ เป็นกุศลและคิดว่าสิ่งนี้เป็นสิ่งที่ถูกต้องเป็นประโยชน์แก่สังคมโดยรวม และในกลุ่มต่างๆ จะดีคนดี คนเก่งรวมอยู่เป็นจำนวนมาก จึงได้จัดรวบรวมองค์กร/กลุ่มจิตอาสาให้พัฒนาไปในทิศทางที่ถูกต้องในแนวทางของศาสนาและวัฒนธรรม

ปัญหาที่ยากแก่ ความดีที่ยากทำ

กระบวนการ ขั้นตอนและกลไกการขับเคลื่อนงาน

จากการที่สภาวัฒนธรรมจังหวัดพัทลุง เป็นฟันเฟืองหนึ่งในการขับเคลื่อนเมืองลุง เมืองคุณธรรมภายใต้ “เมืองลุง เมืองบายใจ มีวินัย บนความพอเพียง” (ได้ดำเนินการมา ตั้งแต่ ปี 2558 ซึ่งไปสอดคล้องกับแผนคุณธรรมระดับชาติปี 2460 “พอเพียง มีวินัย สุจริต จิตอาสา”) โดยกำหนดเบื้องต้นให้คนพัทลุง ต้องมีวินัยในกฎจราจร มีวินัยในการทิ้งขยะที่ ถูกต้อง มีวินัยในการแต่งกาย และในเครือข่ายวัฒนธรรมก็มีผู้ที่ขับเคลื่อนในวิถีชีวิตตามคำ สอนในหลักธรรมทางพุทธศาสนานั้นคือ “กลุ่มพุทธวจนะพัทลุง” สภาวัฒนธรรมจึงได้ทำ โครงการศึกษาและปฏิบัติธรรมคำสอนจากพุทธโอษฐ์ขึ้น โดยโดยมีองค์กรร่วมคือพุทธวจน สถาบันพัทลุง มูลนิธิวิทยาลัยนาฏศิลป์พัทลุง มูลนิธิวัดโคกคีรี พัทลุง ชมรมผู้สูงอายุตำบล ชะมวง อำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุงมีกิจกรรมที่สำคัญดังนี้

1. กิจกรรมเยาวชนต้นแบบชวนน้องท่องพุทธวจนะ เป็นกิจกรรมที่ให้สถานศึกษา ที่มีความสมัครใจได้ศึกษาพุทธวจนะ พระสูตรที่เกี่ยวข้อง เช่นการตอบแทนคุณมารดาบิดา อย่างสูงสุด ศิลหัตถ์ ผลของการไม่มีศีล ผลของการมีศีล หลักปฏิบัติต่อทิศทั้ง 6 เป็นต้น แล้ว จัดประกวดสวดสวด (ท่องพระสูตร) ในโอกาสวันสำคัญต่างๆ ในการประกวดนอกจากเนื้อหา สารแล้วจะเน้นไปที่มารยาทและความมีระเบียบวินัยด้วย มีโรงเรียนส่งเข้าประกวดมีละ ประมาณ 40 ทีมๆละ 10 คน

2. กิจกรรมเข้าค่ายปฏิบัติธรรม โดยแบ่งเป็นรุ่นๆตามวัย วัยเด็ก จะนำพระสูตรที่ เด็กได้ท่องแล้วมาศึกษาต่อยอดและปฏิบัติ ผู้สูงอายุ จะเลือกพระสูตรที่เหมาะสมกับวัย เช่น ขันธ 5 อาณาปณสติ ฯลฯ หลักสูตรรุ่นละ 2 - 3 วัน

3. กิจกรรมอ่านพระสูตรให้ผู้ป่วยฟัง เป็นกิจกรรมที่ส่วนหนึ่งทำร่วมกับโรงพยาบาล พัทลุงไปให้ธรรมะกับคนป่วยใช้ระยะสุดท้าย โดยมีจิตอาสาไปอ่าน(ท่องพระสูตร)ให้ผู้ป่วยฟัง ที่โรงพยาบาลหรือผู้ป่วยติดเตียงตามบ้านโดยมีวัตถุประสงค์ให้ผู้ป่วยมีจิตสุดท้ายที่สงบตาม คำสอนของพระศาสดาพระสูตรที่ใช้เช่น ปฏิจจสมุปบาท เบญจขันธ์ไม่เที่ยง อาณาปณสติ ผัคนุสสุต เป็นต้น

4. กิจกรรมฟังธรรมตามกาล เป็นการประสานกับหน่วยงานในหลายภาคส่วนเพื่อ ให้ศาสนิกชนได้ฟังธรรมวินัยจากพุทธโอษฐ์ โดยได้นิมนต์พระภิกษุที่มีความชัดเจนในธรรมะ คำสอนจากพุทธโอษฐ์มาบรรยายธรรม การจัดครั้งแรกได้นิมนต์พระอาจารย์คึกฤทธิ์ โสตถิผโล จากวัดนาป่าพงมาแสดงธรรม ผู้เข้าฟังธรรมประมาณ 1,500 คน

ผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นจากกิจกรรมของสถาบันฯ

- สมาชิกในองค์กร (พุทธวจน) เพิ่มขึ้น ประมาณ 5 เท่า จากปีที่เริ่มก่อตั้ง (2558)
- สถานศึกษาหลายแห่งในจังหวัด ได้จัดกิจกรรมพุทธวจนในสถานศึกษามากขึ้น และนักเรียนมีสมาธิในการเรียนและการทำงานมากขึ้น จากการสังเกตและสอบถามนักเรียนและครู
- องค์กรภาคเอกชน มีความสนใจและนำพุทธวจนไปทำกิจกรรมในองค์กรอย่างต่อเนื่อง เช่น โรงพยาบาลพัทลุง ชมรมผู้สูงอายุในจังหวัดพัทลุง

ข้อเสนอแนะ

การทำงานวัฒนธรรม เป็นการทำงานที่สอดคล้องกับการดำเนินชีวิตของมนุษย์และทุกคนก็ต้องการมีคุณภาพชีวิตที่ดี การที่เขาได้อรรถภาพความเป็นมนุษย์เป็นสิ่งที่ประเสริฐที่สุด ฉะนั้นผู้ทำงานวัฒนธรรมต้องให้สิ่งที่ดีและถูกต้องตรงกับที่เขาต้องการ คำบอกสอนที่ถูกต้องตรงจริงไม่มีคำสอนใดจะเหนือไปกว่าคำสอนของพระสัมมาสัมพุทธเจ้า “พุทธวจนเป็นธรรมวินัยจากพุทธโอษฐ์”

ผู้ประสานงาน นายจิต แก้วทิพย์ ประธานสภาวัฒนธรรมจังหวัดพัทลุง
โทร 089 – 8786221

วัฒนธรรมสร้างสันติสุข
สภาวัฒนธรรมอำเภอปากพะยูน จังหวัดพัทลุง

ความโดดเด่นของสภาวัฒนธรรมจังหวัดพัทลุง

สภาวัฒนธรรมอำเภอปากพะยูน เป็นองค์กรเครือข่ายที่มีสมาชิกจากหลายอาชีพจากทุกตำบลในอำเภอปากพะยูน จึงเป็นที่รวมของผู้รู้ และผู้นำชุมชน ทำให้การทำกิจกรรมในพื้นที่จึงมีผู้รับผิดชอบและดำเนินงานในแต่ละท้องถิ่นที่ทั้งยังประสานท้องถิ่น (ผู้นำ) ให้รวมและจัดงบประมาณให้สภาวัฒนธรรมในการจัดทำกิจกรรมประเพณี อำเภอปากพะยูนมี 2 ศาสนา ดังนั้นสมาชิกของสภาวัฒนธรรม จึงมีสมาชิกรวมจากทั้ง 2 ศาสนา ถึงจะต่างศาสนากันแต่คนอำเภอปากพะยูน ก็อยู่กันอย่างสันติสุขช่วยเหลือกันและกัน ไม่ว่าประเพณีของใครก็จะช่วยกัน

บอกเล่า กว่าที่จะมาถึงวันนี้

อำเภอปากพะยูนเป็นอำเภอที่อยู่ทางใต้สุดของพัทลุง และไกลจากตัวจังหวัดการเดินทางมาพัทลุง ลำบากมาก คนปากพะยูนจะทำมาค้าขายกับคนสงขลาที่อยู่ใกล้ดังนั้นประเพณีจึงเหมือนกับทางสงขลาที่เห็นชัดคือเสียงพูดและอาหารการกิน

การทำกิจกรรมต่าง ๆ เมื่อก่อนเกิดตามชุมชน และเป็นการร่วมมือของคนในแต่ละพื้นที่ ต่อมาได้มีหน่วยงานของรัฐเข้ามาดูแลและดำเนินกิจกรรมและวางรูปแบบให้ดูดีและเมื่อมีสภาวัฒนธรรมเป็นหน่วยงานที่ดำเนินกิจกรรมของชุมชนและมีผู้นำ ในแต่ละพื้นที่เป็นผู้ประสานท้องถิ่นและประชาชนและด้วยนี้ผู้บริหารท้องถิ่นจะจัดงบประมาณให้ในการทำกิจกรรมทางประเพณี แต่ก็ยังต้องอาศัยประชาชนในพื้นที่ดำเนินงานและยังมีสภาวัฒนธรรมคอยกำกับดูแลให้

ปัญหาที่ยากแก่ ความดีที่ยากทำ ที่จะทำได้คืออะไร

อำเภอปากพะยูนอยู่ไกลจากตัวจังหวัดมาก ทำให้มีปัญหาในการติดต่อประสานงานกับทางวัฒนธรรมมากเพราะไม่นักวิชาการประจำที่อำเภอทำให้การทำกิจกรรมทางประเพณีวัฒนธรรมของทางอำเภอขาดการติดต่อกับส่วนจังหวัด จากปัญหาที่เกิดขึ้นทำให้ทางสภาวัฒนธรรมอำเภอปากพะยูนได้เข้าประสานในการทำกิจกรรมกับอำเภอก่อนทุกครั้ง และได้รับความร่วมมือเป็นอย่างดีจากทางอำเภอ ทั้งยังจัดงบประมาณให้ในการทำกิจกรรมประเพณีด้วยทุกครั้ง

สิ่งที่อยากทำคือ การแห่ผ้าขึ้นไปห่มพระนอนที่สร้าง ความร่วมมือร่วมใจทั้งชาวพุทธและมุสลิม ช่วยกันขนดินขึ้นไปสร้างบนยอดเขา ในวัดรัตนารามและที่สำคัญคือ ได้รับพระราชทานมาจาก รัชกาลที่ 9 พระพุทธรัตนาราม ตั้งแต่สร้างมาไม่เคยมีการห่มผ้าเลย ทางสภาวัฒนธรรมจึงมีแนวคิดที่จะทำ แต่ยังหาข้อสรุปไม่ได้ว่าจะทำช่วงไหน แด่องค์พระสร้างเมื่อ 4 กรกฎาคม 2514 ธนาคาร UN ตามวัดต่าง ๆ ในอำเภอซึ่งจะเป็นกองทุนนำไปพัฒนาวัด และช่วยแก้ปัญหาขยะที่มีในทุกเทศกาลของการทำกิจกรรมทางศาสนา และยังเป็นกองทุนนำร่องในการเป็นทุน ในการสร้างสิ่งต่าง ๆ ในวัดและยังจะเป็นกองทุนให้พระอาพาธจะได้มีเงินรักษาพยาบาล

กระบวนการพัฒนา (ขั้นตอน / วิธีการ / กลไก)

สภาวัฒนธรรมประกอบด้วยคณะกรรมการที่มาจากหลายเครือข่าย แต่ด้วยนี้สภาตำบลของปากพะยูน มีสภาวัฒนธรรมตำบลอยู่ 2 ตำบลจาก 7 ตำบล

ดังนั้นจะต้องจัดตั้งสภาตำบลที่ยังไม่มีให้ได้ โดยให้แต่ละตำบลจัดตั้งเครือข่ายตำบลละ 2-3 เครือข่าย และจัดให้มีการประชุมสร้างความเข้าใจในการจัดตั้งสภาวัฒนธรรมตำบล และจัดให้มีการเลือกตั้งกันว่าใครจะได้เป็นประธานและจัดตั้งคณะกรรมการ นี่เป็นขั้นตอนที่จะได้มาซึ่งคณะกรรมการของสภาตำบล

ถ้าสามารถดำเนินการจัดตั้งได้ทั้งหมดจะเป็นสิ่งที่ดีมากเพราะผู้นำของแต่ละพื้นที่จะเข้ามาเป็นคณะกรรมการสภาวัฒนธรรมอำเภอ เมื่อมีกิจกรรมในพื้นที่ต่าง ๆ เราก็จะได้ผู้รู้ ผู้ประสานงานของแต่ละพื้นที่ คอยกำกับดูแล กิจกรรมประเพณีวัฒนธรรมของแต่ละตำบล การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นเป็นอย่างไร (ความสุขที่เพิ่มขึ้น ความภูมิใจ ความสำเร็จในระดับคน ครอบครัว ชุมชน สังคม)

อำเภอปากพะยูนเป็นพื้นที่ 2 ศาสนา พุทธและมุสลิม ทำให้กิจการทางศาสนาต่างกันและทุกกิจกรรมของทั้งสองศาสนาได้รับความร่วมมือกันและช่วยเหลือกัน ดังจะเห็นได้จากการถือศีลอดของพี่น้องมุสลิม พี่น้องพุทธจะนำของเป็น น้ำตาล ชา ไปให้ตามชุมชนมุสลิม และที่เป็นกิจกรรมของพุทธที่เห็นชัด ๆ คือ ประเพณีลากพระซึ่งจัดกิจกรรมในพื้นที่ที่มีมุสลิมอยู่มากก็ได้รับความร่วมมือด้วยดีและความเป็นอยู่ของคนในปากพะยูนกันอยู่กันแบบพี่ ๆ น้อง ๆ กัน ทำให้ในการดำเนินกิจกรรมของทั้งสองศาสนาไม่มีปัญหากัน ต่างคนต่างทำ แต่ก็จะดูแลกันและกันช่วยเหลือกัน ครอบครัวในปากพะยูนมีคนนับถือศาสนาทั้งสองศาสนาทำให้การทำกิจกรรมทางศาสนาที่ทำทั้ง 2 ศาสนา นี่คงเป็นเหตุผลหนึ่งที่ทำให้คนปากพะยูน อยู่กันอย่างมีความสุขและสันติสุขมาช้านาน

ฐานคุณธรรมจากการดำเนินงานและบทเรียนที่ได้

จากประเพณีของชุมชนและครอบครัวทำให้เห็นคุณธรรมอย่างหนึ่งของคนปากพะยูน คือการอยู่ร่วมกันของคนทั้งสองศาสนาที่ช่วยกันดูแลและให้ความช่วยเหลือกันหรือความสามัคคี ซึ่งเกิดจากฐานของครอบครัวและความเป็นเครือญาติกันทำให้ถือเป็นเรื่องที่คนในชุมชนต้องช่วยกันเป็นไปในด้านจิตอาสาเกิดเป็นความร่วมมือเพื่อทำกิจกรรมต่าง ๆ จนสำเร็จ และเกิดความรักความสามัคคีในชุมชนเป็นความสุขที่ทุกคนได้รับเป็นสันติสุขในชุมชน

ข้อเสนอต่อการขยายผลในอนาคต

ในอนาคตสภาวัฒนธรรมอำเภอจะเป็นองค์กรหลักที่จะดูแลประเพณีวัฒนธรรมท้องถิ่นและเป็นหลักให้ประชาชนในท้องถิ่นแต่ละพื้นที่ในการทำกิจกรรมตามประเพณีวัฒนธรรมประจำถิ่นและสภาวัฒนธรรมจะเป็นองค์กรส่งเสริมกิจกรรมประเพณีไปทุกด้าน ไม่ว่าจะเป็นอาหาร การกิน ศิลปะการแสดง ประเพณี ฯ และจะใช้ฐานวัฒนธรรมเป็นฐานของการส่งเสริมคุณธรรมในสังคมต่อไป

ผู้ประสานงาน	นายเรวัตร รุ่งเรือง
ที่อยู่	เลขที่ 369 หมู่ที่ 1 ต.ปากพะยูน อ.ปากพะยูน จ.พัทลุง
โทร.	089-5972418

โรงพยาบาลบางแก้ว ตำบลท่ามะเตี้อ อ.บางแก้ว จ.พัทลุง
“คนบางแก้วสุขภาพดี ขับขี่ปลอดภัย” สร้างบางแก้วโมเดล

โรงพยาบาลบางแก้ว ต.ท่ามะเตี้อ อ.บางแก้ว จังหวัดพัทลุง ตั้งขึ้น ปี พ.ศ. 2498 เริ่มก่อตั้ง เรียกว่า “สุขศาลา” ปี พ.ศ. 2522 ยกฐานะเป็นโรงพยาบาลชุมชนขนาด 10 เตียง ย้ายมาเปิดดำเนินการ ณ ที่ทำการใหม่ โดยราษฎรในเขตบางแก้วร่วมกันบริจาคเงินซื้อที่ดินจำนวน 25 ไร่เศษ ตั้งใน ต. ท่ามะเตี้อ อ. บางแก้ว จ. พัทลุง ต่อมา ปี พ.ศ. 2541 ยกฐานะเป็นโรงพยาบาลชุมชนขนาด 30 เตียง และจนถึงปัจจุบันวางตำแหน่งขององค์กรให้เป็นองค์กรกลางในอำเภอบางแก้ว ด้านสุขภาพของคนบางแก้ว มีวิสัยทัศน์ เป็นโรงพยาบาลคุณภาพของชุมชน ภายในปี 2560 ตามพันธกิจ ให้บริการสุขภาพแบบองค์รวม ภายใต้ระบบบริหารจัดการที่ดี โดยชุมชนมีส่วนร่วมและประยุกต์ใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น มีค่านิยม “สามัคคี โปร่งใส เต็มใจบริการ พัฒนางานอย่างต่อเนื่อง” และใช้พื้นที่เป็นตัวตั้งในการดำเนินการด้านวินยจรรจร เพื่อลดอุบัติเหตุการจรรจร ในอำเภอบางแก้ว โดยประสานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในพื้นที่ ทั้งตำรวจจรรจร บริษัทประกันภัย โรงพยาบาล เทศบาลตำบลท่ามะเตี้อ เทศบาลตำบลบางแก้ว อสม. ชมรมผู้สูงอายุ ผู้ใหญ่บ้าน วิทยาลัยการอาชีพ บริษัทไทยยนต์กลการ ชุมชน และผู้เกี่ยวข้องอื่นๆ มากกว่า 2 ปี จนทำให้จำนวนสถิติเรื่องอุบัติเหตุในอำเภอบางแก้วลดลง

เข้าสู่องค์กรกลาง ใช้“วินัย” เปลี่ยนคนบางแก้ว

ความเป็นมาในช่วง ปี 2554 อำเภอบางแก้วมีปัญหาเรื่องอุบัติเหตุบนท้องถนนเกิดขึ้นหลากหลายและความพร้อมของโรงพยาบาลก็ไม่มี พฤติกรรมการขับขี่รถของชาวบ้านในอำเภอบางแก้ว มักไม่มีวินัยในการขับขี่รถ นี่จะจอดก็จอด จะขับก็ขับ ไม่สนใจคนอื่น ไฟแดง ผ่านแยกไม่ชะลอความเร็ว และมีความไม่เข้าใจเรื่องการต่อพ.ร.บ.รถยนต์และรถมอเตอร์ไซด์ ทำให้จำนวนสถิติเรื่องอุบัติเหตุลดลง ตอนปี 2554 มีรพ.บางแก้วฯ หนึ่งคัน จากนั้นก็มาเริ่มพัฒนาคนในโรงพยาบาล ให้มีความพร้อมในการรับมือกับปัญหาอุบัติเหตุ และพัฒนาด้านกายภาพด้านบริการอย่างต่อเนื่อง ปัจจุบันใช้หลักการในการณรงค์ คือ ทำแยกปัญญา ก่อน สตาร์ทต้องตั้งสติ ก่อน โดยมี 5 ทางเลือกให้ได้แก่ บ้าน โรงพยาบาล สถานีตำรวจ หมอพื้น วัต ซึ่งเมื่อทำการณรงค์บ่อยขึ้นทำให้จำนวนอุบัติเหตุลดลง กระบวนการแก้ไขปัญหาคือ นำข้อมูลเชิงสถิติตั้งแต่ ปี 2554 จนถึงปัจจุบัน มาเปรียบเทียบ และนำปัญหาย้อนเข้าสู่ในระดับอำเภอ เสนอกับนายอำเภอ และใช้พื้นที่เป็นตัวตั้ง โดยให้โรงพยาบาลบางแก้วเป็นหน่วยงานกลางในการประสานงาน ทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในพื้นที่ช่วยกันรณรงค์เรื่องวินัยจราจร ไม่ว่าจะเป็นโรงเรียน วัด เพราะเมื่อเกิดอุบัติเหตุเหล่านี้เมื่อเกิดขึ้นจำนวนค่าใช้จ่ายต่อหัว เช่นรถล้มหัวแตก ต้องใช้เงินไม่ต่ำกว่า 2 แสนบาท หากสามารถช่วยกันลดอุบัติเหตุได้ ก็สามารถจะลดค่าใช้จ่ายลงอีกด้วย

ใช้.... ค่านิยม....เป็นหลักคิดในการทำงาน...

สามัคคี(Unity) : การร่วมแรงร่วมใจกันในการทำงาน การร่วมประชุมปรึกษาหารือกันเมื่อเกิดปัญหาขึ้น ส่งผลให้เกิดความสุข ความเจริญ ความสำเร็จในกิจการงานต่างๆ อันเกินกำลังที่คนๆ เดียวจะทำได้

โปร่งใส (Transparency) : การกระทำการใด ๆ ที่ผู้อื่นสามารถมองเห็นได้ คาดเดาได้และเข้าใจได้ครอบคลุมถึงทุกการกระทำที่เป็นผลจากการตัดสินใจของผู้บริหาร เช่น การมีระบบงานและขั้นตอนการทำงานที่ชัดเจน การเปิดเผยข้อมูลข่าวสารที่ถูกต้องตรงไปตรงมา ตรวจสอบความถูกต้องในการ ทำงานได้ อันจะนำไปสู่การสร้างควมไว้วางใจซึ่งกันและกันทั้งระหว่างผู้ปฏิบัติร่วมกันในองค์กรเดียวกัน

เต็มใจบริการ (Service mind) : การอำนวยความสะดวก การช่วยเหลือ การสนับสนุน และความกระตือรือร้นต่อการให้บริการ รวมทั้งการยิ้มแย้มแจ่มใสให้การต้อนรับด้วยไมตรีจิตที่ดี ต้องการให้ผู้อื่นประสบความสำเร็จในสิ่งที่เขาต้องการ

พัฒนางานอย่างต่อเนื่อง (Continuous Improvement) : สิ่งดี ๆ ที่ทำให้มีคุณภาพเพื่อจดเอาไว้จำ เพื่อใช้งานครั้งต่อ ๆ ไป และสิ่งใดที่ไม่ดี มีปัญหา ก็จะได้ไม่ทำต่อไป หรือหาทางปรับให้ดีขึ้น เมื่อทำเช่นนี้เป็นประจำ ผลการปฏิบัติก็จะดีขึ้น สามารถพัฒนางานเกิดนวัตกรรม ความคิดสร้างสรรค์เป็นประโยชน์ต่อการปฏิบัติงานขึ้นได้อย่างต่อเนื่อง ความสามัคคี จุดแข็งของคนบางแก้ว

รองผู้อำนวยการโรงพยาบาลบางแก้ว : โรงพยาบาลบางแก้วทำงานในเชิงตั้งรับมาตลอดแต่ก็ยังแก้ไขปัญหาต่างๆไม่ได้ จึงได้ปรับเปลี่ยนยุทธศาสตร์การพัฒนาในพื้นที่เป็นตัวตั้ง นำมาใช้เป็นกลยุทธ์ในการขับเคลื่อนงานส่งเสริมวินัยจราจร 2 ด้าน โดยใช้วิชาการทำวิจัยเรื่องการแก้ไขปัญหการจราจร และใช้แนวคิดในหลวงรัชกาลที่ 9 เรื่องการเข้าใจ เข้าถึงและพัฒนา เมื่อได้ใช้กลยุทธ์สองด้านนี้ทำให้โรงพยาบาลบางแก้วปรับเปลี่ยนไปในทางที่ดีขึ้น เกิดการมีส่วนร่วมในชุมชน ใน concept “คนบางแก้วสุขภาพดี ขับขี่ปลอดภัย” ในส่วนของการเชื่อมโยงสู่เมืองลุง เมืองบายใจ ใช้ Concept “สะอาด ดูดี ปลอดภัย”

ภาคีและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง มีหลายหน่วยงานด้วยกัน ได้แก่ บริษัทไทยยนต์กลการ : จำหน่ายรถจักรยานยนต์ นอกจากจะจำหน่ายรถแล้วยังมีการส่งเสริมให้ผู้ซื้อรถจัดทำ พ.ร.บ. โดยให้ พ.ร.บ.ฟรีกับลูกค้าที่มาซื้อรถของบริษัท นอกจากนั้นยังช่วยสนับสนุนเรื่องการถ่านน้ำมันเครื่องฟรี การซ่อมแซมรถเล็กๆน้อยๆ ซึ่งผู้บริหารสนับสนุนเรื่องนี้อย่างเต็มที่เทศบาลตำบลบางแก้ว : ช่วยสนับสนุนการลดอุบัติเหตุคือ การส่งเสริมการบริการขั้นพื้นฐาน น้ำไหล ไฟสว่าง ป้ายแสดงจุดแยก จุดอันตรายเพื่ออำนวยความสะดวกให้กับประชาชน มีการฝึกซ้อมแผนอุบัติเหตุหมู่อย่างต่อเนื่อง การอบรมทีมกู้ชีพโดยการสนับสนุนของโรงพยาบาล ให้ความรู้คนในชุมชนเรื่องพ.ร.บ. รวมทั้งการดูแลเบื้องต้น ติดป้ายจราจร และป้ายณรงค์เรื่องการสวมหมวกกันน็อค ร่วมกับวิทยาลัยการอาชีพบางแก้วในการซ่อมบำรุง

ดูแลรถเบื้องต้น ปรับภูมิทัศน์ที่มีผลกับอุบัติเหตุทางการจราจร เช่น การปรับลดความสูงของเกาะกลางถนน การซ่อมแซมถนนที่ส่งผลให้เกิดอุบัติเหตุ เทศบาลตำบลท่ามะเดื่อ : มีการจัดทำไฟแดงเพื่อลดอุบัติเหตุ แบ่งเขตการจราจร ติดตั้งกระจกโค้งบริเวณแยกอับสายตา จัดทำป้ายบอกทาง ไฟกระพริบทางโค้งทางแยก ช่วยรณรงค์การขับซื่อตรงตามกฎหมายจราจร การทำ พ.ร.บ. ให้ความรู้เรื่องการดูแลรักษาการให้ถูกระเบียบกฎหมายจราจร รณรงค์เรื่องการแข่งรถของเด็กวัยรุ่น บริษัทวิริยะประกันภัย : มีการแจกหมวกกันน็อคให้กับชาวบ้าน วิทยาลัยการอาชีพบางแก้ว : ให้การส่งเสริมและมีส่วนช่วยในการรณรงค์สร้างวินัยในเด็กด้านการจราจร เช่นการสวมหมวกกันน็อค อีกทั้งมีนโยบายว่าถ้าเด็กมีใบขับขี่จะให้คะแนนด้านกิจกรรมเพิ่มอีกด้วยเพื่อสร้างแรงจูงใจให้เด็กไปทำใบขับขี่ รวมทั้งในช่วงเทศกาลต่างๆ มีการไปช่วยเรื่องการจัดจุดบริการประชาชน

ผลลัพธ์ผลกระทบ โรงพยาบาลบางแก้วและภาคี ได้มีการสรุปบทเรียนจากการสังเกตและการร่วมกันเก็บข้อมูลเชิงสถิติ พบว่าคือ อุบัติเหตุลดลง จำนวนผู้ทำ พ.ร.บ.เพิ่มขึ้น สำหรับเรื่องวินัยจราจรที่อำเภอบางแก้วได้เริ่มมาก่อนและมาสอดคล้องกับเมืองลุง เมืองบายใจ มีวินัยบนความพอเพียง ด้านวินัยจราจร ทำให้คนในบางแก้วเกิดความภูมิใจ และช่วยขยายผลไปยังอำเภออื่นๆต่อไปตามวาระของจังหวัด โดยมีปัจจัยความสำเร็จ คือกระบวนการมีส่วนร่วมที่ทุกภาคส่วนในอำเภอมาร่วมในการร่วมกันขับเคลื่อนงาน แก้ไขปัญหา การให้ความสำคัญกับปัญหาของคนในอำเภอ โดยมีกลไก สำคัญคือ โรงพยาบาล เนื่องจาก เรื่องต่างๆในอำเภอบางแก้วที่เกี่ยวกับสุขภาพโรงพยาบาลจะต้องเป็นหลักในการแก้ไขปัญหา พ่อแม่ ผู้ปกครองที่มีจิตสำนึกที่ดี จะส่งผลให้เยาวชนที่ไ้ร่ดใช้ถนนมีจิตสำนึกที่ดีในการขับซื่อตรงบนท้องถนน ส่งเสริมการสร้างวินัยจราจรทั้งอำเภอ

ผู้ประสานงาน นายสุนทร อรุณโณ รองผู้อำนวยการโรงพยาบาลบางแก้ว
โทร. 0812750940

สำนักงานสาธารณสุขอำเภอควนขนุน แม่ข่าย รพ.สต.คุณธรรม

ความโดดเด่นของสำนักงานสาธารณสุขอำเภอควนขนุน

สำนักงานสาธารณสุขอำเภอควนขนุน ตั้งอยู่หมู่ที่ 9 ตำบลควนขนุน อำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง เป็นสถานบริการสาธารณสุข หรือ องค์กรของสาธารณสุขที่เป็นแม่ข่าย ของโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลหรือ เรียกชื่อย่อว่า “รพ.สต.” ซึ่งกระจายอยู่ใน 12 ตำบลของอำเภอควนขนุน จำนวนทั้งสิ้น 16 แห่ง บุคลากร 145 คน เป็นองค์กรที่มีความโดดเด่นด้านการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม และสร้างองค์ความรู้ด้านคุณธรรม โดยมีกิจกรรมที่ดำเนินงานอย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอ ภายใต้การสนับสนุนของภาคีเครือข่ายที่เข้มแข็ง โดยเฉพาะทีมงานของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) ชมรมผู้สูงอายุ ผู้นำท้องถิ่น ผู้นำท้องที่ ตลอดจนหัวหน้าส่วนราชการในพื้นที่ จนได้รับการคัดเลือกจากสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดพัทลุง ให้ร่วมกิจกรรมการประเมินคุณธรรมและความโปร่งใสในการดำเนินงานของหน่วยงานภาครัฐ ประจำปีงบประมาณ 2560 โดยมีแบบสำรวจหลักฐานเชิงประจักษ์ Evidence – Based Integrity and Transparency Assessment : EBIT และได้รับการคัดเลือกเป็นหน่วยงานดีเด่นด้านการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม กระทรวงสาธารณสุข ประจำปี 2560 ภายใต้แนวคิด “มีไมตรีต่อกัน สร้างสรรค์สาธารณสุขไทย เกิดไ้ท้องคร่าชื่น” เข้ารับประทานโล่รางวัลจากพระเจ้าวรวงศ์เธอ พระองค์เจ้าโสมสวลี พระวรราชาทินัดดามาตุ เมื่อวันที่ 17 สิงหาคม 2560 ณ โรงแรมมิราเคิล แกรนด์ คอนเวนชั่น กรุงเทพมหานคร รวมทั้งได้รับการคัดเลือกเป็นองค์กรคุณธรรม จากสำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัดพัทลุง ปี 2560

บอกเล่า กว่าจะมาถึงวันนี้ได้อย่างไร

“...คนไทยนั้นมีจิตใจดี มีความกตัญญูต่อกัน มีความเอื้ออารีต่อกัน มีความรักชาติ รักแผ่นดินเป็นคุณสมบัติประจำชาติ...ขอให้ชาวไทยทุกคน ตั้งใจให้แน่วแน่ที่จะรักษา คุณสมบัตินี้ให้เหนียวแน่น และทำความคิดจิตใจให้แจ่มใสด้วยปัญญาที่กระจ่าง พิจารณา ทุกสิ่งที่เกิดขึ้นตามความเป็นจริง โดยปราศจากอคติ ให้มีความมุ่งมั่น มีกำลังใจในอันที่จะร่วมกันปฏิบัติสรรพกิจน้อยใหญ่...” เป็นข้อความตอนหนึ่งในพระราชดำรัสของ สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมหาวชิราลงกรณ บดินทรเทพยวรางกูร รัชกาลที่ 10 ที่ประทานแก่ ประชาชนชาวไทยในโอกาสขึ้นปีใหม่ พ.ศ.2560 ซึ่งควรแก่การน้อมนำมาเป็นแนวทาง ในการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมบุคลากรสาธารณสุข เป็นการยกระดับจิตใจของบุคคล ด้วยธรรมะที่เป็นคุณ

การพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมในระดับบุคคลเป็นจุดเริ่มต้นที่ดี อันจะนำไปสู่การพัฒนาหน่วยงาน เพื่อส่งผลสู่การดำเนินการขับเคลื่อนหน่วยงานคุณธรรม โดยกระทรวง สาธารณสุข มีนโยบายดำเนินการให้สถานบริการเป็นสถานบริการคุณธรรม นับตั้งแต่ปี 2558 เป็นต้นมา ต่อเนื่องถึงปัจจุบันขยายผลไปยังหน่วยงานต่าง ๆ ในสังกัด มีเป้าหมาย ครอบคลุมทุกหน่วยงาน มุ่งสู่การเป็นองค์กรคุณธรรมอย่างยั่งยืนในปี 2564 ตามวิสัยทัศน์ ของแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม กระทรวงสาธารณสุข ปี 2560 – 2564 ภายใต้คำนิยามหลักกระทรวงสาธารณสุข (MOPH) สู่การสร้างศักยภาพบุคลากรสาธารณสุข ให้มีจิตใจที่ดีงามมีเมตตาต่อกันในการปฏิบัติงาน โดยยึดประชาชนเป็นศูนย์กลางและพัฒนางานสาธารณสุขโดยยึดหลักสำคัญการทำงานสองด้านในประเด็นคุณธรรม ได้แก่

1. ด้านคุณธรรมจริยธรรม หมายถึงการดำเนินงานโครงการอบรม/สัมมนา/หลักสูตรการอบรมหรือกิจกรรมอื่นๆที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาด้านคุณธรรม จริยธรรม และ ธรรมาภิบาล

2. ด้านธรรมาภิบาล หมายถึงการปฏิบัติงานตามหลักธรรมาภิบาลที่เน้นความเป็น ธรรม เสมอภาค โปร่งใส ตรวจสอบได้โดยสุจริต ยึดมั่นในความถูกต้อง ตั้งใจ มุ่งผลสัมฤทธิ์ และประโยชน์ของประชาชน ด้วยการมีส่วนร่วมของทุกคนในองค์กร เช่น ทำงานในรูปคณะ กรรมการ การลดขั้นตอน ในการให้บริการ รวดเร็ว โปร่งใส และเป็นธรรมแก่ประชาชน ใส่ใจ ให้บริการ อุทิศตน เสียสละ มุ่งช่วยเหลือประชาชน เป็นต้น

การขับเคลื่อนองค์กรด้านคุณธรรม

สำนักงานสาธารณสุขมีนโยบายการพัฒนาบุคลากรด้านคุณธรรมจริยธรรมและ ธรรมาภิบาลเป็นลายลักษณ์อักษร โดยจัดทำเป็นประกาศนโยบายการพัฒนาบุคลากรด้าน คุณธรรม จริยธรรม และธรรมาภิบาล ให้เป็นที่รับทราบอย่างกว้างขวางภายในหน่วยงาน มีการแต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินงานด้านคุณธรรม จริยธรรม และ ธรรมาภิบาล มีการจัด ทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมบุคลากร

โดยมีวิสัยทัศน์ “มุ่งพัฒนาให้บุคลากรเป็นผู้มีคุณธรรม รู้รักสามัคคี มีชีวิตพอเพียง จิตใจเข้มแข็ง มีความสุขตามอัตภาพ” มีการจัดทำแผนปฏิบัติการส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม และธรรมาภิบาลระดับบุคคล/หน่วยงานและเครือข่ายบริการสุขภาพ (CUP) รวมทั้งการ กำหนดหัวข้อการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมและ ธรรมาภิบาล ของหน่วยงานและเครือข่าย บริการสุขภาพ (CUP)

มีการส่งเสริมบรรยากาศการทำงาน ที่เอื้อต่อการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม และ ธรรมาภิบาล ทั้งภายในและภายนอกองค์กร และมีกิจกรรมจิตอาสา เช่น การ สนับสนุน ให้แต่ละสถานบริการในสังกัด ระดมทุนทานอาหารเที่ยงร่วมกัน โดยในส่วนของสำนักงาน สาธารณสุขอำเภอควนขนุน ได้ดำเนินการนำร่องให้เป็นตัวอย่าง พร้อมทั้งจัดหาส่วนขาด ของวัสดุ – ครุภัณฑ์ ซึ่งได้ดำเนินการขอรับบริจาคकुเลอร์น้ำร้อน มูลค่า 11,000 บาท พร้อมจัดตั้งมุมกาแฟในสำนักงาน รวมทั้งจัดหาตู้เย็น จำนวน 1 ตู้ วงเงิน 12,000 บาท เพื่อใช้ในการแช่วัคซีน (ทดแทนของเดิมที่ชำรุด) โดยไม่ใช้งบประมาณของทางราชการแต่ อย่างไม่ มีการสนับสนุนงบประมาณการดำเนินงานตามนโยบาย โดยได้ขอสนับสนุนงบ ประมาณจากโรงพยาบาลควนขนุนและโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลในสังกัด เพื่อจัด สร้างศาลาอเนกประสงค์ของหน่วยงานไว้เป็นที่พักผ่อนของเจ้าหน้าที่ รวมทั้งเป็นห้องประชุม เล็กของหน่วยงานด้วย และได้มีการขอสนับสนุนโทรทัศน์ พัดลม และเครื่องเสียง รวมทั้ง

เก้าอี้พลาสติก (สีฟ้า) เพื่ออำนวยความสะดวกให้กับเจ้าหน้าที่ในขณะที่มาติดต่อราชการที่สำนักงานสาธารณสุขอำเภอควนขนุน มีการจัดอบรมให้ความรู้ด้านคุณธรรมจริยธรรมและธรรมาภิบาลแก่บุคลากรในหน่วยงานอย่างต่อเนื่อง รวมทั้งให้ความรู้ “องค์กรคุณธรรม” ทำกิจกรรม “โครงการทิวพันโตไปวัดเพื่อพัฒนาคุณธรรมข้าราชการ” มีการส่งเสริมยกย่องเชิดชู ผู้มีคุณธรรมจริยธรรมให้สาธารณชนได้รับรู้ โดยมีการคัดเลือกคนดีศรีสาธารณสุขของหน่วยงาน เพื่อเป็นตัวแทนองค์กร

รวมทั้งจัดตั้งกองทุนสวัสดิการบุคลากรสาธารณสุข ในสังกัดสำนักงานสาธารณสุขอำเภอควนขนุน เพื่อเป็นสื่อกลางในการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีในการดำเนินกิจกรรมด้านสาธารณสุข

ปัญหาที่อยากแก้ ความดีที่อยากทำ ที่จะทำได้

ปัญหาที่อยากแก้ ความดีที่อยากทำ ที่จะทำได้ คือ การให้สมาชิกหรือเจ้าหน้าที่ทุกคน มีความมุ่งมั่นต้องการให้หน่วยบริการในรับผิดชอบทุกแห่งมีการบริหารและบริการภายใต้ระบบธรรมาภิบาล รวมทั้งมีส่วนร่วมกำหนดหลักคุณธรรมในการปฏิบัติงานบนพื้นฐานคุณภาพคู่คุณธรรม รวมทั้งการร่วมกิจกรรมที่สำคัญๆ ในพื้นที่ เพื่อเป็นการสร้างความรัก ความเชื่อมั่น และศรัทธาต่อองค์กร ให้เกิดขึ้นกับทุกคนในองค์กร รวมทั้งการทำให้บุคลากรเกิดความเชื่อมั่น ศรัทธา ตระหนักถึงคุณค่า เคารพและให้เกียรติตนเอง รวมถึงมีความภาคภูมิใจในเกียรติและศักดิ์ศรีของตน เพราะเชื่อว่า “ความเคารพรักและศรัทธา ในศักยภาพของตนเองนั้น จะเป็นอีกหนึ่งปัจจัยสำคัญที่จะนำองค์กรไปสู่ความสำเร็จได้ในที่สุด”

โดยไม่ลืมว่า “งานสาธารณสุข” นั้นทรงคุณค่ามากมาย เป็นงานที่ทำให้เรามีโอกาสดีๆ พวกเราโชคดีที่ได้มาทำงานด้านสาธารณสุข เพราะเราจะเป็นกลุ่มคนที่ได้มีโอกาสพบและได้เรียนรู้ได้ใช้ประโยชน์ของอารมณความรู้สึกได้มากกว่าอาชีพอื่น ๆ และต้องการให้บุคลากรทุกคนนำข้อคิด / คำคม ของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช รัชกาลที่ 9 ที่ว่า “ต้องกล้าและบากบั่น กระทำในสิ่งที่เป็นความดี ความถูกต้องและเป็นธรรม “ รวมถึงเพื่อให้บุคลากรนำเอาหลักธรรม / แนวคิด ไปปรับใช้กับการดำเนินชีวิตอย่างถูกต้อง ยังผลให้บุคคลนั้นมีความสุข เกิดความมั่นคงต่อตนเอง ครอบครัวและสังคมโดยรวมต่อไปในที่สุด

รวมถึงการผลักดันนำเอาอัตลักษณ์องค์กร “ซื่อสัตย์ มีน้ำใจ ใฝ่คุณธรรม” มาใช้อย่างเป็นรูปธรรมภายในองค์กร รวมถึง การถึงสัมมาคารวะผู้ใหญ่ หรือการทักทายด้วยการไหว้ที่ ๆ ของน้อง อยากให้ทำเป็นกิจวัตรเป็นนิสัย เพื่อเป็นจุดขายขององค์กรในที่สุด

กระบวนการพัฒนาองค์กรคุณธรรม

กระบวนการพัฒนาได้เริ่มขึ้นหลังจากที่ผู้บริหารสูงสุดขององค์กร คือ สาธารณสุขอำเภอ ได้เดินทางมารับตำแหน่งที่สำนักงานสาธารณสุขอำเภอควนขนุน เมื่อเดือน มกราคม 2560 ได้นำเรื่องเกี่ยวกับการขับเคลื่อนองค์กรคุณธรรมโดยการประกาศเป็นนโยบายของผู้นำองค์กร (สาธารณสุขอำเภอ) โดยนำเรื่องดังกล่าวมาแจ้งมาหารือในที่ประชุม ประจำเดือนของเจ้าหน้าที่ ซึ่งเจ้าหน้าที่ให้การยอมรับด้วยเสียงข้างมาก ทุกคน และการประกาศค่านิยมสร้างสรรค์ของกระทรวงสาธารณสุข (M O P H) พร้อมทั้งร่วมกันจัดทำและประกาศอัตลักษณ์องค์กร “ซื่อสัตย์ มีน้ำใจ ใฝ่คุณธรรม” ให้เป็นที่รับทราบของเจ้าหน้าที่ทุกคน จัดทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม และ ธรรมาภิบาล โดยมีวิสัยทัศน์ที่ว่า “มุ่งพัฒนาให้บุคลากรเป็นผู้มีคุณธรรม รู้รักสามัคคี มีชีวิตพอเพียง จิตใจเข้มแข็ง มีความสุขตามอัตภาพ” เน้นหนักให้มีการน้อมนำหลักเศรษฐกิจมาเป็นแนวทางในการดำเนินชีวิต มีกิจกรรมการพัฒนาให้เป็นหน่วยงานคุณธรรมอย่างเป็นรูปธรรม มีการติดตามและประเมินผลเป็นระยะ ๆ รวมทั้งมีการทบทวนแผน เมื่อประกาศไปแล้ว 6 เดือน ซึ่งปรากฏว่าเจ้าหน้าที่ส่วนใหญ่ ลงมติไม่มีการปรับแก้แต่อย่างใด และพัฒนาต่อยอด โดยการคัดเลือกและส่งคนดีศรีสาธารณสุขทั้งประเภทข้าราชการและลูกจ้าง เข้าประกวดระดับจังหวัด และ ติดป้ายประชาสัมพันธ์ให้สาธารณชนได้รับรู้ รวมทั้งมีการประกวดเรื่องเล่า ภาพถ่ายประกวด ภายใต้หัวข้อ “มีไมตรีต่อกัน สร้างสรรค์สาธารณสุขไทย เทิดไท้องค์ราชัน” และหน่วยงานมีการส่งเสริมกิจกรรมการให้บริการด้วยหัวใจความเป็นมนุษย์ การให้ข้อมูล ให้กำลังใจ เอื้ออาทร และปฏิบัติตามมาตรฐานวิชาชีพ มีการส่งเสริมการทำงานอย่างมีประสิทธิภาพ การทำงานด้วยความซื่อสัตย์สุจริต โปร่งใสและตรวจสอบได้ การสร้างความเป็นธรรมของการประเมินบุคคล รวมทั้งได้ดำเนินการจัดทำ “ควนขนุนโมเดล” โครงการพัฒนาระบบเครือข่ายเพื่อความเป็นอยู่และสุขภาพของกลุ่มเปราะบางในเขตพื้นที่อำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง ร่วมกับภาคีเครือข่ายทั้งในและนอกพื้นที่ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างชุมชนจิตอาสาที่มีคุณภาพและยั่งยืน

การเปลี่ยนแปลงที่ ความสุข ความภูมิใจ ความสำเร็จ (คน ครอบครัว ชุมชน สังคม)

การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นภายในองค์กร สามารถแบ่งออกเป็น 3 ด้าน ประกอบด้วย

1) คุณธรรมจริยธรรม เกิดวัฒนธรรมองค์กรที่ดีงาม เช่น การทำบุญเลี้ยงพระ ตักบาตรข้าวสารอาหารแห้งในวันสำคัญ ร่วมงานพิธีสำคัญทางราชการ จัดอบรมคุณธรรมจริยธรรม สนทนาธรรมกับพระคุณเจ้า และสนับสนุนให้ไปอบรมกับบุคคลภายนอก และ

ได้รับความสนใจเพิ่มขึ้นอย่างเห็นได้ชัด รวมทั้งนำเอาหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการดำเนินชีวิต โดยการปลูกพืชผักสวนครัว ทำน้ำหมักชีวภาพจากเศษผัก ผลไม้ นำมาเป็นปุ๋ยรดต้นไม้ ทำน้ำยาอเนกประสงค์ ทำน้ำยากันยุงจากสมุนไพร และส่งเสริมยกย่องเชิดชูบุคลากรในองค์กรที่เป็นแบบอย่างในทางคุณธรรมและการทำความดี ยกย่องชมเชยผู้ทำความดีโดยไม่หวังผลตอบแทน

2) ด้านสวัสดิการ ได้มีการจัดตั้งกลุ่ม “เพื่อนสา’ สุข ควบขนุน” เพื่อส่งเสริมความรักความสามัคคีระหว่างเพื่อสมาชิก และ ช่วยเหลือสมาชิกเมื่อประสบเหตุต่าง ๆ โดยช่วงแรกทำในรูปแบบของฅาปนกิจสงเคราะห์ เข้าไปดูแลเกี่ยวกับงานฅาปนกิจศพทั้งในส่วนของคุณสมรส รวมทั้งบิดา – มารดาของตนเองและคุณสมรส ซึ่งทางผู้บริหารองค์กร (สาธารณสุขอำเภอ) จะทำหน้าที่เป็นพิธีกรทางศาสนา และการจัดตั้งกองทุนสวัสดิการบุคลากรสาธารณสุขในสังกัดสำนักงานสาธารณสุขอำเภอควบขนุน เพื่อเป็นสื่อกลางในการสร้างสัมพันธ์ภาพที่ดีระหว่างเพื่อนร่วมงานด้วยกัน

3) ด้านบริการ เกิดจิตอาสาปฏิบัติงานระหว่าง รพ.สต. เนื่องจากข้อจำกัดของอัตราบุคลากร บางวิชาชีพมีไม่ครอบคลุมทุก รพ.สต. ซึ่งช่วยแก้ปัญหาขาดแคลนบุคลากรในการให้บริการประชาชน

บทเรียนที่ได้

จากการกำหนดอัตลักษณ์องค์กร “ซื่อสัตย์ มีน้ำใจ ใฝ่คุณธรรม” ซึ่งเป็นการบ่งบอกคุณลักษณะของบุคลากรสาธารณสุขในสังกัดสำนักงานสาธารณสุขอำเภอควบขนุน ที่จะต้องมีคุณธรรมพื้นฐานในการทำงานได้แก่ “ความซื่อสัตย์” หมายถึง การปฏิบัติงานด้วยความซื่อตรง โปร่งใส สามารถตรวจสอบได้ มุ่งเน้นประโยชน์ส่วนรวม “ความมีน้ำใจ” หมายถึง ให้การช่วยเหลือผู้อื่นด้วยความเต็มใจทั้งในการปฏิบัติหน้าที่ และการปฏิบัติในชีวิตประจำวัน และ “ใฝ่คุณธรรม” หมายถึง นำหลักธรรมะ มาประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน เอื้อเพื่อต่อเพื่อนร่วมงานทุกระดับ ซึ่งในการขับเคลื่อนคุณธรรมนั้นใช้ฐานคุณธรรม เรื่องของ “ธรรมาภิบาล” ประกอบด้วย หลักประสิทธิภาพ (Effectiveness) หลักประสิทธิภาพ (Efficiency) หลักการตอบสนอง (Responsiveness) หลักการรับผิดชอบ (Accountability) หลักความโปร่งใส (Transparency) หลักการมีส่วนร่วม (Participation) หลักการกระจายอำนาจ (Decentralization) หลักนิติธรรม (Rule Of Law) ความเสมอภาค (Equity) และหลักมุ่งฉันทามติ (Consensus Oriented)

ข้อเสนอต่อการขยายผลในอนาคต

เมื่อองค์กรมีอัตลักษณ์ที่โดดเด่น เป็นองค์กรที่มีคุณธรรม การบริการของโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลในความรับผิดชอบ บริการได้อย่างมีคุณภาพ ประชาชนได้รับการบริการที่ดียิ่งขึ้น บุคลากรมีความเป็นกัลยาณมิตร มีความสุขในการปฏิบัติงาน สามารถเป็นแหล่งเรียนรู้ที่มีความรับผิดชอบต่อชุมชนและสังคม โดยสิ่งที่สำคัญที่สุดและเป็นสิ่งที่ท้าทาย คือ การต่อยอดขยายผลหรือการคงสภาพของกิจกรรมหลักให้มีความยั่งยืน ต้องมีการจัดทำยุทธศาสตร์เพื่อขับเคลื่อนกิจกรรมดังกล่าว ประกอบด้วย

1. ยุทธศาสตร์พัฒนาบุคลากร โดยการสร้างแรงบันดาลใจ คลื่นลูกใหม่ต้องสามารถทดแทนคลื่นลูกเก่าได้ สร้างบุคคลต้นแบบหรือสิ่งเร้า รวมทั้งการศึกษาดูงานจากต้นแบบองค์กรคุณธรรมเพื่อมาประยุกต์ใช้ และการระดมความคิดเห็นจากสมาชิกในองค์กร เป็นการให้ความสำคัญกับสมาชิกทุก ๆ คน ที่ขับเคลื่อนงานไปพร้อมๆ กัน
2. ยุทธศาสตร์ด้านการพัฒนาองค์กร โดยการร่วมมือกับหน่วยงานภายนอก สร้างบรรยากาศในการดำเนินงาน หรืออาจจะลงนามบันทึกความร่วมมือกับศูนย์คุณธรรมระดับจังหวัด เปิดเวทีนำเสนอโครงการอย่างต่อเนื่อง
3. ยุทธศาสตร์การพัฒนาความรับผิดชอบต่อชุมชนและสังคม โดยการสังเคราะห์องค์กรเพื่อหาองค์ความรู้กระบวนการที่ได้จากการขับเคลื่อนองค์กรคุณธรรม
4. ยุทธศาสตร์การสร้างเครือข่าย สร้างภาคีเครือข่ายองค์กรคุณธรรมโดยสนับสนุนช่วยเหลือหน่วยงานอื่นสู่องค์กรคุณธรรม ซึ่งเป็นการกระตุ้นการทำงานของเรากับเช่นเดียวกัน

ผู้ประสานงาน	นายรัชชัย วีระกิติกุล สาธารณสุขอำเภอควบขนุน
ที่อยู่	บ้านเลขที่ 424/9 ถนนรามณรงค์ ตำบลคูหาสวรรค์ อำเภอ เมืองพัทลุง จังหวัด พัทลุง 93000
โทร	089 – 2983574

ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเทศบาลตำบลเขาชัยสน เพื่อเป็นศูนย์เรียนรู้ด้านการพัฒนาเด็กปฐมวัย เทศบาลตำบลเขาชัยสน อำเภอเขาชัยสน จังหวัดพัทลุง

ความโดดเด่นของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเทศบาลตำบลเขาชัยสน ศูนย์เรียนรู้ด้านการพัฒนาเด็กปฐมวัย

ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเทศบาลตำบลเขาชัยสน ตั้งอยู่หมู่ที่ 3 ตำบลเขาชัยสน อำเภอเขาชัยสน จังหวัดพัทลุง เป็นศูนย์เด็กเล็กที่มีความโดดเด่นด้านการบริหารจัดการ มีศักยภาพในการบริหารจัดการ จนสามารถผ่านการประเมินและได้รับรางวัลต่างๆ เช่น รางวัลศูนย์พัฒนาเด็กเล็กน่ายุติเด่น ระดับจังหวัด รางวัลศูนย์พัฒนาเด็กเล็กน่ายุติเด่นมาก กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข รางวัลศูนย์พัฒนาเด็กเล็กน่ายุติยอดเยี่ยมระดับเขต ประเภทเทศบาล รางวัลชมเชย การประกวดศูนย์พัฒนาเด็กเล็กน่ายุติยอดเยี่ยม ระดับประเทศ รางวัลศูนย์การเรียนรู้ชุมชน เพื่อการพัฒนาเด็กปฐมวัย กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข เป็นต้น ทำให้เป็นที่ยอมรับจากองค์กรภายนอก มีหน่วยงานต่างๆ ให้ความสนใจเข้ามาศึกษาดูงานอย่างต่อเนื่อง ในหัวข้อ “การบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กอย่างมีอาชีพ”

กว่าจะมาถึงวันนี้...ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเทศบาลตำบลเขาชัยสน

ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเทศบาลตำบลเขาชัยสน สังกัด กองการศึกษา เทศบาลตำบลเขาชัยสน จัดตั้งขึ้นเมื่อ เดือนพฤษภาคม พ.ศ. 2532 เดิมชื่อศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเขาชัยสน สังกัดกรมการพัฒนาชุมชน กระทรวงมหาดไทย ต่อมาเทศบาลตำบลเขาชัยสน สังกัดกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทยได้รับถ่ายโอนศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมาดำเนินการบริหารจัดการตั้งแต่ ปี พ.ศ. 2546 เป็นต้นมา ตามพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542

ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเทศบาลตำบลเขาชัยสน รับเด็กในเขตพื้นที่บริการ 3 หมู่บ้าน คือ หมู่ที่ 3 หมู่ที่ 10 และ หมู่ที่ 13 ของตำบลเขาชัยสน อำเภอเขาชัยสน จังหวัดพัทลุง เพื่อแบ่งเบาภาระการเลี้ยงดูของผู้ปกครอง ซึ่งส่วนใหญ่ประกอบอาชีพทำสวนและรับจ้างทั่วไป ไม่มีเวลาในการดูแลบุตรหลาน และเพื่อส่งเสริมให้บริการการศึกษาที่มีคุณภาพอย่างทั่วถึง ในเขตพื้นที่ จึงตอบสนองความต้องการของผู้ปกครองและเป็นการแก้ปัญหาทางเศรษฐกิจ ในชุมชนอีกทางหนึ่ง มีผู้ปกครองในเขตพื้นที่รับผิดชอบนำบุตรหลาน เข้ามาศึกษาในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กจำนวนมาก ปัจจุบันได้จัดการเรียนการสอนมาเป็นเวลา 28 ปี โดยแบ่งเป็นระดับเตรียมอนุบาล รับเด็กอายุระหว่าง 2 ปี 6 เดือน – 2 ปี 11 เดือน 29 วัน ระดับอนุบาล 1 เด็กที่มีอายุ 3 ปี ระดับอนุบาล 2 เด็กที่มีอายุ 4 ปี ปัจจุบันมีบุคลากรครู และผู้ช่วยครูผู้ดูแลเด็กจำนวน 18 คน มีนักเรียนจำนวน 180 คน

ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเทศบาลตำบลเขาชัยสน ได้รับคัดเลือกให้เป็นศูนย์เด็กเล็กต้นแบบ จาก 1 ใน 19 แห่งทั่วประเทศ โดยได้รับการจัดสรรงบประมาณเพื่อดำเนินโครงการส่งเสริมศักยภาพศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเพื่อให้มีระบบและมีความครบถ้วนสมบูรณ์ตามตัวชี้วัดของ สสส. ทำให้เห็นความแตกต่างและมีการเปลี่ยนแปลงของการพัฒนาที่มีศักยภาพเพิ่มขึ้นจากเดิม และเกิดประโยชน์ต่อเด็กและครู มีการจัดทำแผนพัฒนาที่สอดคล้องกับปรัชญา วิสัยทัศน์ พันธกิจ วัตถุประสงค์ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กและสอดคล้องกับนโยบายต้นสังกัด

จากการเป็นศูนย์พัฒนาเด็กเล็กต้นแบบ ทำให้ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเทศบาลตำบลเขาชัยสนสามารถสร้างเครือข่ายศูนย์เรียนรู้จำนวน 10 แห่งให้จังหวัดพัทลุง ได้แก่ 1) ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดเทศบาลตำบลแม่ขรี 2) ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดเทศบาลตำบลป่าบอน 3) ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดเทศบาลตำบลคลองใหญ่ 4) ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดเทศบาลตำบลท่าแค 5) ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดเทศบาลตำบลจองถนน 6) ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดเทศบาลตำบลโคกม่วง 7) ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์การบริหารส่วนตำบล

ควนขนุน 8) ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งนารี 9) ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลโคกสัก 10) ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลโคกทราย มีการทำบันทึกข้อตกลงร่วมกัน เพื่อถ่ายทอดกระบวนการด้านการพัฒนาเด็กปฐมวัยในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเครือข่ายเกิดศักยภาพเช่นเดียวกับศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเทศบาลตำบลเขาชัยสนซึ่งเป็นต้นแบบภายใต้การดำเนินงาน 5 ระบบ ได้แก่ 1) ระบบการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก 2) ระบบการจัดการสิ่งแวดล้อม 3) ระบบการจัดการหลักสูตรการจัดประสบการณ์เรียนรู้ 4) ระบบการดูแลสุขภาพเด็ก 5) ระบบการมีส่วนร่วมของครอบครัวและชุมชน

ปัจจุบันศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเทศบาลตำบลเขาชัยสน ก้าวสู่การเป็นศูนย์เรียนรู้ด้านการพัฒนาเด็กปฐมวัยอย่างยั่งยืน มีหน่วยงานต่างๆ ให้ความสนใจเข้ามาศึกษาดูงานในด้านการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กอย่างต่อเนื่อง

การแก้ไขปัญหา “ปัญหาที่ยากแก่ ความดีที่ยากทำ”

ที่ผ่านมาผู้ปกครองของเด็กเล็กในชุมชนมีค่านิยมด้วยการส่งลูกหลานไปเรียนในตัวเมืองมากกว่าที่จะส่งมาเรียนในพื้นที่ เนื่องจากไม่เชื่อมั่นในตัวครูและศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในพื้นที่ เพราะภาพของศูนย์ฯ ในเมืองจะมีปัจจัยต่างๆ เพียงพร้อมมากกว่า เช่น สื่อคอมพิวเตอร์ ห้องติดแอร์ เป็นต้น จึงเกิดการตั้งคำถามว่า ทำไมทางผู้นำท้องถิ่นไม่พัฒนาท้องถิ่นของตนด้วยการพัฒนาศูนย์เด็กเล็กให้ดีขึ้นคุณภาพ

เทศบาลตำบลเขาชัยสน ได้ตระหนักถึงปัญหาดังกล่าว และทราบบทบาทหน้าที่ในการจัดการศึกษาตามอำนาจหน้าที่ของตนเอง จึงได้ดำเนินโครงการส่งเสริมศักยภาพศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเทศบาลตำบลเขาชัยสนเพื่อเป็นศูนย์เรียนรู้ด้านการพัฒนาเด็กปฐมวัยมาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2556 เรื่อยมาจนถึงปัจจุบัน ด้วยการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตามที่กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นกำหนด 6 มาตรฐาน ได้แก่ มาตรฐานด้านการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก มาตรฐานด้านบุคลากร มาตรฐานด้านอาคารสถานที่สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย มาตรฐานด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร มาตรฐานด้านการมีส่วนร่วมและการสนับสนุนจากทุกภาคส่วน และมาตรฐานด้านส่งเสริมเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัย ซึ่งดำเนินงานภายใต้เงื่อนไขและข้อกำหนด 5 ระบบ ได้แก่ 1) ระบบการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก 2) ระบบการจัดการสิ่งแวดล้อม 3) ระบบการจัดการหลักสูตรการจัดประสบการณ์เรียนรู้ 4) ระบบการดูแลสุขภาพเด็ก 5) ระบบการมีส่วนร่วมของครอบครัวและชุมชน ปัจจุบันศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเทศบาลตำบลเขาชัยสน ได้รับการพัฒนาในทุกๆ ด้านอย่าง

ครบถ้วนสมบูรณ์ และมีศักยภาพสามารถเป็นศูนย์เรียนรู้ได้อย่างเป็นรูปธรรม

กระบวนการพัฒนา

ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเทศบาลตำบลเขาชัยสน ได้รับคัดเลือกให้เป็นศูนย์เด็กเล็กต้นแบบ ในระยะเริ่มแรก ครูผู้ดูแลเด็กยังไม่มีความพร้อมในการดำเนินโครงการ เนื่องจากเดิมครูมีหน้าที่เพียงครูพี่เลี้ยงคอยดูแลเด็กให้ได้รับการพัฒนาที่ 4 ด้าน ยังไม่รู้จักระบบงาน โดยต้องดำเนินงานตามคู่มือที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับข้อกำหนดด้านกระบวนการและผลลัพธ์ของการพัฒนาระดับคุณภาพศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

เทศบาลตำบลเขาชัยสนจึงได้ส่งเสริมศักยภาพครูและบุคลากร โดยการส่งเข้ารับการอบรมตามหลักสูตรที่เกี่ยวข้องเพื่อเพิ่มความรู้ความสามารถให้เหมาะสมกับการดำเนินโครงการ ให้ความร่วมมือกับคณะอาจารย์ คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ เพิ่มอัตรากำลังให้เพียงพอในการจัดเรียนการสอนแก่เด็ก จนทำให้จากเดิมที่ครูไม่มีความรู้ ปัจจุบันครูมีความรู้ความเข้าใจ กล่าวพูดกล้าแสดงออก สามารถนำความรู้ที่ได้มาถ่ายทอดแก่เด็ก สามารถถ่ายทอดความรู้ให้แก่สมาชิกเครือข่ายได้ พัฒนาสถานที่อาคารเรียนให้มีความพร้อม สะอาด สวยงาม ปลอดภัย มีบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้เหมาะแก่การเรียนการสอน

นายกเทศมนตรีพร้อมด้วยหัวหน้าส่วนราชการของเทศบาลเข้าไปมีส่วนผลักดันในการดำเนินโครงการ รวมทั้งการสร้างศรัทธาและการยอมรับของทุกภาคส่วนให้เข้ามามีส่วนร่วมต่อการดำเนินโครงการให้ประสบความสำเร็จ

การเปลี่ยนแปลงที่เกิด จาก โครงการส่งเสริมศักยภาพศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเทศบาลตำบลเขาชัยสน เพื่อเป็นศูนย์เรียนรู้ด้านการพัฒนาเด็กปฐมวัย

จากโครงการส่งเสริมศักยภาพศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเทศบาลตำบลเขาชัยสน เพื่อเป็นศูนย์เรียนรู้ด้านการพัฒนาเด็กปฐมวัย ทำให้เห็นความแตกต่าง และมีการเปลี่ยนแปลงของ

การพัฒนาศักยภาพเพิ่มขึ้นจากเดิม และเกิดประโยชน์ต่อเด็ก ครู รวมถึงศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เครือข่ายได้รับทราบกระบวนการที่จะนำไปสู่ศูนย์เรียนรู้ การเปลี่ยนแปลงและพัฒนาที่เห็นได้ชัด คือ มีการจัดทำแผนพัฒนาที่สอดคล้องกับ วิสัยทัศน์ พันธกิจ วัตถุประสงค์ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กและสอดคล้องกับนโยบายต้นสังกัด มีการจัดเก็บฐานข้อมูลที่ครอบคลุมในด้านข้อมูลเด็ก บุคลากร สิ่งแวดล้อม สุขภาพ อุบัติเหตุ ความปลอดภัย มีการจัดเก็บข้อมูลที่มีความถูกต้องและเป็นปัจจุบัน มีการนำข้อมูลไปใช้ปรับปรุงและเชื่อมโยงระบบฐานข้อมูลกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง มีการดูแลความปลอดภัยของพื้นที่ภายในภายนอกศูนย์ มีห้องน้ำ ห้องส้วม จุดล้างมือที่เพียงพอเหมาะสมกับวัย และถูกสุขลักษณะ มีมาตรการด้านความปลอดภัย มีระบบป้องกันภัยและรองรับเหตุฉุกเฉิน ครูผู้ดูแลเด็กจัดประสบการณ์การเรียนรู้ตามหลักสูตรให้เด็กได้เรียนรู้และร่วมกิจกรรมตามบริบทวัฒนธรรมท้องถิ่น ประเพณี และภูมิปัญญาไทยอย่างต่อเนื่อง มีการดูแลให้เด็กมีน้ำหนักร่างกายสูง เป็นไปตามเกณฑ์มาตรฐาน มีการตรวจพัฒนาการเด็กปฐมวัยด้วยเครื่องมือ DSPM (Developmental Surveillance and Promotion Manual) ดูแลสุขภาพฟัน ดูแลร่างกาย การตรวจร่างกายเด็กปฐมวัย 10 ท่า ก่อนเข้าประตูโรงเรียน การล้างมือก่อนเข้าห้องเรียน มีการป้องกันโรคติดต่อ มีการช่วยเหลือเบื้องต้นเมื่อมีปัญหาสุขภาพอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง มีฐานข้อมูลการเจ็บป่วยและการส่งต่อของเคสอย่างเป็นระบบ ให้ความรู้แก่ผู้ปกครอง/ชุมชน การติดต่อสื่อสารแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างศูนย์พัฒนาเด็กเล็กกับผู้ปกครองและชุมชน ส่งผลต่อการดูแลและพัฒนาเด็กอย่างสม่ำเสมอ และมีการส่งเสริมการทำงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเครือข่ายในการพัฒนาเด็กปฐมวัย

จากการที่ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเทศบาลตำบลเขาชัยสน ได้รับคัดเลือกเป็นศูนย์พัฒนาเด็กเล็กต้นแบบ ก้าวสู่การเป็นศูนย์เรียนรู้ด้านการพัฒนาเด็กปฐมวัย ทำให้เป็นที่ยอมรับของกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น สำนักงานคณะกรรมการการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และได้รับการยอมรับจากหน่วยงานอื่น

คุณธรรมสำคัญจาก.....บทเรียนการทำงาน

ผลจากการจัดกิจกรรมส่งเสริมศักยภาพศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเทศบาลตำบลเขาชัยสน เพื่อเป็นศูนย์เรียนรู้ด้านการพัฒนาเด็กปฐมวัย คือการบริหารจัดการที่โปร่งใส ได้รับการยอมรับจากชุมชน ทำให้เกิดการมีส่วนร่วมของชุมชน เกิดจิตอาสาเข้ามาร่วมพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เช่น จิตอาสาเข้ามาวาดรูปฝาผนัง ชุมชน ผู้ปกครองให้การสนับสนุนสร้างกiosk สำหรับล้างมือให้กับเด็กภายในศูนย์ฯ ผู้สูงอายุเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

การสอนเกิดเป็นนวัตกรรม “ผู้สูงวัยใส่ใจลูกหลาน 7 ฐานกิจกรรม” นำกิจกรรม หนึ่งตะลุง มโนราห์ การละเล่นพื้นบ้าน การร้องเพลงกล่อมเด็ก การทำขนมไทย การเล่านิทาน และสมุนไพร มาสอนให้เด็กๆ ได้เรียนรู้ ทำให้เกิดความใกล้ชิดระหว่างผู้สูงอายุและลูกหลาน เด็กได้เรียนรู้วัฒนธรรม ขนบธรรมเนียม ประเพณี วิถีชีวิต ปราชญ์ชาวบ้านเข้ามาให้ความรู้แก่เด็กในเรื่องต่างๆ โดยไม่คิดค่าตอบแทน เด็กมีวินัยในตนเอง มีความซื่อสัตย์ ขยันหมั่นเพียร มีน้ำใจเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ได้รับการปลูกฝังค่านิยมที่ดี เพื่อที่จะเป็นคนดีออกสู่สังคมต่อไป

ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเทศบาลตำบลเขาชัยสน นำความสำเร็จจากผลการดำเนินโครงการฯ ถ่ายทอดให้กับศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเครือข่ายทั้ง 10 ศูนย์ และศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเครือข่ายนั้นนำความรู้ที่ได้ไปพัฒนาศูนย์ฯ ของตนเอง และศูนย์เครือข่ายสามารถถ่ายทอดความรู้ให้แก่ศูนย์เครือข่ายที่เป็นสมาชิกใหม่ และหน่วยงานที่มาศึกษาดูงานให้ได้รับทราบปัจจัยการทำงานที่ประสบผลสำเร็จตามข้อกำหนดด้านกระบวนการและข้อกำหนดด้านผลลัพธ์ต่อไป

ข้อเสนอต่อการขยายผลในอนาคต

- 1) ส่งเสริม พัฒนา ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเทศบาลตำบลเขาชัยสน เป็นศูนย์เรียนรู้ ด้านการศึกษาระดับปฐมวัย
- 2) ส่งเสริม พัฒนา ต่อยอดการศึกษาที่มีคุณภาพในระดับที่สูงขึ้น
- 3) สร้าง และเชื่อมโยงเครือข่าย เพื่อสร้างความเข้มแข็งด้านการศึกษา
- 4) สร้างนวัตกรรม เพื่อรองรับความเปลี่ยนแปลงของโลกสมัยใหม่

ผู้ประสานงาน	นายสมบุรณ์ เหล่าทอง นายกเทศมนตรีตำบลเขาชัยสน
ที่อยู่	สำนักงานเทศบาลตำบลเขาชัยสน หมู่ที่ 3 ตำบลเขาชัยสน อำเภอเขาชัยสน จังหวัดพัทลุง
โทร.	081 095 8032

หนังสือองค์ความรู้ ชุด “องค์กรส่งเสริมคุณธรรม” จังหวัดพัทลุง ที่ปรึกษา

นายสิน สีสวน ผู้อำนวยการศูนย์คุณธรรม

นายสุทธิพงศ์ ขาญชยานนท์ รองผู้อำนวยการศูนย์คุณธรรม

คณะทำงานประสานงาน

สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดพัทลุง

1. นางศิริพร ทองทวี	วัฒนธรรมจังหวัด พัทลุง
2. นายบุญนong ชายแก้ว	นักวิชาการวัฒนธรรม ชำนาญการพิเศษ
3. นางจิรภา ช่วยเมือง	นักวิชาการวัฒนธรรม ชำนาญการ

กองบรรณาธิการ

ศูนย์คุณธรรม (องค์การมหาชน)

1. นายยงจิรายุ อุปเสน	ผู้จัดการฝ่ายปฏิบัติการ
2. นายประมวล บุญมา	หัวหน้ากลุ่มงานสนับสนุนการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ชาติ
3. นางสาวธัญลักษณ์ ศรีสง่า	หัวหน้ากลุ่มงานนวัตกรรมองค์ความรู้เพื่อสร้างสังคม
คุณธรรม
4. นายติณณัช พูลพิพัฒน์	นักวิชาการส่งเสริมคุณธรรม
5. นางสาวพัลลภา ฉัตรทอง	นักวิชาการส่งเสริมคุณธรรม
6. นายบุญญานนท์ ศรีโท	นักวิชาการส่งเสริมคุณธรรม
7. นางสาวกิธิญา สุขประเสริฐ	นักวิชาการส่งเสริมคุณธรรม
8. นางสาวกมลวรรณ จันคำสี	เจ้าหน้าที่โครงการ

ศูนย์คุณธรรม (องค์การมหาชน)

เลขที่ 69 อาคารวิทยาลัยการจัดการ มหาวิทยาลัยมหิดล(CMMU)
ชั้น 16-17 ถนนวิภาวดีรังสิต แขวงสามเสนใน เขตพญาไท กรุงเทพฯ 10400
โทรศัพท์ 0-2644-9900 โทรสาร 0-2644-4901